

Определяне, анализ и оценка на

**ПАЗАРА НА ЕДРО НА ЛОКАЛЕН ДОСТЪП В ОПРЕДЕЛЕНО
МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ**

Приложение към Решение № 235/18.06.2019 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Резюме	4
II. Въведение.....	6
1. Правна рамка.....	6
1.1. Европейска регулаторна рамка	6
1.2. Национално законодателство.....	8
2. Ред, условия и процедура за определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция	8
III. Обществено обсъждане и консултации с Европейската комисия. Сътрудничество с Комисията за защита на конкуренцията.....	10
IV. Анализ на информацията, относима към пазара на дребно за достъп до интернет	72
1. Състояние на пазара на дребно за достъп до интернет.....	72
1.1. Участници на пазара на дребно за достъп до интернет.....	72
1.2. Видове достъп в България	72
1.2.1. Основни характеристики на видовете ширококолов достъп	74
1.3. Потребители на услуги за достъп до интернет.....	83
1.4. Приходи от предоставяне на услуги за достъп до интернет на дребно	95
2. Взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето и предлагането на пазара на ширококолов достъп до интернет на дребно.....	95
2.1. Взаимозаменяемост между услугите, предназначени за различните категории потребители	96
2.1.1. Взаимозаменяемост при търсенето	97
2.1.2. Взаимозаменяемост при предлагането.....	101
2.2. Взаимозаменяемост между различните видове ширококолов достъп в България	103
2.2.1. Взаимозаменяемост при търсенето	103
2.2.2. Взаимозаменяемост при предлагането.....	118
3. Съответен географски пазар.....	120
4. Анализ и оценка на конкурентните условия на дефинирания пазар на дребно.....	138
4.1. Анализ и оценка на конкурентните условия на пазара на дребно на ширококолов достъп в периода 2013 – 2017 г. (при наличието на регулирани услуги на едро)	139
4.2. Анализ и оценка на конкурентните условия на пазара на дребно на ширококолов достъп при липса на регулация на ниво пазари на едро.....	153
4.3. Анализ и оценка на конкурентните условия на пазара на дребно на ширококолов достъп относно предпоставки за наличие на съвместно значително въздействие	157
V. Определяне, анализ и оценка на съответния пазар на едро на локален достъп в определено местоположение.....	165
1. Определяне на съответния пазар на едро на локален достъп в определено местоположение	165
1.1. Въведение.....	165
1.2. Взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето и предлагането на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение	167
1.2.1. Взаимозаменяемост между необвързан достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка, и достъп до абонатна линия чрез влакнесто-оптична мрежа за пренос на данни (FTTx)	167

1.2.2. Взаимозаменяемост между необвързан достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка, и достъп на едро до абонатна линия чрез мрежи за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, базирани на коаксиални кабели или на хибридна оптично-коаксиална технология.....	179
1.2.3. Взаимозаменяемост между необвързан достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка, и достъп до абонатна линия чрез локални мрежи за пренос на данни.....	183
1.2.4. Взаимозаменяемост между продукти за локален достъп на едро в определено местоположение и продукти за централен достъп на едро в определено местоположение	186
1.3. Съответен географски пазар.....	190
1.4. Заключение	191
2. Анализ и оценка на съответния пазар	191
VI. Отмяна на наложените задължения.....	194

I. Резюме

Настоящият документ представлява трети преглед на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение (пазар 3а) в съответствие със списъка с пазари, подлежащи на *ex-ante* регулиране, приложение към Препоръка на ЕК от 9 октомври 2014 г. относно съответните пазари на продукти и услуги в сектора на електронните съобщения, подлежащи на *ex ante* регулиране.

В съответствие с Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2014 г., анализът на всеки пазар на едро следва да бъде предшестван от оценка на конкурентните условия на вертикално свързания пазар (или пазари) на дребно при липса на регулация. Оценката на нивото на конкуренция на съответните пазари е извършена на база данни за минал период (2014 – 2017 г.) като е направена прогноза за бъдещото им развитие за период от три години напред. Въз основа на анализираната информация и изследваната взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето и предлагането, КРС стигна до извода, че в сравнение с предходния кръг на анализа границите на продуктовия пазар не са се променили. Продуктовият пазар на ширококолов достъп на дребно се състои от стандартни продукти и услуги, предлагани както самостоятелно, така и в пакет с други електронни съобщителни услуги на масовия пазар (домашни абонати и бизнес потребители) чрез традиционната телефонна мрежа (xDSL), влакнесто-оптични мрежи за пренос на данни (FTTH, FTTB, FTTC/FTTN), мрежи за разпространение на радио- и телевизионни програми, базирани на коаксиални кабели или на хибридна оптично-коаксиална (HFC) технология (CATV) и локални мрежи за пренос на данни (LAN), изградени на базата на Ethernet стандарт.

КРС определи съответния географски пазар на ширококолов достъп на дребно като национален, като използва предварителните критерии за анализ на хомогенността на конкурентните условия на пазара на ширококолов достъп на дребно.

Конкурентните условия на дефинирания продуктов пазар на дребно на ширококолов достъп дават основание на КРС да счита, че не са налице предпоставки за историческото предприятие да се възползва от значителното въздействие на пазара до степен на съществена независимост от конкуренти, клиенти и крайни потребители, при отчитане на съществуващата регулация на пазара на едро. От друга страна, оттеглянето на задълженията, наложени на предприятието със значително въздействие върху свързания пазар на едро не би се отразила негативно върху състоянието на конкуренцията на дефинирания продуктов пазар на дребно, тъй като разпоредбите на Закона за електронните съобщителни мрежи и физическата инфраструктура (ЗЕСМФИ)¹, които надхвърлят изискванията на Директива 2014/61/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. относно мерките за намаляване на разходите за разгръщане на високоскоростни електронни съобщителни мрежи (Директива 2014/61/ЕС)², в значителна степен заместват наложените с Решение № 372/2015 г. на КРС специфични задължения за достъп, равнопоставеност, прозрачност, включително публикуване на Типово предложение за достъп до пасивна инфраструктура (ТПДПИ) и ценови ограничения.

В настоящия кръг на анализа, КРС с цел да оцени възможността за наличие на съвместно значително въздействие извърши предварителен (*ex ante*) анализ на

¹ Обн. ДВ. бр. 21 от 09.03.2018 г., в сила от 09.03.2018 г.

² ОВ, L 155/1 от 23 май 2014 г.

разглеждания пазар, за да установи дали неговата структура е подходяща за възникване на координирано поведение и вероятността от настъпване на бъдещи събития, водещи до пазарни недостатъци. Въз основа на анализа КРС стигна до заключението, че на пазара на дребно на широколентов достъп в определено местоположение, дори и при липса на регулация, не биха възникнали конкурентни проблеми в ущърб на потребителите. Предвид липсата на пазарни недостатъци на разглеждания пазар на дребно и заключението, че на пазара е налице силна инфраструктурна конкуренция, КРС счита, че пазарната структура в България не благоприятства възникване на координирано поведение между историческото предприятие и основните му конкуренти.

Въз основа на изследваната взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето и предлагането, КРС стига до заключението, че съответният продуктов пазар, обект на този анализ, е пазарът на едро на локален достъп в определено местоположение (пазар 3а) от Препоръка на ЕК 2014/710/ЕО. Той включва предлаганите от „Българска телекомуникационна компания“ ЕАД (БТК) услуги за самостоятелен и съвместен необвързан достъп до абонатна линия. От гледна точка на технологичната неутралност и съобразявайки се с насоките, дадени в Разяснителната бележка към Препоръката от 2014 г., КРС счита, че в разглеждания пазар следва да бъдат включени и всички жични мрежови технологии (включително оптични), които позволяват предоставяне на (физически) достъп до мрежова инфраструктура в определено местоположение, еквивалентен на необвързания достъп (самостоятелен или съвместен), предоставян чрез усукана метална двойка, както и продуктите, базирани на виртуален достъп и реализирани във влакнесто-оптични мрежи за достъп (FTTH, FTTB, FTTC/xDSL).

Географският обхват на разглеждания съответен пазар е територията на Република България.

В резултат на извършения пазарен анализ, имащ за цел да оцени наличието на предпоставки, възпрепятстващи ефективната конкуренция на разглеждания пазар на едро на локален достъп в определено местоположение, КРС достигна до заключението, че на съответния пазар е налице ефективна конкуренция, което е основание за оттегляне на всички специфични задължения, наложени на БТК в предходния кръг на пазарния анализ.

II. Въведение

1. Правна рамка

1.1. Европейска регулаторна рамка

Определянето, анализът и оценката на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които националните регулаторни органи (НРО) на държавите-членки на Европейския съюз (ЕС) извършват, са инструмент, чрез който се доразвива започналата през 1998 г. политика на либерализация на пазарите на електронни съобщения и се гарантира ефективна конкуренция на тях. Хармонизираният подход при провеждане на тази политика в целия ЕС се осъществява в рамките на пакета от директиви в областта на електронните съобщения, наречен „Европейска регулаторна рамка за електронни съобщителни мрежи и услуги” (Европейска регулаторна рамка), която включва, както следва:

- Директива 2002/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. относно достъпа до електронни съобщителни мрежи и тяхната инфраструктура и взаимосвързаността между тях (Директива 2002/19/ЕО, Директива за достъпа) (ОВ L 108, 24.4.2002 г., стр. 7);
- Директива 2002/20/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. относно разрешението на електронните съобщителни мрежи и услуги (Директива 2002/20/ЕО, Директива за разрешение) (ОВ L 108, 24.4.2002 г., стр. 21);
- Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. относно общата регулаторна рамка за електронните съобщителни мрежи и услуги (Директива 2002/21/ЕО, Рамкова директива) (ОВ L 108, 24.4.2002 г., стр. 33);
- Директива 2002/22/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. относно универсалната услуга и правата на потребителите във връзка с електронните съобщителни мрежи и услуги (Директива 2002/22/ЕО, Директива за универсалната услуга) (ОВ L 108, 24.4.2002 г., стр. 51);
- Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2002 г. относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации (Директива 2002/58/ЕО, Директива за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации) (ОВ L 201, 31.7.2002 г., стр. 37).

С разпоредбите, залегнали в този основен пакет, следва да се съобразява националната политика в областта на електронните съобщения на всяка държава-членка на ЕС.

Регулаторната рамка дава приоритет на ролята на *ex ante* регулирането на сектора с цел осигуряване на условия за развитие на конкуренцията и на прилагане на принципите на конкурентното право при определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги. Въвеждането на хармонизиран подход в регулацията на електронния съобщителен сектор изисква от НРО на държавите-членки на ЕС да съобразят регулаторните си актове и с конкурентното право на ЕС.

Понастоящем, Европейската регулаторна рамка е в процес на цялостна ревизия, като е приета и обнародвана Директива (ЕС) 2018/1972 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за установяване на Европейски кодекс за електронни съобщения. Съгласно чл. 124, пар. 1 от Директива (ЕС) 2018/1972, държавите членки приемат и публикуват до 21 декември 2020 г. законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с директивата, и прилагат тези мерки считано от 21 декември 2020 г.

Предвид това, в настоящото решение КРС прилага и се съобразява с действащият национален закон, който е в съответствие с Директива 2002/21/ЕО и Директива 2002/19/ЕО. В настоящото решение под „Европейска регулаторна рамка” се има предвид пакета от директиви, приет 2002 г.

Европейската регулаторна рамка въвежда механизъм за постоянен периодичен преглед на пазарите, на които са наложени регулаторни задължения.

Съгласно чл. 15(3) от Директива 2002/21/ЕО при определянето на съответните пазари НРО отчитат максимално препоръката на Европейската комисия (ЕК) за съответните пазари, приета на основание чл. 15(1) от същата директива. Съгласно чл. 16(6) от Директива 2002/21/ЕО, НРО извършват анализ на съответния пазар и изпращат нотификация относно съответния проект за мярка в рамките на три години от приемането на предходна мярка за същия пазар, съответно в рамките на две години от приемането на преработена препоръка за съответните пазари за пазари, които по-рано не са били предмет на нотификация пред ЕК.

Настоящото решение представлява трети кръг на анализ на пазара на физически достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение³, определен във втори кръг на пазарни анализи (Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС) като пазар на едро на локален достъп в определено местоположение.

С Препоръката за съответните пазари от 2014 г. се редуцира списъкът от пазари, за които ЕК счита, че има основания да бъдат предмет на ex ante регулиране, както и се предефинират част от пазарите на едро, свързани с предоставянето на услуги за пренос на данни в определено местоположение. От друга страна, разпоредбата на чл. 15, пар. 3 на Директива 2002/21/ЕО дава право на НРО да определят пазари, различни от посочените в Препоръката за съответните пазари в случаите, когато това е оправдано от гледна точка на националните особености на сектора и при спазване разпоредбите на чл. 6 и 7 от същата директива.

Както и при предишните варианти на препоръката за съответните пазари, ЕК е публикувала Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2014 г. Разяснителната бележка съдържа мотивите на ЕК, които са довели до приемането на Препоръката за съответните пазари от 2014 г. и насоки към НРО за прилагането на новата препоръка за съответните пазари.

Насоките за извършване на пазарни анализи, приети от ЕК, определят принципите, на които НРО трябва да базират определянето и анализирането на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция и

³ Пазар 4 от Препоръка на ЕК 2007/879/ЕО от 17 декември 2007 г. относно съответните продуктови пазари в сектора на електронните съобщения.

определяне на предприятия със значително въздействие на съответния пазар. На 07.05.2018 г., в Официалния вестник на ЕС се публикуваха нови Насоки на ЕК за пазарен анализ и оценка на значителната пазарна сила съгласно регулаторната рамка на ЕС за мрежите на електронни съобщения и услугите (2018/C 159/01, Насоките)⁴.

В допълнение, като част от ОЕРЕС, КРС отчита и прилага в максимална степен и при съобразяване с националните особености на разглежданите пазари общите позиции на ОЕРЕС по относими към настоящото решение въпроси. Съгласно чл. 3(3) от Регламент (ЕО) № 1211/2009, НРО и ЕК отчитат в най-висока степен всяко становище, препоръка, насока, консултативна помощ или най-добра регулаторна практика, приети от ОЕРЕС. Относимите документи на ОЕРЕС към настоящото решение са следните:

- BoR (14) 73 BEREC Common Position on geographic aspects of market analysis (definition and remedies);
- BoR (10) 09 BEREC Report on self-supply.

1.2. Национално законодателство

Регулаторната рамка е въведена в българското законодателство със Закона за електронните съобщения (ЗЕС). За определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги на национално ниво се прилагат разпоредбите на ЗЕС и на Методиката за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара (обн. ДВ. бр. 89 от 13.11.2012 г., Методиката за пазарните анализи). В съответствие с Насоките на ЕК от 2018 г., с Решение № 494/23.11.2018 г. КРС прие решение за изменение и допълнение на действащата Методика (приета с Решение на КРС № 2076/23.10.2012 г.). Решение № 494/23.11.2018 г. на КРС е обнародвано в ДВ., бр. 101, от 07.12.2018 г., Официален раздел.

Съгласно Глава девета от ЗЕС, КРС периодично определя съответните пазари на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, подлежащи на ex ante регулиране, анализира и оценява нивото на конкуренция на съответните пазари и при установяване липсата на ефективна конкуренция определя предприятия със значително въздействие върху съответния пазар, както и налага, продължава, изменя и/или отменя специфични задължения на предприятията със значително въздействие върху пазара.

КРС осъществява своите правомощия в съответствие с общите принципи на конкурентното право и специфичните национални условия, като условията и редът за събиране на необходимата информация за определяне, проучване и анализ на съответните пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за извършване на анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, критериите за дефиниране на съответни пазари, за оценка за наличието на ефективна конкуренция и за определяне на предприятия със самостоятелно или съвместно значително въздействие върху съответните пазари, са регламентирани в ЗЕС и Методиката за пазарните анализи.

2. Ред, условия и процедура за определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A52018XC0507%2801%29>

Определянето, анализът и оценката на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, подлежащи на ex ante регулиране, се извършва съобразно чл. 15 и 16 от Рамковата директива, чл. 150-1576 от ЗЕС и приложимите разпоредби на Методиката за пазарните анализи. Съгласно чл. 152, ал. 1 от ЗЕС, КРС определя съответните пазари в съответствие с изискванията на правото на Европейския съюз и националните условия. При изпълнение на тази разпоредба КРС е задължена да отчита в максимална степен Препоръката за съответните пазари от 2014 г. и действащите Насоки за извършване на пазарни анализи на ЕК, като оценката относно наличието на ефективна конкуренция на съответния пазар се определя въз основа на изготвен анализ на съответния пазар.

Съгласно Методиката за пазарните анализи, КРС определя съответните пазари, върху които извършва анализ за наличието на ефективна конкуренция, съобразно списъка от пазари, посочени в Препоръката за съответните пазари от 2014 г. КРС може да определи и други съответни пазари – обект на ex ante регулиране, различни от определените в Препоръката за съответните пазари от 2014 г., като отчита особеностите на националния пазар.

III. Обществено обсъждане и консултации с Европейската комисия. Сътрудничество с Комисията за защита на конкуренцията

С Решение № 542/13.12.2018 г. Комисията за регулиране на съобщенията (КРС/комисията) откри процедура за обществено обсъждане по проект на решение за определяне, анализ и оценка на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение (пазар 3а от Препоръка 2014/710/ЕС на Европейската комисия). В рамките на процедурата в КРС са постъпили становища от „Българска телекомуникационна компания“ ЕАД (БТК), Сдружение за електронни комуникации (СЕК), „София Комюникейшънс“ ЕАД (София Комюникейшънс), Национално сдружение на кабелни оператори „Клуб 2000“ (Клуб 2000), „А1 България“ ЕАД (А1), „М Сат Кейбъл“ ЕАД (М САТ Кейбъл), „Вестител БГ“ АД (Вестител БГ), „Теленор България“ ЕАД (Теленор). Изготвеният проект е съгласуван от Комисия за защита на конкуренцията (КЗК) без забележки.

В настоящия раздел са отразени бележките на заинтересованите лица, постъпили в хода на общественото обсъждане, включително и становището на КЗК, с мотивирана позиция на КРС по повдигнатите въпроси.

Постъпилите становища от заинтересованите лица и КЗК са представени в цялост в Приложение № 1 към проекта на основно тяло на анализ, тъй като са част от процедурата по приемане на окончателния текст на решението на КРС.

А. Общи бележки, постъпили в рамките на процедурата за обществено обсъждане:

1. БТК подкрепя изготвения от КРС анализ и изводите, направени в него, като посочва, че заключенията за дерегулация изцяло отговарят на установената пазарна ситуация. Според предприятието обаче заключението за дерегулация е отложено във времето, тъй като въпреки установената в предходния кръг анализи ефективна конкуренция на ниво пазар на дребно, задълженията за БТК са продължени за още един тригодишен период. Предприятието счита, че пазарът на дребно се развива в условията на ефективна конкуренция предвид „установените тенденции в посока понижаване на цени и повишаване на качеството на услугите“, като в подкрепа посочва основни данни от анализа. Предприятието посочва, че „вече не се явява контролиращ инфраструктура, която не може да бъде дублирана“ и счита, че каналната му мрежа „не е онази инфраструктура с уникалност и значение, налагащи намеса при първите анализи“.

В заключение БТК посочва, че КРС обосновано е стигнала до заключение за липса на предпоставки за продължаване на наложените на предприятието задължения и, че са налице основания проектът на решение, поставен на обществено обсъждане, да бъде приет като окончателно решение на комисията.

Становище на КРС

КРС поддържа аргументите си, изложени в приложението към проекта на решение, поставен на обществено обсъждане с Решение № 542/13.12.2018 г. на комисията.

Твърдението на БТК за отложена във времето дерегулация на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение е неоснователно, като по този въпрос реферираме към мотивите на Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС. Неоснователни са и твърденията на предприятието за липса на физическа инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана, както и че каналната мрежа на БТК не е онази инфраструктура с

уникалност и значение, налагащи намеса при първите анализи. КРС поддържа позицията си от предходния кръг на пазарен анализ, че достъпът до пасивна инфраструктура (канална мрежа) е значим фактор за технологичното развитие на мрежите на конкурентните предприятия и е от ключово значение за осигуряването на ефективна конкуренция на пазара на широколентов достъп на дребно. Предвидената отмяна на наложените с Решение № 372/2015 г. специфични задължения на БТК е следствие на констатираната от комисията ефективна конкуренция на пазар 3а, а не поради промяна на характеристиките и значението на пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на БТК.

В настоящия трети кръг на анализ на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение КРС допълнително е отчела и ефекта на новия и вече влязъл в сила Закон за електронните съобщителни мрежи и физическата инфраструктура (ЗЕСМФИ)⁵.

2. *София Комюникейшънс* счита, че се явява „пряко заинтересовано лице“ от резултатите от пазарния анализ и ефекта на решението, което би било прието на база достигнатите изводи. *София Комюникейшънс* посочва, че почти 95% от оптичната му мрежа е разположена в каналната мрежа на БТК при сключен договор въз основа на Типово предложение за достъп до пасивната инфраструктура на историческото предприятие и че въз основа на данните, цитирани в пазарния анализ, се нарежда на едно от челните места сред ползвателите на тази инфраструктура. *София Комюникейшънс* изтъква, че наемът на подземна канална мрежа формира ...% (търговска тайна) от разходите му, като в същото време тази физическа инфраструктура участва пряко при формирането на ...% (търговска тайна) от приходите му.

София Комюникейшънс изразява опасения си относно предложението за дерегулиране на достъпа до подземната канална мрежа на БТК и премахването на „секторния специфичен контрол“ по ЗЕС. Според предприятието анализът, изготвен от КРС, „изглежда вътрешно противоречив, необоснован и не отчита спецификите на развитие на сектора на електронните съобщения в България“. Като аргумент за последното, предприятието посочва, че КРС отчита значимостта на каналната мрежа на БТК за развитието на мрежите и услугите в сектора, а в същото време предлага да дерегулира достъпа до нея като дава „едва“ 3-месечен срок на ползвателите на каналната мрежа да се адаптират към евентуални промени в пазарната среда. Според предприятието, предвид намалението на цените на телеком услугите през последните години, разходно необоснованата промяна в цените на достъпа до каналната мрежа на БТК ще изтласка от пазара много малки и средни предприятия.

София Комюникейшънс счита, че при липса на регулация, БТК, като вертикално интегрирано предприятие, ще има стимул да повиши цените за ползване на пасивната инфраструктура, като предприятието дава за пример поведението на електроразпределителните дружества, които, според предприятието, са се възползвали от възможността да поискат по-високи цени за достъп до инфраструктурата си, въпреки установеното от КЗК изкуствено завишаване на цените чрез дублиране на разходи.

Предприятието счита, че ЗЕСМФИ не се явява „адекватен алтернативен механизъм“, който може да оказва дисциплиниращо действие на БТК и изразява притесненията си, че дерегулирането на достъпа до каналната мрежа може да доведе до

⁵ Обн. ДВ. бр. 21 от 09.03.2018 г., в сила от 09.03.2018 г. Със ЗЕСМФИ в националното ни право е транспонирана Директива 2014/61/ЕС относно мерките за намаляване на разходите за разгръщане на високоскоростни електронни съобщителни мрежи (ОВ, L 155/1 от 23 май 2014 г.).

фалит на малки предприятия. София Комюникейшънс изтъква своите опасения относно своевременното прилагане на закона с оглед гарантиране интересите в сектора.

В заключение София Комюникейшънс посочва, че не се съгласява с изводите от анализа и с проекта на решение в частта относима към дерегулацията на достъпа до каналната мрежа на БТК.

Становище на КРС

Отмяната на наложените с Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС специфични задължения на БТК няма да има за резултат пълното дерегулиране на достъпа до пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на предприятието. Посоченият достъп БТК ще продължава да дължи, но на друго основание - новия ЗЕСМФИ. ЗЕСМФИ въвежда симетричната регулация по отношение на достъпа до и съвместното ползване на физическа инфраструктура. Посочената регулация обхваща няколко сектора, като наред с комуналната (електроразпределителна, газопреносна, ВиК инфраструктура), транспортната (железопътни линии, пътища, пристанища, летища, метрополитен) и други инфраструктури, ЗЕСМФИ се прилага на общо основание и за електронната съобщителна инфраструктура, каквато е подземната канална мрежа на БТК.

Съгласно чл. 15, ал. 1 от ЗЕСМФИ, *мрежовите оператори предоставят на операторите на електронни съобщителни мрежи достъп до и/или съвместно ползване на физическата си инфраструктура, включително до нейните елементи и/или съоръжения, с оглед на разполагане и използване на електронни съобщителни мрежи, при наличие на обосновано искане.* На общо основание правото да се иска достъп до и/или съвместно ползване може да бъде упражнявано от операторите на електронни съобщителни мрежи и по отношение на подземната канална мрежа на БТК, като физическа инфраструктура по смисъла на § 1, т. 10 от ДР на ЗЕСМФИ. Така въведеното със закон задължение на БТК да предоставя достъп до и/или съвместно ползване се припокрива с продълженото с т. IV.1.5. от Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС задължение на предприятието за предоставяне на достъп до подземната му канална мрежа.

Предвидената отмяна на наложените с Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС специфични задължения на БТК не би се отразила негативно върху състоянието на конкуренцията на пазара. ЗЕСМФИ надхвърля изискванията на Директива 2014/61/ЕС и в значителна степен замества наложените на БТК с Решение № 372/13.08.2015 г. специфични задължения за достъп, равнопоставеност, прозрачност, публикуване на Типово предложение за достъп до пасивна инфраструктура (ТПДПИ) и ценови ограничения. По този начин се ограничават възможностите за антиконкурентно поведение от страна на БТК, като същевременно се обезпечават предоставянето на достъп до физическа инфраструктура във връзка с разгръщането на високоскоростни мрежи за достъп от следващо поколение (NGA).

След отмяната на задълженията по Решение № 372/13.08.2015 г., цените за достъп до подземната канална мрежа на БТК трябва да бъдат съобразени с редица правила, предвидени в ЗЕСМФИ. Цените ще са част от минималните задължителни реквизити на общите условия (ОУ) за достъп и съвместно ползване от ЗЕСМФИ, които БТК на основание чл. 15, ал. 2 от ЗЕСМФИ трябва предварително да оповести на интернет страницата си. Общите условия следва да включват и самия механизъм за ценообразуване за достъп до подземната канална мрежа на БТК (чл. 15, ал. 3, т. 4 от закона). Разпоредбата на чл. 3, ал. 7 от ЗЕСМФИ допълнително предвижда, че БТК в качеството си на мрежов оператор по § 1, т. 4, във връзка с т. 3 от ДР на ЗЕСМФИ, следва да публикува на интернет страницата си, освен размера на

цените за достъп и съвместно ползване, и основата, на която се изчисляват, взетите предвид фактори при изчисляването им, както и всички допълнителни условия, свързани с тях.

Съгласно чл. 3, ал. 4 от ЗЕСМФИ, *цените, които мрежовите оператори могат да определят за предоставяне на достъп до и за съвместно ползване, право на преминаване, за координиране, съгласуване или за други дейности по закона, отразяват всички разходи, които са свързани със съответната дейност.* Цените следва да бъдат определени от БТК в съответствие с Методиката за начина за разпределяне на разходите при определяне на цени за предоставяне на достъп до и съвместно ползване на физическа инфраструктура и право на преминаване по ЗЕСМФИ, приета с Наредба № 34/24.10.2018 г. на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията⁶ (Методиката по ЗЕСМФИ). Методиката по ЗЕСМФИ определя начина за разпределянето на разходите към определената услуга, като разпределението трябва да е представено по начин, който гарантира спазването на принципите на прозрачност, равнопоставеност и липса на антиконкурентно крос-субсидиране (чл. 3, ал. 5 и 6 от ЗЕСМФИ). В Методиката по ЗЕСМФИ са посочени както видовете цени на мрежовите оператори, така и основните категории разходи, които се отчитат, включително начините за определянето и разпределянето им от гледна точка на свързаността им с конкретната услуга.

Допълнително, следва да бъде отчетено и обстоятелството, че КРС изпълнява ролята на орган за решаване на спорове по Глава осма от ЗЕСМФИ, във връзка с чл. 10, пар. 1 от Директива 2014/61/ЕС. На основание чл. 81, ал. 1, т. 1 от ЗЕСМФИ предмет на посочените спорове могат да бъдат и самите цени за достъп до пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа), определени от БТК.

В заключение, твърдяната от София Комюникейшънс „липса на установена практика“ по прилагането на ЗЕСМФИ не е сама по себе си основание КРС да приеме решение за продължаване на наложените с Решение № 372/13.08.2015 г. специфични задължения на БТК. Що се касае за „интензитета“ за прилагане на закона комисията отбелязва че водеща роля за това имат самите оператори на електронни съобщителни мрежи, включително София Комюникейшънс, тъй като само те могат да сезират КРС като орган за решаване на спорове по Глава осма от ЗЕСМФИ. За целта до комисията следва да бъде подадено искане по чл. 82, ал. 1 от ЗЕСМФИ за даване на задължителни указания, което следва да отговаря на законовите изисквания предвидени като условие за провеждане на законосъобразна процедура по чл. 82-85 от ЗЕСМФИ. Посочената процедура може да приключи с даване от КРС на задължителни указания на БТК.

По отношение на предвидения в т. III от проекта на решение преходен период от 3 месеца, посочваме че КРС преразгледа същия. Мотивите на комисията за изменение на преходния период са изложени в б. Д, като са приети част от аргументите и на София Комюникейшънс.

Б. Анализ на информацията, относима към пазара на дребно за достъп до интернет:

1. Клуб 2000 прави ретроспекция на извършените от КРС прегледи на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение и на наложените с Решение № 246/22.02.2011 г. и Решение № 372/13.08.2015 г. специфични задължения и накратко преразказва анализа на пазара на едро на локален достъп, публикуван с настоящото обществено обсъждане, обръщайки внимание на извода на КРС, че „в сравнение с предходния кръг на анализа границите на продуктовия пазар не са се променили“.

⁶ Обн. ДВ. бр. 92 от 06.11.2018 г.

Сдружението цитира и текстове от проекта на анализ във връзка с еквивалентността на условия пазар на едро на локален достъп в определено местоположение с пазара на ширококоловен достъп на дребно, както и с непроменените граници на продуктивния пазар на дребно. Сдружението отправя запитване към КРС относно липсата на анализ на пазара на дребно на пренос на телевизионно съдържание или пазара на дребно на предоставяне и съвместно ползване на физическата инфраструктура, паралелно на анализа на пазара на ширококоловен достъп на дребно. Според Клуб 2000, разглеждането на комбинация от два или дори трите посочени пазара по-пълно би описало пазара на едро на локален достъп в определено местоположение.

В становището на сдружението е посочено също, че в обсъждания анализ се разглежда само продуктивния пазар на ширококоловен достъп на дребно, като е цитиран текст от проекта относно продуктивния обхват на пазара на дребно, определен в раздел IV, т. 2.

Становище на КРС

Във връзка с отправеното запитване за липса на анализ на пазара на дребно на пренос на телевизионно съдържание, КРС изразява съгласието си, че някои продукти на едро като необвързания достъп до абонатна линия оказват влияние върху няколко свързани надолу по веригата пазари⁷, в т.ч. пазара на ширококоловен достъп на дребно и пазара на IPTV на дребно. В предходния кръг на анализ (приложение към Решение на КРС № 372/13.08.2015 г.) комисията е разгледала развитието на IPTV услугата на дребно, като е установила, че не е необходимо да се определя отделен пазар за тази услуга, както и да се извършва оценка на конкурентното му развитие за целите на анализа на пазарите на едро. Това заключение беше продиктувано основно от факта, че предприятията, предоставящи IPTV на дребно, в значителната си част (94%) са участници и на пазара на дребно на ширококоловен достъп. Присъствието на двата пазара предполага едновременно предоставяне на двете услуги, в пакет или самостоятелно. В периода, обхванат от настоящия анализ, КРС счита че обстоятелствата не са се променили съществено и към края на 2017 г. 93% от доставчиците на IP телевизия, са участници⁸ на пазара на дребно на ширококоловен достъп. В този смисъл, КРС поддържа позицията си от предходния кръг на анализ, че не е необходимо да се разглежда пазар на IPTV на дребно. Според комисията извършването на такъв не би променило по никакъв начин направените изводи в настоящия проект на анализ.

Що се касае до извършването на анализ на пазар на дребно на предоставяне и съвместно ползване на физическата инфраструктура, КРС счита че не е възможно да се определи обхват на такъв пазар и да се извърши оценка на развитието му, поради липсата на подобна услуга, предоставяна на дребно на територията на Република България.

2. Клуб 2000 счита за неточни, неясни или неправилни редица заключения на КРС в проекта на решение, като посочва следното:

2.1. Описаните технологии в Таблица 1 от проекта на решение, Клуб 2000 счита че „не отговарят на действителността“. В защита на твърдението си сдружението посочва, че FTTB, FTTC/N или FTTx като оптика до определена точка с продължение до друга точка без оптика се използва и при останалите описани жични и радио- технологии, с изключение на FTTN, поради което е по-правилно те да отпадат от таблицата, а предприятията да бъдат отнесени, „най-вероятно“ към LAN технологията. По

⁷ Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2014 г.

⁸ Или са пряко свързани с активни предприятия на пазара на ширококоловен достъп на дребно.

отношение на представените данни във фигури от 2 до 10 (раздел IV, т. 1.3.), както и в частта за приходите от предоставяне на услуги за достъп до интернет (раздел IV, т. 1.4.), Клуб 2000 счита, че не е посочено каква част от тях принадлежат на БТК като „основен обект“ на анализа. В допълнение отбелязва, че в частта за приходите не са посочени приходи в „браниа“ на платената телевизия и приходи от ползване на физическа инфраструктура.

Становище на КРС

КРС не приема бележката на Клуб 2000 по Таблица 1 от проекта на анализ. Комисията подчертава, че всички видове достъп, описани в таблицата, са разграничени на база ясно определени характеристики, посочени в раздел IV, т. 1.2 от проекта. В този смисъл, не е оправдано отпадането на част от тях в полза на други технологии. По отношение на бележките по фигури от 2 до 10 (раздел IV, т. 1.3.), както и по частта на приходите от предоставяне на услуги за достъп до интернет (раздел IV, т. 1.4.), регулаторът обръща внимание, че в раздел IV, т. 1 „Състояние на пазара на дребно за достъп до интернет“ е направен обзорен и въвеждащ преглед на състоянието и развитието на пазара на достъп до интернет на дребно като цяло и няма за цел да представя индивидуални данни на участниците на пазара, извън онези, които са свързани с общото развитие на пазара на дребно за достъп до интернет. В частта за приходите не са разгледани приходи от предоставянето на платена телевизия, поради причините, посочени в отговора по предходната бележка на сдружението.

2.2. Клуб 2000 признава, че въпросът за приходите на участниците на пазара е много добре разгледан, но подчертава, че не е ясно каква част от приходите на историческото предприятие представляват приходи от отдаване под наем на подземна инфраструктурна мрежа. Сдружението посочва, че в анализа не се коментира структурата на разходите, респ. на печалбите на предприятията. Според Клуб 2000, ако има такъв анализ ще се види, че историческото предприятие, освен предимства от обема и от концентрацията, има огромно предимство от липсата на разходи за ползване на инфраструктура. По данни на Клуб 2000, разходите за ползване на инфраструктура на останалите предприятия са между 10 и 30% от приходите в градските зони. Сдружението твърди, че БТК е собственик „на много места без доказана собственост, но ползвател или владеец“ на цялата подземна канална мрежа в големите градове, в т. ч. и всички областни и голяма част от общинските центрове, чиято подземна канална инфраструктура се използва от предприятия, предоставящи една или няколко от следните услуги: достъп до радио и телевизионни програми кабелно; достъп до радио и телевизионни програми IPTV; достъп до интернет; интернет телефония. Според Клуб 2000 тези приходи на БТК „очевидно“ отиват за прилагане на дъмпингови и непазарни цени, към предоставяне на абонатите на пакетни и материални бонуси с цел по-лесно привличане на абонати.

Становище на КРС

Както беше посочено по-горе в становището на КРС, в раздел IV, т. 1 „Състояние на пазара на дребно за достъп до интернет“ са представени приходите от предоставяне на услуги за достъп до интернет, като целта на този раздел е да направи обзорен и въвеждащ преглед на състоянието и развитието на пазара на достъп до интернет на дребно като цяло и няма за цел да представя индивидуални данни на участниците на пазара, извън онези, които са свързани с общото развитие. Приходите от отдаване под наем на пасивна

инфраструктура (подземна канална мрежа) не са част от приходите на пазара на достъп до интернет на дребно. Що се отнася до структурата на разходите, видно от Формуляр 01 – Обща част, Раздел А.2.: „Разходи“ от годишните въпросници за дейността на предприятията⁹, изрично е посочено, че разходите на предприятията за съответната година са необходими на КРС за определяне на административна годишна такса контрол, в съответствие с чл. 141, ал. 1 от ЗЕС и чл. 5, ал. 1 от Тарифа за таксите, като въпросът се попълва само от предприятия, чийто размер на годишните брутни приходи (посочени в т.т. 1.6. и 3.5. от раздел А.1. на Формуляр „Обща част“) от цялата дейност по предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, без включен ДДС, е над 100 000 лв. Уточнено е също, че административната годишна такса за контрол се определя като процент от годишните брутни приходи от цялата дейност по предоставянето на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, без включен ДДС след приспадане на посочените във въпрос 1 на Раздел А.2 разходи. В посочения въпрос се изисква информация само за разходите, посочени в чл. 141, ал. 1 от ЗЕС, а именно разходите, които представляват трансферните плащания към други предприятия за взаимно свързване на мрежи и за достъп, транзит, роуминг, услуги с добавена стойност, както и разходи за уреждане на авторски и сродни права за радио- и телевизионни програми и единствено за целите на изчисляване на административната такса контрол. Анализът на тези разходи не е относим към оценката на състоянието на анализирания съответен пазар като цяло. По отношение на коментираните предимства на историческото предприятие от обема и от концентрацията следва да бъде отбелязано, че в анализа на съответния пазар в раздел IV, т. 4.1., „Пазарни дялове“ и „Наличие на предимства на предприятията на дефинирания пазар“ от проекта, поставен на обществено обсъждане, подробно са разгледани въпросите за концентрацията и за обема както на историческото предприятие, така и на двата му основни конкуренти.

Що се отнася до твърдяното от Клуб 2000 *огромно предимство от липсата на разходи за ползване на инфраструктура* от страна на БТК, КРС също изразява несъгласие. С посоченото твърдение се прави опит да се игнорират разходите, които неминуемо възникват за БТК във връзка с поддържането и възстановяването на икономическата стойност на каналната му мрежа. Подземната пасивна инфраструктура на БТК представлява дълготраен актив, който генерира разходи за текуща поддръжка, охрана и ремонти. В допълнение комисията посочва, че колкото по-дълго и интензивно се използва един актив, толкова повече се амортизира, респективно по-често се нуждае от ремонт. В този смисъл, тезата на Клуб 2000 за липсата на разходи за историческото предприятие, е неоснователна. Поради това, твърденията на сдружението, че приходите на БТК от предоставяне на каналната му мрежа „очевидно“ отиват за прилагане на дъмпингови и непазарни цени, към предоставяне на абонатите на пакетни и материални бонуси с цел по-лесно привличане на абонати¹⁰ са бланкетни, тъй като са лишени, както от основание, така и от съответните доказателства.

Твърдението на Клуб 2000, че БТК е собственик на цялата подземна канална мрежа в големите градове, е некоректно. Според информацията, с която КРС разполага, БТК притежава малко над 50% от селищната подземна канална мрежа. В съответствие с предоставените от предприятията данни, 9¹⁰ от членовете на сдружението разполагат със

⁹ Публикувани на интернет страницата на КРС на адрес: <https://crc.bg/bg/statii/1625/godishni-vyprosnici-za-dejnostta-na-predpriqtqta-prez-2018-g?preview=1>

¹⁰ „Видеосат-Нове“ ООД, „Диана Кабел ТВ“ ООД, „Интерсат“ ООД, „К и Г Унисат-ТВ“ ООД, „Киви-ТВ“ ООД, „Мултимедиа-БГ“ ЕООД, „Цифрова кабелна корпорация“ ООД, „Транскейбъл ТВ“ ООД, „Цифрова кабелна телевизия“ ООД

собствена канална мрежа, като в отделни населени места декларираната дължина на притежаваната от БТК канална мрежа е по-малка от тази, собственост на посочените предприятия. В част от населените места, дължината на каналната мрежа, която членовете на Клуб 2000 наемат от БТК, е пренебрежимо малка – от порядъка на половин километър до 2 км. Последното е следствие от факта, че в населените места, в които основно развиват дейност и осъществяват услуги, предприятията – членове на сдружението са изградили собствена канална мрежа с дължина, сравнима с тази на БТК. Последното е показателно за това, че възможностите на предприятията за предоставяне на услуги и достъп до клиенти не са ограничени или възпрепятствани от невъзможност за достъп до пасивна инфраструктура.

Наред с това, едно от предприятията – член на сдружението (....., *търговска тайна*), е изградило канална мрежа в един от най-големите градове в страната (гр., *търговска тайна*) с дължина над 200 км, което се равнява на (*търговска тайна*) от дължината на притежаваната от БТК канална мрежа в същия град. Освен това, предвид обстоятелството, че същото предприятие притежава значителна собствена пасивна инфраструктура, то не се нуждае и не ползва канална мрежа от БТК в същото населено място¹¹. Сходна е ситуацията и в друг град с население над 10 хил. души (гр., *търговска тайна*), където предприятието (....., *търговска тайна*) е изградило канална мрежа с дължина почти наполовина на тази, притежаваната от БТК в града, като въпросното предприятие отново не посочва, че наема пасивна инфраструктура от БТК.

Видно от изложените факти, твърденията на Клуб 2000 за подземната канална мрежа в големите градове са необосновани.

2.3. По отношение на анализа на взаимозаменяемостта между услугите, предназначени за различните категории потребители, Клуб 2000 посочва, че КРС не е направила анализ каква част от абонатите, разпределени по видове достъп и по скорости, се „падат“ на БТК, като препраща към фиг. 11 и 12 от проекта. В допълнение, сдружението посочва, че в таблица 2 от проекта, в която са представени средните цени на абонаментните планове на видовете жичен достъп, разпределени по скоростни интервали, отново не се посочва каква част от тях се обслужват от БТК като основен обект на анализа.

Становище на КРС

КРС обръща внимание, че раздел IV, т. 2 от проекта на анализ, в обхвата на която са цитираните фигури и таблица, има за цел да определи онези продукти и/или услуги, предоставяни на пазара на дребно за достъп до интернет, които могат да се считат за взаимозаменяеми при търсенето и предлагането, по отношение на техните характеристики, предназначение и цени, като няма за цел да представя индивидуални данни на участниците на пазара, извън онези, които са свързани със съдържанието на посочената точка.

2.4. Клуб 2000 цитира направения от КРС извод, че мобилният достъп до интернет се възприема от потребителите по-скоро като допълваща услуга, а не като взаимозаменяема с останалите видове широколентов достъп, поради което не попада в обхвата на разглеждания пазар на дребно. Сдружението е на мнение, че в последните години това не е така, като представя наблюденията си в моделите на поведение на две потребителски групи - от 10 до 30 г. и над 30 г. Сдружението е констатирало, че тези

¹¹ Съгласно декларираното от предприятието във формуляр 07

потребителски групи не ползват стационарен интернет или ако ползват, то това става за сметка на най-близко разположения безжичен рутер, осигуряващ им връзка от типа WiFi.

Становище на КРС

Комисията поддържа направения извод в раздел IV, т. 2.2. от проекта на анализ, че мобилният достъп е по-скоро допълваща услуга, а не взаимозаменяема такава с останалите видове широколентов достъп до интернет. КРС достатъчно подробно е изследвала характеристиките, отличаващи този вид достъп от останалите, а именно мобилността, като основна отличителна характеристика, наличие на ограничения в обема трафик на максимална скорост и по-ниска надеждност на връзката, която е уязвима на атмосферни условия и явления. В допълнение на това, комисията е представила данни за наличието на търсене и предлагане на пакетни услуги с включени едновременно фиксиран и мобилен достъп до интернет, което, отчитайки и посочените характеристики, дава основание на КРС да не променя позицията си, която е констатирана още на предходния кръг на пазарен анализ.

2.5. Клуб 2000 отправя въпрос към КРС за причините, които налагат прекратяването на наложените на БТК специфични задължения. Сдружението препраща към текстове от проекта по отношение ролята на каналната мрежа на БТК при изграждането и разширяването на абонатните мрежи на конкурентните предприятия, както и по отношение на приноса на продълженияте в резултат на предходния кръг на анализа специфични задължения за развитието на инфраструктурната конкуренция.

Становище на КРС

КРС посочва, че съгласно чл. 19 от Методиката за пазарните анализи, комисията извършва анализ на съответния пазар, който има за цел да оцени наличието на предпоставки, възпрепятстващи функционирането на пазара и свободната конкуренция. Следвайки методите и принципите на конкурентното право, КРС е оценила ефективността на конкуренцията, като въз основа на извършения анализ е направила заключение, че на съответния пазар не е налице предприятие, което да притежава значително въздействие. Съгласно чл. 155, ал. 1 от ЗЕС, *в случаите, когато въз основа на анализ на съответния пазар се установи, че е налице ефективна конкуренция, комисията не налага специфични задължения на предприятията, предоставящи обществени електронни мрежи и/или услуги на съответния пазар.* В случай че са били наложени специфични задължения, комисията отменя тези задължения спрямо предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги на съответния пазар (чл. 155, ал. 2 от ЗЕС).

Предвидената отмяна на наложените с Решение № 372/13.08.2015 г. специфични задължения на БТК е следствие на констатираната от КРС ефективна конкуренция на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение. Комисията надлежно се е мотивирала защо след анализ на съответния пазар е установила липса на предприятие(я) със значително въздействие и наличието на ефективна конкуренцията.

Предвид изложеното, КРС няма законово основание да продължи или измени наложените с Решение № 372/13.08.2015 г. специфични задължения на БТК.

3. Клуб 2000 счита, че КРС „смесва“ старите понятия от ЗЕС с новите такива от ЗЕСМФИ, като цитира текст от проекта на решение, който гласи, че „Инфраструктурната конкуренция ще продължи да се задълбочава, като предприятията

ще изграждат собствена инфраструктура, използвайки нови технологии, които ще осигурят възможност за предоставяне на по-качествени услуги на крайните потребители“. Сдружението е на мнение, че КРС не е пояснила какви нови технологии има за изграждане на физическа инфраструктура, за „подземно прокопаване и заравяне на тръби или издигане на стълбове“.

Становище на КРС

КРС счита че сдружението неправилно е интерпретирало заключенията ѝ, направени в настоящия документ. Комисията обръща внимание, че инфраструктурната (междуплатформена) конкуренция е характерна за пазар, на който осъществяват дейност предприятия, предоставящи електронни съобщителни услуги посредством различни мрежи, в т.ч. оптична, кабелна, медна и др., които са разгърнати паралелно с традиционната медна мрежа на историческото предприятие.

В цитирания текст под „нови технологии“ КРС има предвид нови мрежови технологии, посредством които се предоставя широколентов достъп до интернет. Във връзка с това комисията не счита за необходимо и оправдано в тази част от анализа да пояснява какви нови технологии са налице при изграждане на физическа инфраструктура.

4. Клуб 2000 счита че пазарните дялове на БТК (над 25%) и на А1 (над 25%) на база брой абонати на пазара на широколентов достъп , заедно с икономите от мащаба и от обхвата и доминацията над физическата инфраструктура, създават условия за неравнопоставеност с останалите предприятия и. В тази връзка сдружението препраща към фиг. 22 от проекта на решение. Клуб 2000 счита че е налице основание БТК да бъде определено за предприятие със значително въздействие на пазара, поради посочените водещи пазарни дялове и „монополното владение“ на подземната физическа инфраструктура за изграждане на ЕСМ.

Становище на КРС

КРС счита, че няма основание да определи БТК за предприятие със значително въздействие на пазара на едро (който при специфичния случай в Република България е еквивалентен на дефинирания пазар на дребно). В съответствие с установената европейска практика, пазарен дял над 50%, който притежава дадено предприятие за определен период от време, сам по себе си представлява доказателство за наличието на господстващо положение. Ако пазарният дял е под прага от 50%, при оценката на предприятие със значително въздействие, националните регулаторни органи следва да разчитат на други основни структурни характеристики на пазара. Видно от цитираните данни, пазарният дял на БТК е значително под 50%. С оглед на това КРС е изследвала подробно наличието на предимства на участниците на дефинирания пазар (раздел IV, т. 4.1.), вследствие на което комисията е достигнала до извод, че не са налице предпоставки за историческото предприятие да се възползва от значителното въздействие на пазара, при отчитане на съществуващата регулация на пазара на едро. Във връзка с последното, като част от задълженията, продължени с решение на КРС № 372/13.08.2015 г., достъпът до подземна инфраструктура (канална мрежа) се счита от регулатора за основен двигател на развитието на пазара на широколентов достъп до интернет на дребно, както е посочено и в самия анализ.

Въпреки това, при анализа на пазарното положение на БТК, комисията е отчела и ефекта на новия ЗЕСМФИ, с който е транспонирана Директива 2014/61/ЕС. Предвидените в ЗЕСМФИ нови задължения за БТК като мрежов оператор по смисъла на § 1, т. 4, във връзка с т. 3 от ДР на закона, се припокриват в значителна степен с наложеното с Решение №

372/13.08.2015 г. задължение на предприятието за предоставяне на достъп до пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа), като разширяват обхвата на физическите инфраструктури, до които операторите на електронни съобщителни мрежи имат право на достъп до и/или съвместно ползване.

Във връзка с посоченото по-горе, КРС счита, че не са налице основания да се определи историческото предприятие за предприятие със значително въздействие на пазара на едро на локален достъп.

5. Клуб 2000 счита, че е налице противоречие между текст на стр. 93 от проекта на решение, а именно че „КРС счита, че БТК продължава да притежава инфраструктура от съществено значение за развитието на конкуренцията. От друга страна, 80% от конкурентните на БТК предприятия с дял над 1% на дефинирания пазар на дребно на широколентов достъп също притежават собствени канални мрежи, чийто размер и обхват нарастват значително в изследвания период, което им позволява да упражняват конкурентен натиск върху поведението на БТК на пазара на широколентов достъп на дребно.“ с текст от стр. 78 от проекта, където са изброени 10 такива предприятия с дял над 1% на дефинирания пазар на дребно, общо покриващи 75% от абонатите. Сдружението твърди, че е информирано, че „Нет 1“ ЕООД ползва изцяло каналната мрежа на БТК в гр. София, което според него означава, че „БТК заедно с А1 определено диктуват ценовата политика на дефинирания пазар и налагат дъмпингови цени под себестойност с цел изтощаване на конкурентите си“.

В своето становище Клуб 2000 изразява несъгласие по отношение на заключението на КРС, че на разглеждания пазар е налице силна инфраструктурна конкуренция, предвид посоченото по-горе. Също така, сдружението счита за несъстоятелна констатацията на комисията, че „дори и при отказ за предоставяне на достъп или съвместно ползване на физическа инфраструктура от страна на БТК и/или А1, са налице механизми за ограничаване на евентуално съвместно антиконкурентно поведение на тези предприятия“. Според Клуб 2000 смисълът на цитирания текст е, че „който се откаже от услугите на единствената задължителна подземна мрежа в по-големите градове, има достатъчни възможности да си строи сам нещо, което е непостроимо или да напусне пазара“.

Становище на КРС

КРС не приема заключението за наличие на противоречие между цитираните от сдружението текстове. Комисията пояснява, че смисълът на първия текст е, че осем от десетте основни конкурента на БТК (80%) с дял над 1% на пазара на дребно притежават собствена канална мрежа. Смисълът на втория текст е друг – той показва какъв съвкупен дял от общия брой абонати на дефинирания пазар на дребно обхващат основните конкуренти с дял над 1%.

Изводът на сдружението, че „БТК заедно с А1 „определено диктуват ценовата политика на дефинирания пазар и налагат дъмпингови цени под себестойност с цел изтощаване на конкурентите си“ е неясен, неподкрепен с доказателства и некореспондиращ с изразеното становище.

Във връзка с изразеното несъгласие относно наличието на инфраструктурна конкуренция, КРС е представила отговор по-горе в раздел Б, т. 3. В допълнение комисията отбелязва, че в доклада на ЕК за развитието на широколентовия достъп в ЕС¹², България е

¹² Digital Economy and Society Index Report 2018 Connectivity, стр. 25

посочена като една от държавите-членки на ЕС, в които се развива силна инфраструктурна конкуренция.

КРС не приема интерпретацията на цитирания текст от страна на сдружението относно наличието на механизми за ограничаване на евентуално съвместно антиконкурентно поведение на БТК и А1. В частта от проекта на анализ, в която той е поместен (раздел IV, т. 4.3.), се прави т. нар. „поведенчески анализ“, който има за цел да представи оценка на вероятния пазарен резултат при липса на регулация на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение в контекста на наличието на предпоставки за съвместно значително въздействие. Цитираният текст е част от основанията на комисията да заключи, че пазарната структура в България не благоприятства негласно договаряне. Във връзка с това, комисията счита, че посочената в становището на Клуб 2000 интерпретация на цитираното заключение на КРС не може да бъде отнесена към него в контекста на раздел IV, т. 4.3. от проекта на анализ.

В. Определяне на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение:

В.1. Предоставяне на допълнителна информация относно канална мрежа:

1. СЕК счита че, независимо от обосноващите основания за дерегулация, при така дефинирания пазар на едро, по отношение на пасивната инфраструктура - подземна канална мрежа, данните от анализа не водят до безспорен извод за отмяна на ex ante регулацията върху достъпа до тази инфраструктура.

В подкрепа на твърдението си сдружението обръща внимание, че:

КРС е посочила, че достъпът до пасивна инфраструктура е значим фактор за технологичното развитие на мрежите на конкурентните на БТК предприятия и е от ключово значение за осигуряването на ефективна конкуренция;

Над половината пасивна инфраструктура е собственост на БТК, като ползването на достъп до нея е от съществено значение, тъй като не е възможно същата да бъде репликирана;

Инфраструктурата на алтернативните предприятия е за собствени нужди, с ограничен капацитет и характеристики, които не позволяват съвместно ѝ ползване.

Според СЕК липсва анализ на данните от изисканите от КРС въпросници, относно съотношението между ползване на собствена канална мрежа и достъп до мрежата на историческото предприятие, както и информация за обема на ползваната физическа инфраструктура от мрежови оператори, които не са предприятия, предоставящи електронни съобщения, въпреки че същата е събрана от КРС. Според сдружението изложените данни в анализа не дават адекватна оценка на обективната действителност.

СЕК цитира разпоредбата на чл. 63 от ЗЕСМФИ и по-специално изключението в ал. 2, т. 3, съгласно което кабелни електронни съобщителни мрежи може да не се полагат подземно в квартали, части от квартали, попадащи в устройствени жилищни зони с преобладаващо ниско застрояване на урбанизирани територии с население над 10 хил. жители, в които не е налице или не е достъпна подземна физическа инфраструктура на мрежов оператор и е налична стълбовна физическа инфраструктура. Сдружението поставя въпроса как би се отразило едно влошаване на условията за ползване на достъп до каналната мрежа на БТК (при отмяна на специфичните задължения) ведно с посоченото нормативно задължение, при положение, че обикновено каналната мрежа на БТК е тази с наличен свободен капацитет, а не каналната мрежа на алтернативните предприятия.

2. Становището на М Сат Кейбъл е с идентично на становището на СЕК съдържание по отношение на изложенияте в настоящата точка бележки.

Становище на КРС

Във връзка с изразените становища, че данните от анализа не водят до безспорен извод за отмяна на специфичните задължения върху достъпа до пасивната инфраструктура на БТК, КРС обръща внимание, че *ex ante* регулацията върху достъпа до посочената инфраструктура е наложена¹³ въз основа на резултатите от анализа на съответния пазар на локален достъп на едро. Резултатите от настоящия кръг на пазарния анализ сочат наличие на ефективна конкуренция, поради което КРС няма основания за продължаване на наложените специфични задължения на БТК.

КРС поддържа становището си, че достъпът до пасивна инфраструктура е значим фактор за технологичното развитие на мрежите на конкурентите на БТК и е от ключово значение за осигуряването на ефективна конкуренция. Важно е да се отбележи, че в населени места с население над 10 хил. души, където принципно не е разрешено въздушно изграждане на мрежи, изградената собствена канална мрежа на алтернативните предприятия е с дължина, съотносима с тази на мрежата на БТК, въпреки че като цяло над половината пасивна инфраструктура е собственост на БТК.

КРС не приема твърдението, че липсва анализ на данните за каналната мрежа. Информацията, получена с формуляр на „Въпросник относно възможността за достъп до и ползване на селищна подземна канална мрежа“¹⁴ (формуляр 07) е анализирана и резултатите са представени в раздел IV, т. 4.1. Анализ и оценка на конкурентните условия на пазара на дребно на широколентов достъп в периода 2013 – 2017 г. (при наличието на регулирани услуги на едро) от проекта на анализ. Съотношение между ползване на собствена канална мрежа и достъп до мрежата на историческото предприятие не може да бъде представено, тъй като предоставената информация във въпросника, Раздел Б.2. „Селищна подземна канална мрежа, собственост на предприятието“ се отнася до дължина на каналната мрежа в километри, докато информацията в раздел Б.3. „Използване под наем на селищна подземна канална мрежа“ се отнася до дължината на кабелите, положени в наетата канална мрежа в километри, съответно съотнасянето им би било некоректно.

Информацията от предоставилите попълнен формуляр 07, Раздел Б.3. предприятия сочи, че дължината на кабелите, положени в наетата канална мрежа от мрежови оператори, които не са предприятия, предоставящи електронни съобщения, е от порядъка на 1000 км. Това потвърждава отчетения във връзка с анализа факт, че конкурентите на БТК имат възможност и ползват физическа инфраструктура и от други мрежови оператори.

КРС не приема и аргумента, че инфраструктурата на всички алтернативни предприятия е за собствени нужди, с ограничен капацитет и характеристики, които не позволяват съвместното ѝ ползване. Комисията обръща внимание, че част от предприятията са декларирали, че не отдават канална мрежа при наличен свободен капацитет, поради липса на интерес от страна на други предприятия или в резултат от търговската им политика.

По отношение на техническите правила за разполагане на кабелни електронни съобщителни мрежи посочваме, че изискванията по чл. 63, ал. 2, т. 3 от ЗЕСМФИ за липса или недостъпна подземна физическа инфраструктура, респ. за налична стълбовна физическа инфраструктура, са предвидени с оглед целите на териториалното устройство. Посочените специфични изисквания са оправдани от гледна точка на това, че допускат въздушно

¹³ С Решение № 246/2011 г. и Решение № 372/2015 г.

¹⁴ Приложение № VII към Решение № 47/25.01.2018 г.

разполагане на кабелни електронни съобщителни мрежи в урбанизирани територии с население над 10 хил. жители като изключение от правилата за подземно разполагане (чл. 63, ал. 1, изр. първо). Без разпоредбата на чл. 63, ал. 2, т. 3 от ЗЕСМФИ на практика ще е налице пълна забрана на въздушното разполагане на кабелни електронни съобщителни мрежи в урбанизирани територии с население над 10 хил. жители, предвид изискването на чл. 63, ал. 2, т. 2.

3. А1 счита, че КРС следва да преработи проекта на анализ на пазара на локален достъп на едро, като се фокусира по-детайлно върху достъпа до пасивната инфраструктура на БТК. Като аргумент за това предприятието посочва, че мрежите на електроразпределителните дружества се различават съществено от мрежата на БТК, както и че достъпът до каналната мрежа на БТК е от изключителна важност. Предприятието е на мнение, че не само представената информация за каналната мрежа не е анализирана коректно, но и че направените препратки към разпоредбите на ЗЕСМФИ също са неубедителни. Конкретните аргументи на А1 са обобщени по-долу.

3.1. Предприятието цитира данни, посочени на стр. 79 от проекта на анализ, а именно, че над половината от общата дължина на изградената канална мрежа в страната е собственост на БТК, както и че 41,4% от общия брой активни предприятия, участници на пазара на ширококолов достъп до интернет на дребно, ползват каналната му мрежа (227 активни предприятия), докато останалите 59,6% използват други подходи. Поради опасенията на предприятието, че така представената информация може да доведе до погрешни заключения, А1 е на мнение, че трябва да се представи по-детайлна картина, като бъде изследвано в кои населени места се използва каналната мрежа на БТК (на база брой население) и на колко абоната реално се предоставят услуги от тези 227 предприятия. Очакванията на А1 са, че това ще са населени места с над 10 хил. жители, където не е налице възможност за въздушно изграждане на мрежи и достъпът до каналната мрежа на БТК е единствената опция. От друга страна, според А1, останалите почти 60% от предприятията на пазара може предимно да предоставят услуги в населени места, където е позволено въздушното полагане на кабелни мрежи или на места, където е налице възможност за достъп до пасивна инфраструктура, собственост на други предприятия. А1 счита, че КРС следва да направи по-детайлен анализ, тъй като самото представяне на процентите не може да послужи за вземането на правилни заключения от страна на регулатора.

Становище на КРС

Комисията не приема направената в становището на А1 констатация, че представената информация за каналната мрежа в проекта на анализ може да доведе до погрешни заключения от страна на регулатора. КРС отбелязва, че посочените в проекта данни за достъпа до канална мрежа представят общите тенденции в развитието на тази услуга за изследвания в проекта период, въз основа на обобщени данни, постъпили в КРС от предприятията, в изпълнение на Решение № 47/25.01.2018 г. Заключенията на регулатора по отношение на ролята на достъпа до канална мрежа за развитието на инфраструктурната конкуренция на вертикално свързания пазар на ширококолов достъп на дребно, посочени в раздел IV, т. 4.1. и 4.2. от проекта, са основно базирани на извършения цялостен и изчерпателен анализ на динамиката и развитието на пазара на дребно, конкурентните условия и цените. Въпреки изложеното, КРС представя по-долу допълнителна информация, съобразно отправените въпроси в становището на А1.

Във връзка с очакванията на А1, изразени в становището на предприятието, КРС отбелязва, че те са оправдани, но само до известна степен. Въпреки това, 51% от предприятията, които наемат каналната мрежа на БТК, предоставят услуги на свързания пазар на дребно и в населени места с под 10 хил. жители, а над 30% от останалите активни предприятия на вертикално свързания пазар на дребно, предоставят услуги в населени места с над 10 хил. жители, използвайки различни от достъпа до каналната мрежа на БТК способи. В този смисъл, КРС е на мнение, че транспонираните разпоредби в ЗЕСМФИ осигуряват повече възможности и по-голяма свобода при избор на пасивна инфраструктура, необходима за разполагане на абонатна и/или опорна мрежа не само в населените места с над 10 хил. жители, но и в тези, в които е налице законова забрана за въздушно разполагане на кабелни електронни съобщителни мрежи.

По отношение на запитването на предприятието за населените места, в които БТК предоставя достъп до каналната си мрежа, разпределени на база брой жители, КРС посочва, че детайлна информация не може да бъде предоставена, тъй като тя представлява търговска тайна. Въпреки това, обобщените данни сочат, че от 71 населени места с население над 10 хил. жители (в 69 от които историческото предприятие има изградена собствена канална мрежа), то реално е предоставило достъп на алтернативни предприятия през 2017 г. в 66. Съществен факт е, че в 55 от тях алтернативните предприятия са изградили и собствена канална мрежа.

Във връзка с последното, комисията посочва, че в 32 от населените места с над 10 хил. жители, конкурентните предприятия имат подземна селищна канална мрежа с по-голяма съвкупна дължина от тази на историческото предприятие. В две от населените места дори изградената канална мрежа е изцяло собственост на конкурентните предприятия - гр. (търговска тайна) и гр. (търговска тайна). В допълнение, през 2017 г. спрямо 2013 г. делът на собствената канална мрежа на БТК намалява в 41 населени места с население над 10 хил. жители с между 0,4 процентни пункта (в гр. Асеновград) и 88,8 процентни пункта (в гр. Разлог) в полза на алтернативните предприятия. В резултат на това, 17^{те} населени места с над 10 хил. жители, в които БТК е притежавало 100% от изградената канална мрежа през 2013 г., се редуцират до 11 през 2017 г. В абсолютни стойности разликата в общата дължина на изградената в периода 2013-2017 г. канална мрежа в населените места с над 10 хил. жители на БТК и конкурентните предприятия е почти 14 пъти в полза на конкурентните.

По отношение на отправеното запитване от А1 за броя на абонатите на предприятията, които наемат канална мрежа от БТК, комисията отбелязва следното:

Информацията, изискана с Решение на КРС № 47/25.01.2018 г. относно възможността за достъп до и ползване на селищна подземна канална мрежа, не позволява да се направят категорични заключения по отношение на целта на наеманата от предприятията пасивна инфраструктура, тъй като предвидените от регулатора две възможности за отговор (за изграждане на абонатна мрежа и за изграждане на опорна мрежа), не са взаимоизключващи се, т.е. част от предприятията са посочили и двата отговора в изпратените от тях формуляри. Във връзка с това, в допълнение към факта, че почти 30% от предприятията, използващи наета канална мрежа, притежават и собствена, регулаторът счита, че анализът на данните не би могъл да изведе ясно формулирана зависимост между наетата от предприятията канална мрежа и броя на абонатите им на вертикално свързания пазар на дребно.

Както беше посочено по-горе, направените заключения от страна на регулатора в проекта, поставен на обществено обсъждане, са основани на извършения цялостен и изчерпателен анализ на динамиката и развитието на пазара на дребно на ширококолов достъп, конкурентните условия и цените, и посочените по-горе данни, изискани със

становището на А1, не биха не биха могли да доведат до неправилни изводи или да променят тези заключения.

3.2. А1 цитира посочен в проекта на анализ текст, че „конкурентните предприятия, които формират над 1% пазарен дял на определения продуктов пазар на дребно, увеличават сумарната дължина на собствената си канална мрежа с 65,1%.“, като счита, че КРС следва да посочи и реалния брой населени места, въз основа на които е показано изменението, и очаква техният брой да е в пъти по-малък от населените места, в които БТК притежава канална мрежа.

Във връзка с представени от регулатора данни за наличие на значително нарастване (с около три пъти) на изградената собствена канална мрежа на А1 и на каналната мрежа на „Цифрова кабелна телевизия“ ООД, „Нетуоркс-България“ ООД и „Телекабел“ АД, предприятието счита, че регулаторът тълкува едностранчиво предоставената от предприятията информация, поради факта че характеристиките на каналната мрежа на алтернативните предприятия се различават в голяма степен от тези на каналната мрежа на БТК. Последната е положена в бетонни блокове и с основно предназначение за изграждане на електронни съобщителни мрежи, докато изградените трасета от алтернативните предприятия представляват предимно положени в защитни тръби с диаметър ф40 кабели, в които изтеглянето на нови кабели е практически невъзможно. Това, според А1, е причина подобен тип канална мрежа да се използва ограничено, където няма налична такава на БТК. Предприятието счита, че е значително ограничено и използването на каналната мрежа на електроразпределителните и газоразпределителните дружества, поради тяхната специфика.

В подкрепа на изразеното в становището си, А1 представя данни за ползваната от предприятието канална мрежа. Към края на 2017 г. над ...% (търговска тайна) от електронната съобщителна мрежа на А1 в населени места, където не е възможно изграждането на въздушна мрежа, е положена в каналната мрежа на историческото предприятие, а останалата част е в собствена подземна инфраструктура. Според предприятието, положените HDPE тръби, но без канална тръба, не могат да се приемат като взаимнозаменяеми както от гледна точка на търсенето, така и на предлагането, което показва липсата на алтернатива на каналната мрежа на БТК. Във връзка с това, А1 е на мнение, че не може да се прави пряко сравнение с каналната мрежа на БТК.

Становище на КРС

В отговор на отправеното от А1 запитване по отношение на реалния брой населени места, въз основа на които от регулатора е изчислено цитираното увеличение в дължината на каналната мрежа на предприятията, притежаващи пазарен дял над 1% на определения пазар на дребно¹⁵, КРС представя обобщена информация, както следва:

Общият брой населени места, в които конкурентите на историческото предприятие с дял над 1% на вертикално свързания пазар на дребно, са изградили собствена канална мрежа, е 53, като 34 от тях са с население над 10 хил. жители. Изчисленият в проекта ръст от 65,1% в дължината на каналната мрежа, е направен въз основа на отчетено увеличение в декларираната от предприятията дължина на мрежата в 19 населени места през 2017 г.

¹⁵ Допусната е неточност в изречението „конкурентните предприятия, които формират над 1% пазарен дял на определения продуктов пазар на дребно, увеличават сумарната дължина на собствената си канална мрежа с 65,1%“, като думата „формират“ следва да се чете „притежават“. Направено е съответното изменение в проекта.

спрямо 2013 г., вземайки предвид и новоизградената мрежа в 28 населени места в рамките на изследвания период. В абсолютно изражение, сумарното увеличение на дължината на каналната мрежа на най-големите конкуренти на историческото предприятие е над 5 пъти по-голямо от дължината на новоизградената канална мрежа на БТК за разглеждания период.

Комисията не приема направената в становището на А1 констатация, че тълкува едностранчиво представената информация за каналната мрежа в проекта на анализ поради изложеното по-горе в становището по т. 1, 2 и 3.1. По отношение на твърдението за наличие на специфики на мрежите на електроразпределителните и газоразпределителните дружества, комисията обръща внимание, че както ЗЕСМФИ, така и самата Директива 2014/61/ЕС предвиждат възможност за разполагане на електронни съобщителни мрежи и в такива инфраструктури.

4. Клуб 2000 посочва, че изграждането на кабелни мрежи е сериозна инвестиция, която е призната за бариера за навлизане на пазара в Препоръката за съответните пазари от 2007 г., като по мнение на сдружението, кабелните оператори нямат алтернативни възможности, различни от ползването на каналната мрежа на историческото предприятие, при условия, определени от него.

Становище на КРС

КРС е съгласна с бележката на сдружението, че изграждането на канална мрежа е бариера за навлизане на пазара. Съгласно чл. 31, т. 2 от Методиката за пазарните анализи, контролът върху инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана, може да е съществена бариера за навлизане на потенциални конкуренти на съответния пазар. В тази връзка, КРС акцентира върху следното:

В Раздел IV, т. 4.1. от проекта на анализ е представена подробна информация за броя на активните предприятия на изследвания пазар на дребно, както и за новонавлезлите през разглеждания период. Както е посочено в проекта, пазарът е силно фрагментиран, като над 150 предприятия са навлезли на него. Независимо от относителната концентрация на пазара, обусловена от неравномерното разпределение на дяловете на база абонати, към края на разглеждания период съвкупният брой на абонатите на новите предприятия е близо 62 хиляди, което представлява почти 4% от общия брой абонати на широколентов достъп на дребно. КРС приема това за индикация, че бариерите за навлизане на пазара са силно снижени. Според комисията продължените с Решение № 372/13.08.2015 г. задължения на предприятието със значително въздействие на съответния пазар - БТК, са допринесли за снижаване на бариерите за навлизане на пазара по отношение на инфраструктурата, която е трудна за дублиране.

По отношение на аргумента, че изграждането на собствена канална мрежа в силно урбанизираните територии не е алтернатива на достъпа до пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на БТК поради значителните инвестиции и тежката административната процедура по проектиране, разрешаване и въвеждане в експлоатация отново посочваме, че въпросният достъп БТК продължава да дължи, но на друго основание - ЗЕСМФИ. Новият закон се прилага на общо основание и за електронната съобщителна инфраструктура, каквато е подземната канална мрежа на БТК. На основание чл. 15, ал. 1 от ЗЕСМФИ операторите на електронни съобщителни мрежи, вкл. членовете на Клуб 2000, имат правото да искат достъп и съвместно ползване и по отношение на пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на БТК, като физическа инфраструктура по § 1, т. 10 от ДР на ЗЕСМФИ. Така въведеното със ЗЕСМФИ задължение на БТК се припокрива с продълженото с т. IV.1.5. от Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС задължение на

предприятието за предоставяне на достъп до подземната му канална мрежа. Достъп на основание чл. 15, ал. 1 от ЗЕСМФИ може да бъде искан не само до физическата инфраструктура на БТК, а и до инфраструктурите на всички останали оператори на електронни съобщителни мрежи, които предоставят такава.

Както беше посочено по-горе в б. А, т. 2, регулацията по ЗЕСМФИ обхваща както електронната съобщителна инфраструктура, каквато е пасивната инфраструктура на БТК, така и комуналната (електроразпределителна, газопреносна, ВиК инфраструктура), транспортната (железопътни линии, пътища, пристанища, летища, метрополитен) и други инфраструктури. В този смисъл, КРС не може да се съгласи с твърдението на Клуб 2000, че операторите нямат алтернативни възможности, различни от ползването на каналната мрежа на историческото предприятие.

По отношение на възможността БТК едностранно да определя в ОУ по чл. 15, ал. 2 от ЗЕСМФИ цени и технически условия за предоставяне на достъп до подземната му канална мрежа посочваме, че на основание чл. 81, ал. 1 от ЗЕСМФИ въпросните условия могат да бъдат предмет на спор пред КРС. Видно от доклада на Европейската комисия до Европейския парламент и Съвета относно изпълнението на Директива 2014/61/ЕС¹⁶ Република България, в частност КРС, не прави изключение от европейската практика именно националният регулатор в областта на електронните съобщителни услуги да изпълнява функциите на орган за уреждане на спорове по чл. 10, пар. 1 от Директивата. В рамките на такъв спор КРС може да се произнесе с решение по чл. 85, ал. 2 от ЗЕСМФИ, с което да даде задължителни указания на БТК в случаите на несъответствие на определените цени и технически условия за достъп до пасивната му инфраструктура (подземна канална мрежа) със ЗЕСМФИ, Методиката по чл. 3, ал. 5 и Наредбата по чл. 63, ал. 5 от закона.

5. Клуб 2000 изразява несъгласие със заключението на КРС, че „В резултат от големия брой предприятия и използваните технологии за достъп в България продължава да се развива силна инфраструктурна конкуренция“. Сдружението намира противоречие с позицията на КРС относно значимостта на пасивна инфраструктура (канална мрежа) за технологичното развитие на мрежите на конкурентните предприятия и ключовото ѝ значение за осигуряването на ефективна конкуренция на пазара на ширококолов достъп на дребно. В заключение, сдружението поставя въпроси относно това каква част от физическата инфраструктура на БТК и на енергоразпределителните дружества се ползва от предприятията, предоставящи електронни съобщителни услуги, какви приходи се генерират, води ли се разделно счетоводство и има ли крос-субсидиране на различните дейности и услуги на БТК.

Становище на КРС

КРС не счита за основателно становището на Клуб 2000. Както беше посочено по-горе, инфраструктурната (междуплатформена) конкуренция е характерна за пазар, на който осъществяват дейност предприятия, предоставящи електронни съобщителни услуги посредством различни мрежи в т.ч. оптична, кабелна, медна и др., които са разгърнати паралелно с традиционната медна мрежа на историческото предприятие. В раздел IV, т. 1.2. от проекта е посочено, че пазарът в България се характеризира с множество изградени алтернативни инфраструктури от конкурентните на БТК предприятия. Това, в допълнение към големия брой участници на пазара, е индикация за наличие на силна инфраструктурна

¹⁶<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:52018DC0492>

конкуренция. Тези заключения от страна на регулатора са направени и в предходните кръгове на пазарен анализ, като в рамките на процедурите по обществено обсъждане не са постъпвали становища, засягащи този въпрос, от Клуб 2000 или от членовете на сдружението. В допълнение, КРС посочва, че пазарните анализи от първи и втори кръг, съдържащи съответните заключения, оспорвани от Клуб 2000, са нотифицирани пред Европейската комисия с номера BG/2011/1165-1166 и BG/2015/1766-1767 без възражения или коментари в това отношение.

КРС поддържа изводите, направени в проекта на анализ, че регулираният достъп до пасивната инфраструктура на историческото предприятие е допринесъл за развитието на инфраструктурната конкуренция. Този извод е логическо следствие от извършения анализ на динамиката и развитието на пазара, както и на конкурентните условия в раздел IV, т. 4.1. от проекта.

Във връзка с поставените въпроси относно това каква част от физическата инфраструктура на БТК и електроразпределителните дружества се ползва от предприятията, предоставящи електронни съобщителни услуги, КРС посочва, че предвид обстоятелството, че не разполага с правомощия да изисква информация от електроразпределителните дружества, няма възможност да се определи каква част от физическата инфраструктура на тези предприятия се ползва от предприятията, предоставящи електронни съобщения, както и какви приходи генерират те. Информацията относно приходите на БТК, генерирани от отдаване на канална мрежа, предоставена в съответствие с Решение на КРС № 47/25.01.2018 г., е търговска тайна, както и информацията, предоставена от всички останали предприятия, поради което тя не може да бъде оповестена.

Що се отнася до задължението за водене на разделно счетоводство, последното се изпълнява в съответствие с изискванията на Форма и методология за прилагане на разделно счетоводство, приложение към решенията на КРС, с които е наложено съответното задължение. Всички отчети от разделното счетоводство, които следва да се оповестят, са достъпни на интернет страниците на задължените предприятия. Твърденията на Клуб 2000 за наличие на антиконкурентно крос-субсидиране на различните дейности и услуги на БТК са бланкетни и не са подкрепени с никакви доказателства.

6. София Комюникейшънс обръща внимание, че основният фактор за установената от КРС реална конкуренция на пазар За, съгласно анализа, е ефективната регулация на достъпа до каналната мрежа на БТК в населените места, в които не е разрешено въздушно изграждане на мрежи. В тази връзка, предприятието има конкретни бележки относно съдържанието на анализа, а именно:

Недостатъчно добро описание на настоящото състояние, както и на анализа на тенденциите за бъдещо развитие на алтернативна канална мрежа в населени места, в които не е разрешено въздушно изграждане на мрежи;

Липса на съпоставка по населени места на алтернативна канална мрежа и липса на изследване относно пригодността ѝ за отдаване под наем, вкл. информация относно това каква част от мрежата на електроразпределителните предприятия е годна за разполагане на електронни съобщителни мрежи, поради архитектурата ѝ и наличието на средно и високоволтови кабели в нея, каквото е и основното ѝ предназначение.

Липсват данни относно подземната пасивна инфраструктура на конкурентите на БТК, с оглед на това да се установи свободният капацитет и техническата и физическа възможност за отдаването ѝ под наем при поискване.

Във връзка с бележките в становището на София Комюникейшънс относно недостатъчно доброто описание на настоящото състояние и бъдещото развитие на алтернативната канална мрежа в населени места, в които не е разрешено въздушно изграждане на мрежи, както на липсата на съпоставка по населени места на алтернативната канална мрежа, КРС е представила информация по отговора си към бележките на А1 в т. 3.1. Що се отнася до информацията за физическата инфраструктура на електроразпределителните дружества, отново посочваме, че не са налице законови основания комисията да събира данни от тези предприятия, поради което не е възможно да бъде изследвана пригодността на посочената инфраструктура за разполагане на електронни съобщителни мрежи.

Подобна информация относно техническите характеристики и пригодност за отдаване под наем на каналната мрежа на предприятията, не е събирана с формуляр 07 съгласно Решение на КРС № 47/25.01.2018 г. Изискана е информация за причините, поради които не се предоставя достъп до собствената подземна селищна канална мрежа на други предприятия, като предприятията са посочили и трите предвидени във формуляра опции (Мрежата е изградена, за да обслужва единствено нуждите на предприятието и липсва свободен капацитет; Мрежата има свободен капацитет, но фирмената политика на предприятието изключва отдаването му под наем; Липсва търсене от страна на други предприятия). Съгласно предоставените данни, са налице предприятия, които разполагат със свободен капацитет за отдаване под наем, но те посочват, че няма търсене или търговската политика на предприятието го изключва. В този смисъл, твърденията че единствено каналната мрежа на БТК е подходяща за разгръщане на мрежите на конкурентите ѝ, са необосновани.

Наличието на търговски политики за изключване на възможностите за отдаване под наем на подземна селищна канална мрежа и/или недвижимостта на свободен капацитет, е индикатор, освен за стремеж за запазване на пазарни позиции, така и за липса на интерес към инвестиции в пасивна инфраструктура с възможност за отдаване под наем, поради недостатъчна възвръщаемост на инвестициите.

В.2. Развитие на специфичната регулация на пасивната инфраструктура на историческите предприятия в ЕС:

1. СЕК счита че са налице пороци в проекта на решение, и че с цел тези пороци да бъдат преодолені, КРС следва да извърши анализ на развитието на специфичната регулация върху пасивната инфраструктура на историческите предприятия в рамките на ЕС, по-конкретно анализ на това в колко държави-членки е дерегулиран достъпът до пасивна инфраструктурна на историческото предприятие и на какви основания. Същевременно, СЕК изразява становище по отношение на Директива 2014/16/ЕС и респективно на ЗЕСМФИ, като отбелязва, че основната им цел е да бъдат въведени механизми на контрол по отношение на мрежовите оператори, които не са електронни съобщителни предприятия, а не да бъде подменен режимът за ползване на достъп до пасивна инфраструктура. В допълнение СЕК отбелязва, че въвеждането на тази безспорно необходима и позитивна нормативна промяна не променя общите принципи за ex ante регулация по реда на ЗЕС и не освобождава комисията от задължението да положи всички усилия да гарантира условия за ефективна конкуренция на съответен пазар.

2. А1 счита че КРС трябва да допълни проекта на анализ, като се съсредоточи върху анализа на пасивната инфраструктура, която е от съществено значение за

бъдещото развитие на пазара на широколентов достъп на дребно. В становището на А1 се съдържа проучване за текущото състояние на пазар 3а в други държави-членки на ЕС, както и практики при определяне, анализ и оценка на този пазар. На първо място А1 се позовава на данни от Cullen International S.A. и отбелязва, че към края на 2018 г. от всички държави-членки на ЕС (28) в 5 (пет) не е налице *ex ante* регулация по отношение на достъпа до пасивна инфраструктура, вкл. канална мрежа, като само в една държава-членка пазарът на едро на локален достъп е дерегулиран и са отменени наложените задължения на предприятието със значително въздействие върху пазара. Отново по данни от Cullen International S.A., А1 посочва, че до края на 2017 г. Директива 2014/61/ЕС е транспонирана в 25 държави-членки на ЕС, а до април 2018 г. от всички държави-членки на ЕС. На базата на така направеното проучване А1 прави заключението, че въпреки имплементирането на Директивата в националното законодателство, държавите-членки на ЕС смятат, че *ex ante* регулацията е критично важна за бъдещото развитие на пазара на дребно за достъп до интернет и постигане на целите в Европа 2020.

На следващо място в своето становище А1 прави обобщение на публикувания през декември 2018 г. проект на доклад на ОЕРЕС относно достъпа до пасивна инфраструктура в контекста на пазарните анализи. А1 обръща внимание на възможността, посочена в доклада, за определянето на отделен пазар или подпазар за достъп до пасивна инфраструктура, и представя собствено проучване на практиките в държавите от Европейското икономическо пространство. Също така, А1 посочва 8 (осем) държави, от които 5 (пет) държави-членки на ЕС, в които пасивната инфраструктура е включена в дефиницията на пазара на едро за локален достъп и отбелязва, че включването на достъпа до пасивна инфраструктура в дефиницията на пазара е реална възможност, която не е анализирана от КРС детайлно в процеса по определяне, анализ и оценка на дадения пазар и определянето на предприятие със значително въздействие. А1 изразява мнение, че КРС разполага с исторически данни за развитието на пазарите на достъп на едро в България и може да се установи, че за алтернативните предприятия достъпът до каналната мрежа на БТК се приема за алтернатива на необвързан достъп до абонатна линия, което от своя страна, според А1, се е наложило поради факта, че алтернативните предприятия са изградили собствени електронни съобщителни мрежи. В същото време предприятието посочва, че за да предоставят услуги на дребно алтернативните предприятия се нуждаят от достъп на едро до пасивната инфраструктура на БТК, вкл. канална мрежа, и отбелязва, че този достъп следва да продължи да се регулира *ex ante*, с цел да се защити конкуренцията на пазара на дребно.

3. Въз основа на данните от Cullen International S.A., Теленор посочва, че в европейските държави се запазва регулацията на пазара за достъп до канална мрежа, дори и в онези държави, в които директивата е транспонирана.

Становище на КРС:

Сравнителноправният анализ на развитието на специфичната регулация върху пасивната инфраструктура на историческите предприятия в рамките на ЕС е извън предмета на решението на КРС. С оглед заключението на комисията, че на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение няма предприятие(я) със значително въздействие, всички наложени специфични задължения следва да бъдат отменени. Предлаганият от СЕК анализ няма отношение към критериите за определяне на предприятие със значително въздействие на пазара, съответно не е част от решението на комисията. Чуждата регулаторна

практика се отчита от КРС доколкото касае въпроси, предоставени на преценката на комисията. В конкретния случай на основание чл. 155, ал. 2 от ЗЕС КРС е законово задължена да отмени продължените с Решение № 372/13.08.2015 г. специфични задължения на БТК.

На следващо място, ЗЕСМФИ няма за цел да подмени действащия режим за достъп до електронна съобщителна инфраструктура. Основните цели на закона, в съответствие с чл. 1, пар. 1 Директива 2014/16/ЕС, са улесняване и стимулиране разполагането на високоскоростни електронни съобщителни мрежи чрез насърчаване на съвместното използване на съществуващата физическа инфраструктура, създаване на условия за по-ефикасно и с по-ниски разходи изграждане на нова физическа инфраструктура, намаляване на административната тежест, подобряване на междусекторната координация и насърчаване на инвестициите в разполагането на високоскоростни електронни съобщителни мрежи и изграждането на прилежащата им физическа инфраструктура (чл. 2 от закона). ЗЕСМФИ, а и самата Директива 2014/16/ЕС, не целят единствено въвеждане на механизми за контрол по отношение на мрежовите оператори, които не са електронни съобщителни предприятия - т.нар. гражданска инфраструктура. Действително ЗЕСМФИ съществено разширява кръга на физическите инфраструктури, до които операторите на електронни съобщителни мрежи имат право на достъп до и/или съвместно ползване - комунална (електроразпределителна, газопреносна, ВиК инфраструктура), транспортна (железопътни линии, пътища, пристанища, летища, метрополитен) и др. Както бе посочено по-горе, обаче ЗЕСМФИ се прилага на общо основание и за електронната съобщителна инфраструктура, каквато е подземната канална мрежа на БТК. По смисъла на § 1, т. 4, във връзка с т. 3 от ДР на ЗЕСМФИ, БТК е мрежов оператор, а подземната му канална мрежа е физическа инфраструктура по § 1, т. 10 от закона. До пасивната инфраструктура на БТК може да се иска предоставяне на достъп и съвместно ползване на основание чл. 15 и по реда на чл. 20 от ЗЕСМФИ. Както е посочено по-горе, достъп по чл. 15, ал. 1 от ЗЕСМФИ може да бъде искан не само до физическата инфраструктура на БТК, а и до инфраструктурите на всички останали оператори на електронни съобщителни мрежи, които предоставят такава.

На последно място, предвидената отмяна на наложените с Решение № 372/13.08.2015 г. специфични задължения на БТК не е в следствие на транспонирането в националното ни право посредством ЗЕСМФИ на Директива 2014/61/ЕС. Отмяната на посочените задължения е резултат от констатираната от КРС в хода на третия кръг на анализ на пазар за ефективна конкуренция и кореспондиращото задължение на комисията по чл. 155, ал. 2 да отмени наложените специфични задължения на БТК. Ефектът на ЗЕСМФИ е отчетен при анализа на пазарното положение на БТК, като КРС се е съобразила с обстоятелството, че новият закон сам по себе си не променя общите принципи за *ex ante* регулация по реда на ЗЕС. В разглеждания случай, предвиденото в чл. 1, ал. 3 и чл. 15, ал. 4 от ЗЕСМФИ предимство на специфичното задължение за достъп до пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на БТК ще е приложимо само ако след анализ на съответния пазар се установи, че не е налице ефективна конкуренция, което не е налице в разглеждания случай.

По отношение на цитирания от СЕК и А1 проект на доклад на ОЕРЕС, КРС споделя извода, произтичащ от доклада, че пасивната инфраструктура продължава да има съществена роля за развитието на конкуренцията на дадения пазар, като отбелязва, че този извод изрично е посочен в Раздел IV, т. 4 от настоящия проект на анализ. Наред с това, КРС обръща внимание, че в анализа се разглеждат и множество други условия и показатели с цел да се оцени наличието на предпоставки, възпрепятстващи функционирането на пазара и свободната конкуренция. В допълнение, регулаторът посочва, че се е съобразил максимално с чл. 17 от Насоките за пазарни анализи, съгласно който при анализа следва да се вземе предвид

въздействието на други видове (специфично секторно) регулиране, решения или законодателство, което е приложимо към съответния пазар на дребно и вертикално свързания с него пазар на едро в перспектива. Както беше посочено в б. Б, т. 4. по-горе, КРС е отчела ефекта на ЗЕСМФИ, в разпоредбите на който е транспонирана Директива 2014/61/ЕС. Според регулатора предвидените в закона разпоредби припокриват в значителна степен наложеното задължение на БТК за предоставяне на достъп до пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа), като разширяват обхвата на физическите инфраструктури, до които операторите на електронни съобщителни мрежи имат право на достъп до и/или съвместно ползване. В този смисъл, комисията счита, че не са налице основания за запазването на специфичната регулация, наложена с цитираното по-горе решение.

По отношение на направения от А1 извод за критичната важност на *ex ante* регулирането за бъдещото развитие на пазара на дребно за достъп до интернет при условия на транспонирана Директива 2014/61/ЕС, регулаторът е на мнение, че заключенията на предприятието вероятно са коректни за по-голямата част от държавите-членки на ЕС, но те не са относими към структурните, регулаторни и законодателни условия в Република България по отношение на разглеждания в проекта на анализ пазар на едро.

Аргументите по отношение на бележката на А1 относно допълването на проекта на анализа с информация за пасивната инфраструктура са представени в б. В.1.

Във връзка с изразената в становището на А1 възможност за включване в обхвата на съответния пазар на едро услугите за достъп до пасивна инфраструктура, базирайки се на регулаторната практика на няколко изброени държави-членки, както и на твърдение на предприятието, че КРС разполага с данни за развитието на пазарите за достъп на едро, чрез които може да установи, че за конкурентните предприятия достъпът до каналната мрежа на БТК се приема за алтернатива на необвързания достъп до абонатна линия, КРС отбелязва следното:

При определянето на съответния пазар комисията е включила онези продукти и услуги за достъп на едро, които са взаимозаменяеми по отношение на техните характеристики, предназначение и цени¹⁷ с необвързания достъп до абонатна линия. Последният, съгласно Препоръката за съответните пазари от 2014 г., е най-подходящият продукт за достъп, използван в рамките на ЕС, поради което той е онази отправна точка (*focal point*), с която започва всеки анализ на взаимозаменяемостта на пазар За. В цитирания документ ЕК е посочила също, че достъпът до обществена инженерна инфраструктура не е оправдано по принцип да бъде включен на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение поради липсата на взаимозаменяемост на същия с продуктите за пренос в мрежата за абонатен достъп, но допуска, че достъпът до инфраструктура може да представлява спомагателна регулаторна мярка на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение. В процеса на определяне, анализ и оценка на съответния пазар, регулаторът се е съобразил с тези текстове, заложи в Препоръката, поради което не е разгледал възможността достъпът до канална мрежа да бъде взаимозаменяем с необвързания достъп до абонатна линия.

¹⁷ чл. 4, ал. 3 от Методиката за пазарните анализи

КРС извърши допълнителен анализ на публичните документи на 5^{те} държави членки на ЕС (Белгия¹⁸, Естония¹⁹, Франция, Люксембург²⁰ и Словакия²¹), за които е посочено, че в продуктовия обхват на пазар 3а е включена пасивната инфраструктура.

Резултатите от допълнителния анализ показват, че държавите-членки разглеждат достъпа до пасивната инфраструктура предимно като спомагателна мярка.

Изключение прави френският регулатор (ARCEP), който анализира ²² взаимозаменяемостта на пасивната инфраструктура, предлагана от предприятията, предоставящи електронни съобщителни услуги, и пасивната инфраструктура на общините и предприятията, предоставящи комунални услуги, които също са мрежови оператори, както следва:

- стълбове и мачти - взаимозаменяеми на пасивната инфраструктура на предприятията, предоставящи електронни съобщителни мрежи и услуги;
- пасивна инфраструктура на местните власти - общинската канална мрежа (осветление, канализация и др.) е взаимозаменяема на пасивната инфраструктура на предприятията, предоставящи електронни съобщителни мрежи и услуги;
- проходими колектори - не са взаимозаменяеми на каналната мрежа на предприятията поради недостатъчно покритие и по-големи разходи за експлоатация;
- друга пасивна инфраструктура - пасивната инфраструктура на доставчиците на комунални услуги, като газ и вода, не е подходяща за инсталирането на оптични кабели поради използването на вентили в своята мрежа. Електроразпределителните мрежи са вкопани директно в земята, а пасивната инфраструктура на железопътните и магистрални мрежи е с малко покритие.

Въз основа на анализа на взаимозаменяемостта ARCEP включва пасивната инфраструктура, предоставяна от местните власти и доставчиците на някои комунални услуги на пазар 3а. От посочения анализ е видно, че регулаторът разглежда цялата инфраструктура, която е подходяща за разгръщането на оптична мрежа, а не само пасивната инфраструктура, предоставяна от доставчиците на електронни съобщителни мрежи и услуги.

¹⁸ Case BE/2018/2073: В дефиницията на пазар 3а са включени пасивен (физически) и виртуален достъп до медна и оптична абонатна линия. Дефиницията не включва каналната мрежа и същата не е разглеждана в анализа на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и на предлагането.

https://www.bipt.be/public/files/fr/22533/Decision_Analyse_marches_haut_debit_radiodiffusion.PDF

¹⁹ Case EE/2017/1980: В дефиницията на пазар 3а са включени услугите на едро за достъп до медна и оптична абонатна линия. Естонският регулатор разглежда каналната мрежа и услугите за съвместно разполагане, като спомагателни за предоставянето на необвързан достъп до абонатна линия. Същите се разглеждат като част от пазар 3а с оглед предоставянето на услугите за достъп на едро до абонатна линия. Тези услуги не се разглеждат като самостоятелни услуги и по отношение на същите не е анализирана взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и на предлагането с услугите на едро за достъп до медна и оптична абонатна линия.

https://www.tja.ee/sites/default/files/content-editors/Sideturg/6/lisa_1._t3a_turu_analuus_mte_maaramine_ja_kohustused_veebi.pdf

²⁰ Дефиницията на пазар 3а включва единствено необвързания достъп до медна и оптична абонатна линия. Проектът на пазар 3а от 2018 г., поставен на обществено обсъждане от 26.09.2018 г. до 26.10.2018 г., също не включва пасивната инфраструктура в дефиницията на пазара.

<https://assets.ilr.lu/telecom/Documents/ILRLU-1461723625-686.pdf>

²¹ Case SK/2016/1907: Регулаторът в Словакия включва пасивната инфраструктура на пазар 3а с оглед полесното изграждане на активна инфраструктура, но счита, че същата не следва да се приема като взаимозаменяема на услугите за достъп на едро до абонатна линия.

https://www.teleoff.gov.sk/data/files/47942_trh-3a-2016-analyza-narodne.pdf (стр. 104)

²² Case FR/2017/2030: https://www.arcep.fr/uploads/tx_gsavis/17-1347.pdf

На следващо място, френското законодателство включва разпоредби, позволяващи местните власти да изграждат, експлоатират и предоставят инженерна инфраструктура на операторите на електронни съобщителни мрежи. Общият кодекс на местните власти²³ (чл. L1425-1) предвижда създаването и функционирането на инфраструктура и мрежи на своя територия, която да бъде използвана от операторите и потребителите на електронни съобщителни мрежи. В тази връзка местните власти имат задължения да уведомят НРО. Техните инвестиции осигуряват съвместното ползване на инфраструктурата при спазването на принципите за равнопоставеност и свободна конкуренция. Тези инвестиции се извършват при обективни, прозрачни, недискриминационни и пропорционални условия.

При същите условия местните власти и техните групи могат да предоставят електронни съобщителни услуги на крайните потребители само след като са установили липсата на частни инициативи, и с цел да посрещнат нуждите на крайните потребители, като същевременно са информирали ARCEP. Местните власти и техните обединения разрешават на операторите на електронни съобщения достъп до инфраструктурите и електронните съобщителни мрежи при обективни, прозрачни, недискриминационни и пропорционални тарифни условия, които гарантират спазването на принципа на свободна конкуренция на пазарите на електронни съобщения и отворения характер на тези инфраструктури и мрежи. При упражняване на дейността на оператор на електронни съобщения, местните власти и техните обединения са субекти на всички права и задължения, регулиращи тази дейност. В този смисъл, местните власти са задължени да предоставят информацията, необходима за целите на анализа на пазара на локален достъп в определено местоположение.

КРС разполага с данни за развитието на пазарите на достъп на едро в България, като посочва, че те са анализирани както в настоящия пазарен анализ, така и в предходните два прегледа на пазара. Анализът на тези данни показва, че липсва интерес от страна на алтернативните предприятия към услугите, които попадат в обхвата на пазара на едро, предоставяни от историческото предприятие, като те се възползват единствено от каналната мрежа на БТК при изграждане на абонатната си инфраструктура. Поради посочените в отговора по предходната бележка причини обаче, КРС не може да се съгласи с извода, направен от А1, че достъпът до канална мрежа следва да продължи да се регулира *ex ante*, базиран на твърдението на предприятието, че за да предоставят услуги на дребно алтернативните предприятия се нуждаят от достъп на едро до пасивната инфраструктура на БТК. Комисията обръща внимание също, че оттеглянето на продължените с Решение 372/13.08.2015 г. специфични задължения не е равнозначно на ограничаване на възможностите за достъп до пасивна инфраструктура (канална мрежа) на БТК и в този смисъл КРС счита, че оттеглянето на *ex ante* регулацията на достъпа до канална мрежа не би следвало да се отрази негативно върху конкуренцията на пазара на дребно.

Не на последно място регулаторът отбелязва, че подходът, следван от КРС при определяне на продуктовия обхват на пазара на едро на локален достъп в настоящия анализ, остава същият, както при предходния кръг на пазарен анализ, като в рамките на процедурата по обществено обсъждане на последния документ, А1 е изразило своята подкрепа по отношение на приложения от КРС подход при дефинирането на продуктовия пазар на едро на локален достъп в определено местоположение, при съобразяване на Препоръката за съответните пазари от 2014 г.

Аргументите по отношение на възможността за определяне на отделен пазар или подпазар за достъп до пасивна инфраструктура са подробно изложени в б. В.3.

²³ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070633&dateTexte=29990101>

Във връзка с изложението на А1 и СЕК за възможността, посочена в доклада на ОЕРЕС за определянето на отделен пазар или подпазар за достъп до пасивна инфраструктура, КРС изтъква, че определянето на отделен пазар за достъп до физическа инфраструктура не е обект на настоящия анализ.

В.3. Определяне на отделен пазар на пасивна/физическа инфраструктура или подпазар за достъп до пасивна инфраструктура:

1. СЕК коментира публикувания проект на доклад относно достъпа до пасивна инфраструктура в контекста на пазарните анализи на ОЕРЕС, като позовавайки се на данните в доклада, стига до извода, че пасивната инфраструктура на историческите предприятия все още се счита за съществена за развитието на конкуренцията и се отчитат основания за запазването на специфичната регулация върху достъпа до този вид мрежи. СЕК отбелязва посочената в доклада възможност за определянето на отделен пазар или подпазар за достъп до пасивна инфраструктура, като уточнява, че вече е налице подобна практика в няколко европейски държави. Сдружението настоява комисията да оттегли предложението проект и да изследва възможността за определяне на отделен пазар или подпазар за достъп до пасивна инфраструктура и да извърши цялостен анализ на необходимостта от ex ante регулация на подобен пазар.

Становище на КРС

Приложеният подход от КРС при дефинирането на продуктивния пазар на едро на локален достъп в определено местоположение изцяло съответства на Препоръката за съответните пазари от 2014 г., като са отчетени националните особености, свързани с технологичното развитие на ширококоловите електронни съобщителни мрежи и предлаганите услуги на пазара на дребно на ширококолов достъп до интернет. В приложението към посочената препоръка са посочени пазарите, подлежащи на ex ante регулация, като изброените пазари на едро са идентифицирани въз основа на трите кумулативни критерия, посочени в т. 2 от Препоръката. В приложението към Препоръката е включен пазар 3а, дефиниран като пазар на едро на локален достъп в определено местоположение. В Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2014 г. са посочени продуктите, които включва пазар 3а (т. 4.2.2.1), а именно продуктите за физически или пасивен достъп, осигуряващи пренос на интернет и данни, необвързан достъп до медна и оптична абонатна линия и включително виртуален достъп до абонатна линия. В Разяснителната бележка към Препоръката се посочва, че гражданската инженерна инфраструктура не е оправдано да се разглежда на пазар 3а поради липсата на взаимозаменяемост на същата с продуктите за достъп, осигуряващи пренос, но достъпът до инфраструктура може да представлява съвместно ползване на прилежащо съоръжение на пазара на локален достъп.

По отношение на възможността за определяне на отделен пазар за пасивна инфраструктура, КРС счита, че за тази цел е необходимо да бъде направен преглед на съществуващата друга алтернативна и различна пасивна инфраструктура, като тази на доставчиците на комунални услуги. Регулаторът обръща внимание, че правомощията му съгласно ЗЕС не се разпростират върху дейността на предприятия от сектора на комуналните услуги. КРС отбелязва, че няма правомощия да изисква необходимата за подобен анализ информация, защото същата трябва да се събере от предприятия, които не предоставят електронни съобщителни мрежи и/или услуги. Следва да бъде посочено и, че

не е известно да е прилагана практика в държавите-членки на ЕС за определяне на отделен пазар на пасивна инфраструктура.

По отношение на предложението на СЕК за определяне на подпазар за достъп до инфраструктура становище КРС е представила становище по аналогичното предложение, включено в становището на А1.

2. *София Комюникейшънс посочва, че въпросът за достъпа до каналната мрежа не следва да се разглежда само като мярка на пазар 3а, а да бъде анализиран самостоятелно и задълбочено, съгласно Препоръка 2014/710/ЕС. Предприятието счита, че изводите в анализа не отчитат пазарната специфика в България. Предприятието не споделя изводите за обосноваността на вдигането на регулацията от съществената пасивна инфраструктура и счита, че неоснователно дерегулацията на каналната мрежа върви „пришита“ към въпроса с оттегляне на мерките по пазар 3а, защото е установена реална конкуренция с тенденции този тренд да се запази, като така възприетият от КРС подход не „пасва“ на националните особености. Предприятието посочва, че тенденциите на ниво Европейски съюз показват все още доминираща DSL инфраструктура, която налага запазване на мерките за достъп и респективно, историческата пасивна инфраструктура остава обект на регулация в юрисдикциите в Централна и Западна Европа. Накрая, в становището се посочва, че в Източна Европа обаче се наблюдава инфраструктурна конкуренция на ниво мрежи, която измества DSL технологията от първите места.*

Становище на КРС:

Комисията е представила становище по отношение на въпроса за самостоятелно анализиране на достъпа до каналната мрежа в т. 1.

Посочените в становището на София Комюникейшънс тенденции в ЕС, показващи доминираща DSL инфраструктура, която налага запазването на мерките за достъп, не са относими към конкурентните условия на съответния пазар в България. Правилно в становището се посочва, че в Източна Европа обаче се наблюдава инфраструктурна конкуренция на ниво мрежи, която измества DSL технологията от първите места. КРС прави същите заключения в проекта на анализ на пазар 3а по отношение на конкурентните условия в България, но тези заключения не могат да бъдат основание за провеждането на самостоятелен анализ на пасивна инфраструктура.

Задължението за предоставяне на достъп до пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на БТК е част от задължението за предоставяне на достъп, наложено на пазара на локален достъп на едро с Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС. С отмяната на задълженията на пазар 3а се отменят всички наложени задължения и задължението за предоставяне на достъп до канална мрежа не може да продължи да действа самостоятелно. Подземната канална мрежа е част от инфраструктурата на БТК, като отмяната на общото задължение за достъп отменя и неговата конкретизация спрямо даден елемент, какъвто е каналната мрежа. Достъпът до каналната мрежа на БТК е специфично задължение на пазара на локален достъп на едро (пазар 3а), а не отделен пазар на едро, поради което референцията към Препоръка 2014/710/ЕС е неоснователна.

3. *А1 предлага КРС да преработи проекта на анализ, като или да включи в дефиницията на пазара на едро на локален достъп и достъпа до пасивна инфраструктура, предназначена за изграждане на електронни съобщителни мрежи, или да определи отделен подпазар за достъп до пасивна инфраструктура. Според предприятието само по този*

начин ще може да се направи реална оценка и анализ за наличието или липсата на предприятия със значително въздействие на пазара.

А1 посочва, че продуктовият и географски обхват на пазара на дребно е определен правилно от страна на КРС и той следва да се разглежда като вертикално свързан към този на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение. Според А1 по отношение на дефинирането на пазар за КРС следва същият подход, както при предходния кръг анализ на пазара, като на така дефинирания съответен пазар на едро е направен анализ, въз основа на който комисията стига до заключението, че той е конкурентен и не е необходима *ex ante* регулаторна намеса под формата на специфични задължения. А1 счита за важен факта че към настоящия момент на този пазар на едро са наложени задължения на историческото предприятие по отношение на достъпа до пасивна инфраструктура (канална мрежа). В тази връзка, А1 не споделя извода на комисията, че не е необходима *ex ante* намеса по отношение на подземната канална мрежа на БТК, която е изрично призната от регулатора за съществена инфраструктура, която се ползва като основно средство за подземно изграждане/полагане на електронни съобщителни мрежи, и която според предприятието няма алтернатива на национално ниво в настоящия момент и не се очаква да има в периода до следващия анализ. Според А1 ноторно известен факт е, че изграждане на нова канална мрежа в населените места е на практика невъзможно, а характеристиките на мрежите на електроразпределителните дружества се различават съществено от мрежата на БТК и поради това не представляват действителна алтернатива за предприятията, предоставящи електронни съобщения. Във връзка с последното А1 посочва някои от различията на мрежите на електроразпределителните дружества, които следва да бъдат отчетени и от комисията:

каналната мрежа е с ограничен капацитет и дължина - има малък брой PVC тръби с диаметър ф120 и ф140, а като цяло броят на тръбите е по-малък, което намалява възможността за съвместно разполагане. По експертна оценка на А1 дължината на мрежата на ЧЕЗ в гр. София е от порядъка на 700-800 км, а тази на БТК е от порядъка на 1 400 км;

кабелните шахти са малки и това затруднява монтирането на пасивни елементи в тях (оптични муфи и сплитери, аванси на кабелите и др.);

топологията на изграждане на тръбната мрежа се различава съществено от тази на БТК, тъй като почива на принципа на развиване на мрежа в един район от трафопост до определени сгради и липсва изградена канална мрежа между сградите и често липсва изградена канална мрежа и до самата сграда (т.нар. трета мрежа), а кабелите са положени директно в земята;

каналната мрежа не позволява изграждане на ринг, което затруднява и използването ѝ за полагане на мрежи за ширококоловен достъп;

мрежата на електроразпределителните дружества е неохраняема;

работата в канална мрежа на електроразпределително предприятие изисква допълнителна професионална квалификация на персонала.

Във връзка с изложеното по-горе А1 счита, че КРС следва да преработи проекта на анализ на пазара на локален достъп на едро като се фокусира по-детайлно именно върху достъпа до пасивната инфраструктура на БТК.

Отделно от това А1 посочва, че КРС следва да прецени и възможността за определяне на подпазар към пазара на едро за локален достъп, като направи оценка и анализ на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и предлагането. В становището на А1 се посочват стъпките, които следва да направи КРС при определянето на подпазара за достъп до пасивна инфраструктура.

Становище на КРС:

В раздел IV, т. 4.1 от проекта на анализ КРС посочва, че конкурентните предприятия нямат интерес да закупуват базираните на xDSL технология продукти и услуги на едро от историческото предприятие, а изграждат собствена инфраструктура с нови технологии, които позволяват предоставянето на много услуги с по-добро качество, като се възползват единствено от възможността за съвместно ползване на пасивната инфраструктура (каналната мрежа) на БТК. КРС поддържа позицията си от предходния кръг на пазарен анализ, че достъпът до пасивна инфраструктура (канална мрежа) е значим фактор за технологичното развитие на мрежите на конкурентните предприятия и е от ключово значение за осигуряването на ефективна конкуренция на пазара на широколентов достъп на дребно. В тази връзка в проекта на анализ е представено обобщение на данните за използването на пасивната инфраструктура, а в т. IV.4.1 е включен и анализ на собствената канална мрежа на основните конкуренти на БТК на пазара на дребно.

На следващо място във връзка с отбелязаното значение на пасивната инфраструктура (канална мрежа) на БТК за развитието на конкуренцията на пазара на дребно, КРС е отчела ефекта на новия ЗЕСМФИ, чиито цели са улесняване и стимулиране разполагането на високоскоростни електронни съобщителни мрежи чрез насърчаване на съвместното използване на съществуващата физическа инфраструктура и създаване на условия за по-ефективно и с по-ниски разходи изграждане на нова физическа инфраструктура.

По отношение на аргумента за практически невъзможното изграждане на нова канална мрежа в населените места, регулаторът отново посочва, че БТК продължава да има задължение за предоставяне на достъп до и съвместно ползване на пасивната си инфраструктура (подземна канална мрежа). Различно ще бъде само основанието на посоченото задължение - не решение на КРС, а *ex lege* - чл. 15, ал. 1 от ЗЕСМФИ. Новият закон се прилага на общо основание и за електронната съобщителна инфраструктура, каквато е подземната канална мрежа на БТК. На основание чл. 15, ал. 1 от ЗЕСМФИ операторите на електронни съобщителни мрежи, включително А1, има правото да иска достъп и съвместно ползване и по отношение на пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на БТК, като физическа инфраструктура по § 1, т. 10 от ДР на ЗЕСМФИ. Достъп на основание чл. 15, ал. 1 от ЗЕСМФИ може да бъде искан и до инфраструктурите на всички останали оператори на електронни съобщителни мрежи, които предоставят такава. Така въведеното със ЗЕСМФИ задължение на БТК се припокрива в значителна степен с продълженото с т. IV.1.5. от Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС задължение на предприятието за предоставяне на достъп до подземната му канална мрежа.

КРС счита, че становището на А1 относно различната топология за изграждане на тръбната мрежа на електроразпределителните дружества и невъзможността за изграждане на рингове е относимо и по отношение на топологията на мрежата на историческото предприятие в сравнение с топологията на мрежите за широколентов достъп на алтернативните предприятия. Топологията на мрежата на историческото предприятие по принцип има йерархична структура и осигурява свързаност от централа/репартистор през уличен шкаф до крайно разпределително устройство, докато топологията на широколентовите мрежи на алтернативните предприятия (PON, LAN, кабелната мрежа и др.) значително се различава поради използването на различна архитектура на мрежата, включително на базата на рингове. В този смисъл, посочените ограничителни условия относно мрежата на електроразпределителните дружества би следвало да бъдат относими и по отношение на пасивната инфраструктура (канална мрежа) на БТК, използвана от алтернативни предприятия. По отношение на твърдението за липса на канална мрежа между

сградите, КРС счита, че пасивната инфраструктура на БТК също не осигурява директна тръбна свързаност между сградите, а в определени случаи при директно полагане на кабел в земята се налага на алтернативните предприятия да изграждат последния участък (last mile) на мрежата. В тази връзка, следва да се обърне внимание, че при необвързан достъп до абонатна линия отговорността за изграждане на третичната мрежа, при липса на такава, е на търсещото достъп предприятие.

По отношение на посочените ограничителни условия, че мрежата на електроразпределителните дружества е неохраняема, КРС счита, че разполагането на високоволтови кабели в каналната мрежа не позволява нерегламентиран достъп и представлява допълнителна гаранция за защитата на оптичните кабели на алтернативните предприятия.

По отношение на изискванията за допълнителна професионална квалификация, КРС счита че служителите, имащи достъп до каналната мрежа на БТК също трябва да отговарят на условията за професионална квалификация и да притежават изискваните квалификационни групи за извършваната работа.

Позицията си относно самостоятелно анализиране на достъпа до каналната мрежа комисията е представила в т. 1 по-горе.

4. Теленор предлага в пазарния анализ КРС да извърши по-задълбочен обзор на изпълнението от страна на историческото предприятие на регулаторните мерки, наложени с предходния анализ на пазара на едро, въздействието от приложените мерки върху развитието на пазара, степента, до която е достигнала конкуренцията, както и технологичното и продуктово развитие на анализирания свързани пазари. В допълнение, предприятието предлага да бъде разгледана ефективността на наложените мерки и степента на постигане на целите, заложен с въвеждането на мерките. Теленор счита за необоснован основния извод, до който комисията достига след извършване на пазарно проучване, че регулацията върху подземната канална мрежа трябва да отпадне, тъй като е налице силна мрежова конкуренция. Освен това, в становището на предприятието е предложено комисията да вземе предвид и да изследва и потенциалното бъдещо развитие на свързаните пазари.

Теленор счита, че достъпът до пасивната инфраструктура е задължително условие за продължаване на развитието на конкуренцията на този пазар, особено в обстановката, в която търсенето и предлагането на ширококоловен достъп се развива с такива скорости и счита, че трябва да бъде извършен задълбочен и прецизен анализ на пазара на достъп до пасивна инфраструктура.

В допълнение Теленор посочва, че оттеглянето на специфичното задължение за достъп до каналната мрежа може да се отрази негативно на един от основните конкуренти на БТК - „Булсатком“ ЕАД, предвид и определения преходен период от три месеца. Предприятието не приема данните, посочени от КРС, относно ръста в размера и обхвата на каналните мрежи на конкурентите на БТК с дял над 1% на дефинирания пазар на дребно и със заключението, че този ръст им позволява да упражняват конкурентен натиск върху поведението на историческото предприятие. В подкрепа на това предприятието посочва, че независимо че има и други предприятия, които инвестират в канална мрежа, тази мрежа е със значително по-малък териториален обхват и броят на тези предприятия не предполага възможност за оказване на конкурентен натиск върху поведението на БТК. Въз основа на посоченото от комисията, че „от 71 града с население над 10 000 души, само в 14 няма изградена от конкурентните предприятия

инфраструктура за нуждите на електронните съобщителни мрежи“, Теленор посочва, че „има дори големи населени места, в които единствено БТК има изградена канална мрежа“.

В заключение Теленор счита, че е необходимо КРС да преразгледа и анализира самостоятелно и обстойно пазара на достъп до пасивна инфраструктура, отчитайки националните особености на пазара и вземайки предвид факта, че на този пазар се изискват значителни инвестиции и финансови ресурси, както и преодоляването на немалко административни бариери и подчертава, че задължително условие за наличието на стабилна във времето конкуренция на пазара на широколентов достъп на дребно е осигуряването на регулиран достъп до пасивната инфраструктура на историческото предприятие.

Становище на КРС:

По отношение на становището на Теленор, че в пазарния анализ следва да бъде направен по-задълбочен обзор за изпълнението от страна на историческото предприятие на регулаторните мерки, наложени с предходния анализ на пазара на едро, тяхното въздействие върху развитието на пазара, степента на конкуренцията, технологичното и продуктово развитие, ефективността на наложените мерки, постигане на целите и изводите за следващия регулаторен период, КРС счита, че частично това е направено с настоящия трети кръг на анализ на пазар 3а и доколкото това се изисква при преценката за наличие или липса на ефективна конкуренция на пазара. От друга страна, при положение че решението на КРС е за липса на предприятие(я) със значително въздействие на пазара на локален достъп на едро и наличие на ефективна конкуренция, отмяната на наложените задължения е задължителна на основание чл. 155, ал. 2 от ЗЕС. След като задълженията се отменят, исканият анализ на ефективността на наложените задължения, постигнатите цели и изводи за следващ регулаторен подход са извън предмета на решението.

Във връзка с бележката на Теленор, че броят на предприятията, които инвестират в изграждане на канална мрежа, не предполага възможност за оказване на конкурентен натиск върху поведението на БТК, КРС отбелязва, че броят на предприятията не е относим към възможността за оказване на директен конкурентен натиск. Видно от представената информация както в проекта на анализ (раздел IV, т. 4.1.), така и по отговорите на становищата в б. В.1., т. 3.2., предприятията, които притежават пазарен дял над 1% на определения пазар на дребно, са увеличили сумарната дължина на притежаваната от тях собствена канална мрежа с над 65%, като в абсолютно изражение, това увеличение е над 5 пъти по-голямо от дължината на новоизградената канална мрежа на БТК за изследвания в проекта на анализ период. Отделно от това, изградените канални мрежи на най-големите конкуренти на историческото предприятие са разположени в 34 (от 71) населени места с население над 10 хил. жители, като в 9 от тях дължината им значително надхвърля тази на каналната мрежа на БТК.

Относно аргумента, че разглежданият пазар изисква значителни инвестиции, финансови ресурси и преодоляване на редица административни бариери посочваме, че определеният в Препоръка 2014/710/ЕС пазар 3а е за предоставяне на локален достъп в определено местоположение. Задължението за предоставяне на достъп до и съвместно ползване на пасивната си инфраструктура (подземна канална мрежа) БТК продължава да дължи, но на друго основание - ЗЕСМФИ. Новият закон се прилага на общо основание и за електронната съобщителна инфраструктура, каквато е подземната канална мрежа на БТК. На основание чл. 15, ал. 1 от ЗЕСМФИ операторите на електронни съобщителни мрежи, включително Теленор, имат правото да искат достъп и съвместно ползване и по отношение на пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на БТК, като физическа

инфраструктура по § 1, т. 10 от ДР на ЗЕСМФИ. Достъп на основание чл. 15, ал. 1 от ЗЕСМФИ може да бъде искан не само до физическата инфраструктура на БТК, а и до инфраструктурите на всички останали оператори на електронни съобщителни мрежи, които предоставят такава.

Позиция на комисията по предложението на Теленор за самостоятелен анализ на пазар на достъп до пасивна инфраструктура е представена в т. 1 по-горе.

В.4. Географски обхват:

1. *Клуб 2000 посочва, че при разглеждането на съответния географски пазар от КРС са изследвани инфраструктурите на активните предприятия „обобщено по населени места, като сума от инфраструктурите на историческото и на останалите предприятия“. Също така, според сдружението, такъв анализ липсва и от гл. т. на различните спецификации на мрежите на БТК и на останалите предприятия, притежаващи подземни канални мрежи като брой на тръби, диаметър и свободен капацитет, като е пояснено, че каналната мрежа на БТК е с голям капацитет, състоящ се от множество тръби (масово до 20 бр.) с диаметър поне ф110 мм, където могат да се изтеглят от 3 до 10 кабела, докато изградената канална мрежа на останалите предприятия, предоставящи електронни съобщения, е единствено за собствени нужди, най-често магистрални линии с 1 до 2 тръби ф40 мм, в които няма свободен за отдаване капацитет.*

Сдружението счита, че изграждането на собствена канална мрежа от страна на конкурентните предприятия, не е алтернатива (на достъпа до каналната мрежа на БТК), тъй като това е обвързано със значителни по обем инвестиции, тежка административна процедура и огромни технически и технологични трудности по разрешаване, проектиране и изграждане на подобен род строежи в силно урбанизираните и със сложна подземна инфраструктура територии, в допълнение към дългия период за въвеждане на мрежата в експлоатация и използването ѝ.

Становище на КРС

КРС счита за неоснователна бележката, изразена в становището на Клуб 2000, че при разглеждането на съответния географски пазар, регулаторът е изследвал инфраструктурите на активните предприятия „обобщено по населени места, като сума от инфраструктурите на историческото и на останалите предприятия“. Комисията обръща внимание, че при определянето на географския обхват на пазара е следвала принципите, заложи в националното и европейско законодателство, при отчитане на специфичните национални особености. В цитираната от сдружението част от анализа по т. 3 „Съответен географски пазар“, комисията е разгледала в пълнота обхвата на мрежата на БТК, като е изследвала различния конкурентен натиск, който може да произтече от присъствието на алтернативни платформи. Подробна информация е представена и за основните конкуренти на историческото предприятие, като регулаторът подчертава, че индивидуалните данни в публичната версия на анализа са закрити, тъй като представляват търговска тайна. Въпреки че данните са конфиденциални и не са достъпни в публичната версия на документа, те са анализирани и отчетени в максимална степен при формиране на заключенията в проекта. В този смисъл, регулаторът не може да се съгласи с твърдението на сдружението, че при определянето на географския обхват на пазара на дребно инфраструктурите се разглеждат обобщено по населени места като сума от инфраструктурите на историческото и на останалите предприятия.

В допълнение следва да бъде отбелязано, че географският анализ на пазара на

дребно обхваща информация за услугите, включени в дефинирания продуктов пазар на дребно (раздел IV, т. 2 от проекта на анализ), което е основен принцип при определянето на съответния пазар. Във връзка с това, представената в проекта по раздел IV, т. 3 информация се отнася до абонатната мрежа на предприятията, която е базирана на съответния вид инфраструктура, позволяваща предоставянето на включените в продуктивния обхват на пазара услуги и не разглежда достъпа до пасивна инфраструктура, в частност канална мрежа, на този етап от анализа.

По отношение на аргумента, че изграждането на собствена канална мрежа в силно урбанизирани територии не е алтернатива на достъпа до пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на БТК поради значителните инвестиции и тежката административна процедура по проектиране, разрешаване и въвеждане в експлоатация отново посочваме, че въпросният достъп БТК продължава да дължи, но на друго основание - ЗЕСМФИ. Новият закон се прилага на общо основание и за електронната съобщителна инфраструктура, каквато е подземната канална мрежа на БТК. На основание чл. 15, ал. 1 от ЗЕСМФИ операторите на електронни съобщителни мрежи, включително членовете на Клуб 2000, имат правото да искат достъп и съвместно ползване и по отношение на пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на БТК, като физическа инфраструктура по § 1, т. 10 от ДР на ЗЕСМФИ. Така въведеното със ЗЕСМФИ задължение на БТК се припокрива с продълженото с т. IV.1.5. от Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС задължение на предприятието за предоставяне на достъп до подземната му канална мрежа. Достъп на основание чл. 15, ал. 1 от ЗЕСМФИ може да бъде искан не само до физическата инфраструктура на БТК, а и до инфраструктурите на всички останали оператори на електронни съобщителни мрежи, които предоставят такава.

2. Клуб 2000 не приема извода на КРС и отбелязва като „абсолютно невярно и голословно“ заключението, че „Конкурентните условия на територията на страната не се различават до такава степен, че да е оправдано определянето на регионални подпазари.“, тъй като условията, при които работят кабелните предприятия, предоставящи електронни съобщителни мрежи и услуги, са коренно различни, а именно:

За София с тотална забрана за въздушно полагане, абсолютна рестрикция по отношение нови подземни канални линии и пълно владение на съществуващата мрежа от БТК с голям капацитет за ползване неограничен на практика брой конкуренти;

За областните градове и големите общински центрове също с обща забрана за въздушни кабели, но с наличие на един доминиращ конкурент с частично изградена подземна инфраструктура за собствени нужди;

За малките населени места и села с ниско строителство практически единствена възможност за ползване на въздушна мрежа, окачена на стълбове с ниско напрежение с недоказана собственост, стопанисвани от монополни енергодружества.

Според сдружението са налице различни регионални подпазари, като за такива „се говори и в Решение № 4740/2018 г. на ВАС - петчленен състав „с притежаваната от дружеството подземна канална мрежа във всички 86 населени места с жители над 10 000 души, както и в част от останалите 526 населени места, същото заема господстващо положение на пазара на достъп до тези мрежи“.

Клуб 2000 намира за „повърхностно, формално и неправилно формулирано“ и твърдението, че „Още две предприятия, освен историческото, имат изградени собствени мрежи за достъп с национално покритие, като всяко от тях покрива минимум 50% от населението на страната и предлага своите продукти и услуги без разлики в географски аспект“. Според сдружението най-вероятно не само две са предприятията, които

твърдят с рекламна цел, че имат оптична мрежа, но не „с национално покритие“, а „за национално покритие“, което е съществена разлика. Клуб 2000 отбелязва, че през годините, особено след 2000 г., когато влиза в сила ЗЕС, са построени от различни дружества няколко оптични линии, дори оптични ринга в България, най-вече паралелно и съвместно с Единната електронно съобщителна оптична мрежа на държавната администрация. Тези магистрални линии обаче са с капацитет 1 до 2 тръби ф40 мм, с един кабел, в по-голямата си част ползван и разпределен като собственост между много участници. В допълнение Клуб 2000 посочва, че магистралните линии са предназначени за цифров пренос между опорни точки в големите населени места, което обаче не е анализирано и не се отчита правилно от страна на КРС.

Становище на КРС

Двете твърдения, които Клуб 2000 цитира, са представени от сдружението извън контекста на определянето на съответния географски обхват на пазара на едро, разгледан раздел V, т. 1.3. от проекта на анализ, поставен на обществено обсъждане. Съгласно чл. 5 от Методиката за пазарните анализи, съответният продуктов пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които е налице взаимозаменяемост при търсенето и при предлагането. Съгласно т. 48 от Насоките за пазарните анализи и чл. 4, ал. 4 от Методиката, географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, и в която конкурентните условия са достатъчно еднородни и се различават от тези в съседни географски райони, в които преобладаващите конкурентни условия са значително по-различни. Географският обхват на пазара на ширококолов достъп на едро е разгледан в контекста на съответния продуктов пазар, дефиниран на база подробно изследване на взаимозаменяемост на търсенето и предлагането и който продуктов пазар не включва в обхвата си достъп до канална мрежа. Комисията обръща внимание, че сдружението не оспорва дефиницията на продуктовия обхват на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение.

Както е отбелязано в раздел V, т. 1.3, тъй като към 31.12.2017 г. нито едно предприятие не е декларирано, че предоставя достъп от обхвата на разглеждания пазар на едро на локален достъп в определено местоположение, КРС счита че изводите относно географския обхват на пазара на ширококолов достъп на дребно са относими към географския обхват на пазара на едро. В раздел IV, т. 3 КРС разглежда покритието на мрежите на конкурентните предприятия, възможността да оказват конкурентен натиск върху поведението на историческото предприятие на територията на цялата страна и наличието/липсата на сходни условия, при които се предоставят услугите (скорост и видове достъп), като стига до заключението, че не се наблюдават значителни географски различия на изследвания продуктов пазар. В тази връзка, КРС поддържа извода, цитиран в становището на сдружението, че „Конкурентните условия на територията на страната не се различават до такава степен, че да е оправдано определянето на регионални подпазари.“

В допълнение, комисията обръща внимание, че Клуб 2000 подвеждащо цитира и интерпретира Решение № 4740/2018 г. на ВАС. Нито от цитирания от Клуб 2000 текст от решението, нито от останалите мотиви на ВАС може да бъде направен извод за наличието на твърдените различни регионални подпазари. Напротив, в посоченото решение на ВАС се говори само за „пазар на достъп до пасивна инфраструктура“. Посоченото решение е и неотнормено, тъй като касае решение на Комисията за защита на конкуренцията и е образувано във връзка с твърдяно нарушение по чл. 21 от Закона за защита на конкуренцията.

Твърдението за наличието на още две предприятия с изградени собствени мрежи за достъп с национално покритие, като всяко от тях покрива минимум 50% от населението на страната и предлага своите продукти и услуги без разлики в географски аспект също се основава на изводите относно географския обхват на пазара на широколентов достъп на дребно. Видно от таблица 18 от проекта на анализ има три предприятия, които чрез своите абонатни мрежи покриват над 50% от населението на страната. Всяко от тези предприятия осъществява дейност и в шестте района на планиране. Предвид гореизложеното, КРС подкрепя своите твърдения и не приема забележките на Клуб 2000 за относими към определянето на съответния географски пазар.

Във връзка с допълнението на Клуб 2000, че не е анализирано и не е отчетено правилно от страна на КРС предназначението на магистралните линии, комисията обръща внимание, че магистралните линии не са обект на анализ на пазар 3а. Те са разгледани в първи кръг на анализа на пазари 7, 13 и 14 (от Препоръка за съответните пазари от 2007 г.), като съгласно Решение № 1954/27.09.2012 г. на КРС пазарът на магистрални сегменти на линии под наем на едро не подлежи на *ex ante* регулиране, тъй като не изпълнява кумулативно трите критерия за определяне на съответен пазар. Сдружението не е предоставило становище по проекта на анализ на пазари 7, 13 и 14, въпреки проведените две обществени обсъждания²⁴. В тази връзка, КРС счита, че отправената от сдружението забележка е неоснователна.

Г. Отмяна на наложените специфични задължения:

1. В рамките на общественото обсъждане еднотипни становища относно предложението на КРС за отмяна на специфичните задължения са изразени от СЕК и М САТ Кейбъл. Според СЕК, за да обоснове липсата на конкурентни проблеми, при отпадане на специфичните мерки върху каналната мрежа на БТК, КРС се е позовала основно на разпоредбите на ЗЕСМФИ и сходството им с действащите специфични задължения. Сдружението изразява несъгласие с аргументите на комисията, като намира „съществени разлики“ между режимите, въведени в ЗЕС и ЗЕСМФИ, както и наличието на обективна опасност да бъдат влошени условията и цените за ползване на канална мрежа от БТК.

СЕК счита, че подземната канална мрежа на БТК има качеството на съществена инфраструктура по отношение на изграждането на електронните съобщителни мрежи на останалите предприятия, съответно дерегулирането на достъпа до тази инфраструктура по ЗЕС на практика се явява обосновано само от наличието на основания за цялостно дерегулиране на пазар 3а и от изразена увереност от КРС, че правните механизми по ЗЕСМФИ ще бъдат достатъчни за регулация на съответните обществени отношения без засягане на конкуренцията. В тази връзка, мнението на СЕК е, че дерегулацията на достъпа до пасивна инфраструктура не отговаря на изискванията на нормативната уредба и европейската регулаторна рамка, а именно наличие на анализ на пазара, който показва липса на конкурентни проблеми.

СЕК и М САТ Кейбъл считат, че е налице съществена разлика между регулацията, по отношение на каналната мрежа на БТК, по реда на ЗЕС и при прилагане на реда по ЗЕСМФИ, като нито в рамките на закона, нито в анализа са уредени заварените положения при промяна на реда за предоставяне на достъп.

²⁴ Открити от КРС с Решения №№ 226/16.02.2012 г. и 1377/05.06.2012 г.

СЕК и М САТ Кейбъл посочват, че задължението за запазване на вече предоставения достъп, в следствие на наложените специфични задължения, не е защитено от ЗЕСМФИ, доколкото разпоредбите на § 3 и следващите от преходните и заключителни разпоредби на ЗЕСМФИ са относими само към заварените към влизане в сила на закона случаи. Тъй като липсва срок, в който БТК да публикува нови Общи условия, нито са правно уредени условията за привеждане в съответствие на действащите договори за достъп, за СЕК и М САТ Кейбъл остава неясно в какъв срок, по какъв начин и дали действащите договори ще бъдат приведени в съответствие с изискванията на ЗЕСМФИ, след изтичане на предложението от КРС преходен период.

Според СЕК няма никаква правна сигурност, че условията в действащото Типово предложение за достъп до пасивна инфраструктура няма да претърпят съществена промяна и няма да са налице антиконкурентни действия от страна на историческото предприятие, тъй като Общите условия съгласно разпоредбите на ЗЕСМФИ не подлежат на предварителен контрол. За сдружението ефективността на ex ante регулацията не може да се постигне чрез спорна процедура по реда на ЗЕСМФИ, най-малкото поради това, че не съществува никаква правна защита за договорните отношения до произнасяне на регулатора, респективно влизане в сила на решението му.

По отношение на задължението за прозрачност и припокриването им с Единната информационна точка (ЕИТ) според изискванията на ЗЕСМФИ, СЕК и М САТ Кейбъл напомнят, че функционирането на ЕИТ не е започнало и за тях няма никаква правна сигурност кога това ще се случи. Липсва яснота относно форматите за представяне и ползване на информацията, а процесът по захранване на точката е едва в начален етап, което води до опасения, че дълго след като са отпаднали специфичните задължения по отношение на БТК е възможно използването на ЕИТ да не е стартирало. Сдружението обръща внимание и, че действащото задължение за прозрачност съдържа и елементи на контрол на качеството на предоставяне на услугата.

Сдружението и М САТ Кейбъл обръщат внимание, че моделът на КРС за определяне на цените за достъп до канална мрежа съдържа оценка на представените от БТК разходи, извършена от КРС, съпоставка с предоставените от конкурентите аналогични данни и отстраняването на неефективностите от предложението от БТК хипотетичен модел. Това означава, че към момента БТК прилага цени, чиито нива са регулаторно обосновани от регулаторна намеса и определени разходи не са признати за нуждите на изграждането на хипотетичен модел. Според СЕК този подход няма правна възможност да бъде приложен при действието на ЗЕСМФИ и Методиката по него, тъй като тези нормативни актове не въвеждат понятие за разходоориентираност, равнозначно на понятието по ЗЕС, както и не позволяват намеса по отношение на регулацията на цените, аналогична с правомощията на КРС съгласно ЗЕС. СЕК и М САТ Кейбъл изразяват мнение, че неименуемо цените за достъп до канална мрежа ще се повишат и няма правен механизъм, който да ограничи БТК от прилагане на възпиращи достъпа цени.

Сдружението изразява опасения и по отношение на несигурността относно наложеното задължение за разделно счетоводство на БТК на съответния пазар. СЕК счита, че КРС следва изрично да даде становище, дали по отношение на дейността, засегната от разглеждания съответен пазар, ще отпадне задължението за разделно счетоводство или ще продължи да се прилага общото задължение, наложено на БТК. Според сдружението съществената промяна в режима на регулация по отношение на БТК може да доведе до значителни изменения в условията и цените за ползване на достъп, включително до спорни процедури пред КРС.

В становището си СЕК посочва, че ЗЕСМФИ вече има своето практическо прилагане и „за съжаление резултатите от приложението на новата нормативна уредба не са позитивни и водят до влошаване на условията за достъп до пасивна инфраструктура, вместо да ги подобряват“. В заключение СЕК изразява съмнение относно увереността на КРС, че ЗЕСМФИ ще обезпечи ползването на достъп при справедливи и пропорционални условия, включително цена, при отпадане на специфичните задължения по отношение на БТК.

Становище на КРС:

Предмет на настоящия анализ е пазарът на локален достъп на едро в определено местоположение. Нито в предходните два кръга, нито понастоящем КРС анализира съответен пазар на пасивна инфраструктура и в частност на подземна канална мрежа. Задълженията, касаещи каналната мрежа на предприятието със значително въздействие на съответния пазар, са наложени като спомагателна мярка, след установяване на липса на ефективна конкуренция на пазара на локален достъп на едро в определено местоположение. В тази връзка и предвид резултатите от настоящия кръг на анализа на посочения пазар, КРС няма основание за продължаване на наложените специфични задължения на БТК.

По отношение на несъгласието на СЕК и М САТ Кейбъл с аргументите на комисията и твърдението за наличието на съществени разлики между режимите, въведени в ЗЕС и ЗЕСМФИ, комисията посочва, че подробно становище е дадено в т. 5 по-долу.

Във връзка с опасението на сдружението, че за БТК не е налице срок, в който да публикува нови Общи условия, комисията отбелязва, че срокът по § 3, ал. 1 от ПЗР на ЗЕСМФИ не е бил приложим за БТК на основание чл. 1, ал. 3 и чл. 15, ал. 4 от ЗЕСМФИ. Наред с това, посоченият срок е изтекъл на 09.10.2018 г. Вземайки предвид това, КРС е определила преходен период до пълната отмяна на специфичните задължения, наложени с Решение № 372/13.08.2015 г. (т. III от проекта на решение). През преходния период БТК няма право да прекратява сключените договори за ползване на пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа), сключени при условията на наложените специфични задължения, както и да изменя условията на тези договори. Посоченият период е предвиден в съответствие с чл. 16(3) от Директива 2002/21/ЕО и цели адаптиране на пазарните участници към новите условия на пазара след отпадане на наложените задължения на пазар За.

При необходимост отношенията между страните по заварените договори за достъп до пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на БТК могат да бъдат преуредени в съответствие със ЗЕСМФИ, актовете по прилагането му и новите ОУ по чл. 15, ал. 2 на БТК. В случай на спор, страните могат да сезират КРС с искане за даване на задължителни указания по чл. 82, ал. 1, във връзка с чл. 81, ал. 1 от ЗЕСМФИ. КРС отчита, че няма пълна идентичност между специфичните задължения по Решение № 372/13.08.2015 г. и ЗЕСМФИ и такава не следва да има. От друга страна, по-лекият регулаторен режим на ЗЕСМФИ не означава пълна липса на регулация – наличието на публикувани общи условия и правомощието на КРС да дава указания след сезиране със спор по повод тези условия е гаранция срещу евентуални действия на БТК в нарушение на конкуренцията.

По отношение на предвидения в т. III от проекта на решение преходен период от 3 месеца, посочваме че КРС преразглежда същия. Мотивите на комисията за изменение на преходния период са изложени в раздел Д, като са приети част от аргументите на СЕК и М САТ Кейбъл.

Публикуването на ОУ по чл. 15, ал. 2 от ЗЕСМФИ за предоставяне на достъп до пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа) е законово задължение на БТК като

мрежов оператор по смисъла на § 1, т. 4, във връзка с т. 3 от ДР на ЗЕСМФИ. Последното предприятието следва да направи предварително на интернет страницата си. Общите условия на предприятието следва да бъдат прозрачни, пропорционални и справедливи общи условия. Посочените условия трябва да включват и минималните законови реквизити, изброени в чл. 15, ал. 3 от закона, които включват: технически условия, цени и механизъм за ценообразуване, конкретни срокове за отговор и стандартни условия на договора, вкл. обезщетение при неизпълнение.

Задължението на БТК да оповести на интернет страницата си ОУ със съответното минимално съдържание се припокрива в значителна степен със задължението на предприятието по т. IV.4.3 от Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС да публикува ТПДПИ. По този начин операторите на електронни съобщителни мрежи, включително членовете на СЕК, ще бъдат предварително запознати с условията за сключване на договор за достъп до и/или съвместно ползване на физическата инфраструктура на БТК, като практически ще бъдат спазени условията за равнопоставеност и прозрачност.

За разлика от ТПДПИ, ОУ на БТК не подлежат на предварително одобрение от страна на КРС. За сметка на това, КРС може да дава задължителни указания на БТК по съдържанието на ОУ, когато е необходимо за разрешаването на спор по Глава осма от ЗЕСМФИ. Единствената разлика в тази връзка е, че за последното КРС следва да бъде сезирана с искане по чл. 82, ал. 1, във връзка с чл. 81, ал. 1 от ЗЕСМФИ. Задължителните указания комисията може да даде в качеството си на орган за решаване на спорове по Глава осма от ЗЕСМФИ, във връзка с чл. 10, пар. 1 от Директива 2014/61/ЕС. Посочените спорове могат да приключат с решение на КРС по чл. 85, ал. 2 от ЗЕСМФИ, с което на БТК да се дадат задължителни указания в случаите на несъответствие на публикуваните ОУ със ЗЕСМФИ и подзаконовите актове по прилагането му.

По отношение на ЕИТ по Глава трета на ЗЕСМФИ, във връзка с чл. 4 и чл. 10, пар. 4 от Директива 2014/61/ЕС, отново посочваме, че същата представлява съществена гаранция по отношение прозрачността и достъпа до информация за физическата инфраструктура. ЕИТ ще предоставя на мрежовите оператори информация за съществуваща физическа инфраструктура за разполагане на мрежи, включително високоскоростни електронни съобщителни мрежи, и планирани или текущи дейности по строителство, разполагане и монтаж. В ЕИТ ще се съдържа и т. нар. минимална информация по чл. 7, ал. 2 от ЗЕСМФИ - местоположение и/или трасе на съществуващата физическа инфраструктура; вид на физическата инфраструктура и начин на ползване; наименование, адрес, електронна поща и телефон за контакт с мрежовия оператор, който стопанисва (управлява) физическата инфраструктура. Минималната информация може да се предоставя от мрежовите оператори, включително и БТК, на ЕИТ, като в случай че последното не е направено, информацията се предоставя чрез точката по писмено заявление на друг мрежов оператор, в което се посочва района, в който се планира разполагане на елементи на мрежата (чл. 11 от ЗЕСМФИ).

Функциите на ЕИТ се изпълняват от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията (чл. 4, ал. 1 от ЗЕСМФИ), поради което КРС не може да вземе отношение относно обема и актуалността на събраната към момента в ЕИТ информация за физическата инфраструктура на мрежовите оператори. Относно стартирането и бъдещото функциониране на ЕИТ КРС посочва следната публикация на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията - „МТИТС представи на операторите на инфраструктура тестова версия на Портала „Единна информационна точка“,

достъпна на официалната страница на Министерството.²⁵ Във всички случаи, обстоятелството, че ЕИТ не е стартирала към момента, а е на етап тестова версия, по никакъв начин не може да бъде аргумент за продължаване на наложените с Решение № 372/13.08.2015 г. специфични задължения на БТК.

Във връзка с ЕИТ и общото задължение за прозрачност по чл. 3, ал. 1 от ЗЕСМФИ, допълнително посочваме, че предмет на спор пред КРС може да бъдат и предоставянето на информация относно съществуваща физическа инфраструктура и планирани строежи, както и огледи на място на конкретно определена част от физическа инфраструктура (чл. 81, ал. 1, т. 4 и 5 от ЗЕСМФИ). Важността на посочените спорове е отчетена и в Доклада на ЕК до Европейския парламент и Съвета относно изпълнението на Директива 2014/61/ЕС (СОМ(2018) 492)²⁶, в който е посочено че само през първото полугодие на 2017 г. са докладвани 23 случая, отнесени към националните органи за уреждане на спорове, като 14% от споровете са се отнасяли именно до информация за съществуваща физическа инфраструктура.

Относно цените за достъп до пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на БТК отново посочваме, че същите следва да бъдат съобразени с редица законови изисквания. Съгласно чл. 3, ал. 4 от ЗЕСМФИ, *цените, които мрежовите оператори могат да определят за предоставяне на достъп до и за съвместно ползване, право на преминаване, за координиране, съгласуване или за други дейности по закона, отразяват всички разходи, които са свързани със съответната дейност*. Цените за достъп до пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на БТК следва да отразяват всички разходи, които са свързани със съответната дейност.

Посочените цени следва да бъдат определени от БТК в съответствие с Методиката по ЗЕСМФИ, определена с Наредба № 34/24.10.2018 г. на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията. Методиката определя начина за разпределянето на разходите към определената услуга, като разпределението трябва да е представено по начин, който гарантира спазването на принципите на прозрачност, равнопоставеност и липса на антиконкурентно крос-субсидиране (чл. 3, ал. 6 от ЗЕСМФИ). В Методиката са посочени както видовете цени на мрежовите оператори, така основните категории разходи, които се отчитат, включително начините за определянето и разпределянето им от гл. т. на свързаността им с конкретната услуга. Съгласно чл. 2. от Методиката, *при разпределяне на разходите за дадената услуга се спазват следните принципи разходна обусловеност (причинно-следствена връзка между разходите и дейността) - разходите се разпределят по тези услуги, за осигуряването на които са направени; прозрачност; равнопоставеност; пропорционалност; липса на антиконкурентно крос-субсидиране*.

Предвидените в чл. 3, ал. 6 от ЗЕСМФИ и в Методиката по чл. 3, ал. 5 от закона принципи по своята същност гарантират, че цените за предоставяне на достъп до и съвместно ползване на физическа инфраструктура и право на преминаване по ЗЕСМФИ ще бъдат определяни въз основа на разходите, които се отнасят до конкретната услуга. Принципът на пропорционалност изисква включване само на разходи и/или частта от разходите, които са относими към съответната услуга. Забраната за антиконкурентно крос-субсидиране цели именно ограничаване на възможностите за разпределяне на разходи и съответно определяне на цени, които да нарушават конкурентната среда. В допълнение

²⁵ <https://www.mtitc.government.bg/bg/category/1/mtits-predstavi-na-operatorite-na-infrastruktura-testova-versiya-na-portala-edinna-informacionna-tochka>

²⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:52018DC0492>

следва да се отбележи, че задължението за разходоориентираност на цените не означава непременно запазване или намаляване на ценовите равнища, а прилагане на цени, определени въз основа на разходите, относими към конкретния продукт и/или услуга.

Отново посочваме, че КРС изпълнява ролята на орган за решаване на спорове по Глава осма от ЗЕСМФИ, във връзка с чл. 10, пар. 1 от Директива 2014/61/ЕС. На основание чл. 81, ал. 1, т. 1 от ЗЕСМФИ предмет на посочените спорове могат да бъдат и самите цени за достъп до пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа), определени от БТК. Специално по отношение обосноваемостта на цените за достъп от регулаторна гледна точка, при възникване на спор по отношение на ценовите условия, КРС като компетентен орган следва да оцени съответствието с всички относими изисквания на ЗЕСМФИ и подзаконовата нормативна уредба. В допълнение, в случай че спорът касае достъп до физическа инфраструктура на оператори на електронни съобщителни мрежи съгласно разпоредбите на чл. 81, ал. 6 от ЗЕСМФИ се изследват инвестициите, като се отчитат в пълна степен икономическата им жизнеспособност, предвид техния рисков профил, сроковете им за възвръщаемост, въздействието на предоставения достъп върху конкуренцията и съответно върху цените и възвръщаемостта на инвестициите, всички видове амортизации на активите на мрежата в деня на подаване на заявлението, икономическите аргументи в подкрепа на инвестициите, по-специално във физическите инфраструктури, използвани за предоставяне на високоскоростни електронни съобщителни услуги, и възможностите за съвместно разполагане, предложени на искащия достъп. Видно от изложеното, в нормативната уредба се предвижда регулаторна намеса както по отношение на условията, така и по отношение на цените за достъп в случаите, при които не са спазени нормативно определени изисквания. В този смисъл, мрежовите оператори, вкл. и БТК, ще имат интерес да определят цени, които могат да обосноват пред КРС. По отношение на задължението за водене на разделно счетоводство, както е посочено от КРС в Решения №№ 356 и 357 от 23.06.2016 г. същото се отнася до цялостната дейност на БТК, а не само до предоставянето на услуги по взаимно свързване. Съответно, задължението ще продължи да се прилага в този обхват и в съответствие с одобрената от КРС методология до момента, в който отпадне изцяло като регулаторно задължение за БТК.

2. София Комюникейшънс счита че режимът по ЗЕСМФИ не запазва в достатъчна степен досегашните гаранции срещу неоснователни изменения в търговските условия за достъп до и ползване на подземната канална мрежа на БТК. Според дружеството, санкциите, предвидени в закона, са значително по-малки и не респектират достатъчно. Също така, посочва, че уредбата на общите условия за ползване на пасивната инфраструктура не е достатъчно детайлна, като за предприятието най-голямо притеснение буди фактът, че намесата по въпросите за изменение на условията за достъпа и ползването на пасивна инфраструктура е „последваща“, а не „разрешаваща“.

В своето становище, София Комюникейшънс изразява мнение, че КРС сама е констатирила сходство на регулаторната рамка по ЗЕС и ЗЕСМФИ, като според предприятието, това означава, че действащото Типово предложение на БТК би следвало да е в съответствие с изискванията по ЗЕСМФИ. Следователно, всички бъдещи изменения на условията по договорите за достъп до и ползване на каналната мрежа на дружеството трябва да бъдат по взаимно съгласие.

Становище на КРС:

Неоснователните изменения в търговските условия за достъп до и съвместно ползване на пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на БТК могат да бъдат

предмет на спор по чл. 81, ал. 1 от ЗЕСМФИ пред КРС като орган за решаване на спорове по Глава осма на закона. В случай че посочените действия препятстват правото на достъп, може да стигне и до намесата на комисията на основание чл. 88, ал. 1, т. 2 в качеството ѝ на контролен орган по Глава девета на закона. ЗЕСМФИ предвижда също така и санкции за неизпълнение на влязло в сила решение на КРС по чл. 85, ал. 2 за даване на задължителни указания по спор, като глобата или имуществената санкция може да достигне до 50 000 лв. (чл. 96 от закона). Решенията на КРС с указания за разрешаване на спора могат да бъдат предмет на принудително изпълнение по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Законовата уредба на ОУ за достъп и съвместно ползване на мрежовите оператори е достатъчно детайлна. ОУ трябва да включват и минималните законови реквизити, изброени в чл. 15, ал. 3 от закона – условия за достъп (начин на разполагане, технически условия, изисквания за качество и безопасност, ограничения за разполаганите съоръжения, мерки за сигурност, условия за допускане на служители на операторите, правила за разпределяне на ограниченото пространство, условия и ред за даване на указания при констатирано техническо несъответствие, процедури за премахване на електронни съобщителни мрежи и за възстановяване на достъпа); цени и механизъм за ценообразуване; конкретни срокове за отговор на заявките, за предоставяне на достъп и/или съвместно ползване и за отстраняване на повреди; стандартни условия на договора, включително обезщетение при неизпълнение.

Наред с това, ОУ следва предварително да бъдат оповестени на интернет страницата на БТК, което е гаранция за тяхната прозрачност и равнопоставено третиране на всички оператори на електронни съобщителни мрежи, които искат да ползват достъп до пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на предприятието. ОУ на БТК действително не подлежат на предварително одобрение от страна на КРС, но могат да бъдат предмет на спор по чл. 81, ал. 1 пред КРС, който да приключи с решение на комисията по чл. 85, ал. 2 от ЗЕСМФИ за даване на задължителни указания на БТК.

3. Позовавайки се на текст от проекта на анализ за съществената роля на каналната мрежа в развитието на инфраструктурната конкуренция, А1 счита, че наложените на предходния кръг на пазарен анализ специфични задължения следва да бъдат продължени и на трети кръг, тъй като, по мнение на предприятието, в краткосрочен до средносрочен бъдещ период няма да се наблюдават очакваните от КРС положителни тенденции на пазара на дребно по отношение на инфраструктурната конкуренция, максимално достижимите скорости и цените на услугите за широколентов достъп до интернет на дребно. А1 изразява опасенията си, че отмяната на текущите специфични задължения ще рефлектира върху влошаване на условията, включително по отношение на цените за достъп до каналната мрежа на БТК, и от там върху пазара на дребно в посока неговото забавяне. Посоченият пазар, според предприятието, е от важно значение, предвид очакваното навлизане на все повече електронни административни услуги и интернет на нещата (IoT).

А1 изразява притеснения относно очакванията на КРС, че ефектът от прилагането на режима по ЗЕСМФИ ще е сходен с този, който са произвели наложените и действащи към момента специфични задължения на БТК съгласно ЗЕС. Според предприятието тези два режима не са равностойни, от гледна точка на ефекта върху пазарната среда, и в частност конкуренцията в сектора на електронните съобщения, като обръща внимание и на това, че § 3 от ЗЕСМФИ предвижда задължения, които няма да са приложими за БТК, до отмяната на специфичните задължения, поради приоритета на специалната регулация, отчетен в чл. 1, ал. 3 от ЗЕСМФИ.

Според А1, предвид важността на обществените отношения, които се регулират с решението на комисията, оценката за това дали оттеглянето на задълженията не би се отразило негативно върху състоянието на конкуренцията трябва да включва подробно аналитично сравнение, включващо оценка и за съответствие на типовото предложение на БТК с изискванията на ЗЕСМФИ.

Предприятието обръща внимание, че съответствието между задълженията по ЗЕС и разпоредбите на ЗЕСМФИ, трябва да бъде установено от КРС с оглед запълване на „правния вакуум“, който ще възникне след оттегляне на специфичната регулация. В допълнение, предприятието обръща внимание, че преходната разпоредба на §3 не е приложима за БТК, което ще постави и самото историческо предприятие в неясна ситуация както по отношение на процедурата за привеждане на заварените договори в съответствие със ЗЕСМФИ, така и по отношение на това дали се налагат промени в текстовете на завареното типово предложение, така че да удовлетворят изискванията на закона. А1 счита, че анализът на съответствието, който КРС трябва да извърши ще даде правна сигурност както за търсеците достъп, така и за БТК, и следователно е от съществена необходимост, ако КРС не измени предприетия подход за дерегулация на отношенията по повод ползване на каналната мрежа на историческото предприятие.

А1 изразява мнение, че действащите специфични задължения, свързани с достъпа до пасивната инфраструктура, са по-детайлни и са предварително известни. Това се отнася в пълна степен и за цените за достъп до каналната мрежа. Според предприятието КРС се опитва да направи пряко съпоставяне на текущите специфични задължения, наложени на БТК, с цел да покаже че не е налице необходимост от продължаване на тази ех ante регулация, тъй като изискванията в ЗЕСМФИ са идентични. Предприятието счита, че КРС прилага избиращен подход, който е неподходящ, тъй като в Решение № 372/2015 г. на КРС са разписани и допълнителни изисквания, свързани с условия за „справедливост, основателност и своєвременност“ в т. IV.1.6.

А1 изразява несъгласие с твърдението на КРС, че съгласно ЗЕСМФИ и БТК, като мрежови оператор, трябва да изготви и публикува Общи условия за достъп до пасивната инфраструктура, които се припокриват в значителна степен със задължението на предприятието за публикуване на ТПДПИ. Според предприятието между двата документа не може да се направи такава директна съпоставка, защото действащото ТПДПИ на БТК е предварително одобрено от КРС и регулаторът е дал задължителни указания за промени. Детайлността на ТПДПИ на БТК не може да се съпостави с тази на потенциални ОУ за достъп до пасивна инфраструктура.

Предприятието посочва, че цените за достъп до каналната мрежа на БТК, които са част от ТПДПИ, подлежат на предварително одобрение и са разходоориентирани. Освен това, А1 припомня, че регулаторът е одобрил и ценови модел, въз основа на който са изчислени тези цени, като параметрите на модела са част от пазарния анализ и са публично достъпни. Същите, според А1 са критични за определяне на крайните цени за достъп до каналната мрежа, тъй като те са свързани с начина на изчисляване на инвестиционните разходи, среден брой положени тръби, процент на напълно амортизираната канална мрежа не по-малък от 48%, отчитане на цената на капитала и др. Всичко това няма да е публично достъпно след отпадане на специфичните задължения на БТК и прилагане изискванията на ЗЕСМФИ.

Предприятието обръща внимание, че ЗЕСМФИ не се занимава с проблеми, свързани с вертикалната интеграция на традиционните фиксирани оператори, които предоставят едновременно достъп до физическата инфраструктура на едро и са предприятие, предоставящо електронни съобщения на дребно. Според А1 при липсата на асиметрична

регулация, историческото предприятие може да прилага практики, целящи изтласкване от пазара на конкурентите чрез разработване на механизми за крос субсидиране. Процесът по искане на достъп би могъл да се утежни, което индиректно оказва влияние на разходите на търсеция достъп до пасивна инфраструктура.

На следващо място в становището си А1 изброява ключовите показатели за ефективност, включени в действащото специфично задължение за прозрачност на БТК и обръща внимание на комисията, че отпадането на това задължение не е оценено в процеса на анализа.

Не на последно място А1 обръща внимание на факта, че за неизпълнението на специфичните задължения са налице и много високи и възпиращи санкции, които могат да достигнат до 1 000 000 лв. (чл. 331, ал. 7 от ЗЕС). В допълнение към това, комисията може да наложи и имуществена санкция в размер от 500 до 5000 лв. дневно. От друга страна, предвидените в ЗЕСМФИ санкции за неизпълнение на влязло в сила решение на КРС по чл. 85, ал. 2 са до 20 пъти по-ниски.

Становище на КРС

Както е посочено по-горе в становището на КРС по б. Г, т. 1., резултатите от анализа на съответния пазар на едро на локален достъп в определено местоположение сочат наличие на ефективна конкуренция и липса на предприятие със значително въздействие на съответния пазар. В тази връзка, регулаторът няма основание за продължаване на наложените специфичните задължения. По отношение на значението на пазара на дребно, предвид очакваното навлизане на все повече електронни административни услуги и интернет на нещата (IoT), комисията счита че приемането на Директива 2014/61/ЕС, транспонирана съответно в ЗЕСМФИ, на практика улеснява и допринася за разгръщането на електронните съобщителни мрежи с голям и много голям капацитет.

А1 правилно посочва, че към настоящия момент цените за ползване на канална мрежа на БТК са разходоориентирани и подлежат на предварително одобрение, но както вече е отбелязано по-горе в становището на КРС при липса на *ex ante* регулация тези цени следва да се определят в съответствие с изискванията на ЗЕСМФИ и Методиката по чл. 3, ал. 5 от закона. В чл. 3, ал. 6 на ЗЕСМФИ са очертани основните принципи, чието спазване следва да се гарантира при разпределението на относимите към конкретните услуги разходи за целите на ценообразуването, а именно прозрачност, равнопоставеност и липса на антиконкурентно крос-субсидиране. В допълнение, в чл. 2 на Методиката по ЗЕСМФИ тези принципи са допълнени с принципите на разходна обусловеност и пропорционалност. Както вече е посочено в становището на регулатора по-горе съвкупността от тези принципи гарантира, че определяните от даващия достъп до пасивна инфраструктура цени ще включват само разходите, относими към конкретната услуга и няма да създават условия, нарушаващи конкурентната среда. По отношение на параметрите, приложими към определянето на цените за достъп до пасивна инфраструктура, КРС обръща внимание, че чл. 15, ал. 2 от ЗЕСМФИ изисква от мрежовите оператори, какъвто е и БТК, да оповестят на интернет страницата си прозрачни, пропорционални и справедливи общи условия, в които се посочват и цената и механизмът на ценообразуване. Наред с това, в Методиката по ЗЕСМФИ са посочени разходите, които могат да се отнасят при изчисляване на цените за достъп до пасивна инфраструктура, както и начинът на разпределението им. Всичко това е публично достъпно, въпреки отпадането на специфичните задължения на БТК.

ЗЕСМФИ действително не се занимава с въпросите за вертикалната интеграция на предприятията, но законодателят е предвидил, че даващите достъп оператори биха могли да прилагат практики, които могат да представляват отказ на достъп. В тази връзка, в ЗЕСМФИ

са заложили горепосочените принципи, спазването на които на практика ограничава възможностите за антиконкурентно поведение. При съмнение за нарушение на заложените в ЗЕСМФИ принципи, предприятията имат възможност да се обърнат към КРС.

4. А1 не споделя заключението на КРС, че хоризонталните мерки за споделяне на изградената от мрежови предприятия физическа инфраструктура са фактор, който би осигурил достатъчно силен възпиращ ефект срещу практики, имащи за резултат нарушаване или увреждане на конкуренция и развитието на анализирани пазари, както поради изложените по-горе аргументи, така и поради изначалната концепция, заложена в Директива 2014/61/ЕС, транспонирана съответно в ЗЕСМФИ. Изначално е отчетено, че ЗЕСМФИ създава само общи базови предпоставки за по-широко споделяне на физическата инфраструктура. Според А1, без да е стриктно ограничена ex ante и да е обект на реално възпиращи корективни механизми, БТК като собственик на съществена физическа инфраструктура, би имала стимул да повиши цените си, за да изтласка част от конкурентите си от пазара на дребно на широколентов достъп или пък да крос-субсидира цените си на дребно. В заключение, предприятието посочва, че реалната конкуренция на анализирания пазар може да бъде запазена единствено при запазване на специфичните задължения и мерките, наложени по отношение на подземната канална мрежа на БТК. Също така, А1 изразява притеснение, че БТК ще има възможност да инициира незабавно изменение на договорите за ползване на каналната си мрежа, позовавайки се на задължението си по ЗЕСМФИ.

Становище на КРС

КРС е на мнение, че хоризонталните мерки за споделяне на изградената от мрежовите предприятия физическа инфраструктура са фактор, който осигурява достатъчно силен възпиращ ефект срещу практики, имащи за цел нарушаване или увреждане на конкуренция и развитието на анализирания пазар. За разлика от специфичните задължения, които са относими само към предприятието със значително пазарно въздействие, респ. към неговата инфраструктура, ЗЕСМФИ разширява обхвата на задължението за предоставяне на достъп при прозрачни, пропорционални и справедливи условия, включително цени, като това задължение се отнася за всички предприятия, които разполагат с физическа инфраструктура, а не само към предприятията, предоставящи електронни съобщения. В допълнение законодателят е отчетел вероятността за отказ на достъп и всички свързани с това антиконкурентни практики от страна на разполагащите с физическа инфраструктура предприятия, което в пазарните анализи се разглежда като потенциален конкурентен проблем. Именно поради тази причина в разпоредбите на ЗЕСМФИ са заложили задълженията за достъп, прозрачност, равнопоставеност, включително публикуване на справедливи общи условия, и определяне на цени в съответствие със специалната Методика по чл. 3, ал. 5 от ЗЕСМФИ. В тази връзка, следва да се отбележи, че БТК може да повиши цените си, но от друга страна са налице възможности за сезиране на КРС. Що се отнася до антиконкурентното крос-субсидиране, както бе посочено по-горе, то би било в нарушение и на Методиката по ЗЕСМФИ, а заинтересованите страни отново имат възможност да се отнесат към КРС като орган за решаване на спорове по Глава осма от закона.

Не на последно място следва да се отбележи, че запазването на специфичните задължения и по-специално на задължението за разходоориентираност, не означава запазване на същите нива или намаляване на цените за достъп до пасивна инфраструктура. Задължението за разходоориентираност предполага определяне на цени въз основа на

разходите, относими към съответния продукт и/или услуга при отчитане на инвестициите и свързания с тях риск, както и приемливо ниво на възвръщаемост на вложения капитал.

5. А1 допълнително е приложило таблица (Приложение 2 към становището), в която е направена съпоставка между специфичните задължения, наложени с Решение № 372/13.08.2015 г. и задълженията по ЗЕСМФИ, и в която е коментирано, според предприятието, наличието или липсата на съответствие между разпоредбите в двата закона.

Становище на КРС

ЗЕСМФИ и транспонирането на Директива 2014/61/ЕС не са основанието за отмяната на наложените с Решение № 372/13.08.2015 г. специфични задължения на БТК.

Посочената отмяна на посочените задължения е резултат от констатираната от КРС в хода на третия кръг на анализ на пазар 3а ефективна конкуренция и кореспондиращото задължение на комисията по чл. 155, ал. 2 да отмени наложените специфични задължения на БТК. Ефектът на новия ЗЕСМФИ е допълнително отчетен в тази връзка. КРС изрично е посочила, че разпоредбите на ЗЕСМФИ *в значителна степен заместват* наложените с Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС специфични задължения (стр. 4, 96 и 133 от Приложението към Проекта на решение). Комисията допълнително е посочила, че задълженията на БТК по чл. 15, ал. 1 от ЗЕСМФИ за предоставяне на достъп до и/или съвместно ползване, респективно за публикуване на ОУ по чл. 15, ал. 2 от закона се *припокриват в значителна степен* със задълженията по т. IV.1.5, респ. по т. IV.4.3 от Решение № 372/13.08.2015 г. (стр. 94 от Приложението). Никъде в Проекта на решение или в Приложението към него, поставени на обществено обсъждане с Решение № 542/13.12.2018 г., КРС не е твърдяла, че режимите по ЗЕС и ЗЕСМФИ са „равностойни“, респ. че симетричните задължения по ЗЕСМФИ са „идентични“ с тези, наложени вследствие *ex ante* регулацията по ЗЕС. Самият анализ на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение не може да включва оценка за съответствие на Типовото предложение на БТК с изискванията на ЗЕСМФИ, тъй като подобна оценка не е част от пазар 3а. В тази връзка, КРС счита за неотнормено направеното в сравнителната таблица (Приложение 2 към становището на А1) съпоставяне на специфичните задължения, наложени на БТК с Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС, и симетричните задължения по чл. 15, ал. 1, 2 и 3 от ЗЕСМФИ.

В съображение 17 от Преамбюла на Директива 2014/61/ЕС е посочено, че *когато съществуват задължения за предоставяне на достъп до физическа инфраструктура, наложени съгласно регулаторната рамка на Съюза за електронните съобщения, като например задълженията за предприятия със значително въздействие върху пазара, положението би било вече регулирано чрез специалните регулаторни задължения, които следва да останат незасегнати от настоящата директива*. Съгласно чл. 1(4) от Директива 2014/61/ЕС, ако разпоредба на настоящата директива е в противоречие с разпоредба на Директива 2002/21/ЕО, Директива 2002/19/ЕО, Директива 2002/20/ЕО, Директива 2002/22/ЕО или Директива 2002/77/ЕО, предимство има съответната разпоредба на посочените директиви. Следователно, Регулаторната рамка в областта на електронните съобщения се явява специален закон спрямо Директива 2014/61/ЕС и същото ще е валидно и за двата закона, които ги въвеждат - ЗЕС е специален закон спрямо ЗЕСМФИ.

Поради изложеното, чл. 15, ал. 4 от ЗЕСМФИ предвижда, че предимство пред нормите на ЗЕСМФИ имат специфичните задължения на БТК, наложени на основание ЗЕС, което очевидно е приложимо само докато действат такива специфични задължения. Посоченото предимство, обаче се прилага само ако са налице основанията за налагане, респ.

продължаване на специфични задължения по ЗЕС. Както вече неколkokратно посочихме, в третия кръг на анализ на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение КРС е установила наличието на ефективна конкуренция. Поради това комисията отменя всички специфични задължения, наложени на БТК с Решение № 372/13.08.2015 г. Последното КРС прави в изпълнение на законовото задължение по чл. 155, ал. 2 от ЗЕС. От момента на отмяната на задълженията, наложени с Решение № 372/2015 г. на КРС, БТК ще е задължено да спазва единствено ЗЕСМФИ. Нормата на чл. 15, ал. 4 от ЗЕСМФИ всъщност подкрепя направения от КРС извод за припокриване в значителна степен на задълженията за достъп до канална мрежа като специфично задължение по ЗЕС и общите правила на ЗЕСМФИ за предоставяне на достъп до физическа инфраструктура. В случай че не беше налице такава идентичност, не би било нужно изрично да се изключва действието на ЗЕСМФИ, когато са наложени същите задължения на основание ЗЕС.

Отмяната на наложените специфични задължения на БТК няма да доведе до твърдения от А1 „правен вакуум“ по отношение на заварените договори за достъп до пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на предприятието.

Действително, срокът по § 3, ал. 1 от ПЗР на ЗЕСМФИ е изтекъл на 09.10.2018 г. и не е бил приложим спрямо БТК поради чл. 1, ал. 3 и чл. 15, ал. 4 от ЗЕСМФИ. Вземайки предвид това, КРС е определила преходен период до пълната отмяна на специфичните задължения, наложени с Решение № 372/13.08.2015 г. (т. III от проекта на решение). През преходния период БТК няма право да прекратява сключените договори за ползване на пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа), сключени при условията на наложените специфични задължения, както и да изменя условията на тези договори. Посоченият период е предвиден в съответствие с чл. 16(3) от Директива 2002/21/ЕО и цели адаптиране на пазарните участници към новите условия на пазара след отпадане на наложените задължения на пазар За.

При необходимост, отношенията между страните по заварените договори за достъп до каналната мрежа на БТК могат да бъдат преуредени в съответствие със ЗЕСМФИ, актовете по прилагането му и новите ОУ по чл. 15, ал. 2 от ЗЕСМФИ на БТК. Отново посочваме, че в случай на спор, страните могат да сезират КРС с искане за даване на задължителни указания по чл. 82, ал. 1, във връзка с чл. 81, ал. 1 от ЗЕСМФИ.

По отношение на предвидения в т. III от проекта на решение преходен период от 3 месеца, посочваме, че КРС преразгледа същия. Мотивите на комисията за изменение на преходния период са изложени в б. Д, като са приети част от аргументите и на А1.

ОУ на БТК по чл. 15, ал. 2 от ЗЕСМФИ действително няма да подлежат на *ex ante* контрол от страна на КРС. КРС отново посочва, че за сметка на това комисията може да дава задължителни указания по същите. Единствената разлика е, че за последното комисията следва да бъде сезирана с искане по чл. 82, ал. 1, във връзка с чл. 81, ал. 1 от ЗЕСМФИ. Посочените указания КРС може да дава в качеството си на орган за решаване на спорове по Глава осма от ЗЕСМФИ, във връзка с чл. 10, пар. 1 от Директива 2014/61/ЕС. Посочените спорове могат да приключат с решение на КРС по чл. 85, ал. 2 от ЗЕСМФИ, с което на БТК да се дадат задължителни указания в случаите на несъответствие на публикуваните ОУ със ЗЕСМФИ и Наредбата по чл. 63, ал. 5 от закона.

Законовата уредба на ОУ за достъп и съвместно ползване на мрежовите оператори е достатъчно детайлна. Както е посочено по-горе, ОУ трябва да включват минималните законови реквизити, изброени в чл. 15, ал. 3 от ЗЕСМФИ - условия за достъп (начин на разполагане, технически условия, изисквания за качество и безопасност, ограничения за разполаганите съоръжения, мерки за сигурност, условия за допускане на служители на операторите, правила за разпределяне на ограниченото пространство, условия и ред за

даване на указания при констатирано техническо несъответствие, процедури за премахване на електронни съобщителни мрежи и за възстановяване на достъпа); цени и механизъм за ценообразуване; конкретни срокове за отговор на заявките, за предоставяне на достъп и/или съвместно ползване и за отстраняване на повреди; стандартни условия на договора, включително обезщетение при неизпълнение. Публикуването на ОУ по чл. 15, ал. 2 от ЗЕСМФИ е законово задължение на БТК. Последното предприятието следва да направи предварително на интернет страницата си, което е гаранция за тяхната прозрачност и равнопоставено третиране на всички оператори на електронни съобщителни мрежи, които искат да ползват достъп до пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на предприятието.

На следващо място, комисията отново посочва, че цените за достъп до пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на БТК следва да бъдат съобразени с редица законови изисквания. Съгласно чл. 3, ал. 4 от ЗЕСМФИ, *цените, които мрежовите оператори могат да определят за предоставяне на достъп до и за съвместно ползване, право на преминаване, за координиране, съгласуване или за други дейности по закона, отразяват всички разходи, които са свързани със съответната дейност*. Цените за достъп до пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на БТК следва да отразяват всички разходи, които са свързани със съответната дейност. Съгласно чл. 15, ал. 2 от ЗЕСМФИ, след отмяна на задълженията по Решение № 372/13.08.2015 г., БТК ще е задължено да предоставя достъп до и/или съвместно ползване на физическата си инфраструктура с писмен договор при предварително оповестени на интернет страницата си прозрачни, пропорционални и справедливи общи условия, включително цена.

Посочените цени следва да бъдат определени от БТК в съответствие с Методиката по ЗЕСМФИ. Методиката определя начина за разпределянето на разходите към определената услуга, като разпределението трябва да е представено по начин, който гарантира спазването на принципите на прозрачност, равнопоставеност и липса на антиконкурентно крос-субсидиране (чл. 3, ал. 5 и 6 от ЗЕСМФИ). В Методиката са посочени както видовете цени на мрежовите оператори, така основните категории разходи, които се отчитат, включително начините за определянето и разпределянето им от гледна точка на свързаността им с конкретната услуга. Съгласно чл. 2 от Методиката, *при разпределяне на разходите за дадената услуга се спазват следните принципи: разходна обусловеност (причинно-следствена връзка между разходите и дейността) - разходите се разпределят по тези услуги, за осигуряването на които са направени; прозрачност; равнопоставеност; пропорционалност; липса на антиконкурентно крос-субсидиране*. КРС като орган за решаване на спорове може да се произнесе с решение по чл. 85, ал. 2 от ЗЕСМФИ, с което да даде задължителни указания на БТК в случаите на несъответствие на определените цени със ЗЕСМФИ и Методиката по чл. 3, ал. 5 от закона.

По отношение на ключовите показатели за ефективност, КРС посочва, че същите са акцесорни задължения към специфичните задължения за достъп, прозрачност и равнопоставеност по ЗЕС. В този смисъл, посочените задължения не могат да бъдат налагани самостоятелно въз основа на ЗЕС, а на по-силно основание не могат да бъдат налагани по реда на ЗЕСМФИ.

По отношение на санкциите по ЗЕСМФИ, КРС обръща внимание, че за неизпълнение на влязло в сила решение на КРС по чл. 85, ал. 2 за даване на задължителни указания по спор, глобата или имуществената санкция може да достигне до 50 000 лв. (чл. 96 от закона). Решенията на КРС с указания за разрешаване на спора могат да бъдат предмет на принудително изпълнение по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

6. Клуб 2000 изразява несъгласие с част от заключенията на КРС, че заложените в ЗЕСМФИ разпоредби в значителна степен заместват задълженията за достъп, равнопоставеност, прозрачност, включително типово предложение и ценови ограничения, като разширяват обхвата им до всички предприятия, които разполагат с физическа инфраструктура. Сдружението смята, че законът не изпълнява Директива 2014/61/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, относно мерките за понижаване на разходите за разгръщане на високоскоростни мрежи, а дори позволява налагането на рестриктивни цени и условия за достъп от страна на мрежовите оператори. Сдружението не приема намерението на КРС за отмяна на наложените специфични задължения. В допълнение Клуб 2000 посочва, че според него анализът на пазара на локален достъп е „непълнен, едностранен, неотчитащ съществени пазарни и технологични обстоятелства“.

Сдружението счита, че анализът следва да отчете „пазарът на дребно на пренос на телевизионно съдържание или пазарът на дребно на предоставяне и съвместно ползване на физическата инфраструктура, като относими при оценката на съответстващия пазар на едро“. Клуб 2000 Сдружението счита, че текущите задължения, продължени с Решение № 372/13.08.2015 г. следва да бъдат продължени и изменени.

Становище на КРС

В гореизложените становища на КРС е разгледан въпросът относно съотношението на специфичните задължения, наложени с Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС, със симетричните задължения по чл. 15, ал. 1, 2 и 3 от ЗЕСМФИ. В третия кръг на анализ на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение КРС не е констатирала предвидените в ЗЕС основания за продължаване, респективно изменение на действащите задължения, наложени на БТК с Решение № 372/13.08.2015 г. на комисията.

Съгласно чл. 155, ал. 1 от ЗЕС, в случаите, когато въз основа на анализ на съответния пазар се установи, че е налице ефективна конкуренция, комисията не налага специфични задължения на предприятията, предоставящи обществени електронни мрежи и/или услуги на съответния пазар. В случай че са били наложени специфични задължения, комисията отменя тези задължения спрямо предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги на съответния пазар (чл. 155, ал. 2 от ЗЕС). Предвидената отмяна на наложените с Решение № 372/13.08.2015 г. специфични задължения на БТК е следствие на констатираната от КРС ефективна конкуренция на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение. Комисията надлежно се е мотивирала защо след анализ на съответния пазар не е установила предприятие(я) със значително въздействие и наличието на ефективна конкуренция.

Предвид изложеното, КРС няма законово основание да продължи и измени наложените с Решение № 372/13.08.2015 г. специфични задължения на БТК.

Становище относно предложението за отчитане на пазара на дребно на пренос на телевизионно съдържание или пазара на дребно на предоставяне и съвместно ползване на физическа инфраструктура, „като относими при оценката на съответния пазар на едро“ е представено в б. Б, т. 1.

Що се отнася до констатациите на сдружението, че анализът на пазара на локален достъп е „непълнен, едностранен, неотчитащ съществени пазарни и технологични обстоятелства“, то КРС е на мнение, че те са необосновани, тъй като не са представени относими към разглеждания пазар мотиви в подкрепа на изразената позиция.

7. Теленор счита че въпреки предвидената в ЗЕСМФИ регулация на този пазар, включително разходоориентирани цени, и контрол от страна на комисията при възникнали проблеми на пазара, мерките по този закон няма да могат да се справят с евентуални конкурентни проблеми, свързани с достъпа до пасивната инфраструктура на БТК. Относно задължението по ЗЕСМФИ за публикуване на общи условия от страна на БТК със съответното минимално съдържание според Теленор следва да се има предвид, че задължението за публикуване на типово предложение е свързано с предварително одобрение от страна на регулаторния орган, т.е. ограничена е възможността за въвеждане на клаузи, които биха увредили или ограничили конкуренцията чрез въвеждане на ех ante контрол върху съдържанието на типовото предложение, нещо което не се постига с общите условия.

Теленор изразява несъгласие с твърдението на КРС, че разпоредбите на ЗЕСМФИ и Методиката по ЗЕСМФИ на практика запазват задължението на БТК за разходоориентираност. Като аргумент е посочено, че в Решение № 372/2015 г. на КРС са приети разходни параметри, чрез които се изчислява цената, включително процент на напълно амортизираната канална мрежа не по-малък от 48%, докато в Методиката са заложили принципни положения. В тази връзка, предприятието се опасява, че различният подход може да доведе до повишаване на цените за достъп от страна на БТК, което би навредило на пазара на дребно за ширококолов достъп.

Предприятието споделя виждането на комисията относно посоченото в Глава осма „Решаване на спорове“ на ЗЕСМФИ и счита, че то трябва да намери отражение в съдържанието на т. 3, а именно в случай на спор историческото предприятие да няма право да променя условията по договора.

Теленор посочва, че в § 3 от преходните и заключителни разпоредби на ЗЕСМФИ е предвиден по-дълъг срок за публично оповестяване на условията за достъп до физическа инфраструктура и смята, че преходният период, в който се запазват задълженията на БТК, трябва да следва законовите срокове. Също така счита, че с административен акт не следва да се предоставят права за едностранни промени в договорите и отново би трябвало да се приложи ЗЕСМФИ, съгласно който не се допуска едностранна промяна в договорените отношения. Предприятието предлага да отпадне възможността за едностранна промяна в договорните отношения от страна на БТК.

Предприятието отбелязва, че в новия кръг на анализ на пазара комисията отчита силна мрежова конкуренция, която е следствие на факта, че предприятията, които предоставят достъп до интернет, не са се възползвали от наложените задължения на БТК за предоставяне на достъп до канална мрежа, а са предпочели да изградят своя мрежа. Според Теленор това показва, че специфичните задължения не са довели до желания резултат, включително по отношение на разходоориентирани цени и равнопоставеността.

Теленор посочва, че задължението за предоставяне на достъп от страна на БТК трябва да бъде запазено, за да не възникнат конкурентни проблеми. Предприятието отбелязва, че пасивната инфраструктура на БТК е от съществено значение за разгръщане на собствени мрежи на конкурентни предприятия и при липса на регулация на историческото предприятие съществуват възможности за прилагане на антиконкурентни практики, които са свързани с прехвърляне на вертикални предимства чрез ценови модели на поведение.

Според Теленор досега БТК е имало възможност да прилага по-ниски цени на услугите за собствени нужди или за свързани с предприятието лица, в сравнение с цените за същите услуги, предлагани на конкурентните предприятия. В резултат, конкурентите

на БТК са били принудени да намалят размера на печалбата си или да повишат цените на услугите, предоставяни на крайните потребители. Теленор смята, че подобно поведение води до изтласкване на конкуренцията от свързания пазар на дребно и до възможност за необезпокоявано разгръщане на влакнесто-оптичната мрежа на БТК, предвид потенциалния отказ от ползване на каналната мрежа на предприятието.

В заключение Теленор изразява притеснение, че при липса на регулация на достъпа до пасивната инфраструктура на БТК ще възникнат конкурентни проблеми.

Становище на КРС

Отмяната на наложените с Решение № 372/13.08.2015 г. специфични задължения на БТК е направена на основание чл. 155, ал. 1 и 2 от ЗЕС. Ефектът на новия ЗЕСМФИ е само допълнително отчетен в тази връзка. Обстоятелството, че към момента не са приети всички подзаконовни актове по прилагането на ЗЕСМФИ и липсата на функционираща ЕИТ не са пречили оценката на КРС.

Наред с това, редица от актовете по ЗЕСМФИ вече са приети и са в сила: Методиката за начина за разпределяне на разходите при определяне на цени за предоставяне на достъп до и съвместно ползване на физическа инфраструктура и право на преминаване по ЗЕСМФИ (Обн. ДВ., бр. 92 от 06.11.2018 г.); Тарифата за таксите, които се събират от КРС по реда на ЗЕСМФИ (Обн. ДВ., бр. 96 от 20.11.2018 г.); Инструкцията за взаимодействие на КРС с Комисията за енергийно и водно регулиране и с министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията при осъществяване на контрола за осигуряване на достъп по ЗЕСМФИ (Обн. ДВ., бр. 15 от 19.02.2019 г.); Списъкът на независими консултанти и външни експерти по чл. 87, ал. 1 от ЗЕСМФИ (Обн. ДВ., бр. 07 от 22.01.2019 г.). Наредбата за правилата и нормите за проектиране, разполагане и демонтаж на електронни съобщителни мрежи беше поставена на обществени консултации, които приключиха 09.01.2019 г. Наредбата за сервитутите върху поземлените имоти, които възникват в полза на операторите на електронни съобщителни мрежи по ЗЕСМФИ е поставена на обществени консултации с краен срок до 25.02.2019 г. Изготвянето на Наредбата за съдържанието, условията и реда за създаване, поддържане и форматите на специализирани карти и регистри за електронни съобщителни мрежи, съоръжения и свързаната с тях физическа инфраструктура е в напреднала фаза.

Аргументи относно функционирането на ЕИТ са изложени в становището на КРС по-горе.

По отношение ОУ на БТК по чл. 15, ал. 2 от ЗЕСМФИ КРС отново посочва, че същите няма да подлежат на *ex ante* контрол от страна на КРС, но по тях комисията ще може да дава задължителни указания в качеството си на орган за решаване на спорове по Глава осма от ЗЕСМФИ. Посочените спорове могат да приключат с решение на КРС по чл. 85, ал. 2 от ЗЕСМФИ, с което на БТК да се дадат задължителни указания в случаите на несъответствие на публикуваните ОУ със ЗЕСМФИ, Наредбата по чл. 63, ал. 5 (относно техническите условия), Методиката по чл. 3, ал. 5 (относно цените) и другите подзаконовни актове по прилагането на закона.

Комисията счита, че посочените от Теленор критерии за прекратяване на достъпа и съвместното ползване, определени с Наредбата по чл. 63, ал. 5, са неотнормирани към поставения въпрос.

Що се касае до запазване на наложеното задължение за достъп до пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на историческото предприятие за пореден път посочваме, че БТК продължава да има такова задължение, но на различно основание – не решение на КРС, а *ex lege* – чл. 15, ал. 1 от ЗЕСМФИ.

По отношение на предвидения в т. III от проекта на решение преходен период от 3 месеца, посочваме, че КРС преразгледа същия. Мотивите на комисията за изменение на преходния период са изложени в раздел Д, като са приети част от аргументите и на Теленор.

КРС посочва, че задължението за разходоориентираност не само се запазва, но и със ЗЕСМФИ и Методиката по ЗЕСМФИ се разширява до всички предприятия, които разполагат с физическа инфраструктура. Комисията обръща внимание, че в Методиката освен принципните положения, са заложили и разходните параметри, относими към съответните услуги, както и начина на разпределението им. Що се отнася до напълно амортизираната инфраструктура, напълно амортизираният актив има балансова стойност равна на нула, поради което амортизацията на такъв актив също ще бъде равна на нула и към съответната услуга ще се отнесат разходи за амортизация равни на нула. Правилното прилагане на ЗЕСМФИ и Методиката винаги може да се провери от компетентния орган при наличие на сигнал от заинтересованите страни. КРС отново подчертава, че запазването на задължението за разходоориентираност в никакъв случай не означава непременно запазване на същите ценови равнища, нито намаляване на цените.

КРС не може да се съгласи с посоченото от Теленор, че силната мрежова конкуренция се дължи на неефективните специфични задължения, наложени от регулатора. Както е посочено в т. 4.1. „Анализ и оценка на конкурентните условия на пазара на дребно на ширококолов достъп в периода 2013 – 2017 г. (при наличието на регулирани услуги на едро), Динамика и развитие на пазара“ от проекта на анализ, поставен на обществено обсъждане, конкурентните предприятия нямат интерес да закупуват базираните на xDSL технология продукти и услуги на едро от историческото предприятие, а изграждат собствена инфраструктура с нови технологии, които позволяват предоставянето на много услуги с по-добро качество, като се възползват единствено от възможността за съвместно ползване на пасивната инфраструктура (каналната мрежа) на БТК. В този смисъл, КРС поддържа позицията си от предходния кръг на пазарен анализ, че достъпът до пасивна инфраструктура (канална мрежа) е значим фактор за технологичното развитие на мрежите на конкурентните предприятия и е от ключово значение за осигуряването на ефективна конкуренция на пазара на ширококолов достъп на дребно. Предвид факта, че законовите изисквания, съдържащи се в ЗЕСМФИ на практика заместват в значителна степен задълженията, наложени на историческото предприятие по отношение на ползването на каналната му мрежа, то липсата на *ex ante* регулация няма да се отрази негативно на конкурентните условия.

Комисията обръща внимание, че запазването на специфичните задължения, наложени на едно предприятие при установена ефективна конкуренция е недопустимо на основание чл. 155, ал. 2 от ЗЕС. Наред с това неоснователно е искането на Теленор за запазване на регулаторните мерки, без наличие на основание за това, като се има предвид застъпената от предприятието теза, че същите тези задължения не са довели до целения резултат.

Твърденията на Теленор, че в досегашния регулиран период БТК е имало възможност да прилага по-ниски цени за услугите за собствени нужди или за свързани с предприятието лица (вътрешни доставки), в сравнение с цените за същите услуги, предлагани на конкурентните предприятия (външни доставки) не са подкрепени с никакви аргументи и надлежни доказателства. Към настоящия момент действат наложените на БТК с Решение на КРС № 372/13.08.2015 г. задължения, с които са ограничени възможностите на предприятието да прилага антиконкурентни практики.

В допълнение, данните с които КРС разполага, сочат, че регулаторната намеса не само е предоставила възможност на конкурентните предприятия да ползват пасивната инфраструктура на историческото предприятие, но и да генерират достатъчно доходи за

целите на разгръщане на собствената си инфраструктура. Видно от представената в анализа информация, на съответния пазар оперират значителен брой предприятия, което означава че бариерите за навлизане на пазара са снижени и той е атрактивен за инвеститорите. В този смисъл, тезата на Теленор за поставяне на конкурентите в неблагоприятно положение, намаляването на печалбите им и изтласкването им от пазара чрез прилагане на антиконкурентни практики, е напълно необоснована.

Комисията още веднъж подчертава, че разпоредбите на ЗЕСМФИ и Методиката по ЗЕСМФИ на практика ограничават възможностите за прилагане на антиконкурентни практики от страна на предприятията, които разполагат с физическа инфраструктура. В нормативните актове са предвидени и механизми за намеса от страна на компетентните органи в случай на нарушаване на законовите изисквания.

Д. Преходен период:

1. СЕК прави следното алтернативно предложение за промяна в т. III от проекта на решение:

„III „Българска телекомуникационна компания” ЕАД няма право да прекратява сключените договори за ползване на пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа), сключени при условията на специфични задължения, действали преди приемане на настоящото решение, както и да изменя условията на тези договори без изрично съгласие на другата страна по договора до сключване на нови договори при Общи условия, съгласно изискванията на Закона за електронните съобщителни мрежи и физическа инфраструктура или при наличие на спорна процедура по реда на Закона за електронните съобщителни мрежи и физическа инфраструктура, до влизане в сила на решение на Комисията за регулиране на съобщенията по съответния спор. ”

Сдружението счита, че КРС следва да предвиди адекватна защита на операторите, които ползват достъп до пасивна инфраструктура - канална мрежа на БТК. СЕК посочва, че КРС се е позовала на разпоредбата на чл. 155, ал. 4 от ЗЕС, имплементираща чл. 16 (3) от Директива 2002/21/ЕО, съгласно които засегнатите страни от изменението или отмяната на наложените специфични задължения получават предизвестие с достатъчен срок за предстоящата отмяна на задълженията. Сдружението акцентира на мотива на комисията, че този период ще позволи на пазарните участници да се адаптират към новите условия на пазара след отпадане на наложените задължения и при необходимост да преуредят своите отношения, съгласно разпоредбите на ЗЕСМФИ. СЕК отново посочва, че ЗЕСМФИ не съдържа норми относно заварените положения след отмяна на специфични задължения. В тази връзка, според сдружението, правилното прилагане на нормата на чл. 155, ал. 4 от ЗЕС във връзка със ЗЕСМФИ следва да обезпечи защита на заварените положения.

Становище на КРС

Предложението на СЕК е извън предмета на решението на КРС, което е за трети кръг на анализ на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение (пазар 3а от Препоръка 2014/710/ЕС).

Наред с това, предложението на практика поставя под условие отмяната на наложените с Решение № 372/2015 г. специфични задължения на БТК до произнасянето на КРС в качеството ѝ на орган за решаване на спорове по Глава осма от ЗЕСМФИ.

В заключение, разпоредбите на чл. 155, ал. 4 от ЗЕС и чл. 16(3) от Директива 2002/21/ЕО са неотнормисими, тъй като предвиждат засегнатите страни да получат

предизвестие с достатъчен срок за предстоящо изменение или отмяна на задължения. Посоченият срок не може да бъде неопределен такъв, вкл. срок за произнасяне на КРС по спор, с който е сезирана и то по друг закон – не ЗЕС, а ЗЕСМФИ.

2. София Комюникейшънс счита, че предвиденият 3-месечен срок от влизането в сила на решението е кратък и изключително нереалистичен за евентуален преход към алтернативна инфраструктура. Според предприятието такава необходимост би могла да бъде провокирана от евентуално предложение за повишаване на настоящите ефективни цени за ползване на каналната мрежа на БТК, защото и без това спадащите маржове при предоставяне на услугите на предприятията, разчитащи на достъп до каналната мрежа са толкова малки, че каквото и да било увеличение се явява икономически непоносимо дори в краткосрочен план. Предвид липсата на реална алтернатива и вече установените отношения на ползвателите на канална мрежа с техни клиенти, минималният преходен период, според предприятието, трябва да бъде не по-малко от 18 месеца от приемане на решението, като всяко друго решение би облагодетелствало изключително историческото предприятие.

В тази връзка, София Комюникейшънс прави следните предложения:

КРС да преразгледа и допълни анализа и изводите си от него, касателно регулацията на услугите за достъп и ползване на каналната мрежа на БТК. Според предприятието Европейската рамка в областта на електронните съобщения и пазари дава достатъчно възможности за такова преразглеждане и запазване на регулацията „отнапред“ върху тази съществена за сектора пасивна инфраструктура до установяване на пазара на реални алтернативи по места. От гл. т. на изискването за пропорционалност, КРС има принципната възможност да наблюдава развитието на този сегмент услуги и при необходимост да предприеме оттегляне на някои мерки, дори преди следващия кръг анализи. Подобен подход, според СЕК, не би могъл да доведе до съществено увреждане на обществения интерес, за разлика от обратния, при който услугите за достъп до пасивна инфраструктура биха били дерегулирани и се предприеме „последваща“ намеса при установяване на проблем. Предложеният подход отчита по-добре основен принцип при защита на реалната конкуренция, каквато по ЗЕС е призвана да упражнява в сектора на електронните съобщения и КРС, а именно - защита на интересите на малките и средни предприятия от действия на големите „играчи“ и притежатели на „съществена инфраструктура“, които могат неоснователно да ги увредят.

Според предприятието, в условията на евентуалност, комисията трябва да наложи запазване на условията, наложени на БТК за достъп до каналната му мрежа, като няма право да прекрати или измени действащите договорни взаимоотношения без изричното съгласие на другата страна.

Становище на КРС

Предложеният от София Комюникейшънс преходен период от 18 месеца е необосновано дълъг, както в сравнение с другите предложения, постъпили в хода на общественото обсъждане, така и предвид регулаторната практика на КРС (т. VII на Решение № 246/22.02.2011 г. например).

В останалата му част предложението е извън предмета на решението на КРС за трети кръг на анализ на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение.

3. А1 счита, че ако КРС не споделя позицията на предприятието за важността от запазване на регулацията по ЗЕС, съответно, смята че ЗЕСМФИ осигурява достатъчно

заместващи гаранции за запазване на реалната конкурентна среда на анализирани пазари, то тези гаранции следва да бъдат отразени в решението по анализа, като бъде създаден преходен механизъм/период при отчитане на ЗЕСМФИ. От правна гледна точка, предприятието счита за абсолютно необходимо, тази взаимовръзка да бъде изрично указана от КРС в решението по анализа, за да се обезпечи възможността на КРС да предприема ефективен възпиращ механизъм (санкции) по ЗЕС, при отклонения и неспазване на решението ѝ в тази му част. В този смисъл, А1 смята за нужно с решението по анализа изрично да бъде запазено действието на задълженията и мерките, наложени по отношение на подземната канална мрежа на БТК.

В случай, че КРС аргументирано докаже, че не е налице предприятие със значително въздействие на пазара на едро, в условията на изменената дефиниция, А1 предлага редакция на точка III от проекта на решение на КРС, което според предприятието осигурява плавен преход между двата режима на регулация на достъпа до канална мрежа и едновременно балансира добре интересите на страните, доколкото всеки от участниците в евентуален спор, би могъл да се възползва от прозрачните процедури за решаването, предвидени в ЗЕСМФИ. Предложението на А1 е следното:

„III. Условията за ползване на пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа), съгласно Типовото предложение, валидно към датата на приемане на настоящото решение, респективно договорите сключени въз основа на същото, запазват действието си до изменението им по реда на настоящия раздел и не могат да бъдат обект на едностранно изменение от БТК. Когато планира, изменение БТК се задължава да спазва следните условия:

Предварително публикува измененията и уведомява писмено контрагентите си по договори за ползване на канална мрежа, сключени преди датата на настоящото решение за планираните изменения, като им дава срок не по-кратък от 14 дни от получаване на уведомлението да изразят съгласието си предложените промени;

Ако съгласие не е бъде постигнато в срок до 30 дни от публикуване/уведомяване, условията по Типовото предложение продължават да се прилагат и БТК няма право, да:

прилага едностранно измененията, и/или,

прекрати такъв договор, поради отказ на ползвателя да приеме изменението, докато не бъде постигнато споразумение или ако е повдигнат спор, съгласно глава 8 на Закона за електронните съобщителни мрежи и физическа инфраструктура - до влизане в сила на решение на Комисията за регулиране на съобщенията за решаването му.”

Становище на КРС

Предложението на А1 е неясно, тъй като исканите „заместващи гаранции“ и „преходен механизъм/период при отчитане на ЗЕСМФИ“ са общи и неконкретизирани.

Наред с това, механизмът от санкции за нарушаване на ЗЕСМФИ е предвиден в посочения закон и не се „предприема“ от КРС като орган за решаване на спорове по Глава осма на ЗЕСМФИ, респективно контролен орган за достъпа по Глава девета на закона. Санкциите за нарушаване на ЗЕСМФИ са предварително определени от законодателя в Глава девета, раздел II на закона.

Алтернативното предложение на А1 на практика поставя под условие отмяната на наложените с Решение № 372/13.08.2015 г. специфични задължения на БТК до произнасянето на КРС в качеството ѝ на орган за решаване на спорове по Глава осма от ЗЕСМФИ. По този начин неправилно се смесват два различни правни режима – на наложените в резултат на *ex ante* регулацията по ЗЕС специфични задължения със симетричните задължения за достъп до физическа инфраструктура по ЗЕСМФИ.

4. Вестител БГ посочва, че е предприятие, което е реален ползвател на каналната мрежа на БТК въз основа на сключен договор за ползване на достъп до пасивна инфраструктура. Въз основа на посочения договор за предоставяне на услуга на едро предприятието е имало възможност да разгърне портфолиото си от услуги на дребно в настоящия мащаб. В тази връзка, за Вестител БГ е налице интерес от реално участие в общественото обсъждане и съответно отчитане в максимална степен на аргументите на предприятието от страна на КРС.

С оглед посоченото, предприятието обръща внимание на КРС, че за него са от особено значение правилата, процедурите и цените за ползване на каналната мрежа на БТК. Предприятието, в качеството си на ползвател на каналната мрежа, е изградило своите вътрешни процедури съгласно възможностите за реакция и процедурите за аварийен достъп, разписани в ТПДИ на БТК. На тази база и определените кратки срокове за реакция, са описани и условията в договорите с клиенти, прилагани от Вестител БГ.

На следващо място предприятието посочва, че за него са от изключително значение приложимите цени за достъп до каналната мрежа на БТК. Въз основа на тези регулирани цени за достъп предприятието е формирало както цените си към клиенти, така и разходите си в бюджета за 2019 г. Сключените от предприятието договори за предоставяне на услуги към клиентите му са определени при отчитане в голяма степен на настоящите нива на цените на БТК за достъп до каналната мрежа.

От тази гледна точка Вестител БГ моли КРС за преразглеждане на възможността БТК да определя цените си съгласно Методиката по ЗЕСМФИ след изтичане на твърде краткия период от 3 (три) месеца. Според Вестител БГ Методиката може и да създава рамка, която изисква определяне на цените при съобразяване с разходите, но срок от три месеца за въвеждане на евентуално променени цени предприятието намира за доста кратък и създаващ риск от невъзможност същият да се приложи на практика.

Вестител БГ е на мнение, че съблюдаването на изискванията на Методиката по ЗЕСМФИ и предложения от КРС срок могат да създадат реални предпоставки за промяна на прилаганите към момента регулирани цени в средата на бюджетната година за всяко едно юридическо лице. Като аргумент в тази посока се посочва и реалния пример от практиката с промяна на цени („ЧЕЗ Електро България“ АД), което се случи след прилагане на Методиката при прилагане на ЗЕСМФИ. Създаване на възможност за промяна в цени за достъп до каналната мрежа на БТК след изтичане на прекалено краткия срок от 3 (три) месеца, според Вестител БГ, може да доведе до негативен ефект върху основната му дейност и тази на по-малките участници на пазара на предоставяне на фиксиран достъп до интернет и достъп до телевизионни програми. Предвид изложеното, Вестител БГ, изразява притеснението си, че промяна на регулаторния режим от страна на КРС по ЗЕС спрямо пасивната структура на БТК има потенциала да изправи част от предприятията пред предоставяне на услуги без реална търговска обосновка (при отчитане на разходите и на дължимите данъци) и дори предоставянето им на загуба.

В във връзка с това и в допълнение на приложеното към писмото на Вестител БГ становище на СЕК вх. № 12-01-128/31.01.2019 г., което предприятието, в качеството си на член на СЕК, напълно подкрепя, Вестител БГ счита че предложението в проекта преходен период за БТК следва да бъде максимално увеличен с цел защита на операторите, които ползват пасивна инфраструктура – канална мрежа на БТК, като в тази посока посочва, че за осъществяване на промените, предвидени в ЗЕСМФИ и привеждане в съответствие със закона на договорите за достъп до и съвместно ползване на физическата инфраструктура законодателят е определил период от 7 (седем) месеца (§3,

ал. 2, от ПЗР на ЗЕСМФИ).

В тази насока предприятието дава още един пример от практиката на КРС, а именно предоставения преходен период в т. VII от Решение № 246/2011 г. В посоченото решение при сходно обстоятелство - отмяна на специфично задължение КРС е приела, че преходен период и запазване на действащото статукво от 6 (месеца) е подходяща мярка за да не се предизвикат ненужни сътресения на пазара.

Във връзка с всичко изложено по-горе, Вестител БГ моли КРС да приеме изложенияте от СЕК с писмо вх. № 12-01- 128/31.01.2019 г. аргументи или алтернативно, да определи по-дълъг преходен период при съобразяване с предоставения на мрежовите оператори такъв в ЗЕСМФИ. Предприятието счита че такъв регулаторен подход напълно отговаря на принципите за предвидимост и пропорционалност.

Становище на КРС

КРС изменя предвидения в т. III от проекта на решение преходен период по следния начин:

III. Определя преходен период до отмяната на специфичните задължения по т. II:

1. В срок от 7 месеца, считано от публичното оповестяване на интернет страницата на „Българска телекомуникационна компания” ЕАД на общи условия по чл. 15, ал. 2 от Закона за електронните съобщителни мрежи и физическа инфраструктура за предоставяне на достъп до и/или съвместно ползване на пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа), „Българска телекомуникационна компания” ЕАД няма право да прекратява и/или изменя условията на договорите, сключени при условията на наложените специфични задължения.

2. До публичното оповестяване на общи условия по т. III.1 „Българска телекомуникационна компания” ЕАД предоставя достъп до и/или съвместно ползване на пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа) при условията на задълженията, предвидени с Решение № 372/13.08.2015 г. на Комисията за регулиране на съобщенията.

3. В тридневен срок, считано от публичното оповестяване на общи условия по т. III.1, „Българска телекомуникационна компания” ЕАД е задължена да уведоми страните по действащите договори за достъп до подземна канална мрежа и Комисията за регулиране на съобщенията за направената публикация, като посочи и точната дата, на която е направена публикацията.

Първоначално предвиденият 3-месечен преходен период до пълната отмяна на специфичните задължения, наложени с Решение № 372/13.08.2015 г. (т. III от проекта на решение) беше определен с цел адаптиране на пазарните участници към новите условия на пазара след отпадане на наложените задължения на пазар 3а.

След като разгледа предложенията на заинтересованите лица, постъпили в хода на процедурата за обществено обсъждане, открита с Решение № 542/13.12.2018 г., КРС приема част от представените аргументи и изменя предвидения в т. III преходен период. Комисията счита че новият 7-месечен преходен период (нова т. III.1) ще позволи на пазарните участници по-лесно да се адаптират към новите условия след отпадане на наложените задължения на пазар 3а и при необходимост да преуредят своите отношения, в съответствие със ЗЕСМФИ. По този начин на практика се запазва регулираният достъп до пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на БТК, което е предпоставка за по-плавно преминаване към предвидения в ЗЕСМФИ нов режим за предоставяне на достъп.

КРС специално отчита, че посоченото предложение е направено от предприятия, респективно сдружения от алтернативния сектор.

При определяне на първоначалния 3-месечен преходен период беше отчетено обстоятелството, че БТК има действащо ТПДПИ, което следва да послужи като основа при изготвянето на новите ОУ на предприятието по ал. 15, ал. 2 от ЗЕСМФИ. За разлика от БТК, останалите мрежови оператори нямаха подобни условия и тепърва трябваше да изработят такива, поради което за последните беше предвиден срокът по § 3, ал. 1 от ПЗР на ЗЕСМФИ. След като допълнително разгледа предложенията на заинтересованите лица, постъпили в общественото обсъждане, КРС прецени, че след отмяна на наложените специфични задължения може да възникне необходимост от преуреждане на отношенията по редица заварени договори за достъп до каналната мрежа на БТК. Последното ще изисква повече технологично време, за което новият 7-месечен е по-подходящ.

Наред с това, в случай на спор страните могат да сезират КРС с искане за даване на задължителни указания с решение по чл. 85, ал. 1, т. 1 от ЗЕСМФИ. Посоченото решение комисията следва да приеме в срок до 4 месеца от постъпване на искането, който може да бъде удължен до два месеца (чл. 85, ал. 2, т. 2 и ал. 4 от ЗЕСМФИ). Видно, посочените срокове са по-дълги от първоначално предвидения 3-месечен преходен период, поради което новият 7-месечен срок е по-удачен.

Предвиденият в § 3, ал. 1 от ПЗР на ЗЕСМФИ срок за публикуване на Общи условия по чл. 15, ал. 2 от закона не е бил приложим за БТК, както и е изтекъл на 09.10.2018 г. При определянето на новия преходен период комисията допълнително отчете обстоятелството, че ЗЕСМФИ не въвежда различни задължения за предоставяне на достъп за отделните видове мрежови оператори по § 1, т. 3 от ДР на закона, каквито са и операторите на електронни съобщителни мрежи, а в частност и БТК (§ 1, т. 4 от ДР на ЗЕСМФИ). По отношение на различните видове физическа инфраструктура по § 1, т. 10 от ДР на ЗЕСМФИ също не са предвидени различни режими за упражняване на правото на достъп и съвместно ползване.

Предвид принципа на равнопоставеност по чл. 3, ал. 1 от ЗЕСМФИ и с цел яснота относно уреждането на заварените отношения КРС удължава преходния период по решението на 7 месеца. Новият преходен период е аналогичен на предвидения в § 3, ал. 2 срок за останалите мрежови оператори както като обща продължителност (7 месеца), така и като конкретен момент, от който започва да тече (публикуване на новите ОУ по чл. 15, ал. 2 на БТК на интернет страницата на предприятието). Наред с това, с новия начален момент на преходния период, БТК е допълнително стимулирана в по-кратки срокове да изготви и публикува ОУ за достъп до подземна канална мрежа.

Новата т. III.2 на решението цели внасянето на допълнителна яснота в отношенията между страните във връзка с достъпа до пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на БТК.

Допълнително предвиденият тридневен срок за уведомяване на страните по действащите договори за достъп до подземна канална мрежа и на КРС за публикацията на ОУ на БТК по чл. 15, ал. 2 от ЗЕСМФИ (нова т. III.3) цели яснота и избягване на противоречия относно началния момент на предвидения 7-месечен преходен период.

Е. Становище на Комисията за защита на конкуренцията:

С Решение № 159/31.01.2019 г. КЗК се произнесе относно проекта на решение на КРС за определяне, анализ и оценка на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение и на пазара на едро на централен достъп в определено местоположение.

В своето становище КЗК обръща внимание на правомощията, които имат съгласно законодателството секторния и общия регулатор, като посочва, че изразената позиция по предложения на общественото обсъждане проект на решение е по отношение на спазването на принципите на правото на конкуренцията и по-конкретно по отношение определянето, анализа и оценката на съответните пазари. КЗК посочва, че КРС е регулаторът, който в оперативна самостоятелност е компетентен да налага, продължава или изменя специфични задължения.

КЗК счита че отчетените характеристики на пазара на дребно на достъп до интернет - „Намаляващите цени, повишаването на качеството и скоростта на предлагания достъп на дребно до интернет, наличието на различни технологии за предоставяне на достъп до интернет и на голям брой участници на пазара“, показват наличие на конкуренция на този пазар при наличие на регулирани услуги на едро.

По отношение на определения пазар на едро на локален достъп в определено местоположение и извършения анализ, общият регулатор потвърждава заключенията, направени от КРС и посочва, че „при отчитане на специфичните национални особености, осъщественият анализ на пазара на широколентов достъп до интернет на дребно е валиден и по отношение на пазара на локален достъп на едро в определено местоположение“. КЗК стига до заключението, че липсата на интерес към предлаганите от БТК услуги за достъп на едро, изграждането на собствени мрежи, базирани на нови технологии от страна на останалите предприятия, води до извода, че отпада необходимостта от ex ante регулиране на този пазар.

В становището си КЗК посочва, че законовите изисквания, съдържащи се в ЗЕСМФИ, на практика заместват задълженията, наложени на историческото предприятия по отношение на ползването на каналната му мрежа. КЗК цитира изразеното с Решение № 336/2016 г. становище, в което е направена препоръка чл. 3, ал. 4 от Проекта на ЗЕСМФИ да бъде изменен по начин, който да не създава предпоставки за включване в цената на разходи, които не са свързани с предоставянето на достъп до физическа инфраструктура и посочва, че това становище е взето под внимание в приетия закон, като счита, че по този начин законът „не създава предпоставки за злоупотреба с господстващо положение под формата на налагане на необосновано високи цени за достъп до съответната инфраструктура“.

Ж. Становище на Европейската комисия:

В рамките на проведената процедура по обсъждане на проекта на пазарен анализ с ЕК в установения, съгласно ЗЕС и Рамковата директива, срок, постъпи писмо относно Решение на ЕК по преписка BG/2019/2155. Европейската комисия изказва съображения относно инфраструктурната конкуренция и необходимостта да се осигури подходящ преходен период, състоящи се в следните три бележки:

1. Първата бележка се отнася до удължаване на преходния период. Комисията призовава КРС да удължи допълнително преходния период, за да се осигури достатъчно време на всички участници на пазара, включително по-малките, които биха могли да бъдат по-уязвими към резки промени в договорните условия, за да се адаптират към новите разпоредби.

Становище на КРС

По отношение на тази бележка КРС отчита препоръката на ЕК, като определя преходен период от 12 месеца. КРС счита, че новият преходен период ще позволи на пазарните участници по-лесно да се адаптират към новите условия след отпадане на наложените задължения на пазар 3а и при необходимост да преуредят своите отношения в съответствие със ЗЕСМФИ. Удълженият период е предпоставка за по-плавно преминаване към предвидения в ЗЕСМФИ нов режим за предоставяне на достъп.

При определянето на новия период КРС отчита, че отмяната на наложените специфични задължения на БТК може да доведе до необходимост от преуреждане на отношенията по редица заварени договори за достъп до пасивната инфраструктура на предприятието, тъй като подземната канална мрежа на БТК е най-масово използваната физическа инфраструктура от алтернативния сектор у нас. Последното ще изисква повече технологично време, поради което следва да бъде предвиден по-дълъг срок от 7-месечния такъв, определен за другите мрежови оператори (§ 1, т. 4 от ДР на ЗЕСМФИ).

По аналогия на ПЗР на ЗЕСМФИ, КРС определя за начален момент на изчисляване на срока – датата на публикуване на новите общи условия (ОУ) на БТК по чл. 15, ал. 2 на интернет страницата на предприятието. В случай на спор с предмет новите ОУ на БТК, всяка страна може да сезира КРС с искане за даване на задължителни указания с решение по чл. 85, ал. 1, т. 1 от ЗЕСМФИ. Посоченото решение КРС следва да приеме в срок до 4 месеца от постъпване на искането, който може да бъде удължен до два месеца при наличието на изключителни обстоятелства (чл. 85, ал. 2, т. 2 и ал. 4 от ЗЕСМФИ). Самото решение на КРС е предмет на съдебен контрол (чл. 85, ал. 6 от ЗЕСМФИ, във връзка с чл. 10, пар. 6 от Директива 2014/61/ЕС), което допълнително може да отложи във времето окончателното уреждане на отношенията между страните във връзка с ползването на достъпа до физическата инфраструктура на БТК.

КРС взема предвид и обстоятелството, че предстои приемането, влизането в сила и прилагането на практика на още редица актове по ЗЕСМФИ - ключовата Наредба за правилата и нормите за проектиране, разполагане и демонтаж на електронни съобщителни мрежи (чл. 63, ал. 5 от ЗЕСМФИ); Наредбата за сервитутите върху поземлените имоти, които възникват по ЗЕСМФИ; Наредба за съдържанието, условията и реда за създаване и поддържане на специализираните карти, регистри и информационни системи; Наредбата и Тарифата за условията, реда и таксите за предоставяне на информацията от ЕИТ. Допълнително предстои и стартирането на и заработването на самата ЕИТ по чл. 10, пар. 4 от Директива 2014/61/ЕС, която представлява съществена гаранция по отношение прозрачността и достъпа до информация за физическата инфраструктура.

2. Втората бележка се отнася до гарантиране от страна на КРС за непрекъснат достъп на алтернативните предприятия до гражданска инфраструктура. Комисията настоятелно призовава КРС да гарантира, че алтернативните оператори, които са инвестирали съгласно предишния режим, разполагат с гаранции за непрекъснат достъп до гражданската инфраструктура при сходни тарифи и условия за всички въведени услуги. С това се цели да се избегне блокирането на инвестициите с дългосрочна възвръщаемост на алтернативните оператори, извършени добросъвестно въз основа на действащия режим на регулиран достъп.

Становище на КРС

По отношение на тази бележка КРС отбелязва, че гаранциите за непрекъснат достъп на алтернативните оператори до гражданска инфраструктура, вкл. за операторите, които са

инвестирали съгласно предишния режим, са предвидени в самия ЗЕСМФИ. На общо основание операторите имат право на достъп и до пасивната инфраструктура (подземната канална мрежа) на БТК, като физическа инфраструктура по смисъла на § 1, т. 10 от ДР на ЗЕСМФИ. Отмяната на наложените с Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС специфични задължения на БТК няма да има за резултат пълното дерегулиране на достъпа до каналната мрежа на предприятието. Различно ще бъде само основаниято на посоченото задължение - не решение на КРС, а *ex lege* - чл. 15, ал. 1 от ЗЕСМФИ. Така въведеното със закон задължение на БТК се припокрива с продълженото с т. IV.1.5. от Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС задължение на предприятието за предоставяне на достъп до пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа).

Допълнителни гаранции относно достъпа до физическа инфраструктура се съдържат и в решението на КРС - до публичното оповестяване на общи условия по т. III.1 БТК предоставя достъп до и/или съвместно ползване на пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа) при условията на задълженията, предвидени с Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС (т. III.2 от решението). Наред с това, КРС допълнително удължава на 12 месеца предвидения в т. III.1 от решението преходен период. Допълнителни гаранции относно достъпа са и самите правомощия на КРС на орган за решаване на спорове по Глава осма от ЗЕСМФИ, посочени по-долу.

По отношение прилагането на сходни тарифи и условия за всички въведени услуги, посочваме че важна особеност на нашия национален закон е, че неговите разпоредби надхвърлят минималните изисквания на Директива 2014/61/ЕС, в съответствие с чл. 1, пар. 3 от директивата. БТК е задължено да предлага достъп до и/или съвместно ползване на физическата си инфраструктура при общи условия (чл. 15, ал. 2 от закона). ОУ следва да бъдат прозрачни, пропорционални и справедливи, както и да бъдат предварително оповестени на интернет страницата на съответния оператор. Общите условия трябва да включват и всички детайлно предвидени в чл. 15, ал. 3 от ЗЕСМФИ минимални законови реквизити: технически условия; цени и механизъм за ценообразуване; конкретни срокове за отговор и стандартни условия на договора, вкл. обезщетение при неизпълнение. Всички изброени изисквания на ЗЕСМФИ представляват гаранция за прозрачност и равнопоставено третиране на всички оператори на електронни съобщителни мрежи. Задължението на БТК да оповести на интернет страницата си ОУ със съответното минимално съдържание се припокрива в значителна степен със задължението на предприятието по т. IV.4.3 от Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС да публикува ТПДПИ.

Специално по отношение на цените за достъп до подземната канална мрежа на БТК, след отмяната на задълженията по Решение № 372/13.08.2015 г. същите трябва да бъдат съобразени с редица правила, предвидени в ЗЕСМФИ. Цените ще са част от минималните задължителни реквизити на ОУ на БТК по чл. 15, ал. 2 от ЗЕСМФИ. Общите условия следва да включват и самия механизъм за ценообразуване за достъп до подземната канална мрежа на БТК. Съгласно чл. 3, ал. 4 от ЗЕСМФИ, цените на БТК за достъп до подземната канална мрежа следва да отразяват всички разходи, които са свързани със съответната дейност.

Посочените цени следва да бъдат определени от БТК в съответствие и със специалната Методика за начина за разпределяне на разходите при определяне на цени за предоставяне на достъп до и съвместно ползване на физическа инфраструктура и право на преминаване по ЗЕСМФИ, приета с Наредба № 34/24.10.2018 г. на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията. Методиката определя начина за разпределянето на разходите към определената услуга, като разпределянето трябва да е представено по начин, който гарантира спазването на принципите на прозрачност,

равнопоставеност и липса на антиконкурентно крос-субсидиране (чл. 3, ал. 5 и 6 от ЗЕСМФИ). В Методиката са посочени както видовете цени на мрежовите оператори, така и основните категории разходи, които се отчитат, включително начините за определянето и разпределянето им от гл. т. на свързаността им с конкретната услуга. При действието на посочения подзаконов нормативен акт, който не е еднократен акт и може в обосновани случаи да бъде изменен от компетентното министерство, и отчитайки основните принципи залегнали в ЗЕСМФИ, промяната на регулаторния режим, приложим към цените за достъп, не би следвало да доведе до блокирането на инвестициите, поради повишаване на разходите за ползване на каналната мрежа на БТК.

3. С третата бележка Комисията отправя искане до КРС да следи отблизо и постоянно развитието на пазара, включително честотата и резултатите от разрешаването на спорове относно достъпа до физическа инфраструктура и всички свързани въпроси, които могат да имат отрицателно въздействие върху конкуренцията, по-специално в областите, които все още не са обхванати от алтернативни физически инфраструктури.

Становище на КРС

По отношение на тази бележка КРС посочва, че следи отблизо и постоянно развитието на сектора на електронни съобщения, в частност и на пазара на ширококоловен достъп.

Със ЗЕСМФИ КРС е определена да изпълнява ролята на орган за решаване на спорове по Глава осма от ЗЕСМФИ, във връзка с чл. 10, пар. 1 от Директива 2014/61/ЕС. На основание чл. 81, ал. 1, т. 1 от ЗЕСМФИ предмет на посочените спорове могат да бъдат и общите условия на БТК по чл. 15, ал. 2 от ЗЕСМФИ. В рамките на такъв спор КРС може да се произнесе с решение по чл. 85, ал. 2 от ЗЕСМФИ, с което да даде задължителни указания на БТК в случаите на несъответствие на определените цени и технически условия за достъп до пасивната му инфраструктура (подземна канална мрежа) със ЗЕСМФИ, Методиката по чл. 3, ал. 5 от закона и другите подзаконови актове. В този смисъл, задължителните указания на КРС за разрешаване на спор с предмет общите условия на БТК ще имат ефект спрямо всички алтернативни оператори. Така съгласно чл. 15, ал. 4 от ЗЕСМФИ, индивидуалните договори с операторите на електронни съобщителни мрежи не могат да противоречат на общите условия по ал. 2. Последното се отнася и за случаите на изменение и допълнение на ОУ в резултат даването на задължителни указания от КРС.

Във връзка с гореизложеното, КРС ще следи и честотата и резултатите от решаването на спорове по Глава осма от ЗЕСМФИ относно достъпа до физическа инфраструктура, които ще дадат индикации за естеството на проблемите, възникващи след дерегулацията на пазар За.

КРС е и контролен орган относно осигуряването на достъп до физическа инфраструктура, вкл. такава в сгради (Глава девета на закона). На това основание КРС ще контролира изпълнението на задължението на БТК по ЗЕСМФИ да предоставя достъп до каналната си мрежа. За целта КРС ще осъществява проверки и ще налага санкции при необосновани откази за предоставяне на достъп до каналната мрежа на БТК.

В заключение, в случай, че са налице фактически основания за това, КРС може да наложи съвместно ползване на каналната мрежа на основание чл. 28 от ЗЕСМФИ (разпоредбата транспонира чл. 12 от Директива 2002/21/ЕО, понастоящем чл. 44 от

Директива (ЕС) 2018/1972). При налагането на задължение за съвместно ползване КРС може да даде указания за пропорционално разпределение на разходите за съвместното използване. Посочените правомощия ще позволят ефективна намеса от страна на КРС, за да се гарантира непрекъснат достъп до каналната мрежа на БТК.

IV. Анализ на информацията, относима към пазара на дребно за достъп до интернет

Настоящият анализ обхваща развитието на пазара на широколентов достъп за периода след втория кръг анализ на пазари 3а и 3б (от Препоръката за съответните пазари от 2014 г.), приет с Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС, а именно 2014 – 2017 г.

1. Състояние на пазара на дребно за достъп до интернет

1.1. Участници на пазара на дребно за достъп до интернет

Характерна особеност на българския пазар на дребно, установена и в първи, и във втори кръг на пазарния анализ, е силната фрагментация и участие на голям брой предприятия, предоставящи услуги за достъп до интернет на дребно. Ситуацията в периода 2014-2017 г. не се е променила, въпреки наблюдаваните през последните години случаи на окрупняване на интернет сегмента²⁷. Към края на 2017 г. броят на предприятията, предоставяли услуги за достъп до интернет, е 618, преобладаващата част от които са малки локални доставчици, предлагащи услугите си най-често в рамките на едно населено място или на територията на един квартал.

В края на 2017 г. спрямо 2013 г. броят на участниците на пазара се увеличава незначително (с 2,0%) и КРС не очаква този брой да се промени съществено през следващите няколко години.

1.2. Видове достъп в България

В таблица 1 по-долу е представен броят на предприятията, предоставящи достъп до интернет на дребно към края на 2017 г. и към края на 2013 г., по видове достъп.

Таблица 1

²⁷ През 2017 г. беше подписан финалният договор за придобиване на собствеността върху „Близу медиа енд броудбанд“ ЕАД от страна на „Мобилтел“ ЕАД. Считано от 18.05.2018 г. „Мобилтел“ ЕАД е преименувано на „А1 България“ ЕАД.

Видове достъп на дребно, предоставян от предприятията	Общ брой предприятия, които предоставят услугата към:	
	31.12.2013 г.	31.12.2017 г.
Комутируем достъп	1	1
xDSL ¹	1	1
FTTH	63	153
FTTB	131	146
FTTC/N	157	192
CaTV	36	26
LAN	328	249
Достъп чрез линии под наем и специално организиран достъп	26	31
RLAN	176	164
Фиксиран достъп през мобилна мрежа	1	2
Сателитен достъп	1	2
Неподвижен безжичен достъп (FWA)	1	0
Широколенов безжичен достъп (BWA)	1	0
Мобилен достъп	3	5
Общ брой реално предоставящи услуги за достъп до интернет	606	618

¹ Включва ADSL, Naked DSL и VDSL

Забележка: Общият брой предприятия, реално предоставящи услуги за достъп до интернет, не е сума от броя предприятия, предоставящи съответните видове достъп, тъй като голяма част от предприятията предлагат повече от един вид достъп до интернет на дребно.

Източник: Данни, подадени в КРС

През разглеждания период значително нараства броят на предприятията, предоставящи достъп до интернет чрез оптика до дома (FTTH²⁸). В края на 2017 г. броят на доставчиците на FTTH достъп е нараснал със 142,9% в сравнение с броя на същите в края на 2013 г. Установен е и ръст на доставчиците на достъп до интернет чрез оптика до сграда (FTTB²⁹) и оптика до шкаф или възел (FTTC/N³⁰) съответно с 11,5% и 22,3%.

Видно от данните, към края на 2017 г. все още най-голям брой предприятия предоставят на своите абонати достъп до интернет чрез локални мрежи за пренос на данни (LAN³¹), независимо от наблюдавания спад от 24,1% спрямо 2013 г. Този спад е за сметка на ръста в броя на предприятията, предоставящи оптичен (FTTx) достъп.

Към края на 2017 г. едно предприятие³² предоставя на своите крайни потребители достъп до интернет чрез FTTx битстрийм достъп, предоставен от двама доставчици на услуги за достъп на едро чрез NGA. През този период не се предоставя достъп до интернет въз основа на договор за необвързан достъп или битстрийм достъп, предлагани от историческото предприятие.

²⁸ Fibre to the Home

²⁹ Fibre to the Building

³⁰ Fibre to the Curb/Node

³¹ Local Area Network

³² (търговска тайна)

Единственото предприятие, което предоставя комутируем достъп и ADSL³³ достъп, е БТК, като през 2017 г. стартира предоставянето и на VDSL³⁴ достъп.

1.2.1. Основни характеристики на видовете широколентов достъп

Основните функционални характеристики, на които следва да отговаря широколентовия достъп до интернет, са:

- двупосочен пренос на данни от и до крайния потребител;
- постоянно изградена некомутируема връзка (always-on connection);
- скорост на достъпа от мрежата към потребителя (скорост на download) над и включително 144 Kbps.

Видно от данните, представени в таблица 1, в България се предоставя широколентов достъп до интернет чрез различни технологии, които могат да бъдат разграничени в две условни групи – жичен и безжичен достъп до интернет.

Жичният достъп до интернет обхваща достъп чрез xDSL, FTTx³⁵, CATV и LAN.

Безжичният достъп до интернет включва достъп чрез спътникови мрежи, RLAN, UMTS и LTE. Според представената от предприятията информация, през разглеждания период е преустановено предоставянето на безжичен достъп до интернет чрез неподвижен безжичен достъп (FWA³⁶) и широколентов безжичен достъп (BWA³⁷).

В настоящата точка ще бъдат разгледани всички технологии, използвани в мрежите за абонатен достъп в България и осигуряващи предоставянето на услуги на дребно с горепосочените характеристики.

Жичен достъп:

- **Достъп чрез xDSL**

В традиционната телефонна мрежа (ISDN/PSTN) на историческото предприятие, базирана на усукана метална двойка, може да се използва xDSL технология за едновременно предоставяне на теснолентови и широколентови услуги (гласова телефонна услуга и интернет). xDSL обхваща различни видове технологии за пренос на данни (ADSL, VDSL, HDSL и SDSL), различаващи се по функционални характеристики и приложение. Към настоящия момент БТК е единственото предприятие, използващо технологии за пренос на данни в мрежа за достъп, базирана на усукана метална двойка (ADSL и VDSL).

Според представената информация с въпросниците за отчет на дейността през 2017 г. БТК продължава да предоставя ADSL достъп на своите крайни потребители, включително като самостоятелен достъп до интернет на потребители, които не са абонати на фиксирана телефонна услуга, базирана на усукана метална двойка (т. нар. „Naked DSL”). През 2017 г. БТК стартира предоставянето на VDSL достъп, като към момента на изготвяне

³³ Asymmetric Digital Subscriber Line

³⁴ Very high speed Digital Subscriber Line

³⁵ Включва FTTH, FTTB и FTTN/C.

³⁶ Fixed Wireless Access

³⁷ Broadband Wireless Access

на анализа предоставя този вид достъп в ограничен брой населени места (113 населени места към 07.12.2018 г.)³⁸. Предоставянето на ADSL достъп в тези населени места ще бъде преустановено. Към края на 2017 г. БТК предоставя xDSL достъп в ... населени места (*търговска тайна*), като броят на населените места намалява с над 19% в сравнение с данните към края на 2013 г. (..... населени места към 31.12.2013 г. – *търговска тайна*).

Начинът на реализация и техническите характеристики на ADSL достъпа на БТК, включително при FTTC/FTTN архитектура, са разгледани подробно на първи кръг анализ на пазара, поради което не се разглеждат в настоящия пазарен анализ.

На втория кръг на анализа на съответните пазари бяха посочени ограниченията във функционалните характеристики на ADSL достъпа, които се явяват в несиметричния трафик и ниските максимални скорости на пренос в мрежата за достъп в посока към крайния потребител и към мрежата (скорости на download/upload).

Въвеждането на VDSL технологията в мрежата за достъп позволява на предприятието да повиши максималните скорости на пренос. Към настоящия момент БТК предлага VDSL достъп с максимални скорости на download/upload съответно до 50 Mbps/10 Mbps³⁹, като обичайните скорости на услугата зависят от дължината на медната линия в абонатната мрежа. За тази цел VDSL технологиите обичайно се използват при FTTC/FTTN архитектура.

- **Достъп чрез влакнесто-оптични мрежи за пренос на данни (FTTx)**

На предходния кръг на анализа на съответните пазари подробно бе анализирано развитието на влакнесто-оптичните мрежи за достъп, в това число архитектури FTTH, FTTB и FTTC/FTTN, реализирани чрез локални мрежи за пренос на данни.

FTTH достъп

Оптика до дома (FTTH) е мрежова архитектура, при която оптичното влакно се използва като преносна среда непосредствено до потребителя.

Съгласно представените в КРС данни, предприятията, използващи влакнесто-оптични технологии за достъп, изграждат оптична връзка посредством топология „точка към точка“ или „точка към много точки“ от сграда на предприятието до помещение на краен потребител. Възможни са четири варианта за реализация на мрежата при предоставяне на FTTH достъп: реализация чрез директна оптична свързаност; реализация чрез използване на технология за мултиплексиране чрез разделяне по дължина на вълната (WDM)⁴⁰; реализация чрез пасивни оптични мрежи (PON⁴¹, GPON⁴² и др.) и реализация чрез активно мрежово съоръжение.

На втория кръг анализ на съответните пазари бе констатирано, че пасивната оптична мрежа (PON) е най-популярната мрежова архитектура в България от вида „точка към много точки“ за осъществяването на FTTH достъп. В настоящия кръг на анализа на този пазар тази тенденция се запазва. Представените данни от предприятията за развитието на мрежите за достъп сочат, че над 52% от доставчиците на FTTH достъп използват PON архитектура в своята мрежа за достъп. Предимството на PON архитектурата е свързано с

³⁸ <http://www.vivacom.bg/bg/files/7119-spisyk-po-t-2-3-ot-prilojenie-2.pdf>

³⁹ <https://www.vivacom.bg/bg/residential/ceni-i-uslugi/internet/vivacom-net/vivacom-net-50>

⁴⁰ Wavelength-Division Multiplexing

⁴¹ Passive Optical Network

⁴² Gigabit-capable Passive Optical Network

използването на общо оптично влакно до междинна точка в мрежата и пасивни устройства (сплитери), което води до по-ниски разходи за реализирането на подобна мрежа с топология „точка към много точки” в сравнение с топология от вида „точка към точка”.

На следващо място е изграждането на свързаност в оптичната абонатна мрежа чрез използването на активни съоръжения (например маршрутизатори или комутатори с оптичен интерфейс). Към края на 2017 г. над 25% от доставчиците на FTTH достъп използват този вариант за реализация на свързаността в своята мрежа за достъп.

Вариантите на мрежа за достъп с топология „точка-точка” чрез директна оптична свързаност и чрез WDM технология за мултиплексиране са по-рядко използвани⁴³ вследствие на по-високите разходи за реализация на достъпа. Използването на единични оптични влакна за изграждането на връзка към свои абонати се прилага в случаите на осъществяване на свързаност на сървъри и офиси на бизнес потребители към интернет със скорости, достигащи до десетки Gbps (на потребителя се предоставя пълната честотна лента на оптичното влакно), но високата цена за осъществяването на този вид достъп е причина за ограниченото приложение на същия.

Към края на 2013 г. 63 предприятия са предоставяли FTTH достъп на територията на 120 населени места. В периода от 2013 до 2017 г. броят на предприятията нараства до 153 предприятия, като те предоставят FTTH достъп на крайни потребители в общо 539 населени места. През разглеждания период е установено значително увеличение (над 4,5 пъти) на броя на населените места в страната, в които се предоставя FTTH достъп.

FTTB достъп

Оптика до сграда (FTTB) е архитектура, при която оптичното влакно стига до общите части на многофамилна сграда. Сградното окабеляване от общите части на сградата до помещенията на крайния потребител се реализира чрез усукана метална двойка. Оптичните възли, или възлите, в които се осъществява преход от оптична към медна медийна среда, се разполагат в общите части на многофамилната сграда или в шкаф, монтиран на фасадата на сградата.

При реализацията на този вид достъп в медната част на мрежата може да се използва традиционна телефонна абонатна линия и xDSL технология или UTP/FTP кабел и Ethernet протокол за пренос на данни. При реализация чрез xDSL технология се използва топология от вида „точка към точка”, докато при реализация чрез Ethernet протокол може да се използва както „точка към точка”, така и „точка към много точки”. Към настоящия момент при реализацията на FTTB достъп в медната част на мрежата се използва UTP/FTP кабел и Ethernet протокол.

По технически характеристики FTTB достъпът се доближава значително до FTTH достъп. Използването на оптично влакно в мрежата за достъп води до увеличаване на пропускателната способност, а от там и до увеличаване на скоростите в двете посоки в мрежата за достъп (в посока към потребителя и в посока към мрежата). При реализацията на оптичната част на мрежата се използват четирите варианта, които са подробно описани при FTTH достъпа.

⁴³ Към края на 2017 г. 20% от предприятията използват директно оптично влакно в абонатната мрежа, докато единствено 3 предприятия са декларирали, че използват WDM технологии в мрежата за достъп. „Оптилинк Плевен” ООД, „Терасист” ООД и „Силпет” ООД предоставят FTTH достъп на незначителен брой крайни потребители (общо абоната към края на 2017 г.) (*търговска тайна*).

На втори кръг на пазарния анализ беше констатирано, че доставчиците на FTTB достъп най-често използват вариант за реализация чрез активни съоръжения (66% от доставчиците на FTTB достъп края към 2013 г.). Към края на 2017 г. се запазва тенденцията за използване на този вариант за реализация на FTTB достъп. Над 73% от доставчиците на FTTB достъп заявяват, че използват активни съоръжения в оптичната част на мрежата за достъп.

Най-малко използваните варианти за реализация на FTTB достъп са чрез WDM⁴⁴ и директна оптична свързаност (около 9% от доставчиците на FTTB достъп).

В края на 2017 г. 146 предприятия предоставят FTTB достъп в общо 398 населени места, като в сравнение с данните към края на 2013 г. (когато FTTB достъп е предоставян в общо 280 населени места) се отчита увеличение с над 42%.

FTTC/FTTN достъп

Оптика до шкаф или възел (FTTC/FTTN) е архитектура на мрежа за достъп, при която оптичното влакно стига до междинна точка на мрежата за достъп.

При реализацията на този вид достъп в медната част на мрежата може да се използва традиционна телефонна абонатна линия и xDSL технология или UTP/FTP кабел и Ethernet протокол за пренос на данни. В настоящия анализ ще бъдат разгледани единствено FTTC/FTTN мрежи за достъп, при които в медната част линията за достъп се реализира чрез UTP/FTP кабел и Ethernet протокол.

Към края на 2017 г. 192 предприятия предоставят FTTC/FTTN достъп в общо 678 населени места. През разглеждания период е установено увеличение с над 25% на броя на населените места, в които се предоставя FTTC/FTTN достъп (в края на 2013 г. FTTC/FTTN достъп е предоставян в общо 542 населени места).

- **CATV достъп**

Чрез мрежите за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми (CATV достъп), базирани на коаксиални кабели или на хибридна оптично-коаксиална (HFC) технология и стандарт DOCSIS⁴⁵, може да се предоставя и широколентов достъп до интернет.

През разглеждания период се наблюдава тенденция на намаляване на броя на предприятията, предоставящи достъп чрез стандарт DOCSIS, с близо 28%. Много малък брой предприятия, разполагащи с кабелни мрежи за разпространение на радио- и телевизионни програми (общо 236 към края на 2017 г.), използват своите мрежи за предоставяне на достъп до интернет чрез стандарт DOCSIS – едва 26. Независимо от това CATV достъпът остава популярен сред крайните потребители на интернет достъп. Към края на 2017 г. броят на абонатите на CATV достъп е 300 859. Този достъп е на второ място по брой на крайните потребители след FTTx.

⁴⁴ Единствено три доставчика на FTTB достъп заявяват, че използват WDM технологии в мрежата за достъп – „Силпет“ ООД, „Терасист“ ООД и „М Сат Кейбъл“ ЕАД, които имат малък брой крайни потребители (общият брой на абонатите на FTTB достъп към края на 2017 г. е)(търговска тайна).

⁴⁵ Data Over Cable System Interface Specification

Въпреки спада в общия брой предприятия, предоставящи CATV достъп, към края на разглеждания период бе отчетено, че нараства броят на предприятията (от 7 към края на 2013 г. на 9 към края на 2017 г.), които са въвели стандарт DOCSIS 3.0 в своите мрежи за достъп. Съгласно представените данни в КРС, стандарт DOCSIS 3.0 е въведен напълно или частично в мрежите за достъп в общо 253 населени места в края на 2017 г., докато в края на 2013 г. броят на населените места е бил 173. Към края на 2017 г. броят на абонатите на CATV достъп в населени места с въведен стандарт DOCSIS 3.0 е 276 009. На втория кръг на анализа на съответните пазари беше констатирано увеличение на максимално достижимите скорости при стандарт DOCSIS 3.0. Тази тенденция се запазва и в настоящия кръг на анализа на съответния пазар, като според представената информация от предприятията към края на 2017 г. стандарт DOCSIS 3.0 осигурява максимална скорост на download до 200 Mbps.

През разглеждания период се запазва тенденцията, отчетена и на втория кръг на анализа на съответните пазари, предприятията, предоставящи CATV достъп, да развиват съществуващите коаксиални или хибридни оптично-коаксиални мрежи за достъп.

- **LAN достъп**

На втория кръг на анализа на съответните пазари в дефиницията на LAN достъп не е включен достъпът, реализиран чрез мрежи, при които се ползва оптично влакно⁴⁶. За целите на настоящия пазарен анализ този подход се запазва, т.е. LAN достъпът включва единствено мрежите, реализирани на базата на UTP/FTP кабел и Ethernet протокол. В съответствие с дефиницията и използваната медийна среда, LAN достъпът обхваща само ограничена географска област – обикновено част от населено място, квартал или отделни сгради в него. Размерът на LAN мрежите може да варира драстично по брой на компютрите и потребителите. Локалните мрежи са подходящи основно за осъществяване на връзка на малки разстояния поради тяхната архитектура и техническите характеристики на използваната медия (UTP/FTP кабел). Те не биха могли да се използват за изграждането на мрежа, покриваща големи райони.

През разглеждания период се отчита намаляване на броя на предприятията, предоставящи LAN достъп с 24%, най-вероятно поради миграция към мрежи за достъп от следващо поколение. Независимо от ограниченията, наложени от използваната медийна среда и продължаващото изграждане на мрежи за достъп от следващо поколение, съгласно представените данни в КРС към края на разглеждания период LAN достъпът остава популярен начин на предоставяне на достъп до интернет на крайни потребители. Към края на 2017 г. 249 предприятия предоставят интернет достъп чрез LAN мрежи в общо 685 населени места.

- **Специално организиран достъп**

Специално организираният достъп (Dedicated Access) е техническо решение, което се реализира конкретно за нуждите на крайни потребители, търсещи неограничен високоскоростен достъп до интернет⁴⁷. Обичайно такъв достъп се осигурява чрез оптична свързаност, изградена от доставчика на широколентовия интернет достъп, или чрез линии

⁴⁶ На първия кръг на анализа на съответните пазари КРС е разглеждала развитието на архитектури на мрежи за достъп от вида FTTB и FTTC/FTTN в контекста на LAN достъп.

⁴⁷ Дефиницията от първия кръг анализ на пазари 4 и 5 (от Препоръка за съответните пазари от 2007 г.), използвана и при втория кръг на анализа на съответните пазари, се запазва и в настоящия анализ.

под наем и се предоставя на големи корпоративни клиенти, които изискват високо качество на предлаганите им услуги.

Според представените в КРС данни към края на 2017 г. общо 31 предприятия предоставят специално организиран достъп⁴⁸ на крайни потребители. За реализирането на този вид достъп до интернет предприятията използват традиционни и алтернативни линии под наем и MAN⁴⁹ достъп, базиран на Ethernet интерфейс, като използват ресурсите на собствената влакнесто-оптична мрежа или наемат преносен капацитет от други предприятия. Част от предприятията, предоставящи специално организиран достъп на крайни потребители, не разполагат със собствена мрежа за достъп, а използват линии под наем за осъществяване на връзка на офиси и сървъри към мрежата на доставчика. В този случай предоставянето на достъп не е основна дейност на тези предприятия. Същите предоставят специално организиран достъп до интернет заедно с комплексни телекомуникационни и информационни услуги. Често при предоставянето на информационни облачни услуги, както и при свързването и поддържането на сървъри, тези предприятия предоставят широколентов достъп до интернет като част от комплексно телекомуникационно решение.

Услугите за специално организиран достъп се предлагат от предприятията със споразумения за ниво на обслужване (SLA), включващи гаранции за високо качество. Този вид достъп се характеризира с гарантиране на минимална скорост, осигуряване на симетричен трафик в мрежата и ограничаване на коефициента на споделяне в мрежата. По отношение на качеството на обслужване предприятията предлагат специални решения с резервиране на връзка към световната мрежа, осигуряват център за отстраняване на повреди и за дистанционно обслужване на крайните потребители с 24-часов достъп до тях, свързаност към центрове за данни с възможност за архивиране на данните на потребителя, възможност за изграждане на виртуални частни мрежи и др.

Безжичен достъп:

- **RLAN достъп**

RLAN⁵⁰ достъпът (известен също като WLAN⁵¹) се реализира чрез локални мрежи за пренос на данни, базирани на безжични технологии за пренос. Същият се използва за свързването на отдалечени компютърни системи и/или локални мрежи, в случай че няма наличен жичен достъп. Безжичните локални мрежи за пренос на данни са проектирани в съответствие с фамилия стандарти IEEE 802.11 и работят в честотни обхвати 2,4 GHz или 5 GHz.

Посредством RLAN достъп се изграждат широколентови безжични мрежи за достъп до крайни потребители, локални Wi-Fi зони на покритие и покритие на големи части от територията на населеното място. Към настоящия момент RLAN доставчиците предлагат два вида услуги за достъп до крайни потребители – чрез абонамент или чрез предплатена услуга (карта за Wi-Fi достъп). При абонаментните услуги за безжичен достъп доставчикът на услугата осъществява свързаност от вида „точка-точка” между точката на присъствие и

⁴⁸ Достъп до интернет чрез линии под наем и специално организиран достъп (dedicated access)

⁴⁹ Metropolitan Area Network

⁵⁰ Radio Local Area Network

⁵¹ Wireless Local Area Network

помещението на крайния потребител. За целта, в крайната точка на мрежата е необходимо осигуряването на съответно оборудване (радио-модем). Предплатените услуги за Wi-Fi достъп изискват изграждане на локални Wi-Fi зони на покритие, като безжичната връзка се осъществява между точката на достъп (Wi-Fi Access Point) на доставчика на услуга и вградения приемник в оборудването на крайния потребител (лаптоп, смартфон и др. крайни устройства, които имат вградена мрежова карта по стандарт IEEE 802.11).

Както беше посочено на втория кръг на анализа на съответните пазари, устройствата, базирани на стандарти IEEE 802.11b, 802.11g, 802.11n и 802.11ac, осигуряват максимална скорост за пренос на данни съответно до 11 Mbps, 54 Mbps, 600 Mbps и 867 Mbps при идеални условия, т.е. малка дистанция и пряка видимост между предавателя и приемника, и обслужване на един краен потребител от точката на достъп (Wi-Fi Access Point) на предприятието.

На първия кръг на анализа бе посочено, че безжичните мрежи се използват предимно в слабо населени райони, в които изграждането на жичен достъп е икономически неефективно. В такива райони безжичният достъп осигурява по-голяма гъвкавост при конфигуриране и разширяване на мрежата, при по-ниски разходи. Съгласно представените данни в КРС към края на 2017 г. 164 предприятия предоставят RLAN достъп на територията на 1415 населени места, като спрямо 2013 г. се отчита нарастване на броя на населените места с 30,5%.

• **Достъп чрез мобилни мрежи от трето и четвърто поколение (UMTS/HSPA+/LTE)**

Стандарт UMTS⁵² осигурява възможност за пренос на данни през мобилни мрежи от трето поколение (3G). При използване на UMTS технология скоростите на пренос в посока към крайния потребител и в посока към мрежата, които се предлагат от мобилните предприятия, достигат до 384 Kbps.

Чрез използване на технологии HSPA⁵³ и HSPA+⁵⁴ е възможно постигането на значително по-високи скорости на пренос в мобилната мрежа. Използвайки HSPA, теоретичната скорост на пренос на данните при download може да достигне до 21 Mbps, а при HSPA+ теоретичната скорост на пренос на данните може да достигне до 42,2 Mbps, но реалната скорост на преноса зависи както от крайното устройство, така и от броя на потребителите на мобилен интернет в обхвата на дадена клетка от мрежата.

LTE е стандарт за високоскоростен безжичен пренос на данни в мобилните мрежи от четвърто поколение (4G), който се използва за комуникация от мобилните телефони и терминали за данни и се счита, че е наследник на технологията за пренос на данни в мобилните мрежи от трето поколение (3G). Комбинирането на LTE технология с допълнителен радиочестотен спектър и възможността за увеличаване на гъстотата на мобилните мрежи чрез използване на микро клетки, по принцип води до увеличаване на капацитета в мрежата за достъп (например по-високи скорости на пренос и по-малко време на закъснение) на по-ниска единична цена. Теоретичната скорост при LTE може да достигне до 300 Mbps при download и до 75 Mbps при upload⁵⁵, а при LTE-Advanced

⁵² Universal Mobile Telecommunications System

⁵³ High Speed Packet Access

⁵⁴ Evolved High-Speed Packet Access

⁵⁵ <http://www.3gpp.org/technologies/keywords-acronyms/98-lte>

съответно максималната теоретична скорост на download е 3 Gbps и на upload – 1,5 Gbps⁵⁶. В мрежите на българските мобилни предприятия могат да бъдат постигнати максимални скорости на download до 112 Mbps при LTE⁵⁷ и до 150 Mbps при LTE Advanced⁵⁸.

През разглеждания период три мобилни предприятия (БТК, „Теленор България” ЕАД и „А1 България” ЕАД (А1)) предлагат на българския пазар мобилен достъп до интернет през 3G мрежа. КРС е издала разрешения на пет предприятия⁵⁹ за използване на радиочестотен спектър, които принципно позволяват използването му за изграждане на мобилни мрежи за пренос на данни по стандарт LTE. Петте мобилни предприятия осъществяват търговско предоставяне на услуги по този стандарт⁶⁰. 4G мрежите на мобилните предприятия в България осигуряват до 99% покритие⁶¹ на населението в страната, а 4,5G мрежите покриват⁶² над 700 населени места и курорти в страната.

Предприятията предоставят мобилен достъп до интернет, предназначен за различни крайни устройства – мобилен интернет за телефон/смартфон и мобилен интернет за лаптоп или таблет. При използването на достъп до интернет чрез телефон/смартфон (обикновено в пакет с гласови услуги) не са необходими допълнителни мрежови съоръжения (модеми, шлюзове и др.). Основна характеристика на този вид достъп е мобилността, като мобилният интернет за телефон е подходящ за използване в движение.

Мобилният интернет за лаптоп или таблет се предоставя самостоятелно без включени гласови услуги. За използването на този вид достъп обикновено са необходими допълнителни мрежови устройства – 3G/4G MiFi модем маршрутизатор, LTE USB модем и др., които служат за връзка между оборудването на потребителя (лаптоп или таблет) и мобилната мрежа. През разглеждания период предприятия започнаха да предлагат и крайни устройства (3G/4G таблети), позволяващи директна свързаност с мобилната мрежа, които са подходящи за използването на интернет достъп в движение.

През разглеждания период две от мобилните предприятия (А1 и БТК) предоставят фиксиран достъп до интернет през мобилна мрежа („Net Box”⁶³ и „Vivacom Mobix LTE”⁶⁴).

⁵⁶ <http://www.3gpp.org/technologies/keywords-acronyms/97-lte-advanced>

⁵⁷ <https://www.vivacom.bg/bg/residential/ceni-i-uslugi/mobilni-uslugi/abonamenten-plan/smart#tab-pravila-i-usloviya>; https://www.a1.bg/medien-tsentr-informatsia-za-mediite/mc/index/ma/view/infoblock_id/2477

⁵⁸ <https://www.telenor.bg/bg/customer-service/4glte-%D0%B8-45glte-advanced>; https://www.a1.bg/medien-tsentr-informatsia-za-mediite/mc/index/ma/view/infoblock_id/2399

⁵⁹ „А1 България” ЕАД, „Булсатком” ЕАД, БТК, „Теленор България” ЕАД и „Ти.Ком” АД

⁶⁰ <https://www.a1.bg/mobilni-internet-surf>; <http://www.bulsat.com/mobilni.php>;

<https://www.vivacom.bg/bg/residential/ceni-i-uslugi/mobilni-uslugi/mobilni-internet>;

<https://www.telenor.bg/bg/mobile-internet/postpaid-plans>; <http://ticom.bg/bg/personal/4g-lte/mobilni-internet/abonamenti>

⁶¹ <https://www.vivacom.bg/bg/4g>

⁶² https://www.a1.bg/medien-tsentr-informatsia-za-mediite/mc/index/ma/view/infoblock_id/2399; <https://www.telenor.bg/bg/news/%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D1%80-%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D0%B2%D0%B0-45g-%D0%BC%D1%80%D0%B5%D0%B6%D0%B0-%D0%BE%D1%82-2016-%D0%B3-%D0%B8-%D1%82%D1%8F-%D0%B5-%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0-%D0%B2-%D0%BD%D0%B0%D0%B4-130-%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8-%D0%BC%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B0-%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%BD%D0%B8-%D0%B8-%D0%BB%D0%B5%D1%82%D0%BD%D0%B8>

⁶³ <http://www.a1.bg/a1-net-box>

⁶⁴ <http://www.vivacom.bg/bg/residential/ceni-i-uslugi/internet/paketi/mobix-30-lte#tab-pravila-i-usloviya>

Фиксираният достъп до интернет чрез мобилна мрежа е фиксирана услуга, която дава възможност на абоната да осъществява интернет трафик чрез мобилна мрежа по стандарти GSM, UMTS и LTE. Максимално достижимите скорости не са гарантирани и зависят от използваната технология, покритието и натовареността на мрежата, а скоростите на достъп при услугата на A1 „Net Box” – и от абонамента на съответния тарифен план. Достъпът до интернет се осъществява чрез 4G Wi-Fi рутер с възможност за свързване на до 10 крайни устройства⁶⁵, в това число на персонален компютър/лаптоп, таблет или телефон/смартфон.

- **Достъп чрез мобилни мрежи от пето поколение (5G)**

На 14.09.2016 г. в съобщение⁶⁶ на ЕК до Европейски парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Европейския комитет на регионите е представен план за действие с оглед своевременното разгръщане на ново поколение мрежови технологии (5G), които разкриват перспективи за нови икономически и бизнес модели. В съобщението се посочва, че „5G все още не е напълно стандартизирано, но неговите основни спецификации и технически характеристики вече са разработени и изпитани. 5G се смята за радикално нововъведение, което прави възможни промени⁶⁷ в промишлеността посредством безжични широколентови услуги, доставяни на гигабитови скорости⁶⁸, поддръжката на нови видове приложения, които свързват устройства и предмети (Интернет на нещата), и предложи разнообразие посредством виртуализиране на софтуера, което ще позволи развиването на новаторски бизнес модели, свързващи множество сектори (напр. транспорт, здравеопазване, производство, логистика, енергетика, медии и развлечения).” 5G мрежите се очаква да надграждат и гладко да се интегрират с наследените предишни поколения безжични мрежи. Очаква се въвеждането на търговско предлагане на 5G услуги в Европа⁶⁹ до края на 2020 г.

В началото на 2018 г. бе публикувана информация⁷⁰ във връзка с приемането на първия 5G стандарт от инициативата 3GPP на организацията за разработване на стандарти за мобилни комуникации. Технологиата се нарича „Ново радио” (New radio) и изследването се финансира от програмата „Хоризонт 2020” чрез публично-частно партньорство за разработването на 5G стандарти. Новият 5G стандарт ще осигури подобрена мобилна връзка с по-висока скорост за достъп, която ще бъде около 10 пъти по-висока от скоростите в 4G мрежата.

През 2018 г. едно от българските мобилни предприятия (A1) публично демонстрира⁷¹ възможностите на 5G технологията, като опитната постановка включва базова станция и приемник. В рамките на високоскоростния тест на 5G бяха постигнати

⁶⁵ <http://www.a1.bg/a1-net-box>

⁶⁶ Communication - 5G for Europe: An Action Plan (COM(2016)588 final);
<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/BG/1-2016-588-BG-F1-1.PDF>

⁶⁷ <https://5g-ppp.eu/roadmaps/>

⁶⁸ 5G би следвало да предлага връзки за данни доста над 10 гигабита в секунда, забавяне под 5 милисекунди и възможност да се използват всички налични безжични ресурси (от Wi-Fi до 4G) и да се работи с милиони свързани устройства едновременно.

⁶⁹ Съгласно графика на ЕС е да се гарантира, че до края на 2020 г. всяка държава членка ще определи поне един голям град за „5G-град“ и че до 2025 г. всички градски райони и основни наземни транспортни маршрути имат непрекъснато 5G покритие”.

⁷⁰ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/new-5g-standard-gives-10-times-faster-mobile-broadband-access-rate-thanks-eu-5g-research>

⁷¹ https://www.a1.bg/medien-tsentar-informatsia-za-mediite/mc/index/ma/view/infoblock_id/2338

скорост на download над 2 Gbps, която е с над 10 пъти по-висока от тази в 4G мрежа, и ниско закъснение на пакетите около 1 ms.

- **Достъп чрез спътникови мрежи**

При достъпа чрез спътникови мрежи връзката между мрежата на предприятието и помещението на крайния потребител се осъществява чрез комуникационна двупосочна свързаност от главен наземен център на доставчика на услугата през комуникационен спътник, разположен на геостационарна орбита, до VSAT оборудване, включващо сателитна антена за връзка с комуникационния спътник и модем за връзка с оборудването на крайния потребител. За целите на пазарния анализ достъпът чрез спътникови мрежи включва реализацията на двупосочен достъп чрез използване на комуникационен спътник.

В края на 2017 г. две предприятия (БТК⁷² и „Нетера“ ЕООД⁷³) предоставят този вид достъп до интернет на територията на общо ... (*търговска тайна*) населени места в България. Достъпът чрез спътникови мрежи се предоставя на база на технология Surfbeam²⁷⁴ на ViaSat Inc. Услугата „TooWay“ осигурява двупосочна свързаност към интернет.

1.3. Потребители на услуги за достъп до интернет

Съгласно информацията, постъпила в КРС, за периода 2013-2017 г., броят на абонатите⁷⁵ на достъп до интернет (с изключение на мобилен достъп), наричан по-нататък, за целите на настоящия анализ, достъп до интернет в определено местоположение, отбелязва равномерен ръст към края всяка година. Към 31.12.2017 г. броят на абонатите на достъп до интернет в определено местоположение е 1 802 448⁷⁶, като е отчетен ръст от 21,7% спрямо началото на разглеждания период – 2014 г. и 26,8% спрямо 2013 г.

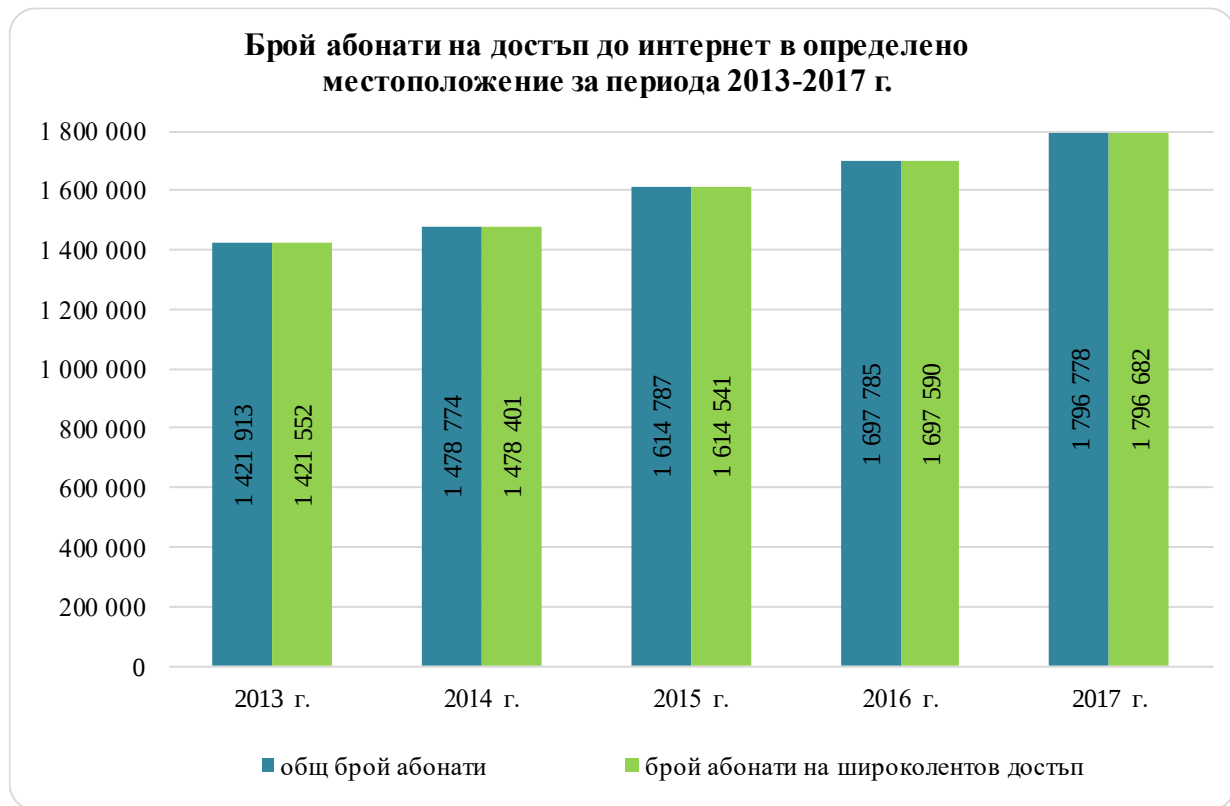
⁷² <http://www.vivacom.bg/bg/business/ceni-i-uslugi/internet/sateliten-internet/tooway>

⁷³ <https://tooway.neterra.net/bg/plans>

⁷⁴ <http://www.vivacom.bg/web/files/richeditor/terms/obshti-uslovija-za-predostavjane-na-uslugata-vivacom-tooway-v-sila-ot-30-11-2012-g-483-bg-BG.pdf>

⁷⁵ Включва абонати на самостоятелни услуги за достъп до интернет, абонати на пакетни услуги с включена услуга за достъп до интернет и брой линии за специално организиран достъп. Предвид факта, че считано от 2014 г. КРС не разполага с данни относно броя линии за специално организиран достъп (5670), разпределени по скорости на достъп и по населени места, в документа този брой линии не е отчетен.

⁷⁶ Въз основа на получени в КРС данни от 91,5% от регистрираните предприятия.

Забележка: В данните за 2013 г. са включени и броя линии за специално организиран достъп.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 1

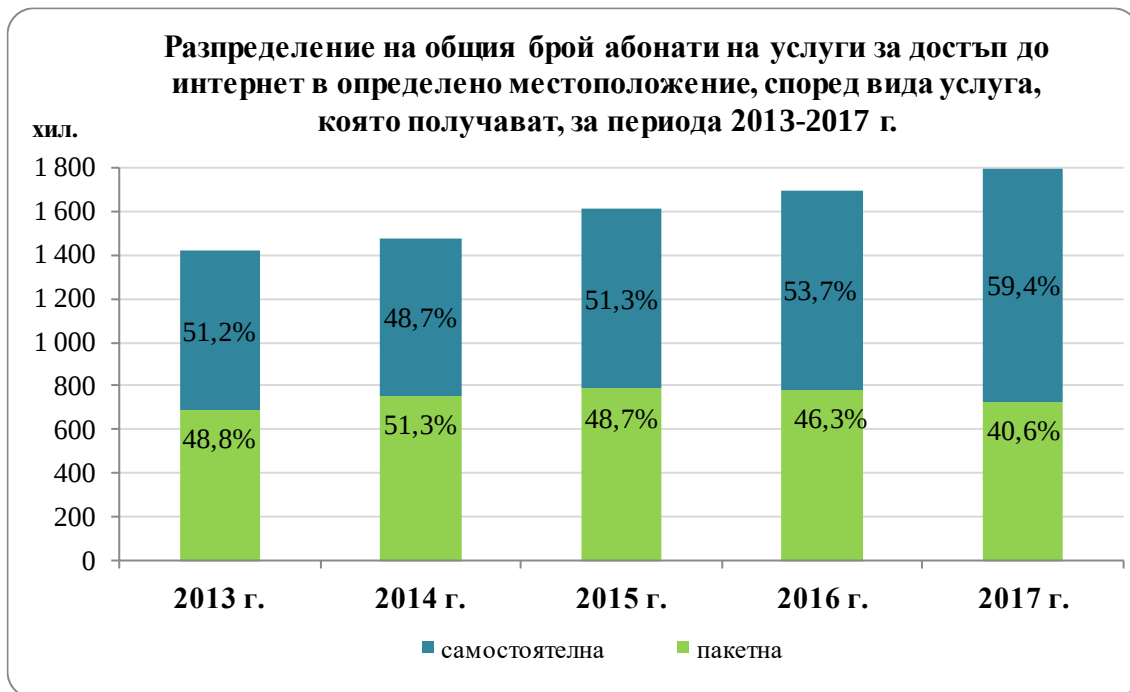
През периода, обхванат в настоящия анализ (2014 – 2017 г.), продължава нарастването на относителния дял на абонатите на широколентов достъп до интернет в общия брой абонати. През 2017 г. вече 99,99% от общия брой абонати са абонати на широколентов достъп до интернет. Наблюдаваният ръст е в резултат както от тенденцията на нарастване на общия брой абонати на достъп до интернет в определено местоположение, които използват високи скорости, така и на все по-намаляващото търсене на теснолентов достъп (до 144 Kbps) от страна на потребителите. Спрямо данните към края на 2014 г., броят на абонатите на теснолентов достъп намалява в абсолютни стойности с 290 и достига до едва 96 през 2017 г. Посочената тенденция се очаква да продължи и през следващите години, като при следване на същия темп на спад може да се очаква в период до три години напред да няма абонати на теснолентов достъп до интернет.

Наред с това, за разлика от регистрираното във втори кръг на анализа забавяне на темповете на нарастване в броя на абонатите на достъп до интернет в определено местоположение, в периода, обект на настоящия анализ, отчетеният темп на растеж на броя на абонатите се запазва относително равномерен. През 2014 г. спрямо предходната година ръстът в абсолютно изражение е бил 4,0%, през 2015 г. се отчита по-голям ръст в броя на абонатите, който се равнява на 9,2%, но през 2016 г. спрямо 2015 г. отново се отчита забавяне – с ръст на абонатите от 5,1%, а отчетеният ръст през 2017 г. спрямо 2016 г. е 5,8%.

С оглед цялостното представяне на състоянието на пазара на дребно за достъп до интернет, в настоящата част КРС разглежда и абонатите на мобилен достъп⁷⁷. Следва да се отбележи, че през 2017 г. относителният дял на същите нараства в общия брой абонати на достъп до интернет и достига 75,9%, което се равнява на ръст в размер на 8,3 процентни пункта спрямо началото на разглеждания период (2014 г.) и с 13,9 процентни пункта спрямо 2013 г. В абсолютно изражение, за периода на настоящия анализ, броят на абонатите на мобилен достъп до интернет нараства с малко по-бързи темпове спрямо абонатите на широколентов достъп в определено местоположение. Наблюдаваният ръст е по-малък от ръста, отчетен през 2013 г. спрямо 2009 г. (7,6 пъти) и се равнява на 1,8 пъти. Наблюдава се спад в темпа на нарастване на абонатите на мобилен достъп за четиригодишния период, като от 31,2% през 2014 г. спрямо 2013 г. и 43,5% през 2015 г. спрямо 2014 г. той намалява до 12,5% през 2016 г. спрямо 2015 г. и достига до 8,9% за 2017 г. спрямо 2016 г.

Както беше отчетено при предишния кръг на анализа, пакетните услуги продължават да представляват интерес за потребителите и в края на разглеждания период отново всички предприятия, които предоставят пакетни услуги на крайни потребители на българския пазар, предлагат пакетни услуги с включени услуги за достъп до интернет. В резултат, броят на абонатите на пакетни услуги с включена услуга за достъп до интернет в определено местоположение за първите две години от разглеждания период нараства спрямо предходната година съответно с 9,3% за 2014 г. и с 3,7% за 2015 г. През втората половина на периода (2016 г. и 2017 г.) се отчита лек спад на общия брой абонати на пакети с фиксиран достъп до интернет съответно с 0,1% за 2016 г. спрямо 2015 г. и със 7,1% за 2017 г. спрямо 2016 г. Делът на абонатите на пакетни услуги с включена услуга за достъп до интернет в определено местоположение в общия брой интернет абонати на достъп до интернет в определено местоположение следва тенденция на спад за годините, обхванати от настоящия анализ, като ръст се отчита единствено през 2014 г. спрямо 2013 г., а в периода 2015-2017 г. се наблюдава спад спрямо предходните години. На следващата графика е показано разпределението на абонатите спрямо вида услуга, която получават (фигура 2).

⁷⁷ Вкл. абонати на пакетна услуга и карти за данни и модеми.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 2

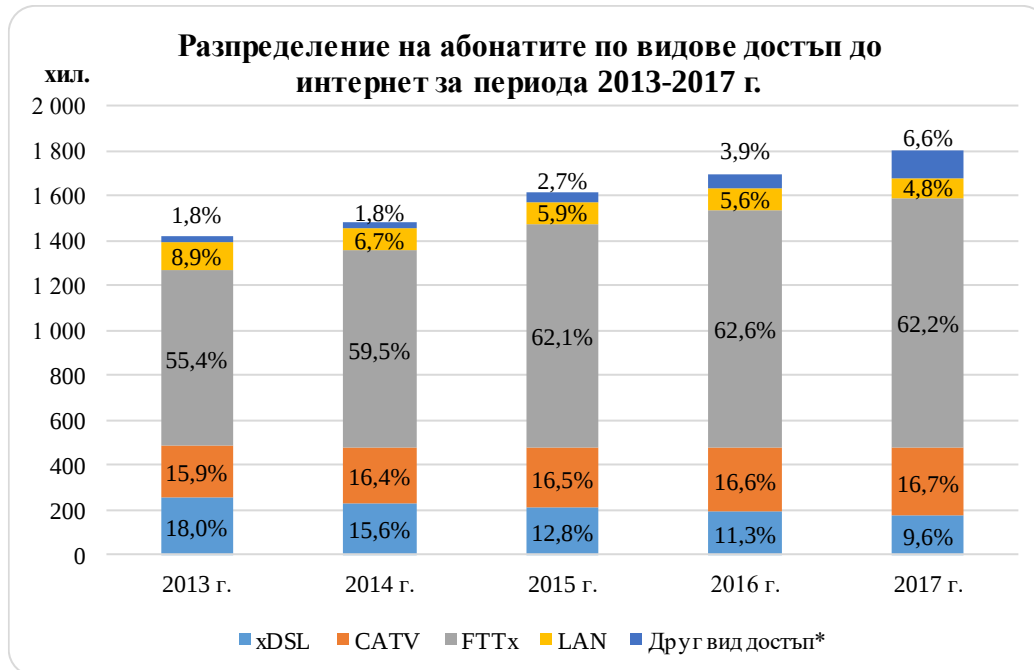
В края на 2017 г. относителният дял на абонатите на пакетни услуги, включващи достъп до интернет в определено местоположение възлиза на 40,6% от общия брой абонати на достъп до интернет в определено местоположение, като този дял е намалял с 10,7 процентни пункта за съответния период на анализа и с 8,2 процентни пункта спрямо 2013 г. Спрямо предходната 2016 г. абонатите на пакети отбелязват спад, като най-малък е спада при пакет „фиксиран интернет и телевизия“, който се равнява на 5,7%, а най-голям спад – 63,1%, се наблюдава при пакет „мобилен глас, телевизия и фиксиран интернет“. На фона на отчитания спад по отношение на традиционните двойни и тройни пакети се отчита значителен ръст от 2,3 пъти в абсолютно изражение при четворни пакети с включен достъп до интернет.

При прегледа на развитието на най-разпространените видове достъп на българския пазар, през периода на настоящия анализ не се отчитат разлики по отношение на тенденциите, установени през предходните два кръга на анализа. Към края на периода обаче ситуацията спрямо 2013 г. по отношение на разпределението на най-разпространените видове достъп се променя. На българския пазар xDSL технологиите заемат все по-малък дял, за разлика от останалите държави-членки на ЕС, където най-популярната технология за достъп на база брой абонати, продължава да е xDSL. Нещо повече, според последните публикувани данни на Европейската комисия (към юли 2017 г.)⁷⁸ делът на xDSL технологията в България е най-нисък в страните от ЕС – 11%, при средно за ЕС – 64%⁷⁹. Според данните, постъпили в КРС, към края на 2017 г., делът на тази

⁷⁸ Digital Scoreboard 2017 - Broadband data files

⁷⁹ Digital Economy and Society Index Report 2018 – Connectivity - <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/digital-economy-and-society-index-2018-report>

технология продължава да пада и към края на 2017 г. този вид достъп обхваща едва 9,6%⁸⁰ от общия брой абонати (фигура 3).

* Включва dial-up, фиксиран достъп чрез мобилна мрежа, RLAN, спътников достъп, специално организиран достъп, microwave

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 3

На фигура 3 е представено разпределението на абонатите по видове достъп до интернет за периода 2013 – 2017 г.

Както в предходния кръг на анализ, така и в настоящия, данните сочат, че към 31.12.2017 г. преобладаваща част от абонатите на достъп до интернет в определено местоположение в България не ползват xDSL достъп. 90,4% от тях ползват алтернативни на xDSL достъпа технологии. За сравнение, абонатите, ползващи достъп, различен от xDSL към края на 2013 г., са представлявали 82%.

Най-разпространеният начин за достъп на абонатите до интернет в определено местоположение в края на разглеждания период е оптичният достъп (FTTx) (62,2%), като през 2017 г. спрямо 2014 г. броят на абонатите на този достъп е нараснал с 27,0% в абсолютно изражение, а спрямо последната разглеждана година на предходния анализ (2013 г.) с 42,1%.

Вторият най-използван достъп към 31.12.2017 г. е кабелният достъп (CaTV), който измества xDSL достъпа. Последното е потвърждение на очакванията от предходния кръг на анализа за продължаване на тенденцията за ръст в броя на абонатите на кабелен достъп. За разглеждания в настоящия анализ период кабелният достъп нараства с по 0,1 процентен пункт на година, като към края на периода обхваща 16,7% от общия брой абонати. Ръст се наблюдава не само по отношение на относителния дял, но и по отношение на общия брой

⁸⁰ Вкл. ADSL, Naked DSL и VDSL

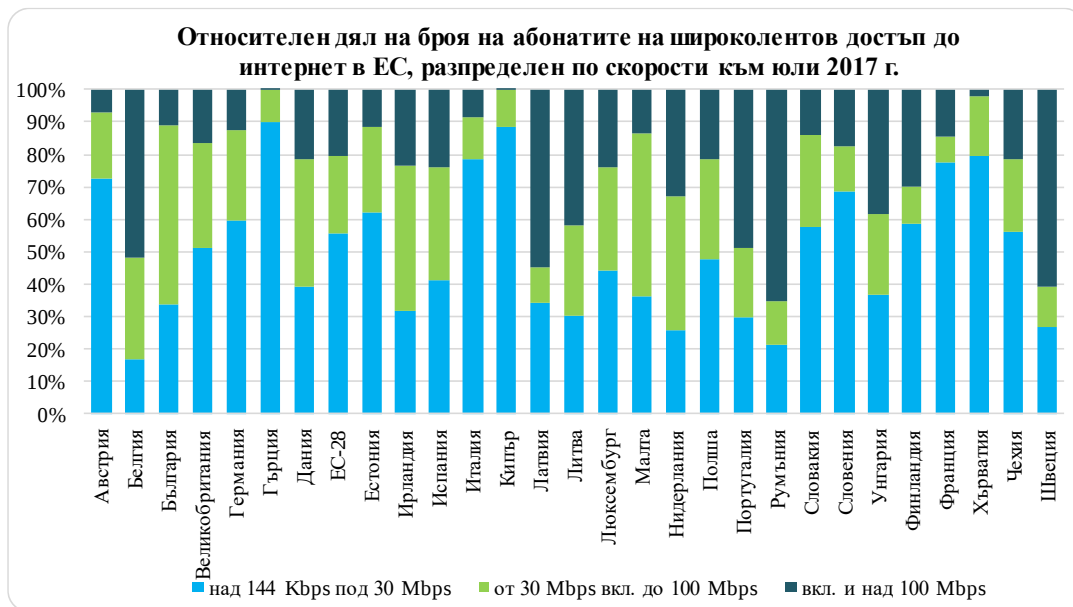
абонати на тази технология за достъп. За период от 4 години броят на абонатите на CaTV достъп до интернет е нараснал с 57,9 хил. Поради все по-широкото въвеждане на стандарти за пренос на данни от следващо поколение при хибридните кабелни мрежи (DOCSIS 3.0) се очаква тенденцията на ръст в броя на абонатите на кабелен достъп да продължи. Към края на 2017 г. 91,7% от абонатите на CATV достъп ползват протокол DOCSIS 3.0, като този дял бележи ръст в размер на 31,4 процентни пункта спрямо края на 2014 г. и 40,7 процентни пункта спрямо края на 2013 г.

Третият най-използван достъп, макар и следващ постоянна тенденция на спад, остава xDSL достъпа. Към края на 2017 г. абонатите на xDSL достъп, предоставян единствено от историческото предприятие БТК, са намалели спрямо 2014 г. с 24,9%, а делът на абонатите на БТК, които използват VDSL, е 1,2% от общия брой абонати на предприятието.

На следващо място за периода, обхванат от анализа, е LAN достъпа. Към 31.12.2017 г. той обхваща 4,8% от броя на абонатите на достъп до интернет в определено местоположение. През последните години при LAN достъпа се наблюдава тенденция на спад, като спрямо 2013 г. броят на абонатите е намалял с 31,2%. Спадът се дължи на все по-нарастващото преминаване към технологии от следващо поколение, което личи и в постоянния ръст на дела на абонатите на FTТх достъпа през разглеждания период.

Останалите видове достъп в определено местоположение заемат незначителен относителен дял в общата структура на пазара. Отчетеният значителен ръст (с 4,8 процентни пункта за периода 2013-2017 г.) в дела на останалите видове достъп се дължи изключително на ръста в броя на абонатите на фиксиран достъп чрез мобилни мрежи, който нараства 27 пъти.

На фигура 4 е показано разпределението на абонатите на ширококолов достъп до интернет според предлаганите скорости на download от международното пространство в държавите-членки на ЕС към юли 2017 г.

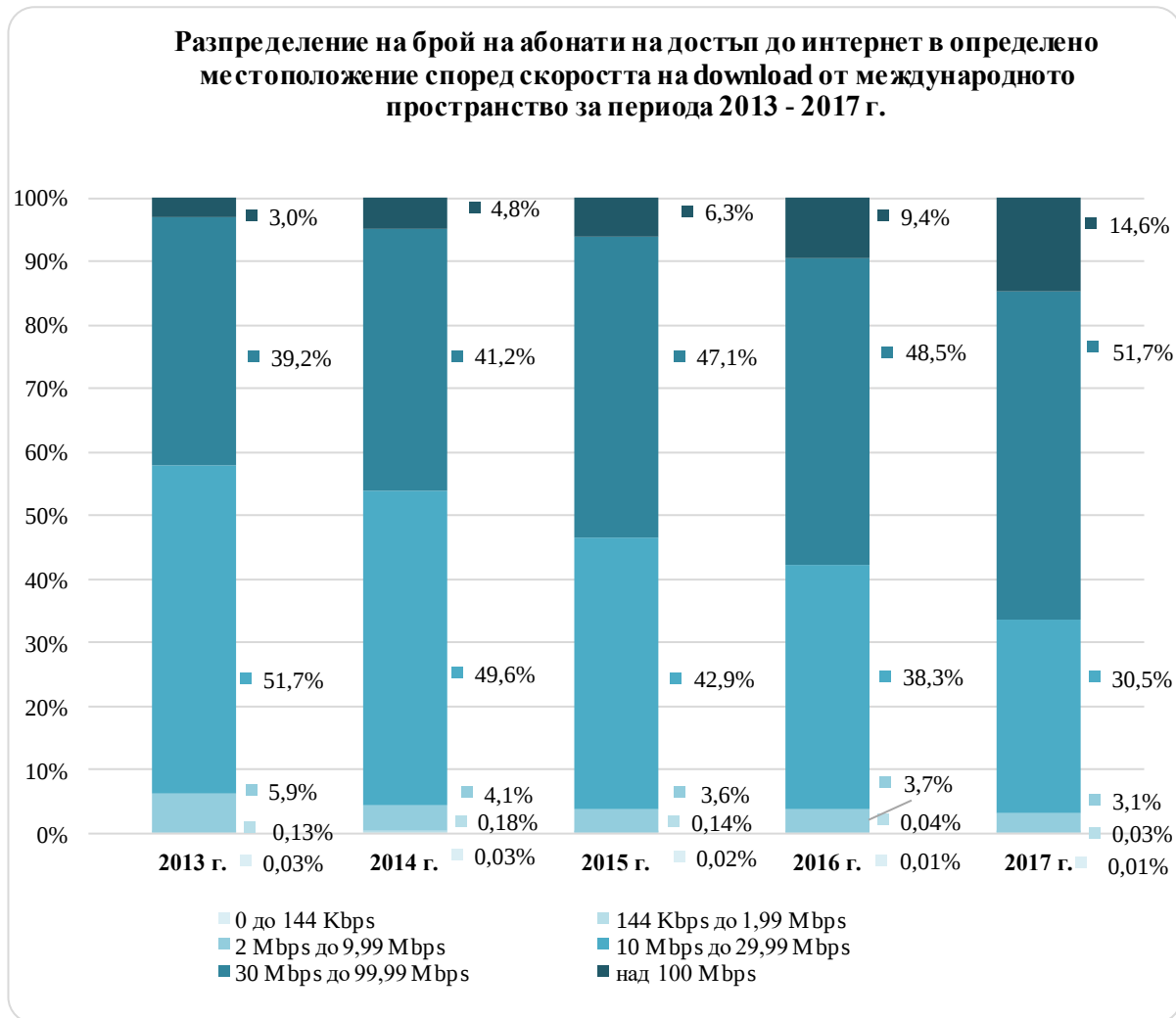

Източник: Digital Scoreboard 2017 - Broadband data files

Фигура 4

Видно от фигура 4, България е сред държавите от ЕС, заемащи първите места по отношение на предлагани високи скорости на достъп до интернет, като делът на абонатите, ползващи скорости над 30 Mbps, в страната е с 22 процентни пункта по-висок от средното за ЕС. Страната ни е с най-голям дял по отношение на абонати, използващи скорости от 30 Mbps до 99 Mbps и през последните години се отчита постоянен ръст на дела на абонатите, използващи скорости над и включително 100 Mbps.

На фигура 5 е представено разпределението на броя на абонатите на достъп до интернет според скоростта на download от международното пространство за периода 2013-2017 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

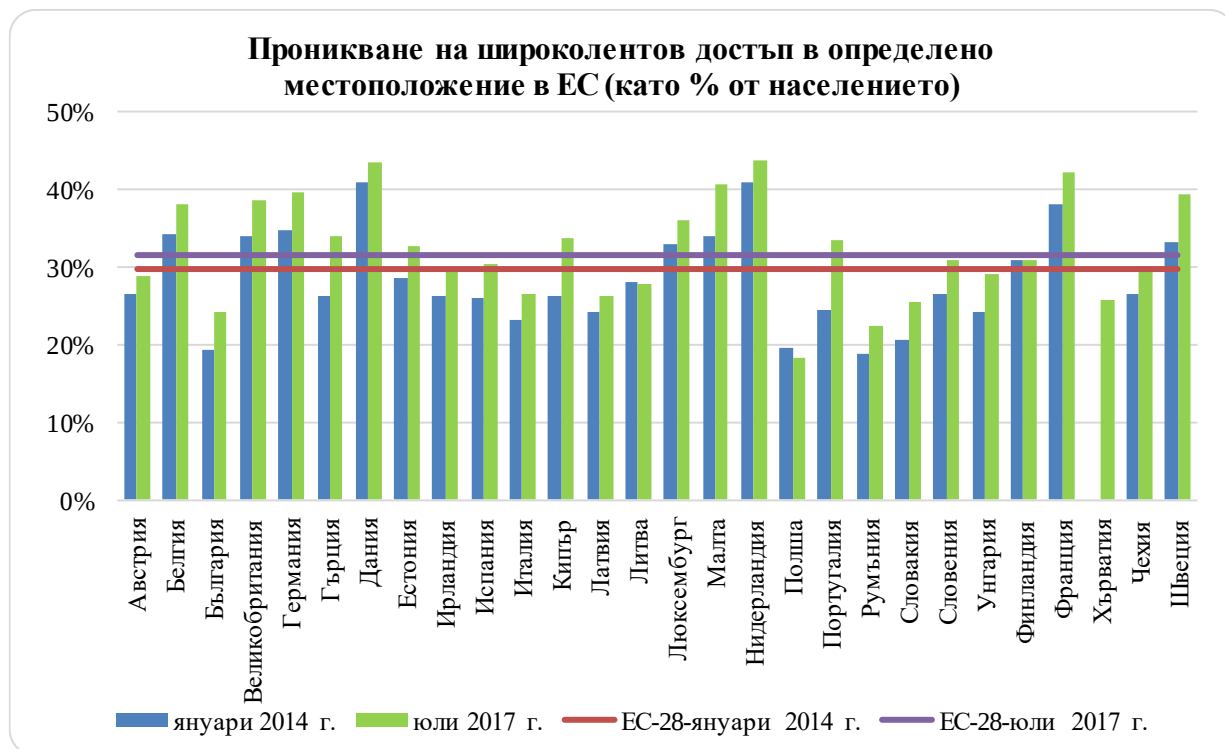
Фигура 5

Характерна особеност на българския пазар на достъп до интернет в определено местоположение на дребно, отбелязана и в двата предходни кръга на пазарния анализ, са предлаганите високи скорости. Видно от представените във фигура 5 данни, към края на 2017 г., над половината от абонатите на достъп до интернет в определено положение (66,3%) използват скорост на download от международното пространство от над и

включително 30 Mbps. Към края на 2017 г. малко над половината (51,7%) от потребителите на фиксиран широколентов достъп ползват високоскоростен достъп със скорост на download от международното пространство от 30 Mbps до 99,99 Mbps, като техният относителен дял се повишава общо с 10,5 процентни пункта спрямо данните за 2014 г. и с 12,5 процентни пункта спрямо края на 2013 г. Голям ръст се наблюдава при потребителите на свръх-високоскоростен (над 100 Mbps) достъп. Увеличението в дела им за периода 2014 - 2017 г. се равнява на 3,7 пъти, като към края на 2017 г. той възлиза на 14,6%. Увеличението на броя на абонатите на високи скорости (над и включително 30 Mbps) води до спад в дела на абонатите на ниски скорости (под 10 Mbps). В абсолютно изражение броят на абонатите на скорости под 10 Mbps в периода 2013-2017 г. е намалял с 35,1%.

В изпълнение на Регламент (ЕС) 2015/2120 операторите, предоставящи фиксиран достъп до интернет, задължително включват в договорите и информират абонатите си за минималната, обичайно наличната и максималната (рекламираната) скорост на достъп до интернет, която им се предлага.⁸¹

На следващата фигура е представено проникването на широколентов достъп в определено местоположение като дял от населението в държавите-членки на ЕС към юли 2017 г. спрямо януари 2014 г.

Източник: Digital Scoreboard 2017 - Broadband data files

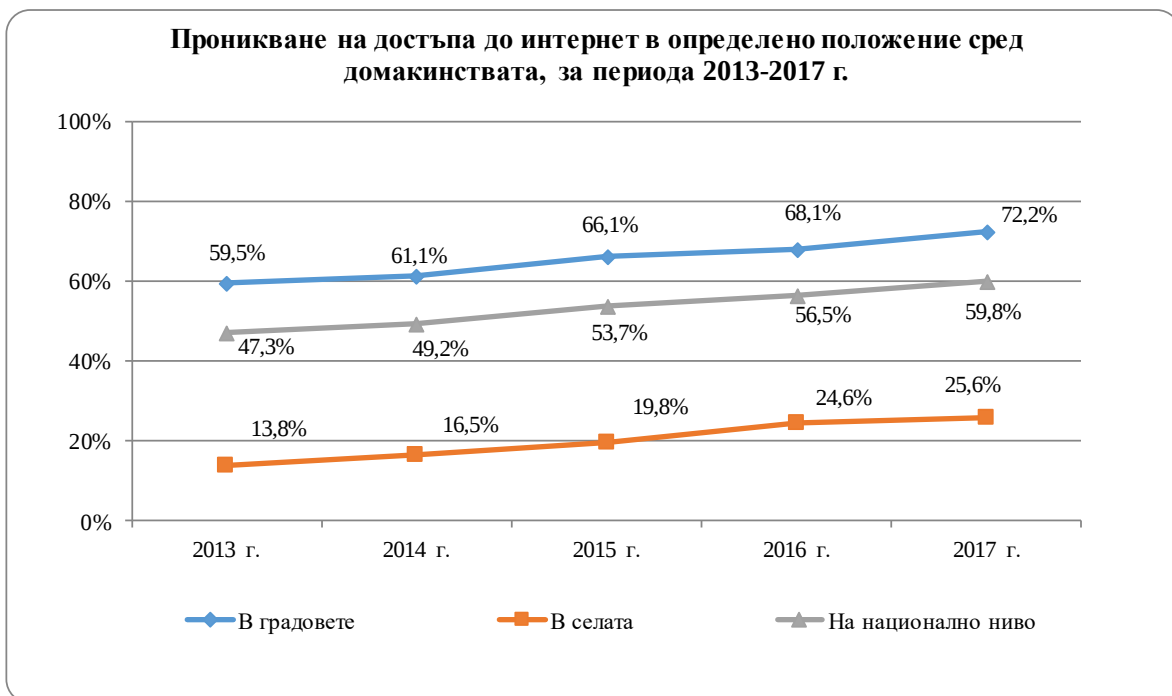
Фигура 6

Както и в предходните два кръга на пазарния анализ, проникването на широколентов достъп в определено местоположение сред българското население остава

⁸¹ <https://www.vivacom.bg/bg/residential/ceni-i-uslugi/internet/domashen-internet/fiber-net-100#tab-dopylnitelna-informacija>; <https://www.comnetsofia.bg/predplaten-internet/>; [https://net1.bg/downloadFile:ctsdyib4b9go](https://net1.bg/downloadFile:ctsdyib4b9go;); <http://www.quantis.bg/>

ниско, сравнено с проникването в страните от ЕС. Въпреки това, с всеки отчетен период се наблюдава растеж и към юли 2017 г. показателят достига 24,2%⁸². За периода 2013-2017 г. нарастването на показателя за България е с 4,7 процентни пункта, което не е достатъчно, за да бъде достигната средната стойност за страните от ЕС (31,6%)⁸³. Същевременно, към средата на 2017 г. проникването на широколентов достъп със скорости над 30 Mbps в страната е над средната стойност на показателя за държавите-членки на ЕС (14,0%), като достига 16,0%. Към същата дата се наблюдава значителен ръст и при достъпа със скорости над 100 Mbps, въпреки че все още стойностите на показателя за България (2,7%) са под средните за ЕС (6,4%). Според същия източник към юли 2017 г. 78% от всички абонати на широколентов достъп в определено местоположение в България имат интернет свързаност, реализирана чрез NGA технологии за достъп. Това нарежда страната ни сред водещите държави в Европа по отношение на този показател, чиято средна стойност за ЕС е 48%. Описаните положителни тенденции проличават и от последните данни, постъпили в КРС, от които се вижда, че в края на 2017 г. абонатите на широколентов достъп в определено местоположение, използващи високоскоростен достъп чрез NGA мрежи, надвишават 80% от общия брой абонати.

Към края на 2017 г. проникването на достъпа до интернет по домакинства в градовете и в селата, е съответно 72,2% и 25,6% (фигура 7).

Забележка: Данните за броя на домакинствата в България, разпределени по градове и села, както и на национално ниво, на база на които е изчислено проникването за периода 2013 - 2017 г., са от последното преброяване на НСИ от 2011 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

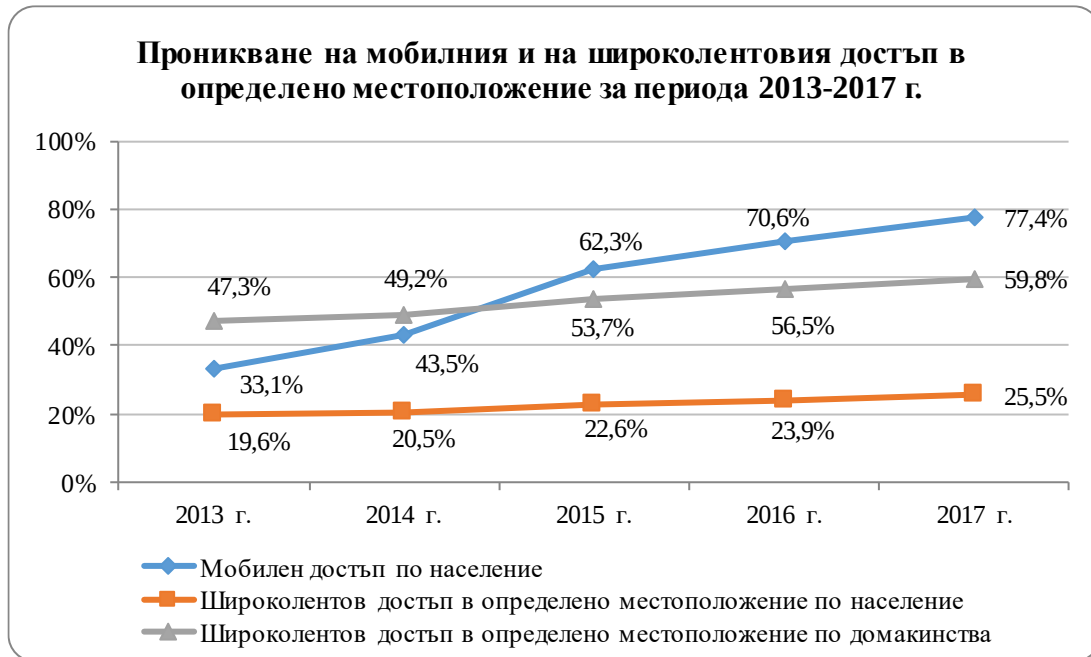
Фигура 7

⁸² Digital Scoreboard 2017 - Broadband data files

⁸³ Digital Scoreboard 2017 - Broadband data files

Видно от графиката за разглеждания период, относителният дял на абонатите нараства както на национално ниво, така и в градовете и в селата, резултат от увеличението в абсолютния брой на абонатите на достъп до интернет в определено местоположение. Същевременно, броят на абонатите в селата с бавни темпове увеличава своя дял в общия брой абонати на достъп до интернет в определено местоположение и към края на 2017 г. той вече е 11,5% (спрямо 7,8% към края на 2013 г.), като се очаква описаната положителна тенденция да продължи.

На следващата графика е представено проникването на широколентовия достъп до интернет в определено местоположение по население и домакинства и това на мобилния достъп⁸⁴ до интернет по население за периода 2013 – 2017 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 8

Ръстът в броя на абонатите на мобилен достъп до интернет рефлектира върху показателя „проникване по население“. За разглеждания четиригодишен период стойностите на показателя нарастват с 34 процентни пункта от 43,5% през 2014 г. до 77,4% през 2017 г., а в сравнение с данните към 2013 г. увеличението е с 44,3 процентни пункта.

Отчетените при предишните кръгове на пазарния анализ възпиращи фактори по отношение на степента на проникване на достъпа до интернет в определено местоположение сред българските домакинства са налице и в периода, разглеждан в настоящия анализ. Според резултатите от последното изследване на информационното общество в домакинствата през 2017 г. на Националния статистически институт (НСИ)⁸⁵

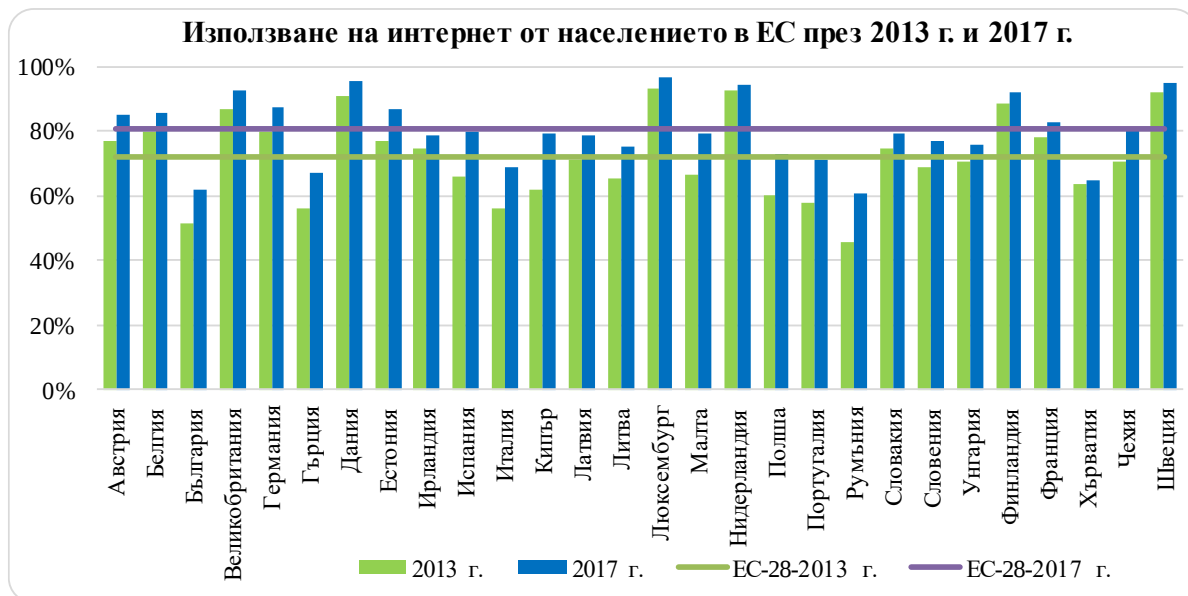
⁸⁴ Включени са абонати на пакетна услуга, карти за данни и модеми и на пакети за пренос на данни, закупени допълнително към гласови планове.

⁸⁵ http://www.nsi.bg/sites/default/files/files/pressreleases/ICT_hh2017_ZW9AP4W.pdf

* Обект на изследването са домакинствата и лицата в домакинствата. Единица на наблюдение са всички обикновени домакинства и лицата в тях на възраст от 16 до 74 навършени години и обхваща следните технологии за достъп до интернет: фиксираната широколентова връзка включва DSL, ADSL, VDSL, LAN,

продължава да се наблюдава динамично развитие на информационните технологии в България, но в същото време 32,2% от домакинствата все още нямат достъп до интернет. Повече от половината от тях (53,6%) посочват като основна причина липсата на знания и умения за работа с интернет, 48,8% смятат, че нямат нужда от него (не е полезен, интересен и др.), а според 27,9% от домакинствата оборудването е скъпо. Факторът доход, наред с липсата на интерес, обяснява до голяма степен част от различията на показателите за степента на проникване между селските райони и националното ниво. В същото време се наблюдава ръст по отношение на дела на домакинствата, които притежават настолен компютър, лаптоп или таблет, като към края на 2017 г. той е 63,0%, спрямо 40,4% през 2013 г.

Нараства и честотата на ползване на интернет от все по-голям брой потребители. По данни на НСИ⁸⁶, към края на 2017 г. делът на лицата, регулярно използващи интернет (поне веднъж седмично), е 61,9%, като техният брой е нараснал с 10,7 процентни пункта за периода 2013 - 2017 г. По този показател България е на едно от последните места (фиг. 11), като темпът на нарастване за разглеждания период е малко над средния за държавите от ЕС.

Забележка: Дял на населението, използващо регулярно интернет (поне веднъж седмично)

Източник: European Commission, Digital Scoreboard⁸⁷

Фигура 9

На следващите фигури е представен броят на доставчиците по населени места, съответно за градовете и за селата.

кабелен модем CATV, оптичен кабел, сателит, обществен Wi-Fi и други. Под мобилна широколентова връзка се разбира интернет връзка чрез мобилната телефонна мрежа (3G или 4G), чрез използване на SIM карта или флашка за мобилен интернет, мобилен телефон или смартфон като точка за достъп.

⁸⁶ <http://www.nsi.bg/bg/content/2814/%D0%BB%D0%B8%D1%86%D0%B0-%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%83%D0%BB%D1%8F%D1%80%D0%BD%D0%BE-%D0%B8%D0%B7%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B7%D0%B2%D0%B0%D1%89%D0%B8-%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D1%82>

⁸⁷ https://digital-agenda-data.eu/datasets/digital_agenda_scoreboard_key_indicators/visualizations

* Общо градове в страната: 257 бр. през 2013 г. и 257 бр. през 2017 г. (по данни от Единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици (ЕКАТТЕ))

Източник: Данни, подадени в КРС и ЕКАТТЕ

Фигура 10а

* Общо села в страната: 5006 бр. през 2013 г. и 4999 бр. през 2017 г. (по данни от Единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици (ЕКАТТЕ))

Източник: Данни, подадени в КРС и ЕКАТТЕ

Фигура 10б

Видно от данните, през 2017 г. ситуацията в страната по отношение на присъствието на интернет доставчиците се е променила съществено спрямо края на периода, разгледан в предходния анализ (2013 г.). Към 31.12.2017 г. във всички градове в България има поне два доставчика, докато през 2013 г. има 6 града, в които осъществява дейност само по един доставчик. Конкуренцията в градовете се засилва, като за последните четири години броят на градовете с повече от двама доставчици се е увеличил с 29,3%. Съществено изменение спрямо периода от предходния пазарен анализ се наблюдава по отношение на показателя в селата в България. В 76,2% от селата в България вече се предлага достъп до интернет, като броят им е нараснал с 55,6% спрямо данните от 2013 г. (тогава по-малко от половината (49%) от селата в България са разполагали с интернет достъп). Спрямо 2013 г. близо 6 пъти е нараснал броят на селата, в които се конкурират повече от двама доставчици и близо 2 пъти е нараснал броя на селата, в които има двама доставчици. Същевременно броят на селата, в които осъществява дейност само по един доставчик, намалява с 23,6% до 1196.

Следва да се отбележи, че в последните години се наблюдава тенденция на обезлюдяване на селските райони, дължащо се предимно на преселване на хората към големите градове. Поради тази причина може да се очаква търсенето на услугите за достъп до интернет в селата да става все по-ограничено, което ще продължава да се отразява върху показателите на българския пазар по отношение на селските райони.

1.4. Приходи от предоставяне на услуги за достъп до интернет на дребно

Приходите, генерирани през 2017 г. от услуги на дребно за достъп до интернет⁸⁸, възлизат на 657,6 млн. лв., като бележат ръст от 6,1% спрямо предходната година и 58,2% спрямо края на периода, изследван в предходния анализ. Към края на 2017 г. 59,3% от общите приходи от услуги за достъп до интернет на дребно са от предоставяне на мобилен достъп до интернет, докато през 2013 г. са били по-малко от половината – 38,0%. Към същия период, приходите от услуги на дребно за достъп до интернет като самостоятелна услуга⁸⁹, възлизат на 398,5 млн. лв., и бележат ръст от 4,2% спрямо предходната година и 39,4% спрямо края на периода, изследван в предходния анализ. В края на разглеждания в анализа период, приходите от самостоятелна услуга за мобилен достъп до интернет нарастват спрямо 2013 г. 1,6 пъти – до 204 млн. лв. Приходите, реализирани от предоставяне на достъп до интернет в определено местоположение също следват тенденция на растеж. Отчетеният към края на 2017 г. ръст спрямо 2016 г. е 6,6%, като той е по-голям в сравнение с ръста на приходите от мобилен достъп до интернет (2,0%).

От представените данни за състоянието и развитието на пазара на дребно е видно, че към края на всяка изминала година се отчита ръст, както по отношение на приходи и брой абонати, така и по отношение на всички основни показатели, свързани с пазара, което дава основание да се заключи, че пазарът на дребно на достъп до интернет в България има характеристики на ненаситен пазар. Установените от КРС в предходния кръг на анализа основни тенденции ще се запазят и през следващите години, а именно:

- проникването на интернет услугите както сред домакинствата, така и сред населението ще продължи да нараства;

- делът на абонатите, които ползват високоскоростен (над 30 до 100 Mbps) и свръх-високоскоростен (над 100 Mbps) достъп до интернет също ще продължава да расте;

- ще продължи разгръщането на мрежи за достъп от следващо поколение в отговор на нарастващото търсене на високоскоростен интернет.

2. Взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето и предлагането на пазара на широколентов достъп до интернет на дребно

Съгласно чл. 5 от Методиката за пазарните анализи съответният продуктов пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които е налице:

1. взаимозаменяемост при търсенето;
2. взаимозаменяемост при предлагането.

Взаимозаменяемост при търсенето е налице, когато при относително малко, но трайно повишаване на цената на дадена електронна съобщителна мрежа и/или услуга

⁸⁸ Включени са приходите, деклариращи от предприятията от самостоятелно предоставяни услуги за достъп до интернет и приходите от достъп до интернет като част от пакетна услуга.

⁸⁹ Включени са приходите, деклариращи от предприятията от самостоятелно предоставяни услуги за достъп до интернет.

потребителите са склонни да пренасочат търсенето си към други електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които са в състояние да я заменят на базата на техните характеристики, предназначение и цени⁹⁰.

Взаимозаменяемост при предлагането е налице, когато вследствие на малко, но трайно повишаване на цената за предоставяне на електронната съобщителна мрежа и/или услуга предприятия, които не осъществяват електронни съобщения и не предоставят електронни съобщителни услуги на съответния пазар, са в състояние в краткосрочен план да навлязат на него без значителни допълнителни разходи за материални и нематериални дълготрайни активи, допълнителни инвестиции, стратегически решения и др.⁹¹.

В Препоръката от 2014 г. и в следствие и в т. 26 от Насоките на ЕК от 2018 г. е посочено, че отправна точка за идентифицирането на пазарите на едро, които подлежат на ех ante регулиране, е анализът на вертикално свързаните пазари на дребно, като се взема предвид взаимозаменяемостта на търсенето и на предлагането от гледна точка на крайния потребител за следващия период на преглед въз основа на наличните пазарни условия и вероятното им развитие в бъдеще. В тази връзка е необходимо КРС да определи продуктовия обхват на пазара на ширококолов достъп на дребно, който следва да бъде ограничен само до онези видове достъп, които могат да се приемат от крайните потребители като взаимозаменяеми по отношение на техните характеристики, цени и предназначение. Освен по отношение на търсенето, следва да се направи и оценка на взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането, като за целта се изследва дали предприятия, които не са активни на съответния пазар, могат в краткосрочен план да навлязат на него без значителни допълнителни разходи.

Въз основа на гореизложеното, КРС изследва:

✓ Дали е налице взаимозаменяемост между услугите, предназначени за различните категории потребители;

✓ Дали различните видове ширококолов достъп са в обхвата на един и същ пазар.

2.1. Взаимозаменяемост между услугите, предназначени за различните категории потребители

Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2014 г. допуска наличието на два пазара на ширококолов достъп на дребно: масов пазар на дребно и пазар на дребно на услуги с високо качество. Масовият пазар на дребно включва услуги с еднакви характеристики и качество, предлагани на всички потребители – домашни и (малки и средни) бизнес потребители. Пазарът на дребно на услуги с високо качество включва услугите, предлагани на бизнес потребители⁹², които имат определени изисквания към характеристиките и качеството на достъпа.

В Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари се посочва, че при изследването на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето следва да бъде

⁹⁰ Чл. 6, ал. 1 от Методиката за пазарните анализи

⁹¹ Чл. 7, ал. 1 от Методиката за пазарните анализи

⁹² Съгласно бележка под черта 46 в Разяснителната бележка, това са големи бизнес потребители с множество офиси. Въпреки това, в този обхват могат да бъдат включени и малки и средни предприятия, които имат специфични нужди.

направена оценка на ниво пазар на дребно относно наличието на различия в търсенето на ширококоловен достъп и свързаните с този достъп услуги между различни крайни потребители. Такива различия могат да бъдат установени между групите от домашни потребители, някои малки и средни предприятия (малки и средни бизнес потребители) от една страна и големи предприятия (големи бизнес потребители), разполагащи с множество офиси, от друга. Наличието на различия в търсенето може да бъде резултат от факта, че част от бизнес потребителите се нуждаят от услуги, чиито спецификации и ниво на качество на услугата и на обслужване са приспособени към нуждите им, независимо че част от стандартните услуги и пакети могат да осигурят тези изисквания. В тази връзка изрично следва да се анализира дали двата продукта на пазара на дребно, които значително се различават по отношение ниво на качество на услугата (QoS), функции и характеристики, включително по отношение на резервиран капацитет, достъпност, коефициент на споделяне (Contention Ratio) и време за отстраняване на повреда, могат да се разглеждат като взаимозаменяеми от гледна точка на потребителя.

В Разяснителната бележка е посочено също, че НРО следва да направи анализ и по отношение на взаимозаменяемостта при предлагането, за да определи дали доставчици на масовия пазар на дребно са способни да започнат да предоставят услуги с високо качество в рамките на кратък период от време без наличието на значителни допълнителни разходи.

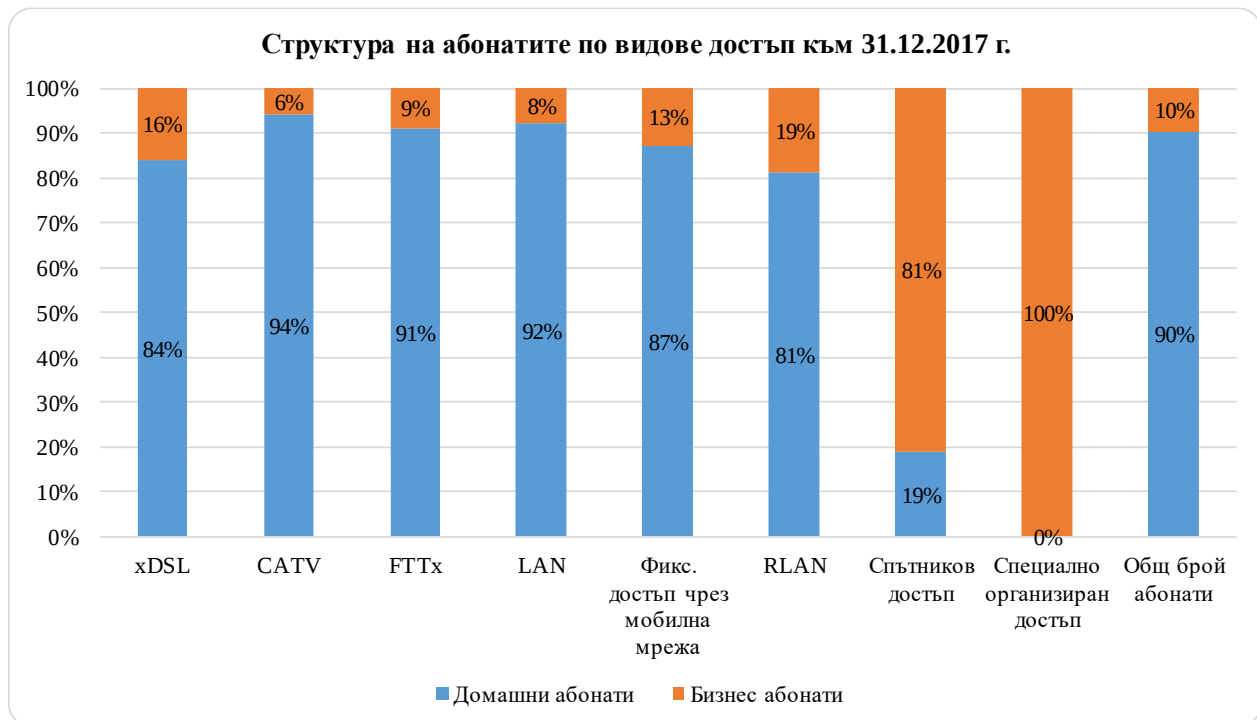
На втория кръг анализ на съответните пазари КРС изследва услугите, предназначени за различни категории потребители, въз основа на групирането на продукти и услуги, които се използват от крайните потребители за едни и същи цели съгласно т. 4.2.1 от Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари. Регулаторът доказва, че пазарът на дребно на ширококоловен достъп е ограничен до услугите, предназначени за масовия пазар на ширококоловен достъп на дребно.

2.1.1. Взаимозаменяемост при търсенето

От гледна точка на характеристиките и предназначението на услугите

На втория кръг на анализа на съответните пазари са разграничени два вида потребители според вида на услугите, които използват: *потребители, ползващи стандартни услуги за ширококоловен достъп и потребители, които използват продукти, насочени към специфичните им нужди*. Разграничението между двата вида услуги за достъп до интернет е направено въз основа на различията във функционалните им характеристики и в търсенето на същите от различни категории крайни потребители.

На фигура 11 е представено разпределението на домашните и бизнес абонати по вид на използвания достъп до интернет към 31.12.2017 г.

Забележка: Общият брой абонати не включва абонатите на мобилен достъп до интернет.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 11

Видно от данните, представени на фигура 11, заключенията от втория кръг пазарен анализ са валидни и понастоящем. В сравнение с данните към края на съответния период в предходния кръг на анализ, към 31.12.2017 г. не е налице съществено изменение в структурата на абонатите. 90% от общия брой абонати на ширококолов достъп до интернет⁹³ в България са домашни абонати, като е отчетен ръст от малко под 1 процентен пункт в стойностите на този показател спрямо декември 2013 г. Делът на домашните абонати на най-разпространените видове достъп (FTTx, CATV, xDSL) се запазва спрямо края на предходния съответен период, като най-висок остава при CaTV достъпа – 94%, а най-нисък – при xDSL, обхващайки 84% от общия брой абонати. Разпределението, представено на графиката, показва, че специално организираният достъп се ползва единствено от бизнес абонати към края на 2017 г. В рамките на предходния кръг на анализа беше установено, че тези услуги са насочени към специфичните изисквания на бизнес потребителите и се отличават по функционални характеристики от стандартните услуги за ширококолов достъп. В тази връзка, по-долу е направен преглед на характеристиките на услугите, насочени към специфичните изисквания на индивидуалните бизнес потребители и на стандартните услуги за ширококолов достъп, с оглед на това да се установи дали са налице промени, които да повлияят върху изводите, направени в предходния пазарен анализ.

- *Стандартните услуги за ширококолов достъп* се ползват от масовия краен потребител (домашни абонати и бизнес абонати) и включват стандартни условия по отношение на функционални характеристики и ниво на качество на услугата. Тези услуги

⁹³ С изключение на абонатите на достъп до интернет чрез мобилни наземни мрежи.

осигуряват на крайния потребител широколентов достъп с негарантирани скорости, предимно асиметричен трафик от и към интернет мрежата и наличие на коефициент на споделяне. По отношение на качеството на обслужване на съответните категории крайни потребители се предлагат стандартни условия за активиране на услугата и време за отстраняване на повреди. Офертите за широколентов достъп до интернет на дребно включват както самостоятелно предоставяне, така и предоставяне на услугата в пакет в комбинация с фиксирана телефонна услуга, мобилна телефонна услуга или телевизия. На пазара на широколентов достъп до интернет на дребно са налице различни възможности за реализиране на стандартните услуги за широколентов достъп – чрез традиционна телефонна мрежа (xDSL), влакнесто-оптични мрежи (FTTH, FTTB, FTTC/FTTN), кабелни мрежи за разпространение на радио- и телевизионни канали (CaTV), локални мрежи за пренос на данни (LAN) и безжични технологии (RLAN, UMTS, LTE, спътникови мрежи). На втория кръг анализ на пазара е установено, че посочените видове достъп се използват както от домашни потребители, така и от бизнес потребители (малки и средни предприятия).

- *Продуктите, насочени към специфичните нужди на индивидуалните бизнес потребители*, представляват техническо решение, което се реализира конкретно за нуждите на големи бизнес потребители. Тези потребители имат множество географски локации и се нуждаят от съвременни и надеждни услуги за свързване на своите офиси, които да осигурят реализирането на вътрешна комуникация в рамките на компанията. Тези услуги обикновено се прилагат с гаранции за ниво на обслужване (SLA) с високо качество, гарантиращо наличност на услугата, минимални скорости на пренос, ограничен коефициент на споделяне, симетрични скорости в мрежата (в посока към крайния потребител и в посока към мрежата), кратки срокове за отстраняване на повреди и техническа поддръжка 24x7x365 от дистанционен център за клиентско обслужване (Help Desk Support)⁹⁴. Допълнително този вид услуги предлагат резервиран и несподелян капацитет (Uncontended Capacity) между различни географски адреси, разположени на територията на страната, осигуряващ преноса на различен вид трафик, възможности за дистанционен достъп до центрове за данни и резервиране на информация и възможности за изграждане на виртуални частни мрежи. Специално организираният достъп (Dedicated Access) обикновено се осигурява чрез оптична свързаност, изградена от доставчика на широколентовия интернет достъп, линии под наем или безжично решение и се предоставя предимно на големи корпоративни клиенти, които изискват високо качество на предлаганите им услуги. На втория кръг анализ на съответните пазари КРС установи, че специално организираният достъп се използва единствено от бизнес потребители.

Видно от представената по-горе информация, функционалните характеристики на специално организирания достъп значително се различават от характеристиките на стандартните услуги за широколентов достъп.

Въз основа на горепосоченото, КРС поддържа позицията си от предходния кръг, че от гледна точка на търсенето не са налице разлики по отношение на функционалните характеристики и предназначението на стандартните услуги, предоставяни на домашни и на бизнес потребители и те могат да формират масов пазар. Функционалните характеристики на специално организирания достъп, предоставян на бизнес потребители, значително се различават от характеристиките на стандартните услуги

⁹⁴ <http://www.vivacom.bg/bg/business/ceni-i-uslugi/prenos-na-danni/profesionalni-internet-uslugi#tab-tipove>

за достъп, предлагани на масовите потребители, поради което КРС счита, че от гледна точка на търсенето, между горепосочените услуги не е налице взаимозаменяемост.

От гледна точка на цените на услугите

Въпреки констатираното наличие на взаимозаменяемост от гледна точка на функционалните характеристики между услугите, предоставяни на домашни и на малки и средни бизнес потребители, е необходимо да се установи дали са налице различия между абонаментните планове на стандартни услуги, предоставяни на домашни и тези, предоставяни на бизнес абонати.

В тази връзка КРС изследва абонаментните планове⁹⁵ на стандартни услуги за достъп до интернет, актуални към 31.12.2017 г., на всички предприятия, предоставили информация в комисията съгласно Решение на КРС № 47 от 25.01.2018 г. Анализът на данните установи, че от всички предприятия, предоставящи услуги за достъп до интернет на пазара на дребно през 2017 г. на домашни и на бизнес абонати, над 70% не диференцират цените в зависимост от потребителската група, към която са насочени услугите. Също така, на интернет страниците⁹⁶ на някои от предприятията, обхващащи най-голям дял от абонатите, ползващи стандартни услуги към 31.12.2017 г., е обявено, че различните оферти се предлагат както за домашни, така и за бизнес абонати.

Някои интернет доставчици прилагат различен маркетингов подход и предлагат редица допълнителни услуги, включващи се в офертите на двете потребителски категории, които са съобразени до голяма степен с различните им нужди⁹⁷.

При изследване на офертите за мобилен достъп до интернет чрез лаптоп или таблет, актуални към 31.12.2017 г., на всички мобилни предприятия, КРС установи, че голяма част от предприятията не правят разграничение между различните категории потребители по отношение на стандартните оферти за самостоятелна услуга, предназначени за масовия пазар.

Във връзка с горепосоченото, е въпрос на избор и предпочитание от страна на крайните потребители да станат абонати на тарифни планове за домашни или бизнес потребители, в случай че предприятието диференцира офертите за двете категории крайни потребители.

При предоставянето на специално организиран достъп предприятията не предлагат стандартни оферти за ширококолов достъп, а изготвят индивидуални оферти на базата на нуждите на крайния потребител. Този вид достъп е предназначен за ограничена група потребители, които са склонни да заплащат значително по-висок месечен абонамент за ползваните услуги в сравнение с цените за ширококолов достъп, предназначен за

⁹⁵ За самостоятелна услуга.

⁹⁶ <https://www.vivacom.bg/bg/residential/ceni-i-uslugi/internet/domashen-internet/fiber-net-50#tab-dopylnitelna-informacija>
<https://net1.bg/%D0%A7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%BD%D0%B8+%D0%BA%D0%BB%D0%B8%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8/%D0%98%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D1%82/%D0%98%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D1%82+%D0%BD%D0%B0+%D1%81%D1%83%D0%BF%D0%B5%D1%80+%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%B8-45bg.html>
<http://www.bulsat.com/internet.php#optichen-internet>

⁹⁷ <http://www.vivacom.bg/bg/business/ceni-i-uslugi/internet/optichen/fiber-net-biz-50#tab-harakteristiki> ;
<https://www.net1.bg/%D0%91%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D1%81%20%D0%BA%D0%BB%D0%B8%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8/%D0%A3%D1%81%D0%BB%D1%83%D0%B3%D0%B8#cat1>

масовите потребители. Според представената от предприятията информация, средният месечен приход⁹⁸ от предоставяне на специално организиран достъп през 2017 г. е почти 10 пъти по-висок от средния месечен приход⁹⁹ на стандартните услуги за достъп до интернет.

Отчитайки разликите във функционалните характеристики и цените на двете услуги, в случай на малко, но трайно увеличение на цената на оферта за масовия пазар, не би могло да се очаква потребител на стандартна услуга да започне да използва услуга, предназначена за голям бизнес потребител, най-вече поради значително по-високата цена. И обратно, бизнес потребител, който ползва или има нужда от услуги със специално качество, не би избрал услуга, предназначена за масов клиент, тъй като условията, предлагани на масовите потребители не биха могли да отговорят на изискванията към професионална употреба, както и характеристиките на услугите не биха могли да се адаптират към професионално ползване.

Заклучение

На база на гореизложеното КРС потвърждава направения на втори кръг на анализ извод, че е налице взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето на стандартни услуги за достъп до интернет, предназначени за домашни и бизнес абонати и поради тази причина тези продукти принадлежат към един пазар. Поради наличието на различия по отношение на функционалните и ценови характеристики на услугите, предназначени за бизнес клиенти (специално организиран достъп) и услугите за масови потребители, двата вида услуги не следва да бъдат разглеждани на един и същи пазар.

2.1.2. Взаимозаменяемост при предлагането

Според представените данни в КРС към 31.12.2017 г. от 595 предприятия, предоставящи услуги на масовия пазар на дребно на достъп до интернет, 130 предприятия (22% от общия брой) са декларирали, че през 2017 г. са предоставяли услуги само на домашни потребители. Услуги единствено на бизнес потребители са предоставяли 18 предприятия.

Достъпът до интернет за бизнес потребители от масовия пазар и достъпът до интернет за домашни потребители технологично се организират по един и същи начин. Предприятията използват едни и същи мрежови съоръжения и интерфейси за предоставянето на даден вид достъп на домашни и бизнес потребители. В тази връзка не съществуват технологични предимства при предоставянето на услуги, предназначени за различните категории потребители на масовия пазар. Доставчик на услуги за домашни потребители може да предложи услуги за бизнес потребители (малки и средни предприятия) в краткосрочен период без да направи значителни разходи или да поеме значителни рискове.

⁹⁸ Изчислен като средно претеглен приход от предоставена линия на месец, въз основа на информация за общия приход, посочен от всяко предприятие на годишна база, и на информация за броя на отдадените линии към 31.12.2017 г.

⁹⁹ Изчислен като средно претеглен приход от абонат на месец, въз основа на информация за общия приход от самостоятелна услуга, посочен от всяко предприятие на годишна база, и на информация за броя на абонатите на самостоятелна услуга към 31.12.2017 г.

Въз основа на това КРС счита, че услугите за достъп до интернет за домашни потребители и услугите за достъп до интернет за бизнес потребители, ползващи стандартни услуги, могат да се считат за достатъчно взаимозаменяеми от гледна точка на предлагането, за да се разглеждат на един пазар.

От гледна точка на предлагането, по отношение на услугите, предназначени за масовия пазар, е необходимо управлението на голям брой абонатни линии, което може да изисква инвестиции в мрежова инфраструктура, човешки и логистични ресурси, които правят по-малко привлекателно навлизането в кратки срокове на масовия пазар за едно предприятие, което предоставя услуги единствено на големи бизнес потребители.

Обратното, предприятие, което предоставя услуги на масовия пазар е малко вероятно да навлезе в краткосрочен план на пазара на услуги, предназначени за големи бизнес потребители, поради това, че подобно начинание изисква инвестиции за гарантиране нивото на обслужване (напр. време за възстановяване, клиентска поддръжка, адаптиране на офертите).

Както бе посочено в т. 1.2.1 от настоящия раздел, за предоставянето на специално организиран достъп предприятията използват ресурсите на собствената влакнесто-оптична мрежа или наемат преносен капацитет от други предприятия. Част от предприятията, предоставящи специално организиран достъп на крайни потребители, не разполагат със собствена мрежа за достъп, а използват традиционни или алтернативни (базирани на Ethernet интерфейс) линии под наем. Предвид кратките срокове и значително по-малките разходи за наем на линии в сравнение с изграждането на собствена мрежа за достъп, предприятията, възнамеряващи да започнат да предоставят специално организиран достъп, имат по-ниски бариери за навлизане на пазара на достъп на дребно на услуги със специално качество в сравнение с бариерите за навлизане на масовия пазар на ширококолентов достъп на дребно. В допълнение следва да бъде отбелязано, че тези предприятия предоставят специално организиран достъп като част от комплексни телекомуникационни и информационни решения – предоставяне на информационни облачни услуги, поддържане на комуникационни сървъри и др.

Въз основа на посоченото по-горе КРС счита, че услугите, предназначени за бизнес клиенти (специално организиран достъп), и услугите, предназначени за масовия пазар, не следва да бъдат разглеждани на един и същи пазар.

Заклучение

*В резултат на анализа и отчитайки различията в ценовите и функционалните характеристики на ширококолентовия достъп на дребно за масови потребители (домашни абонати и малки и средни предприятия) и специално организиран достъп, предназначен за големи бизнес потребители, както и липсата на взаимозаменяемост при предлагането, **КРС счита, че пазарът на дребно на ширококолентов достъп продължава да бъде ограничен до услугите, предназначени за масовия пазар на ширококолентов достъп на дребно и не включва продуктите за специално организиран достъп.***

2.2. Взаимозаменяемост между различните видове широколентов достъп в България

Както бе посочено (в т. 1.2.1. от настоящия раздел), в България се предоставя широколентов достъп до интернет чрез различни технологии, разграничени в две условни групи достъп – жичен и безжичен достъп до интернет.

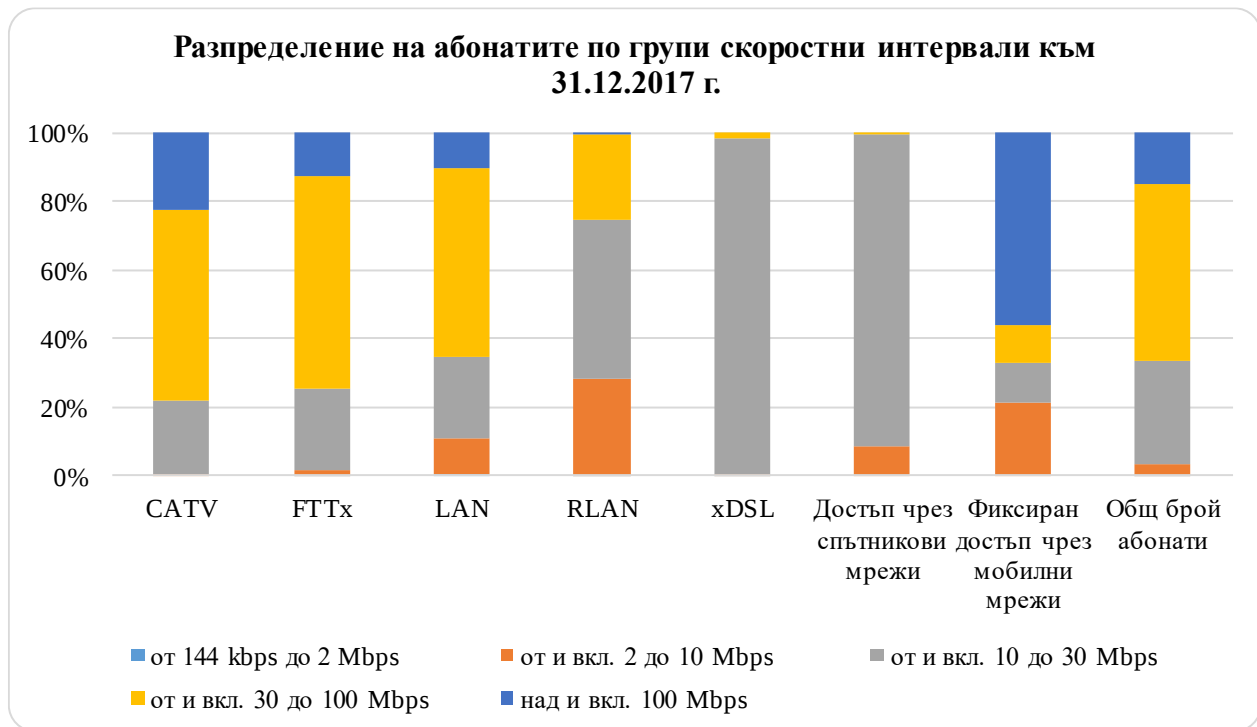
При дефинирането на продуктовия пазар в рамките на предходния кръг на анализ беше доказано, че двете условни групи достъп не могат да се считат за взаимозаменяеми по отношение на характеристиките и цените на услугите, включени в тях, поради което те не попадат в обхвата на един и същи пазар. В настоящия анализ е направен преглед на развитието на услугите, попадащи в двете условни групи, след периода, обхванат от предходния кръг.

2.2.1. Взаимозаменяемост при търсенето

От гледна точка на характеристиките и предназначението на услугите

Характеристиките, които бяха анализирани на предходния кръг на анализ, са скорост на достъпа от мрежата към крайния потребител (скорост на download) и устойчивостта на мрежата към външни въздействия. Същите ще бъдат разгледани и в настоящата точка, за да се проследи дали са налице съществени изменения в тях и в случай, че такива са налице, да бъде установено доколко са значими те, за да бъде разширен обхватът, дефиниран на предходния кръг.

На фигура 5 в Раздел IV, т. 1.3. е представено разпределението на абонатите на услуги за достъп до интернет според използваната скорост. Видно от представените данни, 96,8% от абонатите в България към края на 2017 г. използват скорост на достъпа, равна или по-висока от 10 Mbps, а 66,3% използват скорост, равна или по-висока от 30 Mbps. За сравнение, към края на предходния разглеждан период дяловете на двата посочени интервала – над 10 и над 30 Mbps, са съответно 93,9% и 42,2%. Това е индикация, че средната скорост на download е нараснала за период от четири години и се очаква тази тенденция да продължи и занапред. За да бъде илюстрирана тази положителна тенденция в развитието на скоростите, на следващата графика е представено разпределението на абонатите по видове достъп и по групи скоростни интервали към 31.12.2017 г. Следва да се отбележи, че скоростите, ползвани от абонатите на мобилен достъп, се определят от технологията за пренос на данни, покритието и натовареността на съответната мобилна мрежа, поради което не е възможно разпределянето им в скоростни интервали.

Забележка: Разпределението на абонатите на фиксирания достъп чрез мобилни мрежи и на достъпа чрез спътникови мрежи е направено в зависимост от максималната скорост на включения обем трафик в съответните абонаментни планове.

Източник: Данни, подадени в КРС

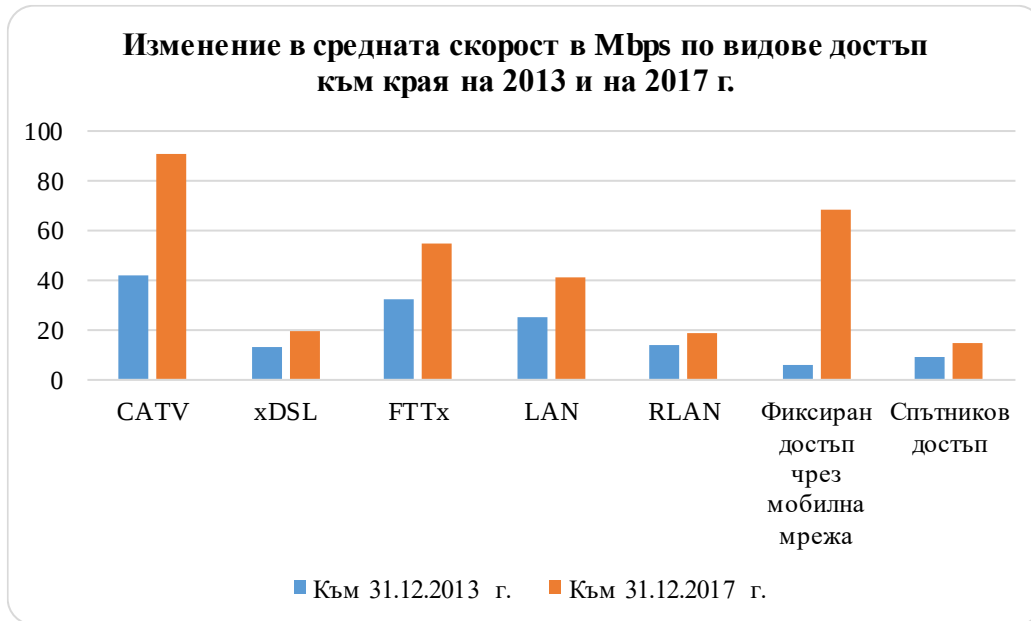
Фигура 12

Независимо, че е налице изменение в разпределението по скоростни интервали на абонатите на различните видове широколентов достъп до интернет спрямо края на 2013 г., най-често използваните скорости от крайните потребители в България остават в скоростните интервали „от и вкл. 10 до 30 Mbps” и „от и вкл. 30 до 100 Mbps”, съответно ползвани от 30,5% и 51,7% от общия брой абонати на широколентов достъп към края на 2017 г. Разпределението на абонатите продължава да е сходно за три от основните видове достъп в страната – FTTx, CATV и LAN, като се доближава в голяма степен до разпределението на общия брой абонати по скоростни интервали (фигура 12). Видно от графиката, абонатите на xDSL достъп използват най-често скорости в интервал „от и вкл. 10 Mbps до 30 Mbps”. Въпреки това, към края на 2017 г. малко над ...% (*търговска тайна*) от тях използват скорости от 30 и от 50 Mbps, което се дължи на въвеждането през 2017 г. на VDSL технологията в мрежата на историческото предприятие, в резултат на което максималната скорост в посока към крайния потребител надхвърли ограничената (до 20 Mbps) скорост на ADSL. Както беше посочено в т. 1 от настоящия раздел VDSL мрежата покрива територията на 113 населени места или на над 700 хил. жители, като достъпът чрез ADSL в тези населени места следва да бъде преустановен¹⁰⁰, което означава, че абонатите на този вид достъп ще бъдат мигрирани към VDSL.

Видно от фигура 12 по-горе, скоростите, ползвани от абонатите на RLAN и спътникови мрежи, остават в по-ниски интервали спрямо тези на жичния достъп, въпреки

¹⁰⁰ <http://www.vivacom.bg/bg/files/1619-tipovo-predlojenie-za-skluchvane-na-dogovor-za-predostavjane-na-neobvyznan-dostyp-do-abonatna-linija.pdf>

че се наблюдава ръст в средната скорост по видове достъп (фигура 13). На следващата фигура е представено изменението в средните скорости, предлагани от интернет доставчиците на потребителите на съответния вид достъп.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 13

Видно от представените данни, средната скорост, ползвана от абонатите на RLAN към края на 2017 г., е 19 Mbps, като за периода от края на 2013 г. е отчетен ръст от 37%, а тази на спътниковия достъп¹⁰¹ е 15 Mbps, като отчетеният ръст за същия период е 58%. Най-голям ръст при безжичния достъп се наблюдава в средните скорости на download на фиксирания достъп, предоставян посредством мобилна мрежа¹⁰² – над 12 пъти. Към 31.12.2017 г. 56% от крайните потребители на този вид достъп използват скорости в интервал „над и вкл. 100 Mbps” (фигура 12), което се обяснява с развитието на мобилната технология за пренос на данни от четвърто поколение (LTE) в мобилните мрежи в България. Въпреки наблюдавания ръст в средните скорости на фиксирания достъп, предоставян чрез мобилна мрежа, които достигат нивата на предлаганите скорости на жичния достъп, КРС счита, че при анализа на взаимозаменяемостта освен показателят скорост на download следва да бъдат отчетени и наличните ограничения в тарифните планове, както и характеристики като устойчивост на мрежата към външни въздействия.

Тарифните планове на фиксирания достъп чрез мобилни мрежи са разгледани подробно при ценовата взаимозаменяемост между различните видове достъп по-долу. В настоящата точка са представени единствено ограниченията пред потребителите на този вид достъп. Тарифните планове на предоставяния фиксиран достъп чрез мобилна мрежа включват обем трафик на максимална скорост, а максимално достижимите скорости не са

¹⁰¹ Средната скорост на достъпа чрез спътникови мрежи е изчислена на база постъпила от предприятията информация за 2017 г. за максималната скорост на включения обем трафик в съответните абонаментни планове на този вид достъп.

¹⁰² Средната скорост на фиксирания достъп чрез мобилни мрежи е изчислена на база постъпила от предприятията информация за 2017 г. за максималната скорост на включения обем трафик в съответните абонаментни планове на този вид достъп.

гарантирани и зависят от абонамента на съответния тарифен план¹⁰³. След изразходване на включения трафик на максимална скорост, скоростта на връзката се ограничава до 256 kbps. Видно от представената информация на фигура 12, посочените скорости се отнасят до ползваните услуги за фиксиран достъп чрез мобилна мрежа в рамките на включения в тарифния план обем данни на максимална скорост.

Във връзка с изменението на средните скорости на download по видове достъп, КРС допълнително анализира публикуваните резултати¹⁰⁴ от измерването на параметрите на услугите¹⁰⁵ относно постигнатите скорости на предаване на данни във фиксираната и мобилната мрежа на историческото предприятие. Процентното съотношение на средната стойност на скоростта и максималната постигната скорост на предаване на данни във фиксирана мрежа значително се различава от съотношението на тези два параметъра при достъп до интернет в мобилна мрежа (съответно 66% при оптичен интернет достъп, 75% при ADSL, 78% при VDSL и 12% при достъп в мобилна мрежа). Значителна разлика се наблюдава и в резултатите от минималната постигната скорост на предаване на данни във фиксирана и мобилна мрежа (468 547 kbps при оптичен интернет достъп, 1 000 kbps при ADSL/VDSL и 64 kbps при достъп в мобилна мрежа).

При изследване на характеристиките на различните видове достъп до интернет регулаторът е взел предвид и устойчивостта на мрежата към външни въздействия. Използването на различни видове жичен достъп (xDSL, FTTx, CATV и LAN) при изграждане на абонатна линия води до повишаването на устойчивостта на мрежата, в резултат на което абонатите получават по-голяма надеждност при ползване на услугата. От друга страна, независимо че осигуряват по-голяма гъвкавост при конфигуриране и разширяване на мрежите, безжичните технологии се характеризират с по-слаба надеждност при предаване на информацията в мрежите, предвид използването на радиочестотен спектър при осъществяване на пренос на данни. Те са уязвими на атмосферни условия и явления, които могат да предизвикат сериозни прекъсвания в предоставянето на услугите.

Мобилният достъп до интернет продължава да се отличава от останалите видове широколентов достъп на база на характеристиките мобилност, наличие на ограничения в обема трафик на максимална скорост и по-ниска надеждност на връзката, която е уязвима на атмосферни условия и явления. През разглеждания период беше установено навлизането на мобилната технология за пренос на данни от четвърто поколение (LTE) на територията на България, при която максимално достижимата скорост на пренос в посока към потребителите се доближава значително до поддържаните скорости на download при жичен достъп. Независимо от това към края на 2017 г. тарифните планове за мобилен интернет достъп продължават да включват определен обем трафик на максимално достижима скорост. Посочените характеристики на мобилния достъп до интернет, както и наличието на търсене на пакетни услуги с включени едновременно фиксиран и мобилен достъп до интернет¹⁰⁶, дават основание на КРС да не променя позицията си от предходния

¹⁰³ Например Net Box 25 осигурява максимално достижими скорости на download/upload съответно до 21 Mbps/5 Mbps; Net Box 50 – 42 Mbps/10 Mbps; Net Box 75 – 100 Mbps/20 Mbps.

¹⁰⁴ <https://www.vivacom.bg/bg/files/8187-parametri-za-kachestvo-2017.pdf>

¹⁰⁵ В съответствие с разпоредбите на чл. 38 от Общите изисквания за осъществяване на обществени електронни съобщения (Обн. ДВ. бр. 24 от 4 Март 2008 г., изм. ДВ. бр. 102 от 28 Ноември 2008 г., изм. ДВ. бр. 63 от 7 Август 2009 г., изм. ДВ. бр. 19 от 8 Март 2011 г., изм. ДВ. бр. 105 от 29 Декември 2011 г., изм. и доп. ДВ. бр. 63 от 17 Август 2012 г., изм. и доп. ДВ. бр. 4 от 14 Януари 2014 г., изм. и доп. ДВ. бр. 54 от 15 Юли 2016 г., изм. и доп. ДВ. бр. 90 от 10 Ноември 2017 г.): http://www.crc.bg/files/bg/Obshiti_iziskvaniq-28112017.pdf

¹⁰⁶ Абонатите на тези услуги бележат ръст от почти 7 пъти за периода, обхванат от настоящия анализ.

кръг, а именно, че мобилният достъп до интернет се възприема от потребителите по-скоро като допълваща услуга, а не като взаимозаменяема с останалите видове ширококолов достъп на база характеристики и предназначение на услугите. За фиксирания достъп чрез мобилни мрежи са характерни всички предимства и недостатъци на мобилния достъп, с изключение на мобилността на услугата. Ограниченията отново са свързани с наличието на определен обем трафик на максимална скорост и податливостта на връзката на външни въздействия, които лесно могат да повлияят негативно върху скоростта на пренос на данни.

Недостатък, който КРС също отчита, е че максималните скорости зависят от натовареността и покритието на мрежата, т.е. колкото повече потребители ползват достъп чрез мобилни мрежи през една и съща мобилна клетка, толкова скоростта на download ще бъде по-ниска (например в пикови часове действителната скорост на download може да е далеч по-ниска от максималната теоретична скорост).

По отношение на разгледаните по-горе характеристики достъпът чрез мобилни мрежи до голяма степен се различава от наличните видове жичен достъп.

Въз основа на анализа и отчитайки функционалните характеристики и предназначението на услугите, може да се приеме че между различните видове жичен ширококолов достъп (xDSL, CATV, LAN и FTTx) е налице взаимозаменяемост при търсенето. Предоставянето на услуги чрез безжичните технологии, представени по-горе (вкл. достъпът до интернет чрез мобилни мрежи) не попада в обхвата на разглеждания пазар на дребно.

От гледна точка на цените

Анализът на характеристиките на услугите и тяхното предназначение позволява да се ограничи обхватът на изследваните възможни заместители. Въпреки това, продуктовете характеристики и предназначението сами по себе си са недостатъчни, за да се определи дали две услуги са взаимозаменяеми от гледна точка на търсенето. Поради това КРС изследва цените¹⁰⁷ за самостоятелна¹⁰⁸ услуга на различните видове ширококолов достъп до интернет от гледна точка на потребителското търсене, за да установи дали има съществени изменения в ценовите равнища и условията, при които се предоставят различните видове достъп, което да доведе до различни заключения от изведените във втория кръг на анализ.

В предходния кръг на анализ беше установено, че услугите, предоставяни в определено местоположение чрез ADSL, LAN, CaTV и FTTx имат сходни характеристики и цени, като беше установено, че ценовите условия за ползване на жичния достъп до интернет са по-изгодни спрямо тези, предлагани за безжичния.

По-долу ще бъде направен преглед на условията, при които се предлагат двете условни групи достъп (жичен и безжичен) към момента на изготвяне на анализа и дали е

¹⁰⁷ Тъй като в т. 2.1. по-горе е доказано, че стандартните услуги за домашни и за бизнес потребители принадлежат към един продуктов пазар, и делът на домашните потребители в общия брой потребители на услуги, предназначени за масовия пазар, е близо 90%, при изследване на ценовата взаимозаменяемост между различните видове достъп до интернет, КРС разглежда цените за домашни потребители.

¹⁰⁸ Цените на пакетните услуги зависят както от броя на включените в тях услуги, така и от условията, заложили във всяка от предлаганите на пазара оферти, поради което са трудно сравними или несъпоставими. В тази връзка, КРС разглежда цените за самостоятелна услуга, с цел да бъде постигната сравнимост при прегледа на предлаганите от предприятията тарифи на услугите.

налице промяна в заключенията, направени в предходния кръг по отношение на ценовата взаимозаменяемост между тях.

Жичен достъп

Както беше посочено в т. 1.2.1 на настоящия раздел, ползваните видове жичен достъп в България са xDSL, FTTx, CATV и LAN. В таблицата по-долу са представени средните цени¹⁰⁹ на абонаментните планове (в лв. с ДДС) за посочените видове жичен достъп, разпределени по скоростни интервали¹¹⁰.

Таблица 2

Вид достъп	От и вкл. 144 kbps до 2 Mbps	От и вкл. 2 до 10 Mbps	От 10 и вкл. до 30 Mbps	От и вкл. 30 до 100 Mbps	Над и вкл. 100 Mbps
CATV		13,6	18,0	23,2	37,4
xDSL			19,8	21,8	
FTTx		14,4	18,7	25,7	34,4
LAN	13,6	18,3	21,2	22,6	28,9

Източник: Данни, подадени в КРС.

Видно от посочените данни в таблица 2, средните цени на абонаментните планове на отделните видове жичен достъп, разпределени по скоростни интервали, са сходни. Съгласно представените с въпросниците за отчет на дейността през 2017 г. данни, над 80% от предприятията, които са посочили абонаментни планове за повече от един жичен достъп, не диференцират всички или част от предлаганите планове в зависимост от вида на достъпа.

След въвеждането през 2017 г. на VDSL технологията от БТК, единственото предприятие, което предоставя xDSL достъп, максималната скорост на download на предоставяните xDSL услуги за домашни потребители се повишава от 20 Mbps в края на 2013 г. на 50 Mbps в рамките на изследвания в настоящия анализ период, като стандартната цена за домашни потребители¹¹¹ на план със скорост на download до 20 Mbps, актуален и към момента на изготвяне на анализа, остава на същото равнище както в края на 2013 г. - 17,80 лв. с ДДС, а тази на план със скорост до 50 Mbps е 23,80 лв. с ДДС и е на същата цена, както предоставяния от предприятието оптичен достъп със скорост на download до 50 Mbps.

Към декември 2017 г. историческото предприятие предлага повече оферти за домашни потребители за xDSL достъп спрямо декември 2013 г., част от които са актуални и към момента на изготвяне на анализа. Тези оферти предлагат по-високи максимални скорости на download и upload, в резултат на въвеждането на VDSL. В тази връзка, въпреки отчетеното намаление в броя на абонатите на xDSL на годишна база¹¹², КРС счита, че темпът на спад ще се забави, поради наличието на по-високи максимално достижими скорости, предлагани на сходни с останалите видове жичен достъп цени.

¹⁰⁹ Изчислени на база информация, подадена в КРС с годишните въпросници за отчет на дейността през 2017 г. за абонаментните планове на услугите за достъп до интернет при сключване на едногодишен договор.

¹¹⁰ Скоростните интервали са определени въз основа на информация за максималната скорост на download от международното пространство за всеки ценови план, актуален към 31.12.2017 г.

¹¹¹ За самостоятелна услуга при подписване на едногодишен договор.

¹¹² Раздел IV, т. 1

Към 31.12.2017 г. предприятията, които предоставят оптичен достъп (FTTx) с различна отдалеченост на точката, до която е изградена оптичната свързаност, предлагат цени на крайните потребители в сравнително еднакъв диапазон¹¹³. Цените на оптичния достъп не зависят толкова от близостта на тази точка до жилището на крайния потребител, а по-скоро от скоростта на download. От всички предприятия, които предоставят едновременно повече от един вид оптичен достъп на домашни потребители, 70% не диференцират абонаментните планове според вида, а единствено според максимално достижимите скорости на download и upload.

В периода на настоящия анализ броят на доставчиците на кабелен достъп до интернет (CaTV) намалява значително¹¹⁴, като все по-малко¹¹⁵ предоставят оферти, включващи задължителен абонамент за кабелна телевизия на потребителите на кабелен интернет достъп. Подобно ограничение е налице в резултат на предоставянето на аналогова кабелна телевизия и достъп до интернет чрез общ коаксиален кабел (вкл. чрез хибридна оптично-коаксиална технология (HFC)), тъй като аналоговият сигнал няма как да бъде ограничен при този интерфейс. В допълнение, от всички доставчици на достъп до интернет чрез коаксиална мрежа, които предоставят на потребителите на дребно и друг вид жичен достъп, почти половината не диференцират цените.

LAN достъпът предлага на крайните потребители сравнително високи локални скорости (над 65% от абонатите на LAN достъп ползват скорости на download над 30 Mbps), като може да се приеме, че доставчиците на тази услуга предлагат услуги със сходно качество на това на останалите видове жичен достъп на конкурентни цени.

В следващата таблица са представени средните цени¹¹⁶ на инсталационните такси (в лв. с ДДС) за посочените видове жичен достъп, максималната инсталационна такса (в лв. с ДДС), както и делът на интернет доставчиците, които прилагат такава такса при първоначално инсталиране на услугата, в общия брой предприятия, предоставящи съответния вид достъп през 2017 г.

Таблица 3

Вид достъп	Дял на предприятията, включващи инсталационна такса	Средна цена на инсталация (в лв. с ДДС)	Максимална цена за инсталация (в лв. с ДДС)
CATV	12%	10,0	10,0
xDSL	0%	0,0	0,0
FTTx	17%	25,0	100,0
LAN	27%	30,5	120,0

Източник: Данни, подадени в КРС.

¹¹³ Съгласно информацията, подадена с въпросниците за отчет на дейността през 2017 г.

¹¹⁴ Раздел IV, т. 1.

¹¹⁵ През 2017 г. 6 доставчика на кабелен достъп до интернет (които обхващат по-малко от 1% от общия брой абонати на CaTV достъп) предоставят оферти, включващи в офертите за достъп до интернет задължителен абонамент за кабелна телевизия.

¹¹⁶ Изчислени на база информация, подадена в КРС с годишните въпросници за отчет на дейността през 2017 г. за инсталационните такси на услугите за достъп до интернет при сключване на едногодишен договор.

Видно от представените данни, малко над $\frac{1}{4}$ от предприятията, предоставящи LAN достъп, включват инсталационна такса, като максималната такса, която може да заплати домашен абонат при инсталиране на този вид достъп, е 120 лв. с ДДС. Въпреки това, средната инсталационна такса е 4 пъти по-ниска от максималната и може да се приеме, че се доближава до средната за оптичния достъп.

Въпреки, че от таблицата се вижда, че към 31.12.2017 г. историческото предприятие не е прилагало инсталационна такса за xDSL достъпа, към момента на изготвяне на анализа, на интернет страницата на БТК е посочено, че еднократната цена за инженерно инсталиране на услугата е 20 лв. с ДДС (в случай, че потребителят е избрал тази опция, вместо пакет „Инсталирай сам“), а еднократната активационна такса е 10 лв. с ДДС¹¹⁷.

Съгласно представената по-горе информация и видно от посочените данни в таблица 2 и таблица 3, може да се приеме, че е налице сходство в цените на абонаментните планове по видове жичен достъп за съответните максимално достижими скорости на download от международното пространство, както и в средните инсталационни такси.

Безжичен достъп

В периода 2014-2017 г. на територията на страната се предоставят следните видове достъп чрез безжична технология – RLAN (WLAN), фиксиран достъп чрез мобилни мрежи, мобилен достъп и достъп чрез спътникови мрежи, чиито ценови планове са разгледани по-долу, за да бъде установено дали могат да се считат за взаимозаменяеми в ценово отношение с тези за жичния достъп.

Както бе посочено в т. 1.2.1. по-горе, посредством RLAN (WLAN) достъп се изграждат широколентови безжични мрежи за достъп до крайни потребители и обикновено се използва за свързването на отдалечени компютърни системи и/или локални мрежи, в случай че няма наличен жичен достъп. В следващата таблица са представени данни за средния месечен абонамент¹¹⁸ за RLAN (WLAN) достъп (в лв. с ДДС) по скоростни интервали към 31.12.2017 г. (таблица 4).

Таблица 4

Вид достъп	От и вкл. 144 kbps до 2 Mbps	От и вкл. 2 до 10 Mbps	От 10 и вкл. до 30 Mbps	От и вкл. 30 до 100 Mbps	Над и вкл. 100 Mbps
RLAN	18,0	21,1	23,5	32,0	27,8

Източник: Данни, подадени в КРС.

Видно от данните в таблици 2 и 4, средният месечен абонамент, изчислен въз основа на подадените с въпросниците за отчет на дейността през 2017 г. данни за цените от предприятията, предоставящи RLAN (WLAN) на крайни потребители, е сходен със средните цени на планове на разгледаните по-горе видове жичен достъп. Въпреки наличието на сходство обаче, почти 40% от предприятията предоставят този вид достъп с инсталационна такса, която може да достигне до 250 лв. за домашни абонати (таблица 5) В

¹¹⁷ <https://www.vivacom.bg/bg/residential/ceni-i-uslugi/internet/vivacom-net/vivacom-net-30#tab-harakteristiki>

¹¹⁸ Интернет страниците на най-големите предприятия, предоставящи RLAN не съдържат достатъчно информация за абонаментните планове, поради което са използвани данни, подадени в КРС с годишните въпросници от предприятията към 31.12.2017 г.

допълнение, средната цена за инсталация на RLAN (WLAN) достъп е с 60% по-висока от средната цена за инсталиране на LAN достъп и с близо пет пъти по-висока от средната за инсталиране на кабелен достъп (таблица 3 и таблица 5).

Таблица 5

Вид достъп	Дял на предприятията, включващи инсталационна такса, в общия брой предприятия	Средна цена на инсталация	Максимална цена за инсталация
RLAN	37%	48,6	250,0

Източник: Данни, подадени в КРС.

С въвеждането на 4G технологията в мрежите на предприятията, мобилните услуги за достъп до интернет продължиха своето възходящо развитие по отношение на разнообразието на предлаганите планове, обема на включени данни на максимална скорост, допълнителните услуги¹¹⁹ (например телевизионна услуга и облачно пространство) включени в абонаментните планове. В рамките на този период се наблюдава и значителен спад в цените на предлаганите услуги, което оказва влияние и върху средната цена за 1 МВ от включения обем данни на максимална скорост в пакета.

В таблиците по-долу са представени цените¹²⁰ при подписване на едногодишен договор¹²¹ за абонаментни планове за частни клиенти на всички мобилни предприятия, които предоставят мобилен интернет в България.

Таблица 6

"А1 БЪЛГАРИЯ" ЕАД	Обем данни на максимална скорост МВ	Месечен абонамент (с вкл. ДДС)	Средна цена за МВ в пакета (в лв. с ДДС)	Скорост на даунлоуд след изчерпване на включените МВ	Максимално достижима скорост на даунлоуд/ъглоуд
A1 Surf XS	1 500	12,99 лв.	0,009	64 kbit/s	до 110 Mbps/ до 55 Mbps
A1 Surf S	6 000	19,99 лв.	0,003	64 kbit/s	до 110 Mbps/ до 55 Mbps
A1 Surf M	10 000	23,99 лв.	0,002	64 kbit/s	до 110 Mbps/ до 55 Mbps
A1 Surf L	20 000	29,99 лв.	0,001	64 kbit/s	до 110 Mbps/ до 55 Mbps
A1 Surf XL	35 000	36,99 лв.	0,001	64 kbit/s	до 110 Mbps/ до 55 Mbps
A1 Surf 2XL	40 000	42,99 лв.	0,001	64 kbit/s	до 110 Mbps/ до 55 Mbps

Забележка: Таксува се на 1 КВ. Пакетите дават възможност за преотстъпване на част от общия обем мобилен интернет на до 2 А1 номера. Неизползваният трафик през даден месец не може да бъде прехвърлян за следващ месец.

Таблица 7

¹¹⁹ <http://www.a1.bg/mobilen-internet-surf> ; <http://www.telenor.bg/bg/private/mobile-internet/view/internet-1099-12> ; <https://www.vivacom.bg/bg/residential/ceni-i-uslugi/mobilni-uslugi/mobilen-internet/i-traffic#tab-kupi>

¹²⁰ Цените са посочени на сайтовете на предприятията и са актуални към месец юли 2018 г.

¹²¹ За самостоятелна услуга.

"ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ" ЕАД	Обем данни на максимална скорост МВ	Месечен абонамент (с вкл. ДДС)	Средна цена за МВ в пакета (в лв. с ДДС)	Скорост на даунлоуд след изчерпване на включените МВ	Максимално достижима скорост на даунлоуд/ъглоуд
Интернет 10,99	1 500	10,99 лв.	0,007	64 kbps	до 100 Mbps/ до 38 Mbps

Забележка: Минималното първоначално таксуване е 1 КВ, а интервалът на последващо таксуване е 1 КВ. Включените на месец МВ, които не са изразходени през съответния отчетен период, не се прехвърлят в следващ.

Таблица 8

БТК	Обем данни на максимална скорост МВ	Месечен абонамент (с вкл. ДДС)	Средна цена за МВ в пакета (в лв. с ДДС)	Скорост на даунлоуд след изчерпване на включените МВ	Максимално достижима скорост на даунлоуд/ъглоуд
i-Traffic S+	2 000	11,99 лв.	0,006	64 kbps	до 112 Mbps/ до 37,5 Mbps
i-Traffic M+	5 000	16,99 лв.	0,003	64 kbps	до 112 Mbps/ до 37,5 Mbps
i-Traffic L+	10 000	20,99 лв.	0,002	64 kbps	до 112 Mbps/ до 37,5 Mbps
i-Traffic XL+	20 000	26,99 лв.	0,001	64 kbps	до 112 Mbps/ до 37,5 Mbps
i-Traffic XXL+	40 000	39,99 лв.	0,001	64 kbps	до 112 Mbps/ до 37,5 Mbps

Забележка: Таксуването е на 1 КВ. Неизразходваните включени МВ на максимална скорост не се прехвърлят за следващ месец.

Таблица 9

"TELKOM" АД	Обем данни на максимална скорост МВ	Месечен абонамент	Средна цена за МВ в пакета (в лв. с ДДС)	Скорост на даунлоуд след изчерпване на включените МВ	Максимално достижима скорост на даунлоуд/ъглоуд
Start data 20	20 000	19,90 лв.	0,0010	256 kbps	до 110 Mbps/ до 35 Mbps
Start data 60	60 000	27,90 лв.	0,0005	256 kbps	до 110 Mbps/ до 35 Mbps
Unlimited 100	100 000	37,90 лв.	0,0004	256 kbps	до 110 Mbps/ до 35 Mbps
Unlimited 300	300 000	41,90 лв.	0,0001	256 kbps	до 110 Mbps/ до 35 Mbps

Забележка: Неизразходваният трафик на максимално достижима скорост не се прехвърля към следващия отчетен период.

Таблица 10

"БУЛСАТКОМ" ЕАД	Обем данни на максимална скорост МВ	Месечен абонамент (с вкл. ДДС)	Средна цена за МВ в пакета (в лв. с ДДС)	Скорост на даунлоуд след изчерпване на включените МВ	Максимално достижима скорост на даунлоуд/ъглоуд
Start	20 000	9,00 лв.	0,0005	256 kbps	до 25 Mbps/ до 8 Mbps
Standard	40 000	11,00 лв.	0,0003	256 kbps	до 50 Mbps/ до 16 Mbps
Premium	60 000	13,00 лв.	0,0002	256 kbps	до 75 Mbps/ до 25 Mbps
Max	80 000	16,00 лв.	0,0002	256 kbps	до 100 Mbps/ до 50 Mbps
Extreme	100 000	19,00 лв.	0,0002	256 kbps	до 100 Mbps/ до 50 Mbps

Забележка: Неизразходваният в рамките на един календарен месец трафик на максимално достижима скорост не се прехвърля в следващия. Закупуването на услуги без оборудване не изисква сключването на срочен договор.

Както се вижда от данните в таблиците, цените и условията на планове за мобилен достъп до интернет на мобилните предприятия са сходни. В таблица 11 по-долу е

представена информация за средната цена за 1 МВ на пакетите за мобилен достъп до интернет с включен обем данни съответно от 5 000 МВ и 10 000 МВ за лаптоп или таблет към средата на 2014 г. и към средата на 2018 г., от която е видно, че средните цени за МВ са намалели значително спрямо данните от предходния кръг на анализа.

Таблица 11

Включен обем данни на максимална скорост	5 000 МВ		10 000 МВ	
Година	2014 г.	2018 г.	2014 г.	2018 г.
Средна цена за МВ (в лв.)	0,005	0,003	0,003	0,002

От представената информация може да се направи изводът, че колкото е по-малък включеният обем данни, толкова процентното изменение в цената е по-високо. Изменението в средната цена на 1 МВ от включения обем данни на максимална скорост в пакета за 2018 г. спрямо 2014 г. е съответно 40% за 5 000 МВ и 33% за 10 000 МВ. Към настоящия момент след изчерпване на включения обем данни в пакета, мобилните предприятия ограничават скоростта на крайния потребител до 64 Kbps или 256 Kbps, в зависимост от вида и покритието на мобилните мрежи на предприятията.

Развитието на технологиите за мобилен пренос на данни, както и нарастването на LTE покритието по територия¹²² на мобилните предприятия в България в периода след 2013 г., възстановиха търсенето на слабо използваната допреди това услуга за фиксиран достъп чрез мобилни мрежи¹²³, предоставяна единствено от А1. От началото на 2015 г.¹²⁴ БТК също започна да предоставя услугата на домашни потребители, като за период от 4 години общият брой на абонатите на фиксиран достъп чрез мобилни мрежи нараства почти 50 пъти и към 31.12.2017 г. достига нива, надхвърлящи броя на абонатите на LAN достъп – близо 90 хиляди.

Офертите, предлагани от предприятията към 30.07.2018 г., са представени в табличен вид по-долу, като и за двете услуги е валидно условието, че максимално достижимите скорости не са гарантирани и зависят от натовареността и покритието на мрежата.

Таблица 12

"А1 БЪЛГАРИЯ" ЕАД	Обем данни на максимална скорост МВ	Месечен абонамент (с вкл. ДДС)	Средна цена за МВ в пакета (в лв. с ДДС)	Скорост на даунлоуд след изчерпване на включените МВ	Максимално достижима скорост на даунлоуд/ъплоуд
Net Box 25	25 000	17,99 лв.	0,0007	256 kbit/s	до 21 Mbps/ до 5 Mbps
Net Box 50	50 000	21,99 лв.	0,0004	256 kbit/s	до 42 Mbps/ до 10 Mbps
Net Box 75	75 000	25,99 лв.	0,0003	256 kbit/s	до 100 Mbps/ до 20 Mbps

Таблица 13

¹²² Максималното 4G покритие по територия, е декларирано с годишните въпросници за отчет на дейността през 2017 г. от БТК и обхваща% (*търговска тайна*) от територията на страната, а минималното е декларирано от „Макс Телеком“ ООД („Ти.Ком“ АД) и обхваща едва% (*търговска тайна*) от територията на страната.

¹²³ Към края на 2013 г. абонатите на фиксиран достъп чрез мобилна мрежа са били едва 0,2% от общия брой на абонатите на широкополосен достъп до интернет.

¹²⁴ Изпратено уведомление в КРС съгласно чл. 216, ал. 4 от ЗЕС с вх. № 04-04-9/09.01.2015 г.

БТК	Обем данни на максимална скорост МВ	Месечен абонамент (с вкл. ДДС)	Средна цена за МВ в пакета (в лв. с ДДС)	Скорост на даунлоуд след изчерпване на включените МВ	Максимално достижима скорост на даунлоуд/ъглоуд
Mobix 30 LTE	30 000	17,80 лв.	0,0006	256 kbps	до 112 Mbps/ до 37,5 Mbps
Mobix 60 LTE	60 000	23,80 лв.	0,0004	256 kbps	до 112 Mbps/ до 37,5 Mbps

Услугата „Net Box”¹²⁵, предоставяна от А1, е фиксирана услуга, която дава възможност на абоната да осъществява интернет трафик чрез мобилната мрежа, в това число чрез 4G мрежата на предприятието, като тарифните планове включват обем трафик на максимална скорост. Услугата на БТК - „Vivacom Mobix LTE”¹²⁶, осигурява фиксиран достъп до интернет на територията на България чрез мобилната мрежа на предприятието и съгласно общите условия¹²⁷ се предоставя по стандарти GSM, UMTS и LTE.

От представените в таблиците по-горе данни е видно, че тарифите, на които се предоставя фиксираният достъп чрез мобилните мрежи на двете предприятия, са по-ниски от абонаментните планове за мобилен достъп, предлагани от същите предприятия, и са сравними с плановите за мобилен достъп, предоставян от „Ти.Ком“ АД в 4G мрежата на предприятието за съответния включен обем данни на максимална скорост. Въпреки че предлаганите услуги са в определено местоположение обаче, остават в сила ограниченията, характерни за мобилните интернет услуги като цяло, а именно: лимитиран трафик на максимална скорост, след изчерпването на който скоростта се ограничава, сравнително по-ниска сигурност на връзката, по-ниската скорост на преноса¹²⁸ в сравнение с жичната свързаност, както и по-ниска устойчивост на мрежата към външни въздействия.

Достъп чрез спътникови мрежи

Към 31.12.2017 г. единствените предприятия, които предоставят достъп до интернет чрез спътникови мрежи на територията на България, са БТК и „Нетера“ ЕООД, като общият брой на абонатите на този вид достъп е пренебрежимо малък – едва (търговска тайна) или% (търговска тайна) от общия брой абонати на широколентов достъп до интернет. Предлаганите ценови пакети на официалните интернет страници¹²⁹ на двете предприятия за домашни потребители, актуални към месец юли 2018 г., са представени в таблиците по-долу.

Таблица 14

¹²⁵ <https://www.a1.bg/a1-net-box>

¹²⁶ <http://www.vivacom.bg/bg/residential/ceni-i-uslugi/internet/paketi/mobix-30-lte#tab-pravila-i-uslovija>

¹²⁷ <http://www.vivacom.bg/bg/files/6999-obshti-uslovija-za-predostavjane-na-uslugata-mobix-lte.pdf>

¹²⁸ В зоните, в които няма покритие на 4G мрежите на предприятията.

¹²⁹ <https://www.vivacom.bg/bg/residential/ceni-i-uslugi/internet/sateliten-internet/tooway-internet> ; <https://tooway.neterra.net/bg/plans>

БТК	Обем данни на максимална скорост МВ	Месечен абонамент (с вкл. ДДС)	Средна цена за МВ в пакета (в лв. с ДДС)	Скорост на даунлоуд след изчерпване на включените МВ	Максимално достижима скорост на даунлоуд/ъглоуд
VIVACOM Tooway Основен	8 000	39,00 лв.	0,0049	64 kbps	до 10 Mbps/ до 2 Mbps
VIVACOM Tooway Бронз	10 000	69,00 лв.	0,0069	64 kbps	до 22 Mbps/ до 6 Mbps
VIVACOM Tooway Сребро	25 000	99,00 лв.	0,0040	64 kbps	до 22 Mbps/ до 6 Mbps
VIVACOM Tooway Злато	100 000	169,00 лв.	0,0017	64 kbps	до 22 Mbps/ до 6 Mbps

Забележка: Поддържат се единствено следните протоколи: FTP, HTTP, POP3/SMTP, IMAP и DNS върху UDP.

Таблица 15

"НЕТЕРА" ЕООД	Обем данни на максимална скорост МВ	Месечен абонамент (с вкл. ДДС)	Средна цена за МВ в пакета (в лв. с ДДС)	Скорост на даунлоуд след изчерпване на включените МВ	Максимално достижима скорост на даунлоуд/ъглоуд
Tooway Lite S	2 000	33,60 лв.	0,0168	128 kbps	до 2 Mbps/ до 1 Mbps
Tooway Lite M	10 000	54,00 лв.	0,0054	128 kbps	до 10 Mbps/ до 2 Mbps
Tooway Lite L	16 000	81,60 лв.	0,0051	128 kbps	до 10 Mbps/ до 2 Mbps
Tooway Lite XL	26 000	129,60 лв.	0,0050	128 kbps	до 10 Mbps/ до 2 Mbps
Tooway M	10 000	81,60 лв.	0,0082	128 kbps	до 20 Mbps/ до 6 Mbps
Tooway L	20 000	117,60 лв.	0,0059	128 kbps	до 20 Mbps/ до 6 Mbps
Tooway XL	30 000	154,80 лв.	0,0052	128 kbps	до 20 Mbps/ до 6 Mbps
Tooway XXL	50 000	178,80 лв.	0,0036	128 kbps	до 20 Mbps/ до 6 Mbps

Забележка: Поддържат се единствено следните протоколи - FTP, HTTP, POP3/SMTP, IMAP и DNS.

Подобно на мобилния достъп и на фиксирания достъп чрез мобилни мрежи, и при офертите за достъп чрез спътникови мрежи е включен определен обем данни на максимална скорост. При по-ниските ценови планове е налице ограничение в нощното потребление, а при някои е налице ограничение в услугите за web browsing и e-mail¹³⁰. Основен недостатък на този вид достъп е високата цена както на оборудването, така и на инсталацията и активацията на услугата¹³¹.

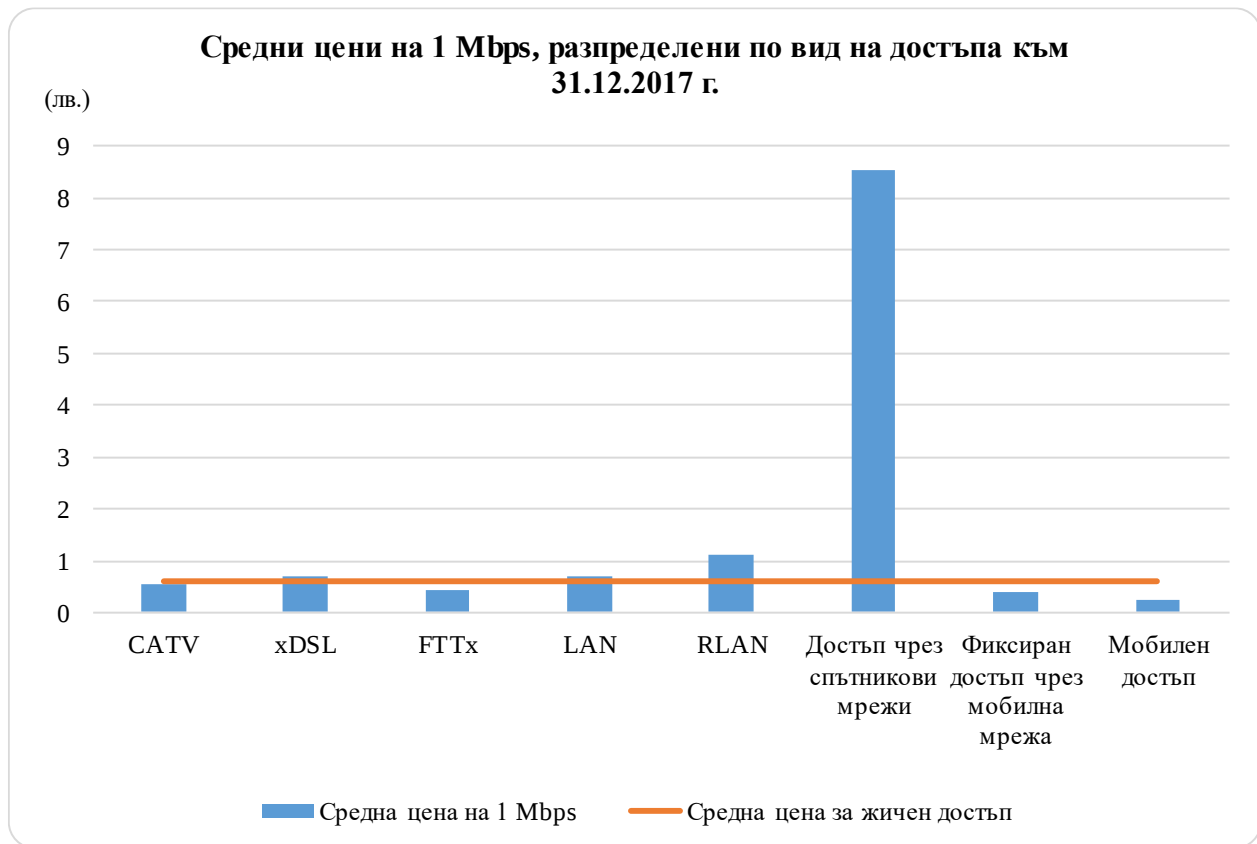
Обобщение

Двата основни фактора, които оказват влияние при избора на оферта за интернет свързаност, са цената и максималната скорост на download. Като цяло продължава тенденцията, наблюдавана при предходния пазарен анализ, максималната скорост на download да нараства и при ниските, и при високите ценови планове. Изчислените от КРС средни цени на единица максимална скорост на download от международното пространство (в Mbps)¹³² по вид на достъпа към края на 2017 г., са представени по-долу.

¹³⁰ <https://www.vivacom.bg/bg/files/897-specifikacija-na-vivacom-tooway-uslugite-i-cenova-lista.pdf>

¹³¹ <https://www.vivacom.bg/bg/residential/ceni-i-uslugi/internet/sateliten-internet/tooway-internet#tab-oborudvane-i-instalacija> ; <https://mysatellite.neterra.net/bg/equipment>

¹³² Изчислена като частно между средната цена на месец (в лв. с ДДС) и средната скорост на download от международното пространство (в Mbps) за всеки вид достъп. Информацията за цените и скоростите на услугите е подадена от предприятията с въпросниците за отчет на дейността през 2017 г.

Забележка: Средните цени за 1 Mbps скорост на download чрез спътникови и мобилни мрежи са изчислени въз основа на максимално достижимите скорости за съответния включен обем данни. Не е взет под внимание фактът, че след изчерпване на включения обем данни на максимална скорост, скоростта пада до 64, 128 или 256 Kbps.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 14

Цените на 1 Mbps максимална скорост на download от международното пространство на жичните видове достъп са в интервал до $\pm 0,1$ лв. спрямо средната цена за жичен достъп. Отклонението на средната цена за 1 Mbps за RLAN е от порядъка на 0,5 лв., а за спътниковия достъп е 7,9 лв. При мобилния достъп и фиксирания достъп чрез мобилни мрежи средните цени на 1 Mbps максимална скорост са сходни (съответно 0,24 и 0,38 лв.) и са по-ниски от средната цена, изчислена за жичния достъп (0,59 лв.).

Въз основа на изложената дотук информация, може да се приеме, че по отношение на жичния достъп изводите, направени в предходния кръг на анализа, продължават да са актуални и в настоящия кръг, а именно, че услугите, предоставяни в определено местоположение чрез xDSL, LAN, CaTV и FTTx имат сходни характеристики, предназначение и цени. Тези видове достъп се характеризират с по-голяма надеждност на връзката и осигуряват възможност за по-висока скорост на преноса в сравнение с безжичните технологии, макар че с развитието на 4G технологията максималната скорост на пренос на мобилния и фиксирания достъп чрез мобилни мрежи, нарасна чувствително. Ценовите условия за ползване на жичния достъп до интернет са в близки граници по отношение на месечния абонамент, а едва едно на всеки пет предприятия прилага еднократна такса за първоначална инсталация. При безжичната свързаност чрез RLAN и

достъпа чрез спътникови мрежи също не се наблюдават съществени различия по отношение на цените и характеристиките на услугите спрямо предходния пазарен анализ. Цените, на които се предлагат услугите, са сравнително (при RLAN) или съществено (при спътниковия достъп) по-високи, като почти 40% от предприятията, предлагащи свързаност чрез RLAN и 100% от тези, предлагащи спътников достъп, прилагат цени за първоначално инсталиране на услугите, достигащи съответно до 250 и до 300 лв. Това дава основание да се допусне, че при малко (5-10%), но трайно повишаване в цената на някой от изброените видове жичен достъп (xDSL, CaTV, LAN и FTTx) потребителите биха били склонни да пренасочат търсенето към някой от другите видове жичен достъп, но е малко вероятно да го заменят с безжичен.

По отношение на надеждността на връзката също са налице различия в характеристиките на достъпа, реализиран чрез безжични технологии и жичния достъп (т. 2.2.1. от настоящия раздел). Предвид използването на ефир при осъществяване на пренос на данни различните видове безжичен достъп са уязвими на атмосферни условия, които могат да предизвикат сериозни прекъсвания в предоставянето на услугите.

Както е представено в фигура 14 по-горе, към момента на изготвяне на настоящия пазарен анализ средните цени за единица скорост (1 Mbps) на мобилния достъп и на фиксирания достъп чрез мобилни мрежи за домашни потребители¹³³ (съответно 0,24 лв. и 0,38 лв.) са по-ниски от тази на жичния достъп (0,59 лв.). Според КРС обаче, с голяма тежест от потребителска гледна точка са предлаганият обем на трафика и сигурността на връзката. В тази връзка следва да се вземе под внимание фактът, че тарифните планове на мобилните предприятия продължават да включват ограничен по обем трафик на максимална скорост, след което скоростта пада до 64 или 256 Kbps (в зависимост от вида и покритието на мобилните мрежи на предприятията и вида на съответния достъп – мобилен или фиксиран достъп чрез мобилни мрежи).

Според КРС крайните потребители продължават да възприемат мобилния достъп до интернет по-скоро като допълваща услуга към жичния достъп, вместо като взаимозаменяема. Доказателство, подкрепящо това твърдение, е и фактът, че продължава тенденцията, наблюдавана и в рамките на предходните два кръга на анализ, на нарастване както на абонатите на мобилен достъп до интернет¹³⁴, така и на абонатите на жичен достъп. За периода 2013 – 2017 г. броят на абонатите на жичен достъп (LAN, CaTV, xDSL и FTTx) нараства с над 20%, а този на мобилния достъп – 2,3 пъти. Това потвърждава извода, направен в предходните пазарни анализи, че не е налице отказване на абонати, ползващи достъп в определено местоположение, за сметка на достъпа през мобилна мрежа.

Данните за проникването на широколентовия достъп в определено местоположение и мобилния достъп до интернет за периода 2013-2017 г., представени на фигура 8 също са основание да се счита, че потребителите възприемат двете услуги като допълващи.

¹³³ При изчисляване на средната цена за 1 Mbps на мобилния достъп и на фиксирания достъп чрез мобилни мрежи за домашни потребители са взети предвид средния месечен абонамент и средната скорост, която може да се достигне в рамките на включения в пакета трафик на максимална скорост.

¹³⁴ Включени са абонати на пакетна услуга и на самостоятелна услуга чрез карти за данни и модеми.

Друго доказателство за направеното заключение е ръстът на трафика за периода 2014-2017 г. Трафикът, генериран от фиксирани мрежи¹³⁵ и този, генериран от мобилни¹³⁶, нарастват съответно с 43,5% за фиксирания и 6,5 пъти за мобилния, като обемът на трафика, генериран от мобилен достъп до интернет към края на 2017 г. вече представлява 3% от трафика, генериран от останалите видове достъп до интернет, като бележи ръст от 2,4 процентни пункта спрямо края на 2014 г. Също така, независимо че средният месечен трафик, генериран от абонат на мобилен интернет достъп, нараства над 3 пъти за четиригодишния период – до 1,86 GB, той е над 100 пъти по-нисък от генерирания среден месечен трафик от абонат на фиксиран достъп, който към 31.12.2017 г. е почти 200 GB. Това, както и фактът, че през разглеждания в анализа период потреблението на пакетни услуги с включени едновременно фиксиран и мобилен достъп до интернет нараства, като абонатите на тези услуги бележат ръст от почти 7 пъти, потвърждава заключението, че потребителите ползват мобилния достъп като допълнителен към този в определено местоположение, с основно предназначение – достъп до услуги, които не изискват обмяна на голям обем трафик. От друга страна, фиксираният достъп чрез мобилни мрежи не може да се счита за допълваща услуга към останалите видове достъп в определено местоположение, поради липса на мобилност на услугата. Както беше посочено, средната цена на 1 Mbps е по-ниска от средната за единица скорост на жичния достъп, но въпреки това ограниченията по отношение на лимитирания трафик на максимална скорост, както и по-слабата надеждност на връзката, според КРС играят съществена роля върху различното му възприемане от страна на потребителите в сравнение с жичния достъп в резултат на което двата вида достъп не биха могли да се разглеждат и като взаимозаменяеми от гледна точка на търсенето.

На база на представената информация, КРС потвърждава заключенията, направени в предходния кръг на анализ, че не е налице взаимозаменяемост от страна на търсенето между достъпа до интернет в определено местоположение и достъпът чрез мобилни мрежи. Развитието на 4G технологията за разглеждания период не оказва значително влияние върху тенденцията на проникване на услугите за достъп в определено местоположение и услугите за достъп чрез мобилните мрежи сред населението и тяхното потребление, което да повлияе върху изводите на регулатора, направени в предходния кръг на анализ.

2.2.2. Взаимозаменяемост при предлагането

При изследване на взаимозаменяемостта при предлагането следва да бъде отчетена готовността на предприятие, което не е активно на съответния продуктов пазар, да навлезе на пазара в рамките на кратък период от време и без значителни разходи, в резултат на малко, но значимо и трайно ценово увеличение.

През периода, обхванат от настоящия анализ, продължи процесът на изграждане или надграждане на мрежите на доставчиците на жичен достъп, който е в резултат на развитието на технологиите и на по-високите изисквания на потребителите. Така например, от няколко години насам историческото предприятие БТК развива паралелна на медната си мрежа оптична мрежа за достъп, като все по-голям дял от абонатите му заменят

¹³⁵ Трафик, генериран от абонати на дребно на фиксиран широколентов достъп до интернет, който е измерен в точката на достъп на крайния потребител и включва общия трафик от download и upload. Включват се всички видове достъп без тези чрез мобилните мрежи на предприятията.

¹³⁶ Включва се целият трафик чрез мобилните мрежи на предприятията.

ползваните услуги за достъп до интернет чрез ADSL със самостоятелни или пакетни оферти за услуги, предоставяни чрез оптичен достъп, а доставчиците на CATV достъп разширяват обхвата на населените места с въведен стандарт DOCSIS 3.0. Съгласно представената информация в т. 1.2.1 от настоящия раздел към края на 2017 г. мрежите на предприятията, предоставящи CATV достъп с въведен стандарт DOCSIS 3.0, са разположени в 217 населени места в България, като броят на абонатите на този вид достъп е 276 009 (над 91% от общия брой на абонатите на CATV достъп). За сравнение, в края на периода, обхванат от предходния пазарен анализ – 31.12.2013 г., кабелните мрежи с въведен стандарт DOCSIS 3.0, са били изградени в общо 173 населени места или с 25% по-малко от края на настоящия отчетен период. Предвид намаляването на броя на доставчиците на CATV достъп през разглеждания период КРС направи допълнителен анализ на развитието на техните мрежи за достъп. Въз основа на анализа КРС констатира, че през 2017 г. спрямо 2013 г. 6 доставчика са преустановили предоставянето на CATV достъп, но същевременно същите са преминали към предоставянето на други видове жичен достъп (FTTH, FTTB и FTTN/C). Две предприятия¹³⁷ са започнали паралелно с кабелния достъп да предоставят LAN и FTTH, а най-големите доставчици на CATV достъп¹³⁸ продължават да развиват както кабелния, така и останалите видове жичен достъп (FTTH, FTTB и LAN), които предоставят. Въз основа на посочените по-горе констатации КРС стига до заключение, че доставчиците на кабелен достъп могат сравнително лесно в краткосрочен план да започнат да предлагат други видове достъп при определени условия, в това число при относително малко, но трайно повишаване на цената на различен от кабелния вид жичен достъп на дребно.

С оглед на това, КРС счита, че по отношение на взаимозаменяемостта при предлагането, различните видове жичен достъп (xDSL, LAN, CaTV и FTTx) попадат в рамките на един съответен продуктов пазар.

КРС изследва и взаимозаменяемостта при предлагането между безжичния (включително чрез мобилни мрежи) достъп и жичния ширококолов достъп до интернет, като счита, че за да навлязат на пазара на жичен ширококолов достъп предприятията, предоставящи безжичен достъп до интернет, е необходимо да изградят собствена фиксирана мрежа или да придобият такава. Вземайки предвид необходимостта от влагане на значителни по обем инвестиции, наличието на трудно възстановими разходи, както и бариери от икономически характер (като разпознаваемост на търговската марка, нежелание от страна на потребителите за прехвърляне от един към друг доставчик и др.), КРС счита, че е малко вероятно предприятие, предоставящо безжични (включително чрез мобилни мрежи) услуги за достъп до интернет, да навлезе на пазара на ширококолов достъп в определено местоположение в отговор на малко, но значимо и трайно ценово увеличение, в рамките на кратък срок и без да претърпи значителни разходи. Обратното също е валидно, тъй като навлизането на пазара на безжичен ширококолов достъп от предприятие, предоставящо жичен ширококолов достъп до интернет, е свързано с ползването на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър (за достъпа чрез мобилни мрежи), както и със значителни инвестиции в изграждане на безжична (вкл. мобилна наземна) мрежа.

¹³⁷ и (търговска тайна).

¹³⁸ А1, „Кабел Сат-Запад“ ООД и „М Сат Кейбъл“ ЕАД

На база на гореизложеното, КРС счита, че разгледаните видове безжичен достъп (RLAN, UMTS/HSPA+ и 4G LTE) не са взаимозаменяеми от гледна точка на предлагането на продуктите на дребно за жичен ширококолов достъп до интернет.

Заклучение

Съпоставяйки функционалните и ценовите характеристики на различните видове безжичен достъп и жичния ширококолов достъп в определено местоположение, КРС счита, че не е налице взаимозаменяемост при търсенето и при предлагането между жичния ширококолов достъп и безжичния достъп. КРС приема мобилния достъп до интернет като допълваща услуга, имайки предвид, че на пазара на дребно на интернет достъп се предлагат пакети, включващи както жичен достъп до интернет, така и мобилен достъп до интернет.

Пазарът на дребно на ширококолов достъп се състои от стандартни продукти и услуги, предлагани както самостоятелно, така и в пакет с други електронни съобщителни услуги на масовия пазар (домашни абонати и бизнес потребители) чрез традиционната телефонна мрежа (xDSL), влакнесто-оптични мрежи за пренос на данни (FTTH, FTTB, FTTC/FTTN), мрежи за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, базирани на коаксиални кабели или на хибридна оптично-коаксиална (HFC) технология (CATV) и локални мрежи за пренос на данни (LAN), изградени на базата на Ethernet протокол.

3. Съответен географски пазар

В предходния кръг на пазарен анализ, комисията определи съответния географски пазар на ширококолов достъп на дребно като национален по своя обхват, отчитайки в максимална степен разпоредбите на европейското и националното законодателство, въз основа на набор от критерии за анализ на хомогенността на конкурентните условия. В резултат на широкото разпространение на алтернативни инфраструктури на територията на Република България, в настоящия кръг на пазарен анализ КРС отново ще разгледа подробно дали са налице различия в конкурентните условия на национално ниво, които да обусловят съответния географски пазар да бъде определен на поднационално ниво.

Съгласно т. 48 от Насоките и чл. 4, ал. 4 от Методиката за пазарните анализи, географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги и в която конкурентните условия са достатъчно еднородни и се различават от тези в съседни географски райони, в които преобладаващите конкурентни условия са значително по-различни. Традиционно КРС определя географския обхват на съответния пазар при отчитане на покритието по територия на обществените електронни съобщителни мрежи и наличието на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги¹³⁹. Докато в исторически план дефинирането на географския обхват на пазара следваше района, обхванат от мрежата на историческото предприятие, то с развитието на алтернативните мрежи (включително NGA), е възможно да бъдат налице случаи, в които конкурентните условия да се различават до такава степен,

¹³⁹ Т. 51 от Насоките и чл. 10, ал. 1 от Методиката за пазарните анализи

че определянето на национален пазар да не може да бъде оправдано и поради това географският пазар да бъде определен на поднационално ниво¹⁴⁰. Във връзка с това, поради активното развитие и разпространението на алтернативни на традиционната мрежа на историческото предприятие инфраструктури, разгледани в т. 1 от настоящия раздел, КРС изследва дали са налице различия в условията на конкуренцията на национално ниво, за да установи оправдано ли е определянето на поднационални географски пазари или налагането на различни коригиращи мерки¹⁴¹.

Наличието на предприятия, които оказват или биха могли да окажат конкурентен натиск върху поведението на историческото предприятие в определени райони, различията в характеристиките и цените на предлаганите в определени райони услуги, биха оправдали извършването на детайлен географски анализ. В тази връзка, както и с оглед последователност и съпоставимост, КРС отново прилага подхода, използван в предходния кръг на анализ, като използва предварителните критерии за анализ на хомогенността на конкурентните условия на пазара на ширококоловтов достъп на дребно, посочени в Общата позиция на ОЕРЕС¹⁴², а именно:

- Покритие на алтернативни регионални/локални инфраструктури и конкурентния натиск на дребно, оказван въз основа на тези инфраструктури от страна на активните предприятия;
- Брой на предприятията, предоставящи услуги на дребно в определени географски зони и тяхната големина;
- Цени и ценови различия.

Предвид развитието на пазара и активното внедряване на мрежи за достъп от следващо поколение както от историческото, така и от алтернативните предприятия, КРС изследва дали са налице разлики в динамиката на конкуренцията на пазара на ширококоловтов достъп на дребно на национално ниво, което да рефлектира върху определянето на поднационални географски пазари, като при това изследване са взети предвид всички специфични за Република България национални особености, както и развитието на този пазар във времето.

Покритие ¹⁴³ на алтернативни регионални/локални инфраструктури и конкурентния натиск на дребно, оказван въз основа на тези инфраструктури от страна на активните предприятия

Съгласно Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 09.10.2014 г.¹⁴⁴, националният регулатор следва да разгледа обхвата на мрежата на потенциалното предприятие със значителна пазарна сила¹⁴⁵ и дали то действа еднакво в

¹⁴⁰ Обща позиция на ОЕРЕС относно географските аспекти на пазарните анализи BoR (14) 73, чл. 37-38

¹⁴¹ Препоръка на Комисията от 20.09.2010 г. относно регулирания достъп до мрежи за достъп от следващо поколение NGN (2010/572/EC), пар. 9

¹⁴² Обща позиция на ОЕРЕС относно географските аспекти на пазарните анализи BoR (14) 73, Раздел IV

¹⁴³ За целите на анализа, показателят се изчислява като съотношение между населението във всички населени места, в които се предоставя ширококоловтов достъп и населението в страната към 31.12.2017 г. по данни на НСИ.

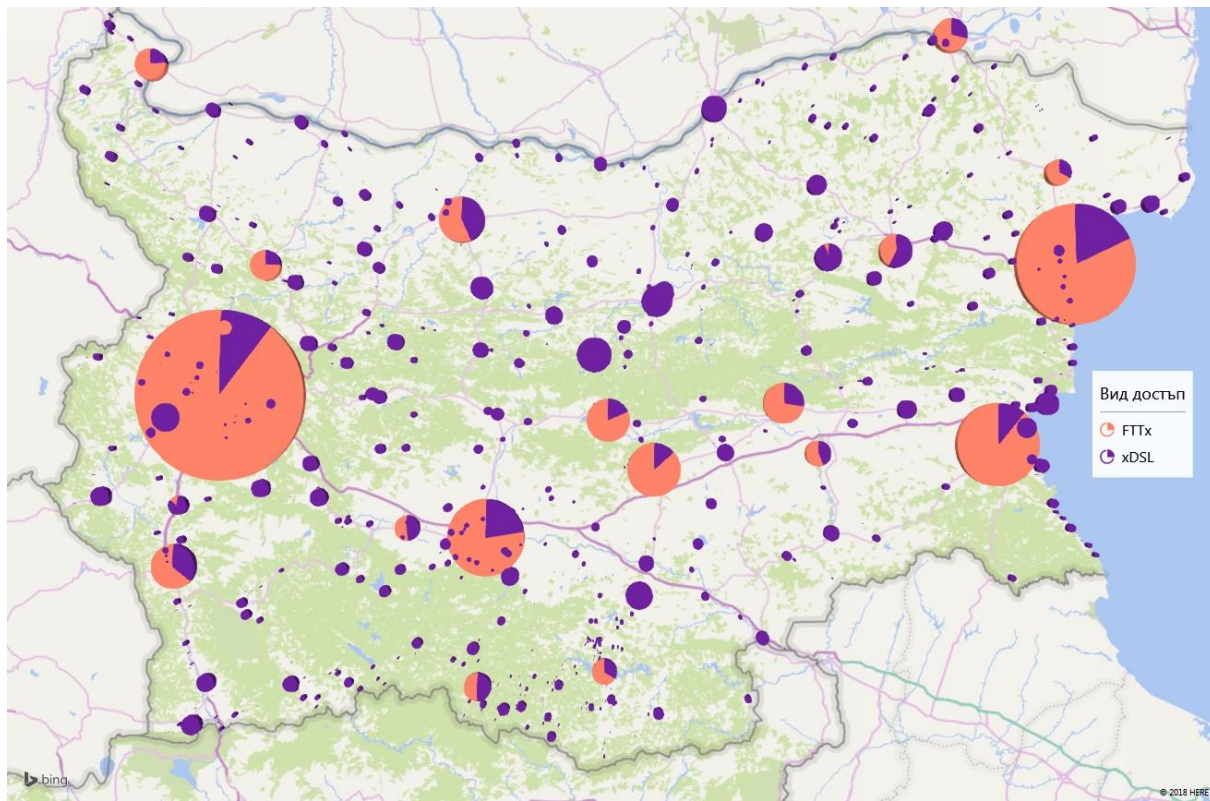
¹⁴⁴ Разяснителна бележка към Препоръката за съответните пазари от 09.10.2014 г., т. 2.5

¹⁴⁵ На втори кръг анализ на съответния пазар на локален достъп в определено местоположение (Приложение към Решение на КРС № 372/13.08.2015 г.) КРС определи историческото предприятие БТК като предприятие

района на своята мрежа, както и дали е изправено пред съществено различни условия на конкуренция до степен, ограничаваща дейността му в някои райони, но не и в други.

Различният конкурентен натиск може да произтича от присъствието на алтернативни платформи, различни от xDSL¹⁴⁶, изградени от алтернативните предприятия на територията на определена държава-членка. Поради наличието на голям брой алтернативни инфраструктури в България, в настоящия раздел ще бъде разгледано тяхното покритие и дали разпространението им оказва или би могло да оказва конкурентен натиск върху поведението на историческото предприятие.

Към 31.12.2017 г. историческото предприятие БТК притежава медна мрежа с национално покритие и предоставя услуги на дребно чрез нея в (*търговска тайна*) населени места¹⁴⁷, в които живее 79,0% от населението на страната. Паралелно с това предприятието развива оптична мрежа и чрез нея предоставя услугите си в ... населени места (*търговска тайна*), покривайки над 44% от населението в страната. Покритието на историческото предприятие е представено на фигура 15.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 15

със значително въздействие върху пазара. Базирайки се на тези заключения, в настоящия анализ на географския обхват на разглеждания пазар КРС ще разгледа обхвата на мрежата на БТК като потенциално предприятие със значителна пазарна сила.

¹⁴⁶ Разяснителна бележка към Препоръката за съответните пазари от 09.10.2014 г., стр. 13

¹⁴⁷ В. т.ч. VDSL в ... (*търговска тайна*) населени места, в които е преустановено предоставянето на ADSL достъп.

По данни, подадени в КРС, към 31.12.2017 г. мрежите на предприятията (включително историческото), които предоставят услуги за достъп, включени в обхвата на продуктивния пазар на дребно, покриват 91,9% от населението на страната. През 2013 г. покрито от широколентов жичен достъп е било 90,3% от населението, което показва нарастване с 1,6 процентни пункта. Нараства също и общият брой предприятия, предоставящи достъп, като в края на 2017 г. 548 предприятия (включително БТК), предоставят достъп на територията на 1977 населени места (включително курортни комплекси, местности и вилни селища) в страната. Сравнено с края на 2013 г., когато достъп са предоставяли 537 предприятия в 1859 населени места, се отчита ръст от 6,3% на база брой населени места.

В таблица 16 е представена детайлна информация за броя на населените места в България, в зависимост от броя на доставчиците и населението към края на 2017 г.

Таблица 16

Брой доставчици	Брой населени места	Брой абонати	Население (брой)	% от населението
0	3 287	0	570 090	8,1%
1	1 234	60 353	756 481	10,7%
2	453	110 062	736 546	10,4%
3	179	115 314	616 184	8,7%
4	49	103 579	461 861	6,6%
5	28	158 836	607 301	8,6%
6	15	179 476	626 454	8,9%
7	4	74 663	266 375	3,8%
8	1	26 779	68 780	1,0%
9	1	11 704	73 638	1,0%
10	1	47 838	144 125	2,0%
16	1	76 225	202 694	2,9%
22	1	111 688	345 213	4,9%
45	1	123 847	335 854	4,8%
79	1	472 693	1 238 438	17,6%

Забележка: В справката не са включени курортни комплекси, местности и вилни селища, които имат абонати, но за които не е налице брой население. По данни на НСИ към 31.12.2017 г. 162 населени места в България (от общо 5 256) са останали без население.

Източник: Данни, подадени в КРС

Към края на 2017 г. едва 8,1% от населението на страната¹⁴⁸ не е обхванато от широколентови мрежи за достъп, включени в обхвата на дефинирания продуктов пазар, като този дял е намалял спрямо 2013 г. с 1,6 процентни пункта. Следва да се отчете фактът, че в част от тези населени места са изградени електронни съобщителни мрежи, чрез които се предоставя IPTV и кабелна телевизия, от което може да се предположи, че при наличие на търсене на достъп до интернет в определено местоположение, присъстващите там предприятия ще имат възможност да предоставят такъв в относително кратък период от време.

Видно от данните в таблица 16 70,7% от населението в България живее в населени места, в които има фиксирани широколентови мрежи на 3 или повече доставчика. През 2013 г. населението, покрито от трима и повече доставчика, е било 69%. При населените места, покрити от двама доставчика, също се отчита ръст – от 430 в края на 2013 г. на 453 в края на разглеждания в настоящия анализ период, а броят на абонатите в тях е нараснал с 26,4%. Населените места, покрити от един доставчик са се увеличили спрямо 2013 г. с 4,8%, като достигат 1234 в края на разглеждания период, а ръстът в броя на абонатите в тях – 40,9% достигайки 60 353 през 2017 г. Въпреки незначителното увеличение на покритието по население – от 1,6 процентни пункта спрямо 2013 г., населените места, в които достъп предоставят три или повече предприятия, са се увеличили с 16% и в края на 2017 г. те вече са 282¹⁴⁹, като в тях живеят 1,5 млн. абоната или с 19,1% повече спрямо края на предходния отчетен период. Това показва, че на разглеждания продуктов пазар на дребно не са налице високи бариери за навлизане.

В таблица 17 са представени предприятията, които обслужват най-голям брой населени места в качеството им на единствен доставчик, както и дела на тези населени места в общия брой населени места с един доставчик към 31.12.2017 г.

Таблица 17

(таблицата съдържа данни, обявени за търговска тайна)

Предприятие	2013 г.		2017 г.	
	Брой населени места	Дял от общия брой населени места с един доставчик	Брой населени места	Дял от общия брой населени места с един доставчик
БТК	Търговска тайна!			
"Булсатком" ЕАД				
"А1 България" ЕАД				
"Телнет" ООД				
"Бдин БГ КОМ" ООД				
Останалите предприятия	618	52,2%	681	54,9%
Общо	1184	100%	1240	100%

Забележка: В справката са включени курортни комплекси, местности и вилни селища, за които не е налице брой население, но има абонати.

¹⁴⁸ В голямата си част това са жители на малки населени места с ограничен брой застаряващо население, което не проявява интерес, няма умения за работа с интернет или за което оборудването и месечните такси са неприемливо скъпа услуга.

¹⁴⁹ 243 бр. през 2013 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Данните в таблица 17 потвърждават тенденцията от предходния кръг анализ за намаляване на броя населени места, в които БТК е единствен доставчик. Отчетеният спад спрямо 2013 г. е от ... процентни пункта (*търговска тайна*) в относително изражение или населени места (*търговска тайна*) по-малко – в абсолютно. В тези населени места през 2017 г. вече са навлезли нови предприятия и БТК не е единственият доставчик. Видно от таблицата, в края на наблюдавания период историческото предприятие се явява единствен доставчик в ...% (*търговска тайна*) от населените места, обслужвани от един доставчик.

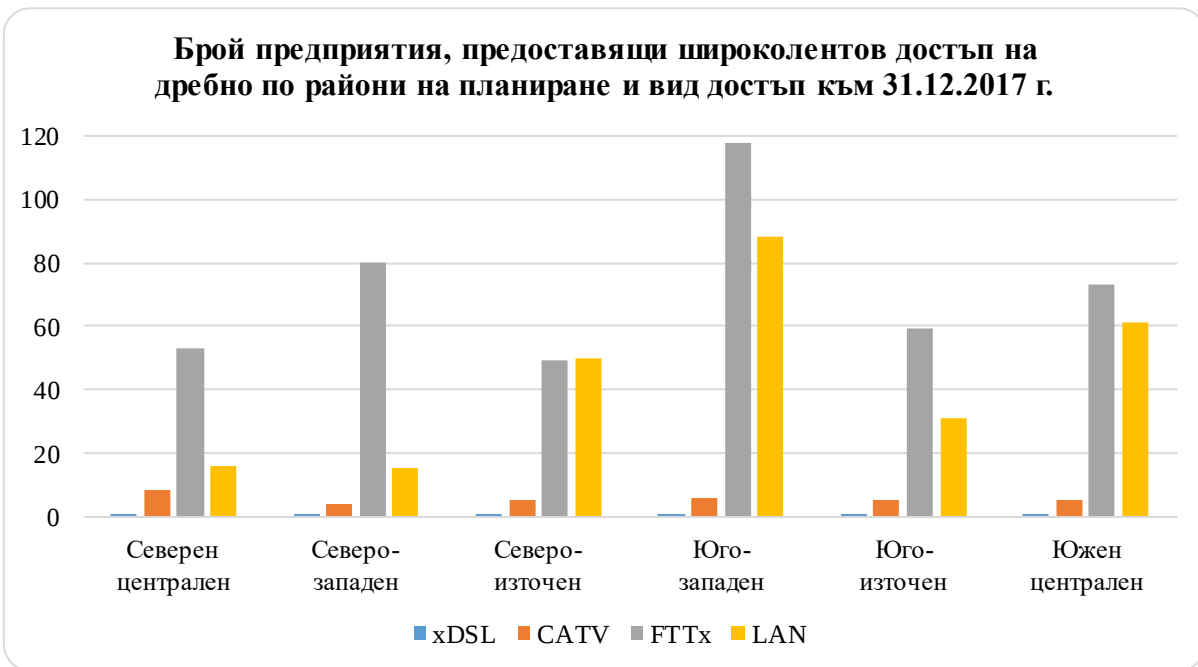
Най-голям ръст при предприятията, единствени доставчици, отчита Булсатком, който през 2013 г. не е бил единствен доставчик в нито едно населено място, а през 2017 г. обхваща дял от% (*търговска тайна*) от общия брой населени места с един доставчик. Спрямо 2013 г. (*търговска тайна*) от тези населени места не са разполагали с широколентов достъп, в (*търговска тайна*) населени места Булсатком измества историческото предприятие, а в други ... (*търговска тайна*) измества различни местни доставчици.

Предприятията, обслужвали населени места в качеството им на единствен доставчик, нарастват с 9% спрямо 2013 г. и достигат 215 в края на 2017 г. За същия период, абонатите в 155 населени места, обслужвани от един доставчик в края на 2013 г., вече могат да избират между два и повече доставчици, което потвърждава направеното по-горе твърдение за липса на високи бариери за навлизане, от което може да се заключи, че са налице предпоставки за развитието на конкуренцията в тези населени места, дори ако те са по-малко привлекателни от икономическа гледна точка.

В Общата позиция на ОЕРЕС¹⁵⁰ е посочено, че обхватът на алтернативните регионални/локални инфраструктури и конкурентният натиск, възникнали на ниво пазар на дребно от страна на активните предприятия, осъществяващи дейност въз основа на тези инфраструктури, са естествена отправна точка за анализа на хомогенността на конкурентните условия. С оглед съпоставимост на направените изводи в предходния пазарен анализ, КРС счита за целесъобразно и оправдано отново да оцени динамиката на конкуренцията на ниво административни райони и по-специално райони на планиране или статистически райони NUTS-2, според класификацията на териториалните единици в България.

На фигура 16 е представено географското разпределение на предприятията и техните мрежи по райони на планиране, съобразно вида на предоставяния достъп.

¹⁵⁰ Обща позиция на ОЕРЕС относно географските аспекти на пазарните анализи BoR (14) 73, чл. 46

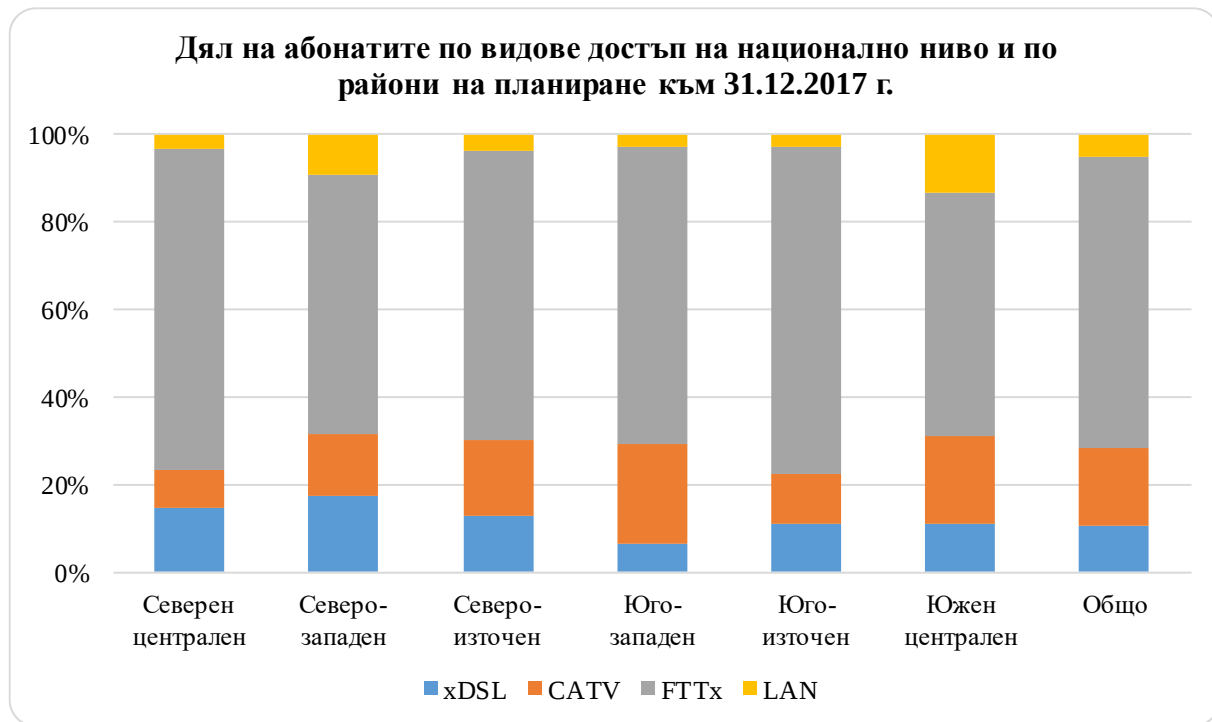

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 16

Данните от фигурата показват, че на пазара на широколентов достъп на дребно за всеки един от районите на планиране са налични всички видове достъп, включени в обхвата му. Броят на предприятията, които предоставят xDSL и CATV достъп за различните райони е съизмерим. Във всеки от районите, доставчиците на LAN и FTTx достъп са съответно повече от 15 и повече от 49. Вариациите в броя им по райони може да бъде обусловен от различните социално-икономически условия, с които се характеризират те. Например броят на населението, в т.ч. икономически активното, структурата по отношение на възрастта и образованието на населението, разпределение на административните структури и др., могат да се считат за предпоставки за различната степен на търсене на услуги за достъп до интернет, което обяснява и различната степен на концентрацията на предприятия, осигуряващи достъп.

В следващата фигура е представена информация за разпределението на дела на абонатите на широколентов достъп на дребно по вид на достъпа и по райони на планиране.

Източник: Данни, подадени в КРС

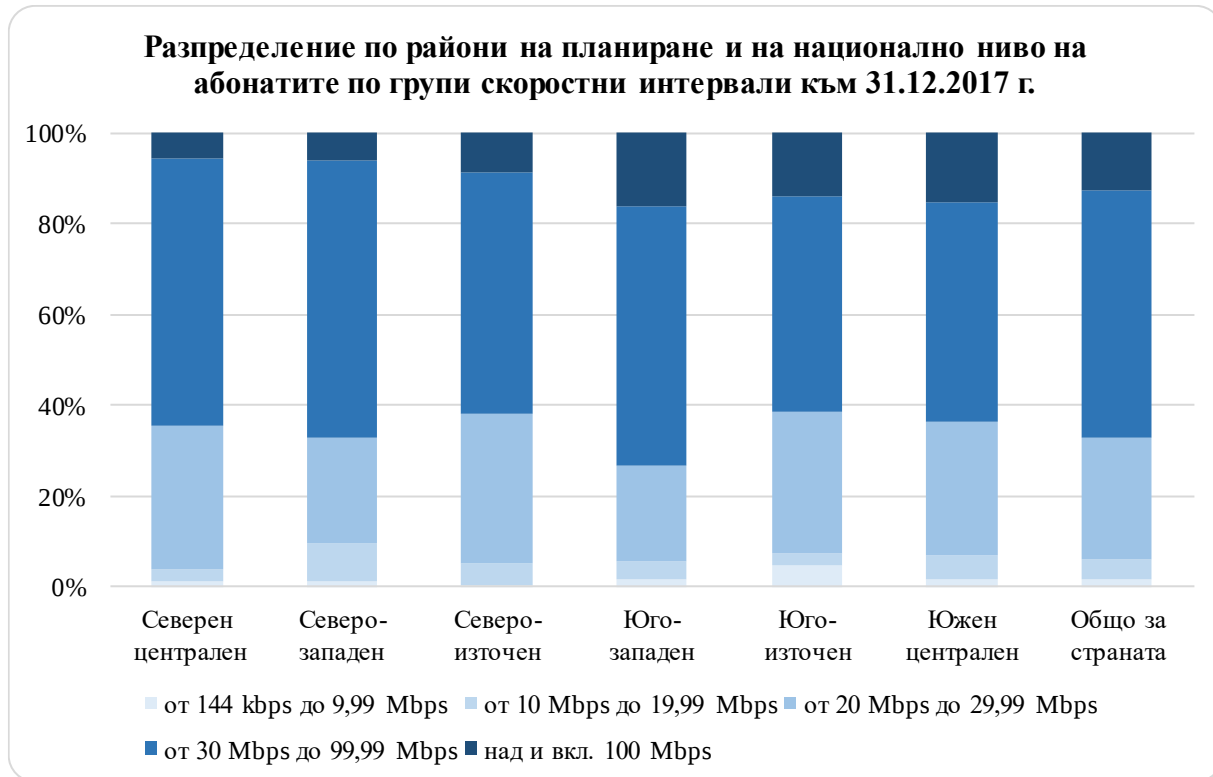
Фигура 17

Видно от данните, разпределението на абонатите по видове достъп във всички райони е сходно. Най-висок дял имат абонатите на FTTx достъп, следвани от абонатите на CATV и xDSL. Най-малък е дялът на абонатите на LAN достъп. От представените 6 района, най-висок ръст в дела на абонатите на оптичен достъп в общия брой абонати през 2017 г. спрямо 2013 г. се отчита в Югоизточния район - с цели 17,9 процентни пункта, а най-нисък е ръстът в Югозападния район – с 5,2 процентни пункта. Въпреки различния темп на ръст, броят на абонатите на FTTx по райони на планиране следва общата тенденция на нарастване, която се наблюдава на пазара като цяло за разглеждания в настоящия анализ период. При абонатите на CATV достъп също се отчита ръст както по райони на планиране, така и на национално ниво, макар и с по-ниски темпове.

Броят на абонатите на xDSL и LAN достъп намалява както на национално ниво, така и по райони на планиране. Дялът на абонатите на xDSL достъп в общия брой намалява с 8,1 процентни пункта – от 18,4% в края на 2013 г. до 10,3% в края на периода общо за страната. Спад в дела на xDSL достъпа се наблюдава във всеки един от районите на планиране, като най-значим този спад е в Североизточния район (с 12,6 процентни пункта). При абонатите на LAN достъп спадът за същия период на национално ниво е с 3,9 процентни пункта (9,0% през 2013 г.). Въпреки увеличения брой предприятия, предоставящи LAN достъп в Североизточния район (от 34 през 2013 г. на 50 през 2017 г.), дялът на абонатите там също бележи спад с 4,2 процентни пункта, съответно от 7,9% на 3,7%.

При определянето на географския обхват на пазара следва да се направи анализ и дали са налице значителни географски различия в характеристиките на предлаганите от предприятията услуги. В тази връзка, на следващата фигура е представена информация

относно разпределението на абонатите по групи скоростни интервали на национално ниво и по райони на планиране.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 18

В края на 2017 г., 94% от абонатите на национално ниво използват скорости над 20 Mbps като през 2013 г. този дял е бил 64,5%. Сравнително сходно увеличение (от 19 процентни пункта в Югозападен до 39,5 процентни пункта в Южен централен район) се наблюдава и в дела на абонатите, използващи скорости над 20 Mbps на ниво райони на планиране. Според данните, представени на фигура 18, над 90% от абонатите във всеки един от районите на планиране в България ползват скорости над 20 Mbps, като най-нисък е дялът на тези в Северозападния район (90,6%), а най-висок в Северния централен район – 96,3%. Въпреки лекото изоставане по този показател на Северозападния район, следва да се отбележи, че в групата скорости над 30 Mbps той се подрежда на второ място след Югозападния, като дялът на абонатите, ползващи тези скоростни интервали в Северозападния район в периода 2013 – 2017 г., се е увеличил с 25 процентни пункта (за сравнение увеличението на дела на абонатите в Югозападния район за същата група скорости е в размер на 17 процентни пункта). Значително се е увеличил дялът на абонатите със скорости над и включително 100 Mbps, на национално ниво ръстът е с 9,7 процентни пункта (от 3,0% през 2013 г. до 12,7% през 2017 г.), а най-голямо е това увеличение в Южен централен район (с 12,7 процентни пункта).

В периода 2013–2017 г. тенденцията за намаляване броя на абонатите, използващи скорости в интервалите 144 Kbps - 9,99 Mbps и 10 Mbps -19,99 Mbps се наблюдава както на национално ниво, така и във всеки един от районите на планиране. През 2013 г. 35,5% от общия брой абонати са ползвали скорости в тези два интервала, докато през 2017 г. едва

6,0% от тях продължават да ги използват. По райони на планиране намалението е в рамките от 19 процентни пункта в Югозападния район до 39,5 процентни пункта в Южен централен.

Данните водят до извода, че не се наблюдават значителни географски различия в характеристиките на предлаганите услуги по отношение на скоростта. Географското разпределение на абонатите според скоростта на достъп до интернет е относително равномерно за страната.

За оценка на конкурентния натиск от покритието на алтернативните инфраструктури и големината на конкурентните предприятия в таблица 18 са представени данни за покритието на историческото предприятие БТК и на конкурентните му предприятия, притежаващи пазарен дял над 1% на база брой абонати към 31.12.2017 г.

Таблица 18

(таблицата съдържа данни, обявени за търговска тайна)

Предприятие	Вид достъп	Покритие по население*					
		Общо за страната	Северен централен район	Северо-западен район	Северо-източен район	Юго-западен район	Юго-източен район
БТК	xDSL, FTTx	79,0%	Търговска тайна!				
"А1 България" ЕАД	CATV, FTTx	54,9%					
"Булсатком" ЕАД	FTTx	50,2%					
"Нетуоркс - България" ООД	FTTx	7,9%					
"Нет 1" ВООД	FTTx	17,6%					
"Еском" ООД	LAN, FTTx	4,1%					
"Кабел Сат - Запад" ООД	CATV, FTTx	1,8%					
"Скат ТВ" ООД	CATV, FTTx	4,1%					
"Цифрова кабелна телевизия" ООД	FTTx	4,9%					
"Телекабел" АД	FTTx, CATV	3,1%					
"М Сат Кейбъл" ЕАД	CATV, FTTx, LAN	7,5%					

*Относителен дял на населението в населените места с абонати на съответните предприятия спрямо населението в районите на планиране към 31.12.2017 г. по данни на НСИ.

Източник: Данни, подадени в КРС

Спрямо края на разглеждания период, обхванат от предходния кръг анализ на пазара, покритието на историческото предприятие отчита минимално намаление по население - от 80,2% през 2013 г. на 79,0% в края на 2017 г. Това се дължи на намаляването на общия брой населени места, в които БТК предоставя услуги, включени в обхвата на пазара на дребно.

Видно от таблицата, налице са две предприятия след историческото, които имат изградени мрежи и обслужват абонати във всеки един от районите на планиране. Това са и предприятията с най-голямо покритие по население след БТК - А1 и Булсатком. Към 31.12.2017 г. А1 предоставя достъп в ... (търговска тайна) населени места, като спрямо данните от 2013 г. прибавя към абонатната си мрежа над ... хил. абоната (търговска тайна), в резултат основно на придобиването на Близу. Предприятието предоставя услуги на 54,9%

от населението в страната и като цяло покритието по райони на планиране е сравнително равномерно.

Булсатком също увеличава покритието си през 2017 г. спрямо 2013 г. В края на периода предприятието разполага с мрежа, покриваща ... (*търговска тайна*) населени места (с ... (*търговска тайна*) повече спрямо 2013 г.), а броят на обслужваните от предприятието абонати нараства с над ... хиляди (*търговска тайна*). Видно от данните в таблицата, към края на 2017 г. предприятието е по-слабо представено в Северозападния и в Северния централен район, където покритието е съответно ...% и ...% (*търговска тайна*). В тази връзка следва да се отбележи, че към момента на изготвяне на анализа, по данни от интернет страницата на Булсатком¹⁵¹, предприятието е в процес на изграждане на оптична мрежа в градовете Видин, Монтана, Враца, Ловеч и Троян, принадлежащи към Северозападния район, и в градовете Русе и Силистра от Северния централен район. В тази връзка, в краткосрочен до средносрочен период в тези два района се очаква предприятието да достигне сходно (... % (*търговска тайна*) в Северозападен и ... % (*търговска тайна*) в Северен централен) до останалите райони на планиране покритие.

Следващото предприятие, „Нетуоркс-България“ ООД, което през 2013 г. присъства в ... (*търговска тайна*) населени места в три от шестте района на планиране и е обслужвало 6% от населението в тях, в периода до 2017 г. е успяло да разшири териториалния си обхват и в края на периода обслужва вече 7,9% от населението в ... (*търговска тайна*) населени места в четири от районите на планиране в България.

Ръст по отношение на териториалния обхват и покритието на населението отчитат и почти всички от останалите предприятия, макар и в по-малка степен.

Предвид разширяването на териториалния обхват на мрежите на конкурентните предприятия, включени в обхвата на пазара на дребно, КРС счита, че горепосочените предприятия биха могли да оказват конкурентен натиск върху поведението на БТК на пазара на широколентов достъп на дребно както на територията на всеки регион поотделно, така и на територията на цялата страна.

В заключение, предвид покритието на мрежите на конкурентните предприятия, възможността да оказват конкурентен натиск върху поведението на историческото предприятие на територията на цялата страна и наличието на сходни условия, при които се предоставят услугите (скорост и видове достъп), КРС счита, че не се наблюдават значителни географски различия на изследвания продуктов пазар.

Брой и големина на предприятията, предоставящи услуги на дребно в определени географски райони

В таблицата по-долу е представена информация за броя на активните предприятия и броя на абонатите по райони на планиране в края на периода, обхванат от предходния и този, обхванат от настоящия анализ. Съгласно Общата позиция, изменението на броя на участниците на определен пазар е индикатор за развитието на този пазар¹⁵².

Таблица 19

¹⁵¹ <http://www.bulsat.com/internet.php> (към 01.12.2018 г.)

¹⁵² Обща позиция на ОЕПЕС относно географските аспекти на пазарните анализи BoR (14) 73, чл. 108

Район на планиране	2013 г.			2017 г.		
	Брой предприятия	Брой абонати	Проникване по население	Брой предприятия	Брой абонати	Проникване по население
Северозападен	81	106 589	13,2%	89	126 529	16,7%
Северен централен	64	142 227	17,0%	65	179 033	22,5%
Североизточен	61	192 020	20,1%	93	228 859	24,5%
Югоизточен	79	184 171	17,3%	78	235 660	22,7%
Югозападен	183	512 220	24,1%	170	619 325	29,4%
Южен централен	127	256 132	17,6%	114	288 350	20,3%
Общо	537	1 393 359	19,2%	548	1 677 756	23,8%

Източник: Данни, подадени в КРС

Като цяло, през 2017 г. в сравнение с 2013 г., броят на предприятията, предоставящи услугите, включени в обхвата на продуктовия пазар, не се е увеличил значително. Видно от представената информация налице е ръст в броя на активните предприятия от 2,0% на национално ниво и това увеличение се дължи основно на трите северни района. В Североизточния район нарастването на броя предприятия е най-значително – 32 нови предприятия (52,5% ръст) предоставят услуги, включени в продуктовия обхват на пазара в края на 2017 г. Това са предимно предприятия, предоставящи LAN и FTTx достъп в района. В Северозападния и Северен централен район броят на предприятията също се е увеличил съответно с 9,9% и 1,6%. В южните райони се забелязва спад в броя на предприятията спрямо 2013 г., което се дължи основно на преустановяване дейността на предприятията, предоставящи LAN достъп. Към 31.12.2017 г. общо за страната проникването по население достига 23,8%¹⁵³, което представлява ръст от 4,6 процентни пункта. За всеки един от районите увеличението е между 2,7 и 5,5 процентни пункта.

В трите северни района броят на абонатите се е увеличил средно с 21,3%, а в южните райони – средно с 20,5%, което показва, че в тях спадът в броя на предприятията не е оказал съществено влияние върху броя на абонатите по райони на планиране. Общо за страната абонатите са се увеличили с 20,4%, което в абсолютна стойност представлява над 280 хил. нови абонати.

За периода 2013-2017 г. съвкупният дял на предприятията, които обхващат над 1% от абонатите на разглеждания пазар, също нараства – от 69,9% през 2013 г. до 74,6% през 2017 г. В таблици 20 и 21 е представена информация поотделно за предприятията с пазарен дял над 1% и общо за останалите предприятия на национално ниво (таблица 20) и по райони на планиране (таблица 21).

Таблица 20

(таблицата съдържа данни, обявени за търговска тайна)

¹⁵³ На дефинирания продуктов пазар на дребно.

Предприятия	Пазарни дялове, изчислени на база брой абонати на национално ниво				
	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
БТК	23,5%	24,5%	24,2%	25,4%	25,7%
"А1 България" ЕАД	Търговска тайна!				
"Булсатком" ЕАД					
"Нетуоркс - България" ЕООД					
"Нет I" ЕООД					
"Еском" ООД					
"Телекабел" АД					
"Скат ТВ" ООД					
"Кабел Сат - Запад" ООД					
"Цифрова кабелна телевизия" ООД					
"М Сат Кейбъл" ЕАД					
Общо за конкурентните предприятия с дял над 1%	46,5%	46,6%	50,2%	50,1%	48,8%
Останалите предприятия	30,1%	28,9%	25,6%	24,5%	25,4%

Забележка: Общият пазарен дял на конкурентните предприятия с дял над 1% за периода 2013-2016 г. не е сума от индивидуалните пазарни дялове, тъй като в тях се включват и дялове на предприятия, които през 2017 г. не притежават дял над 1%

Източник: Данни, подадени в КРС

Таблица 21

(таблицата съдържа данни, обявени за търговска тайна)

Пазарни дялове на предприятията за периода 2013-2017 г.					
Северозападен район	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
БТК	Търговска тайна!				
"А1 България" ЕАД					
"Булсатком" ЕАД					
"Нетуоркс - България" ООД					
Общо за конкурентните предприятия с дял над 1%	18,0%	18,9%	20,7%	25,8%	21,7%
Останалите предприятия	56,3%	55,6%	54,6%	50,1%	52,4%
Северен централен район					
БТК	Търговска тайна!				
"А1 България" ЕАД					
"Булсатком" ЕАД					
"Нетуоркс - България" ООД					
"Скат ТВ" ООД					
"М Сат Кейбъл" ЕАД					
Общо за конкурентните предприятия с дял над 1%	49,3%	48,0%	55,3%	45,7%	47,0%
Останалите предприятия	27,3%	29,2%	26,3%	36,5%	36,6%
Северозточен район					
БТК	Търговска тайна!				
"А1 България" ЕАД					
"Булсатком" ЕАД					
"Нетуоркс - България" ООД					
"Скат ТВ" ООД					
"М Сат Кейбъл" ЕАД					
Общо за конкурентните предприятия с дял над 1%	37,7%	33,3%	40,8%	37,1%	39,0%
Останалите предприятия	25,8%	29,4%	23,4%	24,8%	24,5%
Югоизточен район					
БТК	Търговска тайна!				
"А1 България" ЕАД					
"Булсатком" ЕАД					
"Скат ТВ" ООД					
"М Сат Кейбъл" ЕАД					
Общо за конкурентните предприятия с дял над 1%	30,8%	39,2%	49,3%	48,4%	39,4%
Останалите предприятия	39,5%	31,6%	21,9%	20,5%	28,8%
Югозападен район					
БТК	Търговска тайна!				
"А1 България" ЕАД					
"Булсатком" ЕАД					
"Нет 1" ЕООД					
"Нетуоркс - България" ООД					
"Кабел Сат - Запад" ООД					
"Телекабел" АД					
Общо за конкурентните предприятия с дял над 1%	56,9%	56,7%	57,2%	57,9%	57,0%
Останалите предприятия	24,7%	22,4%	20,7%	18,1%	17,8%
Южен централен район					
БТК	Търговска тайна!				
"А1 България" ЕАД					
"Булсатком" ЕАД					
"Еском" ООД					
"Телекабел" АД					
"Цифрова кабелна телевизия" ООД					
"Скат ТВ" ООД					
Общо за конкурентните предприятия с дял над 1%	53,8%	53,4%	53,7%	59,2%	60,0%
Останалите предприятия	27,7%	27,8%	27,6%	21,8%	21,0%

Източник: Данни, подадени в КРС

Забележка: Общият пазарен дял на конкурентните предприятия с дял над 1% за периода 2013-2016 г. не е сума от индивидуалните пазарни дялове, тъй като в тях се включват и дялове на предприятия, които през 2017 г. не притежават дял над 1%

Видно от представените данни, към 31.12.2017 г. делът на БТК остава най-висок на национално ниво – 25,7%, както и в три от районите на планиране – Северозападен, Североизточен и Югоизточен, съответно обхващащ ...% (*търговска тайна*), ...% (*търговска тайна*) и ...% (*търговска тайна*) от абонатите на включения в обхвата на пазара на дребно ширококолов достъп. В два от районите – Югозападен и Южен централен, водещото предприятие по дял на абонатите е второто по големина на национално ниво - А1, с дялове съответно от% (*търговска тайна*) и ...% (*търговска тайна*), а в Северния централен район лидер е „Нетуоркс-България“ ООД с ...% (*търговска тайна*) от абонатите на ширококолов достъп в този регион. Важна особеност, която следва да бъде отбелязана, е, че независимо от неравномерното разпределение на обслужваните абонати от двата най-големи конкурента на БТК (А1 и Булсатком), те присъстват активно и в шестте района на планиране.

За периода от 2013 г. до 2017 г. делът на историческото предприятие остава без съществено изменение в Северозападния, Североизточния и Южния централен район, в които преразпределянето на абонатите в относително изражение е между основните конкуренти на БТК и останалите участници в съответния район. В Северния централен район е налице спад в дела на абонатите на БТК за сметка на ръст в дела на един от регионалните конкуренти на предприятието – „Нетуоркс-България“ ООД, а в Югоизточния и в Югозападния регион делът на историческото предприятие отбелязва ръст, съответно от 2,2 и 6,8 процентни пункта спрямо 2013 г. за сметка основно на дела, който заемат регионалните участници с дял на национално ниво под 1%. Наблюдаваните вариации в дела на БТК на регионално ниво могат да произтичат от множество фактори, като социално-икономически (посочени по-горе в настоящия раздел), поведенчески, например свързани с лоялност от страна на абонатите към някой от конкурентите на БТК, които присъстват в съответния район, пазарни, в т.ч. в резултат на различни маркетингови стратегии от страна на участниците и други. Въпреки това, видно от данните в таблица 21 по-горе, в нито един от районите в страната делът на абонатите на БТК не надвишава 40%¹⁵⁴ на дефинирания продуктов пазар на дребно.

Видно от представените в таблицата данни, във всеки един от районите на планиране историческото предприятие има най-малко три активни конкурента с пазарен дял над 1%, които могат да оказват конкурентен натиск върху поведението му на пазара на ширококолов достъп на дребно в определено местоположение. Освен основните му конкуренти, дейност по предоставянето на услуги, включени в обхвата на пазара, осъществяват и множество малки локални доставчици, чийто общ дял от 17,8% в Югозападния район, достига до над 50% в Северозападния.

Въз основа на отчетените тенденции при изменението в броя на предприятията, предоставящи услуги на дребно, включени в пазара, както и на техните пазарни дялове на национално ниво и на ниво райони на планиране, КРС стига до заключението, че не се наблюдават значими географски различия на изследвания продуктов пазар, които да обуславят определянето на пазари с географски обхват, различен от националния.

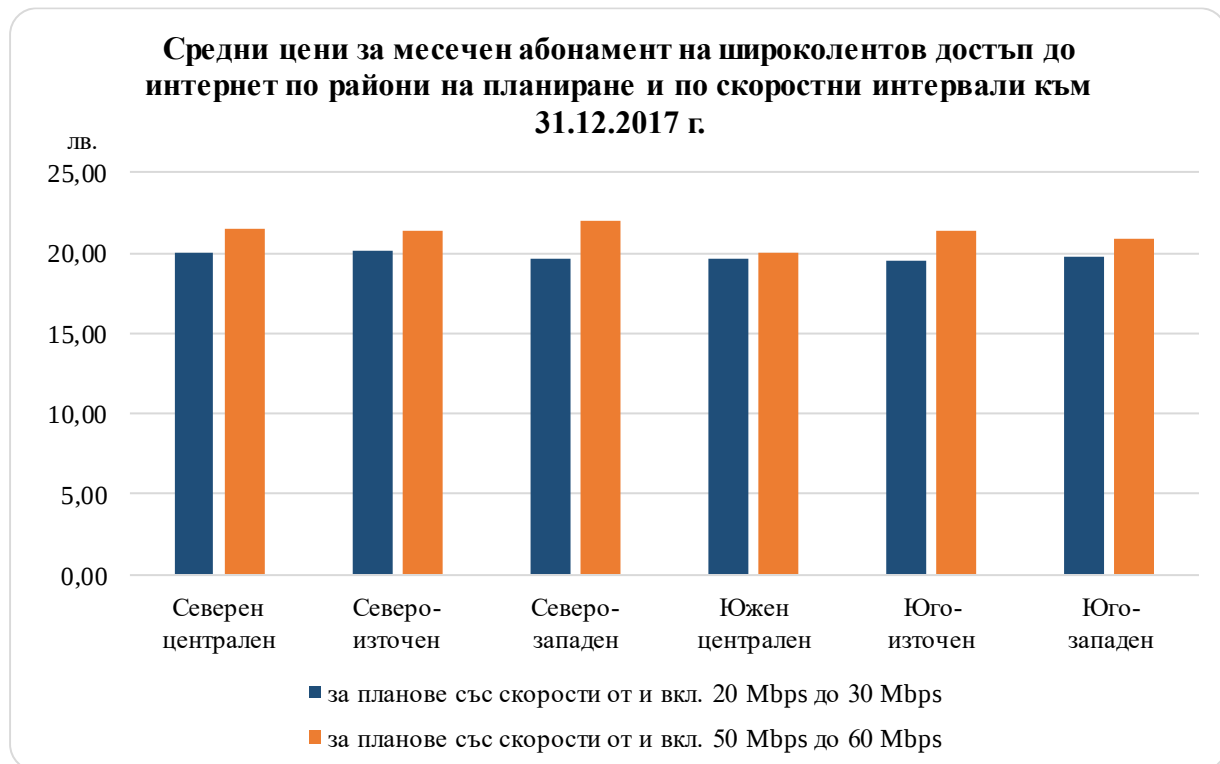
¹⁵⁴ Според Насоките за пазарни анализи, бележка под черта 55, съществуването на господстващо положение е малко вероятно, ако пазарният дял на предприятието в съответния пазар е по-нисък от 40 %.

Цени и ценови различия

За целите на анализа са разгледани както цените на историческото предприятие, така и цените на предприятията, които имат над 1% пазарен дял на база брой абонати на определения продуктов пазар на дребно и които биха могли да упражняват конкурентен натиск върху историческото предприятие посредством ценовите си стратегии на национално или на регионално ниво. Изследвани са по-детайлно цените на БТК и на най-големите му национално представени конкуренти (А1 и Булсатком). Поради ограничения регионален обхват на мрежите на останалите предприятия с дял под 1%, възможността тези предприятия да оказват конкурентен натиск върху историческото предприятие посредством ценовите си стратегии е ограничена само до малък брой населени места, но въпреки това съществува.

На следващата фигура е представено сравнение на средните цени¹⁵⁵ за месечен абонамент за ширококоловен достъп до интернет по райони на планиране и на национално ниво, като при изготвянето на сравнението са взети под внимание офертите на предприятията с дял над 1% на база брой абонати за всяко населено място в рамките на даден район. Следва да се отбележи, че ценовите планове са разгледани в зависимост от скоростта на download от международното пространство. Поради невъзможността да бъдат анализирани цените за всяка конкретна стойност на скоростта на достъп (и не е целесъобразно), цените са групирани в скоростни интервали от по 10 Mbps. Взети са под внимание оферти със скорости на достъп в граници, ползвани от преобладаващата част от абонатите на съответния пазар: от и включително 20 Mbps до 30 Mbps (26,9% от абонатите) и от и включително 50 Mbps до 60 Mbps (24,1% от абонатите).

¹⁵⁵ Среднопретеглени цени, изчислени на база ценовите оферти за месечен абонамент за ширококоловен достъп до интернет за домашни потребители (предлаган самостоятелно), актуални към 31.12.2017 г., предоставяни чрез xDSL, LAN, CATV и FTTx мрежи от всяко от 11-те предприятия, които притежават над 1% пазарен дял (на база брой абонати) на дефинирания продуктов пазар на дребно. Средната цена за даден регион представлява средна стойност, получена от цените на всички оферти във всички населени места в рамките на района.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 19

Видно от представените данни, изчислената средна цена е приблизително еднаква за всеки от разгледаните райони. Разликата между средните цени по райони на планиране е минимална (от 0,50 лв. в скоростния интервал от и включително 20 Mbps до 30 Mbps до 2,0 лв. в скоростния интервал от и включително 50 Mbps до 60 Mbps).

Данните, предоставени в КРС, както и информацията, публикувана на интернет страницата на БТК, показват, че историческото предприятие предлага еднакви услуги и ценови тарифи, както и условия за ползване на услугата на цялата територия на Република България.

Съгласно Общата позиция за географските аспекти¹⁵⁶, при условие че цените на историческото предприятие са географски единни, но цените на конкурентните предприятия с национално покритие се различават в отделните географски райони, не може да се приеме, че са налице индикации за национален пазар. Затова следва да бъдат разгледани и цените на конкурентните предприятия с национално покритие поотделно.

В следващата таблица са представени най-ниските цени за месечен абонамент на широколентов достъп до интернет по райони на планиране, предлагани от водещите три предприятия с национално покритие на база брой абонати. Допълнително, с оглед преценка относно възможността предприятия, които извършват дейност на регионално ниво, да оказват влияние върху цените на историческото предприятие, са представени и най-ниските цени по райони на планиране на предприятията, които формират в национален мащаб 80% от обема на дефинирания продуктов пазар на дребно на база брой абонати.

¹⁵⁶ Стр. 15, т. 49

Посочената най-ниска цена е въз основа на офертите на съответните предприятия за всяко населено място, без оглед на скоростния интервал, в рамките на даден регион. Всяка от посочените в таблицата оферти на водещите три предприятия попада в интервала над 15 Mbps, а офертите на останалите предприятия, които заедно с водещите формират 80% от обема на пазара, се отнасят за скорости над 8 Mbps. Цените, посочени в таблицата на първите три предприятия се предлагат във всички населени места, в които съответното предприятие предлага услуги, т.е. няма населени места, в които офертата с най-ниска цена да не се предлага.

Таблица 22

Най-ниска цена за месечен абонамент на предприятието по райони на планиране						
Предприятие	Северозападен	Северен централен	Североизточен	Югоизточен	Южен централен	Югозападен
БТК	16,80 лв.	16,80 лв.	16,80 лв.	16,80 лв.	16,80 лв.	16,80 лв.
"А1 България" ЕАД	17,99 лв.	17,99 лв.	17,99 лв.	17,99 лв.	17,99 лв.	17,99 лв.
"Булсатком" ЕАД	12,00 лв.	12,00 лв.	12,00 лв.	12,00 лв.	12,00 лв.	12,00 лв.
Останалите предприятия*	10,00 лв.	10,00 лв.	10,00 лв.	8,90 лв.	8,90 лв.	9,90 лв.

*Най-ниска цена сред офертите на предприятията, които заедно с национално представените, формират в национален мащаб 80% от обема на дефинирания продуктов пазар на дребно на база брой абонати.

Източник: Данни, подадени в КРС

Видно от представените данни, няма район, в който историческото предприятие или основните два конкурента да предоставят услугите си на цени, различни от тези в останалите райони.

Вземайки предвид офертите на останалите предприятия, също не се наблюдават значителни различия в най-ниската оферта за отделните райони – разликата не надвишава 1,10 лв. Важно е да се отбележи, че най-ниската цена за даден район, предоставяна от тези предприятия, е по-ниска от най-ниските цени, предлагани от трите водещи предприятия в същия район. Това се дължи на засилената конкуренция в районите и стремежа на по-малките предприятия да привличат клиенти, като използват цената като конкурентно предимство.

На база на представената информация КРС стига до заключението, че БТК и конкурентните предприятия не прилагат различни ценови стратегии за различните райони и ценовите им оферти са относително сходни за отделните райони, т.е. географските различия в конкурентните условия по отношение на цените са незначителни и недостатъчни, за да оправдаят определянето на географски подпазари.

Въз основа на представената по-горе информация и като взема предвид спецификите на българския пазар КРС счита, че не са удовлетворени критериите, водещи до необходимост от детайлен анализ и няма основание да приеме, че конкретните условия във всеки един от избраните райони се различават до такава степен, че да е оправдано определянето на регионални подпазари.

В заключение, като отчита разпоредбите на европейското и националното законодателство, КРС дефинира съответния географски пазар на ширококолов достъп на дребно като национален (в рамките на територията на Република България) по своя обхват. Това заключение се подкрепя от:

- националното покритие на мрежата на историческото предприятие БТК;
- наличието на поне три предприятия с мрежи със значително покритие, които биха могли да окажат конкурентен натиск върху поведението на историческото предприятие във всеки един от районите на планиране;
- липсата на индикации за различни цени на дребно в различните райони – БТК и конкурентните предприятия предлагат сходни услуги, ценови тарифи и условия за предоставяне на услугата за цялата територия на Република България;
- липсата на значителни различия по отношение на характеристиките на предлаганите услуги (скорост, качество и др.) на географски принцип.

В допълнение КРС подчертава, че разглежда географския обхват на пазара на ширококоловен достъп до интернет на дребно единствено с оглед дефиниране на вертикално свързания пазар на локален достъп на едро в определено местоположение. КРС не цели определяне на пазар на дребно на ширококоловен достъп до интернет за целите на *ex-ante* регулирането.

4. Анализ и оценка на конкурентните условия на дефинирания пазар на дребно

Както е посочено в Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2014 г., анализът на всеки пазар на едро следва да бъде предшестван от оценка на конкурентните условия на вертикално свързания пазар (или пазари) на дребно при липса на регулация. В рамките на предходния кръг на пазарен анализ, КРС установи, че при отчитане на съществуващата регулация, на пазара на дребно не са налице предпоставки за историческото предприятие да се възползва от значителното въздействие на пазара. Същевременно при анализа на конкурентните условия при липса на регулация на ниво пазари на едро КРС направи заключение, че необходимостта от достъп до физическата инфраструктура на историческото предприятие, в т.ч. до каналната му мрежа, е важно условие за осигуряване на конкуренцията на свързания пазар на дребно. С Решение № 372/13.08.2015 г. КРС продължи наложените задължения на БТК, с които се гарантира достъп до каналната мрежа при прозрачни условия и равнопоставеност, както и ценови ограничения, които осигуряват възможности за предвидимост на инвестициите в нови технологии на предприятията.

В обхвата на пазара на дребно за ширококоловен достъп до интернет не са настъпили изменения по отношение на включените продукти и услуги спрямо определения обхват на продуктовия пазар на дребно в предходния кръг на пазарен анализ. Той отново обхваща продукти и услуги, предлагани както самостоятелно, така и в пакет с други електронни съобщителни услуги, предназначени за масовия пазар чрез традиционната телефонна мрежа (xDSL), влакнесто-оптични мрежи за пренос на данни (FTTH, FTTB, FTTC/FTTN), мрежи за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, базирани на коаксиални кабели или на хибридна оптично-коаксиална (HFC) технология (CATV) и локални мрежи за пренос на данни (LAN), изградени на базата на Ethernet стандарт.

В следващите точки е направен преглед и оценка на конкуренцията, с оглед на това да се установи дали са налице съществени промени, които да рефлектират върху изводите, направени в предходния кръг на анализа. Разгледани са факторите, които най-пълно описват конкурентните условия на този пазар, а именно динамика и развитие на пазара, включително развитие на цените, пазарни дялове и тяхното разпределение и наличие на

предимства на предприятията на дефинирания пазар на дребно. Оценката на конкурентните условия на дефинирания продуктов пазар на дребно за периода 2013-2017 г. е направена, като е отчетено наличието на регулирани услуги на свързания пазар на едро¹⁵⁷. В допълнение е направена оценка дали при липса на регулация на вертикално свързания пазар на едро (на локален достъп в определено местоположение), конкуренцията на пазара на дребно ще остане стабилна във времето.

4.1. Анализ и оценка на конкурентните условия на пазара на дребно на ширококоловтов достъп в периода 2013 – 2017 г. (при наличието на регулирани услуги на едро)

Динамика и развитие на пазара

В рамките на разглеждания в настоящия анализ период, пазарът на дребно на ширококоловтов достъп до интернет в определено местоположение остава силно фрагментиран. Предприятията, които предоставят такъв вид достъп в България към 31.12.2017 г., са 548, като делът им в общия брой предприятия, предоставящи достъп до интернет на дребно, остава стабилен за периода 2013-2017 г. – около 90%. Новонавлезлите предприятия на пазара са малко над 150, като към края на разглеждания период съвкупният брой на абонатите им е близо 62 хиляди, което представлява почти 4% от общия брой абонати на ширококоловтов достъп на дребно. Независимо от големия брой предприятия, осъществяващи дейност на пазара, неравномерното разпределение на дяловете им на база брой абонати продължава да е налице и в периода, разглеждан в настоящия анализ. Така предприятията, притежаващи дял над 1%¹⁵⁸ на разглеждания пазар, заемат 75%, докато останалите 537 предприятия обхващат останалите 25%.

В резултат от големия брой предприятия и използваните технологии за достъп в България продължава да се развива силна инфраструктурна конкуренция. Конкурентните предприятия продължават да предлагат различен от xDSL достъп на крайните потребители. Те нямат интерес да закупуват базираните на xDSL технология продукти и услуги на едро от историческото предприятие, а изграждат собствена инфраструктура с нови технологии, които позволяват предоставянето на много услуги с по-добро качество, като се възползват единствено от възможността за съвместно ползване на пасивната инфраструктура (каналната мрежа) на БТК. В тази връзка, КРС поддържа позицията си от предходния кръг на пазарен анализ, че достъпът до пасивна инфраструктура (канална мрежа) е значим фактор за технологичното развитие на мрежите на конкурентните предприятия и е от ключово значение за осигуряването на ефективна конкуренция на пазара на ширококоловтов достъп на дребно.

С Решение № 47/25.01.2018 г. КРС изиска от предприятията, предоставящи обществени електронни съобщения, информация относно възможността за достъп до и ползване на селищна подземна канална мрежа към края на 2017 г. Според представените с въпросниците данни, към 31.12.2017 г. общата дължина на изградената канална мрежа в

¹⁵⁷ Пазар на едро на локален достъп в определено местоположение, съгласно Решение на КРС № 372/13.08.2015 г. (пазар 3а от Препоръка на ЕК 2014/710/ЕС)

¹⁵⁸ „Българска телекомуникационна компания“ ЕАД, „А1 България“ ЕАД, „Булсатком“ ЕАД, „Нетуоркс-България“ ООД, „Нет 1“ ЕООД, „Еском“ ООД, „Кабел Сат-Запад“ ООД, „Скат ТВ“ ООД, „Цифрова кабелна телевизия“ ООД, „Телекабел“ АД, „М Сат Кейбъл“ ЕАД

страната се увеличава с 13,7% спрямо 2013 г. и достига 9 480 км¹⁵⁹. Над половината от тази пасивна инфраструктура е собственост на историческото предприятие, но делът ѝ през 2017 г. в общата пасивна инфраструктура намалява с 6 процентни пункта спрямо данните от 2013 г., въпреки че за разглеждания период БТК увеличава дължината ѝ с 2,2%. Към края на разглеждания период 41,4% от общия брой активни предприятия, участници на пазара на широколентов достъп до интернет на дребно, ползват каналната мрежа на БТК (227 активни предприятия)¹⁶⁰. Същевременно 59,6% достигат до своите абонати, използвайки други подходи. За разглеждания период 23 предприятия са изградили собствена канална мрежа, а 45 са разширили съществуващата си такава. В този смисъл, според представените данни, към края на 2017 г. конкурентните на БТК предприятия са увеличили с 41,1% броя на населените места и с 32,7% дължината на изградената собствена канална мрежа спрямо данните от 2013 г.

В същото време, конкурентните предприятия, които притежават над 1% пазарен дял на определения продуктов пазар на дребно, увеличават сумарната дължина на собствената си канална мрежа с 65,1%. През 2017 г. спрямо 2013 г. броят на населените места с новоизградена канална мрежа на конкурентите също се увеличава - със 76,7% или с 23 повече, като в тези населени места БТК също има изградена канална мрежа. Важно е да се отбележи също, че близо половината от новите населени места с канална мрежа на тези предприятия са областни центрове¹⁶¹, а девет от останалите населени места са с население над 10 000 души. Следва да се обърне внимание също, че от 71 града с население над 10 000 души, само в 14 няма изградена от конкурентните предприятия инфраструктура за нуждите на електронните съобщителни мрежи.

Основният конкурент на БТК – А1 към края на 2017 г. притежава... (*търговска тайна*) км изградена канална мрежа в ... (*търговска тайна*) населени места. В сравнение с данните от 2013 г. предприятието е увеличило над шест пъти броя на населените места, в които има изградена собствена канална мрежа и с над три пъти дължината ѝ. Следващият основен конкурент – Булсатком¹⁶², не притежава собствена канална мрежа, а ползва предимно каналната мрежа на БТК. Сред останалите конкурентни предприятия с пазарен дял над 1% най-голямо увеличение на дължината на собствената канална мрежа се отчита при „Цифрова кабелна телевизия“ ООД (с близо 13 пъти), „Нетуоркс-България“ ООД (изградена със 117% повече км канална мрежа) и при „Телекабел“ АД (с 54,2%).

Видно от изложеното голяма част от предприятията в страната продължават да разчитат на достъпа до каналната мрежа на БТК за изграждането и разширяването на абонатните си мрежи. В този смисъл КРС счита, че продължените в резултат на предходния

¹⁵⁹ Според декларираните данни от „Вестител БГ“ АД през 2013 г. предприятието притежава ... км (*търговска тайна*), а останалите км (*търговска тайна*) са собственост на „Овергаз Холдинг“ АД, който е собственик на капитала на „Вестител БГ“ АД, като „Вестител БГ“ АД има правото да я ползва и преотдава на други предприятия. През 2017 г. дружеството декларира, че предоставените км (*търговска тайна*) канална мрежа е наета (с опция за преотдаване) от „Овергаз мрежи“ АД, а самото предприятие не притежава собствена канална мрежа. За целите на анализа декларираната от дружеството пасивна инфраструктура се изключва.

¹⁶⁰ За сравнение към 31.12.2013 г. броят предприятия, които ползват каналната мрежа на БТК са общо 217 (40,4% от активните предприятия).

¹⁶¹ София, Велико Търново, Кърджали, Ловеч, Монтана, Плевен, Силистра, Стара Загора, Добрич и Търговище.

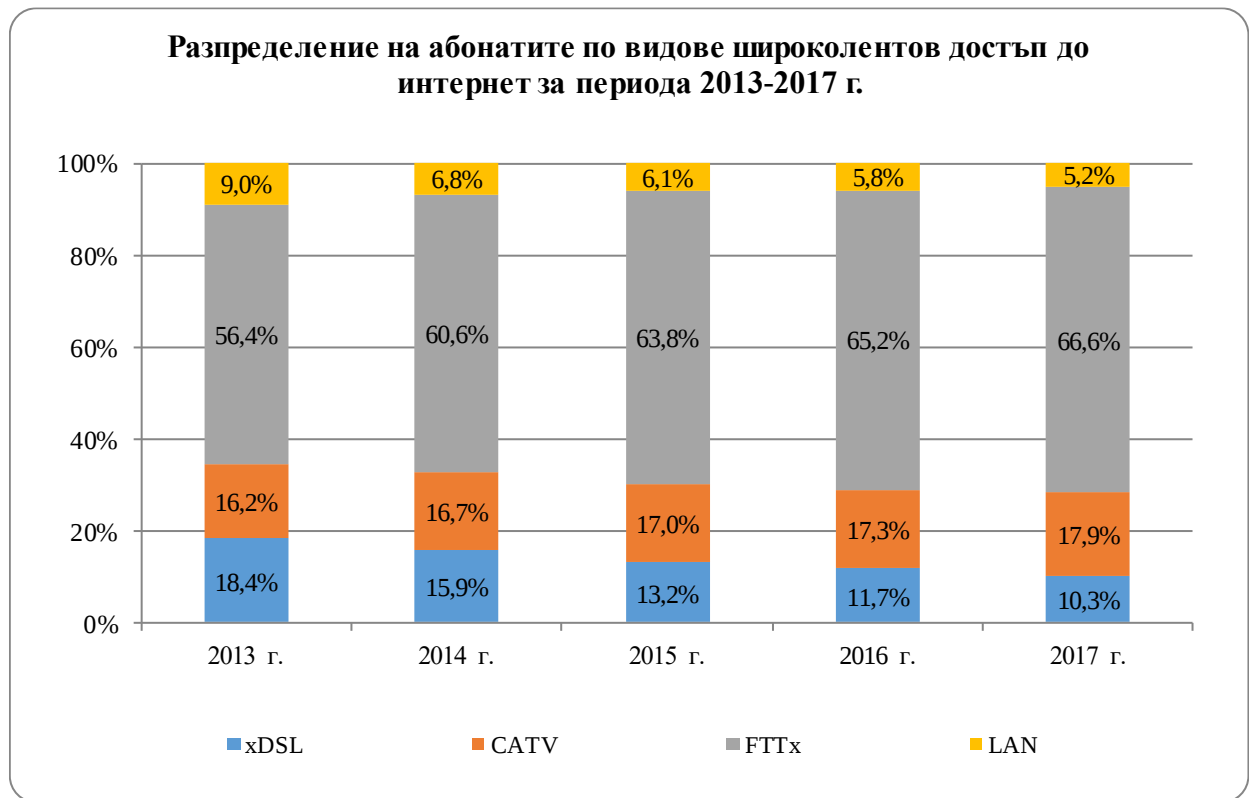
¹⁶² Предприятието изпрати писмо (вх. № 12-01-2189/28.08.2018 г.), въз основа на искане за уточнения от КРС, в което посочва, че с подадените въз основа на Решение № 40/23.01.2014 г. към края на 2013 г. данни относно наличие на собствена канална мрежа е допусната техническа грешка – предприятието е посочило информация за собствени тръби, положени в чужда подземна канална мрежа, която не е негова собственост.

кръг на анализа специфични задължения са допринесли за развитието на инфраструктурната конкуренция чрез регулиран достъп до пасивната инфраструктура на историческото предприятие. Същевременно регулираните цени и условия за достъп са заложили на нива, които да дадат възможност на конкурентните предприятия да преценят дали да наемат или да изградят своя собствена пасивна инфраструктура. Продължените във втория кръг на анализа мерки са осигурили условия за по-нататъшно разгръщане на високоскоростни мрежи за достъп от следващо поколение в интерес на българските граждани, чрез запазване и развитие на инфраструктурната конкуренция.

Отчетената в периода на настоящия анализ тенденция за повишаване на ползваните скорости за достъп е в подкрепа на горното заключение. За разлика от данните, представени в предходния кръг на пазарен анализ, когато най-голям дял абонати използваха скорости между 10 и 30 Mbps, към 31.12.2017 г. най-използваните от абонатите скорости са в интервала от 30 до 100 Mbps. Делът на тези абонати заема 54,4% от общия брой абонати на определения пазар на дребно и спрямо 2013 г. нараства с почти 15 процентни пункта, като това е най-големият ръст, който е отчетен за периода по групи скорости. Значително изменение за разглеждания период се отчита при броя на абонатите на скорости над и вкл. 100 Mbps, като спрямо 2013 г. ръстът в абсолютно изражение е над 5 пъти, а в относително – 9,6 процентни пункта, и към края на разглеждания период абонатите на свръх-високоскоростен интернет достъп заемат 13% от общия брой абонати на дефинирания пазар. Най-голям спад в относително изражение е отчетен в броя на абонатите, които ползват скорости в интервала от 10 до 30 Mbps – от над 20 процентни пункта спрямо данните, актуални към 31.12.2013 г., в резултат на което относителният им дял в общия брой абонати на пазара на дребно възлиза на 31%. Абонатите на скорости между 2 и 10 Mbps продължават да намаляват и към края на 2017 г. заемат едва 1,7% от пазара, като отчетеният спад за периода е с 3,4 процентни пункта. По данни, посочени в Digital Scoreboard 2017 - Broadband data files¹⁶³, към юли 2017 г. проникването на широколентов достъп до интернет със скорости над и включително 30 Mbps сред населението в България възлиза на 16% и продължава да е с 2 процентни пункта над средната стойност за ЕС – 14%, както беше отчетено и в предходния кръг на пазарен анализ.

Разпределението на абонатите по вид на достъпа също претърпя развитие в рамките на разглеждания период (фигура 20).

¹⁶³ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/broadband-data-files-digital-scoreboard-2017>

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 20

Най-разпространеният вид достъп на пазара на дребно през 2017 г. е оптичният достъп с различна отдалеченост от абоната (66,6%), който спрямо 2013 г. нараства с над 10 процентни пункта, следван от кабелния достъп (CATV) с 17,9%. Делът на абонатите на последния също продължава да нараства, но с по-слаби темпове спрямо отчетените през предходния кръг - средно с по 0,5 процентни пункта на годишна база за периода 2013-2017 г. Ръст се наблюдава не само по отношение на относителния дял, но и по отношение на общия брой абонати на тази технология за достъп, като за периода 2013-2017 г. той е над 33% и се обуславя основно от развитието и разпространението на DOCSIS 3.0 протокол.

Делът на абонатите на xDSL достъпа се нарежда на трета позиция след оптичния и кабелния достъп, като заема 10,3% от пазара на широколентов достъп на дребно. Той се предоставя единствено от историческото предприятие и делът му за разглеждания период намалява с относително стабилни темпове в общия брой абонати, като продължава наблюдаваната в предходния кръг тенденция на миграция на абонатите на xDSL към FTTx услуги. Независимо, че през 2017 г. БТК изгради VDSL свързаност, като част от оптимизацията на медната инфраструктура на предприятието, с въвеждането на която се предоставят максимални скорости до 50 Mbps download и 10 Mbps upload на абонатите на БТК, се очаква отливът на потребителите на тази технология да продължи.

LAN достъпът също отстъпва по популярност в полза на NGA мрежите. Относителният дял на абонатите на LAN в общия брой абонати на дефинирания пазар на дребно, е намалял с 4 процентни пункта за разглеждания период, обхващайки 5,2% от тях през 2017 г.

Водещата позиция на България по отношение на NGA достъпа се запазва на европейско равнище. Според данните, представени в Digital Scoreboard 2017 - Broadband data files¹⁶⁴, към юли 2017 г. 78% от всички абонати на ширококолов достъп в определено местоположение са абонати на услуги за достъп от следващо поколение, което нарежда България на четвърта позиция след Белгия, Холандия и Румъния, при средна стойност на показателя за държавите-членки от 48%.

Развитието на пазара на ширококолов достъп на дребно зависи и от готовността на участниците на този пазар да инвестират в мрежи и технологии, в резултат на което да генерират повече приходи или да намалят разходите от предоставяне на услугите. В тази връзка, вложените от предприятията инвестиции в мрежи за достъп от следващо поколение могат да допринесат за определяне посоката на развитие на пазара в перспектива. През 2017 г. вложените в NGA инвестиции представляват почти 18% от общия размер на инвестициите в електронни съобщителни мрежи и/или услуги през годината. Независимо, че общият размер на инвестициите намалява спрямо 2013 г. с над 20%, относителният дял на вложените в NGA нараства с 1,3 процентни пункта. Освен това, за същия период броят на предприятията, които са направили капиталови вложения в NGA мрежи, нараства 2,7 пъти като през 2017 г. той вече представлява почти 1/3 от общия брой на предприятията, предоставящи достъп до интернет на дребно. За сравнение делът им през 2013 г. е едва 10%. Най-голям дял от вложените в мрежи за достъп от следващо поколение инвестиции за периода 2013-2017 г. заемат трите най-големи предприятия на разглеждания пазар, като през 2017 г. техният дял е в размер на 79% и спрямо 2013 г. е намалял с 10 процентни пункта в полза на останалите участници на пазара, като КРС очаква тази тенденция да се запази в краткосрочен до средносрочен период.

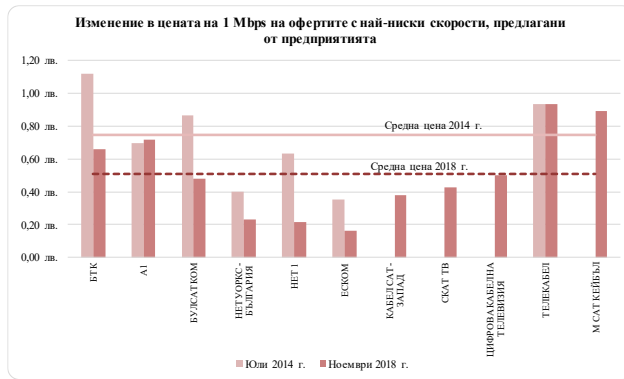
От това може да бъде направен извод, че предприятията са разработили устойчиви бизнес модели и са увеличили инвестициите в нова и модернизирана инфраструктура, което ще допринесе за стимулиране на иновациите и предоставянето на по-качествени услуги за крайните потребители.

Цени

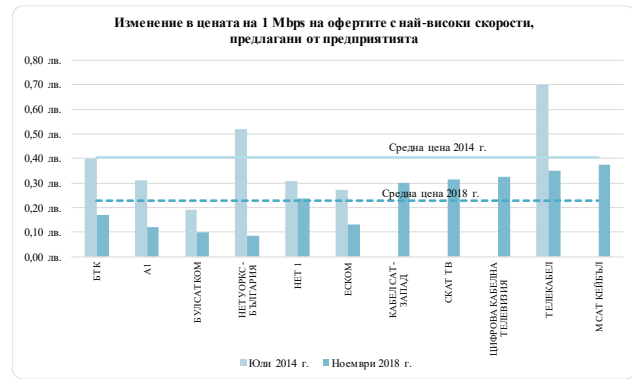
Равнището на цените на предлаганите услуги на пазара е един от основните показатели за оценка на конкурентните условия. На пазар, характеризиращ се с множество участници, какъвто е случаят в България, цените са един от основните двигатели за привличане на абонати. За да бъде проследено развитието им спрямо предходния кръг на анализ, КРС е разгледала цените на предлаганите към месец ноември 2018 г. оферти за достъп до интернет за включените в обхвата на продуктовия пазар на дребно на ширококолов достъп технологични сценарии, като са взети под внимание ценовите планове, предлагани от предприятията, които имат над 1% пазарен дял на база брой абонати към 31.12.2017 г.

Тъй като директно сравнение на офертите много трудно може да бъде направено, предвид факта, че в редки случаи са налице абсолютно сходни характеристики на услугите, в следващите две таблици КРС е представила изменението в цените на 1 Mbps спрямо представените в предходния кръг.

¹⁶⁴ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/broadband-data-files-digital-scoreboard-2017>

Фигура 21а

Фигура 21б

Забележка: Цените за 1 Mbps и средните цени са изчислени въз основа на данните за цените на офертите, съответно с най-ниски и с най-високи скорости на download от международното пространство, предоставени от посочените на графиките предприятия през месец ноември 2018 г. Данни за „Кабел Сат-Запад“ ООД, „Скат ТВ“ ООД, „Цифрова кабелна телевизия“ ООД и „М Сат Кейбъл“ ЕАД към юли 2014 г. не са налични, тъй като предприятията, не са попадали в групата с дял над 1% на база брой абонати на пазара на дребно.

Източник: Интернет страниците на предприятията към месец ноември 2018 г.

От данните, представени на двете фигури, може да бъде установена обща тенденция на спад в индивидуалните данни за цените на 1 Mbps спрямо предходния кръг на анализ, което е отчетено и от спада на средните цени на разглежданата група предприятия. Цените на историческото предприятие и на двата му основни конкурента – А1 и Булсатком, са над или около средната за офертите с най-ниски скорости и доста под средната за офертите с най-високи скорости, но и за двете групи оферти стойностите им са в относително близки граници. С оглед на това, КРС поддържа направеното заключение във втори кръг, че при наличие на конкурентни предприятия с изградена инфраструктура на национално ниво, предлагащи оферти за ширококолов достъп на цени по-ниски или сходни с тези на БТК, не е налице риск историческото предприятие да прилага на пазара на дребно прекалено високи цени, с оглед извличане на висока печалба.

Цените за месечен абонамент за самостоятелна услуга за ширококолов достъп в определено местоположение на дребно са доста по-ниски от средните за Европа в резултат от конкурентния натиск, произтичащ от различните технологии. На фона на общия спад на цените за самостоятелна услуга за високоскоростен и свръх-високоскоростен достъп на европейско равнище, към октомври 2017 г. средната цена на дребно за ширококолов достъп до интернет в определено местоположение в България, изчислена на база паритет на покупателна способност, е сред най-ниските в рамките на ЕС¹⁶⁵ и за двете групи достъп.

Във връзка с гореизложеното, КРС очаква в краткосрочен до средносрочен бъдещ период да се наблюдават следните тенденции на пазара на дребно на ширококолов достъп до интернет в определено местоположение:

- Броят на предприятията, които предоставят ширококолов достъп до интернет, ще остане относително стабилен;
- Инфраструктурната конкуренция ще продължи да се задълбочава, като предприятията ще изграждат собствена инфраструктура, използвайки нови технологии,

¹⁶⁵ По данни от Digital Economy and Society Index Report 2018

които ще осигурят възможност за предоставяне на по-качествени услуги на крайните потребители;

- Ще продължи възходящото развитие на максимално достижимите скорости, обусловено от разпространението и развитието на мрежите за достъп от следващо поколение (NGA), като в резултат на това и делът на абонатите, които ползват високоскоростен (над 30 до 100 Mbps) и свръх-високоскоростен (над 100 Mbps) достъп до интернет ще нарасне;

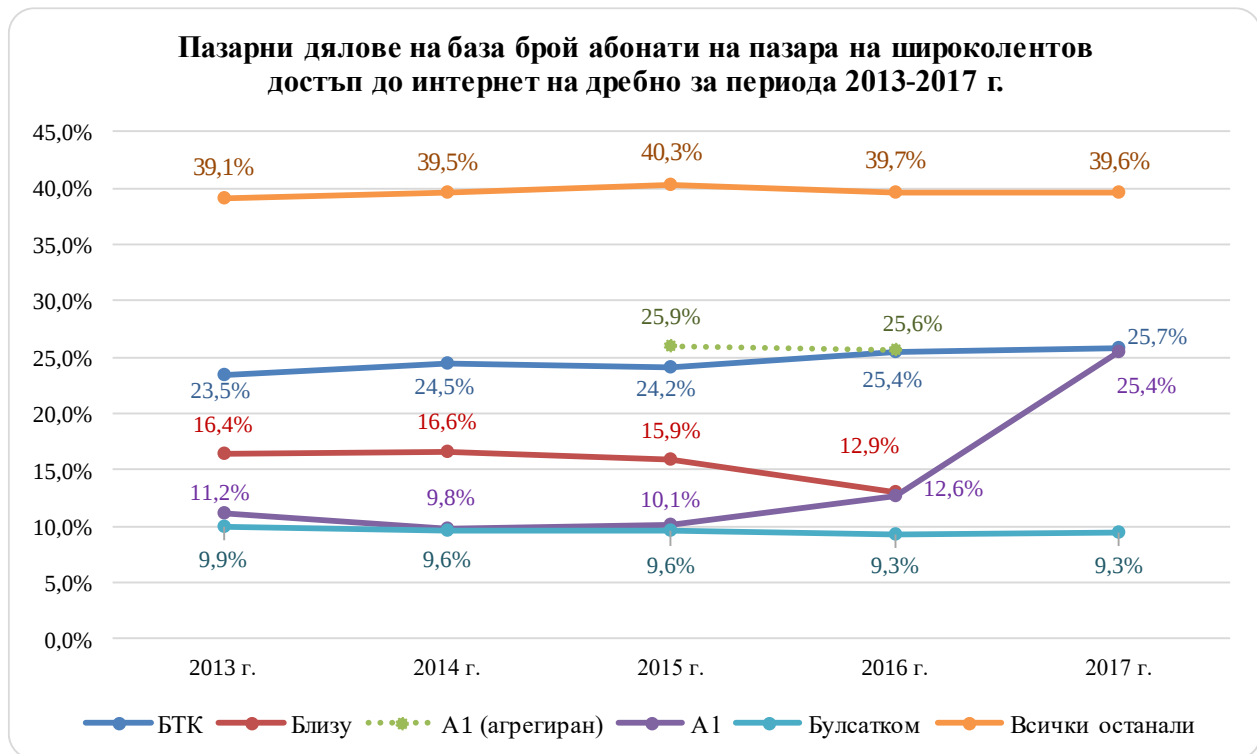
- Ще нараснат вложените в NGA инвестиции както в абсолютно изражение, така и като дял от общия размер на инвестициите в електронни съобщителни мрежи и/или услуги;

- Цените на услугите за ширококолов достъп до интернет на дребно ще продължат да бъдат сред най-ниските в рамките на ЕС.

Пазарни дялове

Пазарният дял е един от най-важните показатели при оценка на състоянието на конкуренцията на съответния пазар. От пазарните дялове може да бъде придобита първоначална представа за пазарната структура и за значението на участниците на разглеждания пазар.

В настоящата точка са представени пазарните дялове, изчислени на база брой абонати на предприятия с национално покритие, идентифицирани в т. 3 „Съответен географски пазар“ на настоящия раздел, а именно: историческото предприятие БТК, А1 (вкл. на Близу) и Булсатком, както и на останалите участници на дефинирания пазар на ширококолов достъп до интернет на дребно. За целите на анализа, КРС представя както индивидуалните пазарни дялове на всяко от посочените по-горе предприятия за съответния период, така и агрегирания дял на А1 периода 2015-2016 г. (включващ този на Близу, с оглед на това въз основа на исторически данни да се оцени развитието на дела му в перспектива).

Забележка: С Решение на КЗК 762/17.09.2015 г. конкурентният регулатор разреши концентрацията между „Мобилтел“ ЕАД (преименувано на „А1 България“ ЕАД, считано от 18.05.2018 г.) и „Близу Медиа енд Броудбанд“ ЕАД. През октомври 2015 г. „Мобилтел“ ЕАД става едноличен собственик на „Бултел Кейбъл България“ ЕАД, което е едноличен собственик на „Близу Медиа енд Броудбанд“ ЕАД. За целите на анализа абонатите на фиксиран ширококоловтов достъп до интернет на „Близу Медиа енд Броудбанд“ ЕАД са прибавени към тези на А1 за 2015 г. и 2016 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 22

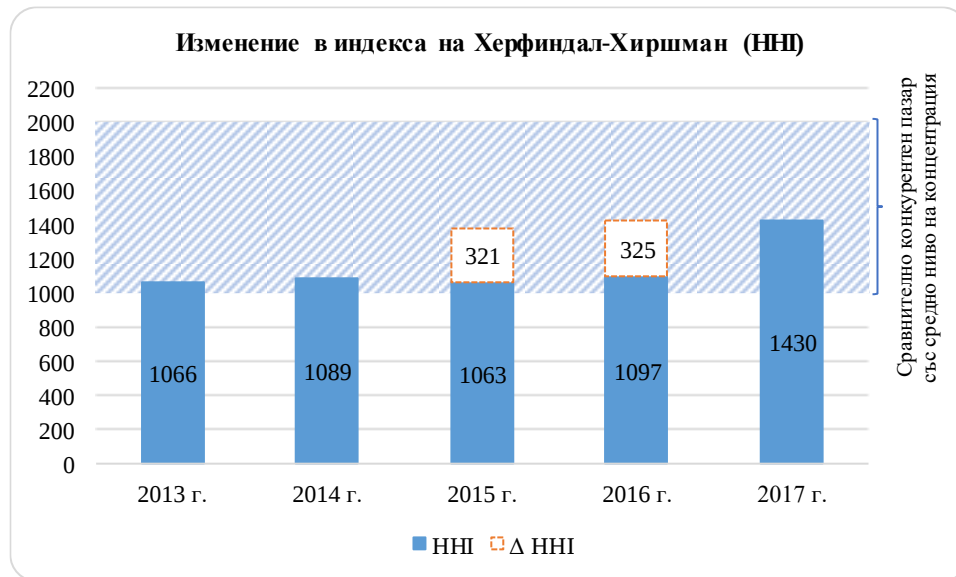
За разлика от предходния кръг на анализ, в настоящия се наблюдава ръст в пазарния дял на историческото предприятие. От 23,5% в края на 2013 г. дялът на предприятието нараства с 2,2 процентни пункта, достигайки 25,7% към 31.12.2017 г. За периода 2014-2017 г. броят на абонатите на ширококоловтов достъп на историческото предприятие нараства с над 21%, а спрямо края на 2013 г. – с 32%. Противоположната тенденция, която се наблюдава спрямо предходния кръг на анализ на пазара може да бъде обусловена както от широко разгърнатата оптична абонатна мрежа (спрямо края на 2013 г. броят на населените места, в които БТК е декларирано абонати на оптичен достъп, нараства 3 пъти, достигайки до ... (търговска тайна) през 2017 г.), така и с агресивната маркетингова политика на предприятието, в т.ч. предлагане на разнообразни услуги, прилагане на различни промоционални условия, наличие на добре развита пласментна мрежа.

Независимо, че пазарният дял на БТК в края на разглеждания период е най-висок, което потвърждава и очакванията на регулатора от предходния кръг на анализ, че историческото предприятие ще запази водеща позиция по отношение на пазарния си дял, едва 0,3 процентни пункта го делат от второто по големина предприятие – А1. Видно от представените данни за периода от 2013 г. до 2016 г., А1 притежава третия по големина пазарен дял, предхождан от този на Близу – най-големият доставчик на кабелен (CATV)

достъп до интернет. Последното беше придобито окончателно от А1 през 2017 г., в резултат на което към края на годината предприятието достига дял, сходен с този на БТК.

Делът, който заема Булсатком, както и този на останалите участници на пазара, остават стабилни за разглеждания период.

С оглед на горепосоченото, и по-специално на разрешената от КЗК концентрация между А1 и Близу, КРС счита, че степента на пазарна концентрация следва да бъде разгледана по-подробно и да бъде отчетено влиянието ѝ върху конкуренцията на определения пазар на дребно. В тази връзка, КРС използва два основни показателя: индекс на Херфиндал-Хиршман (представен на фигура 23) и коефициент на концентрация (таблица 23), изчислени въз основа на Методиката за пазарните анализи.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 23

При наличие на сливане на две предприятия със значителен пазарен дял абсолютните стойности на индекса на Херфиндал-Хиршман представят първоначална индикация за степента на конкуренция на дефинирания пазар, докато изменението им (като се вземе предвид агрегирувания пазарен дял, вместо индивидуалните дялове на двете предприятия), обозначен на фигура 23 като $\Delta \text{ННІ}$ ¹⁶⁶, отразява промяната в степента на концентрацията, която пряко е обусловена от придобиването на контрол¹⁶⁷.

Видно от фигура 23, абсолютните стойности на индекса на Херфиндал-Хиршман за периода 2013-2017 г. са в определените в Методиката за пазарните анализи граници на сравнително конкурентен пазар със средно ниво на концентрация¹⁶⁸, но за периода до 2016 г. те по-скоро се доближават до долната граница на показателя – 1000, под която пазарът се определя като конкурентен с ниско ниво на концентрация. В резултат на новото

¹⁶⁶ Показателят е равен на два пъти произведението от индивидуалните пазарни дялове на предприятията, обект на сливане.

¹⁶⁷ Насоки относно оценката на хоризонталните сливания съгласно Регламента на Съвета относно контрола върху концентрациите между предприятия (2004/С 31/03).

¹⁶⁸ Чл. 30, ал. 4 от Методиката за пазарните анализи.

разпределение на дяловете на пазара на дребно в края на 2017 г., индексът увеличава абсолютната си стойност спрямо изчисленията до 2016 г., като достига 1430.

Съгласно Насоките относно оценката на хоризонталните сливания, при абсолютни стойности на показателя, попадащи в границите на сравнително конкурентен пазар със средно ниво на концентрация, в случай, че ΔHHI надвишава 250, трябва да бъде допълнително изследвано дали нарасналата пазарна сила на водещите предприятия би се отразила негативно на конкуренцията на определения пазар. Този анализ е направен в т. 4.3. на настоящия раздел.

В допълнение към разглежданите по-горе стойности на индекса на Херфиндал-Хиршман, КРС е представила и коефициентите на концентрация, съответно на най-големите 3 и 4 предприятия¹⁶⁹ на разглеждания пазар за периода 2013-2017 г.

Таблица 23

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
CR3	51	51	50	51	60
CR4	61	60	60	60	64

Източник: Данни, подадени в КРС

Видно от данните, стойностите както за CR3, така и за CR4 попадат в референтния интервал¹⁷⁰ на сравнително конкурентен пазар със средно ниво на концентрация (за CR3 – между 40 и 70; за CR4 – между 50 и 85). Въпреки това обаче, е отчетен ръст в стойността на коефициентите през 2017 г. Разликата в стойностите на двата показателя (CR3 и CR4) за периода 2013-2016 г. е относително стабилна - около 10, докато през 2017 г. тя спада до 4, което е индикация, че отслабват позициите на четвъртия конкурент на пазара, за сметка на първите три предприятия.

Съгласно Насоките за пазарни анализи, съществуването на господстващо положение е малко вероятно, ако пазарният дял на предприятието на съответния пазар е по-нисък от 40%. Въпреки това може да има специфични случаи под този праг, при които конкурентите не са в състояние ефективно да ограничат поведението му¹⁷¹. В контекста на предполагаемата значителна пазарна сила, която би могла да бъде упражнена върху определения пазар от историческото предприятие като предприятие с най-голям пазарен дял, КРС счита, че колкото по-голям е дялът на основния му конкурент (или конкуренти), толкова по-голяма е способността на този конкурент да ограничава пазарната сила на предприятието с най-голям пазарен дял.

Наличие на предимства на предприятията на дефинирания пазар

С цел да се отчете дали са налице устойчиви във времето предимства за някои от разглежданите по-горе предприятия, осъществяващи дейност на определения пазар на дребно за ширококоловен достъп до интернет, КРС изследва показателите наличие на

¹⁶⁹ Въз основа на пазарния дял, изчислен на база брой абонати на дефинирания пазар на ширококоловен достъп на дребно.

¹⁷⁰ Чл. 30, ал. 6 от Методика за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятие със значително въздействие върху пазара.

¹⁷¹ Насоки за пазарни анализи, бележка под черта 55

икономии от мащаба и от обхвата, продуктова диференциация и наличие на добре развита дистрибуторска мрежа.

Икономии от мащаба и икономии от обхвата

Гъстотата и структурата на абонатната мрежа на предприятие, осъществяващо обществени електронни съобщения, биха му позволили да се възползва от икономии от мащаба, изразяващи се в спад в средните разходи за единица в резултат на нарастване обема на предоставяните от предприятието електронни съобщителни мрежи и/или услуги. При анализа на този показател, КРС е изследвала броя и изменението на обслужваните от всяко едно от разглежданите предприятия абонати, ползващи ширококоловен достъп до интернет през 2013 г. и 2017 г. Значителният обем и нарастването на абонатната база би позволило на предприятията в условията на нарастваща възвръщаемост от мащаба на предоставяните от тях електронни съобщителни мрежи и/или услуги да реализират икономии. В следващата таблица е представен броят абонати на участниците на изследвания пазар на дребно към 31 декември на съответната година, както и изменението им спрямо края на 2013 г. (включително индивидуалните данни на най-големите предприятия на пазара).

Таблица 24

(таблицата съдържа данни, обявени за търговска тайна)

Участници на пазара	2013 г.	2017 г.	Изменение
БТК	Търговска тайна!		32%
A1 (агрегиран)			11%
Булсатком			13%
Всички останали			22%
Общ брой абонати	1 393 359	1 677 756	20%

Източник: Данни, подадени в КРС

Към 31.12.2017 г. броят на абонатите, които ползват услуги за ширококоловен достъп до интернет, и на трите предприятия нараства спрямо края на 2013 г., съответно с 32% за БТК, 11% за А1¹⁷² и 13% за Булсатком. Независимо че БТК продължава да е предприятието с най-голям дял на база брой абонати на анализирания пазар, както беше споменато по-горе в анализа по предходния критерий, след окончателното придобиване на Близу от А1 през 2017 г., броят на абонатите на последното достига сходни равнища с този на БТК към края на разглеждания период. Същевременно, разликата между броя на абонатите на БТК и на Булсатком нараства осезаемо, като отчетеният ръст е от 46% през 2017 г. спрямо разликата през 2013 г. Така, независимо от отчетения ръст в броя на абонатите на Булсатком, предприятието изостава значително от пазарните лидери – БТК и А1.

Във връзка с гореизложеното, КРС счита, че и трите предприятия, които имат национално покритие на мрежите си – БТК, А1 и Булсатком, биха могли да се възползват от икономии от мащаба.

¹⁷² За целите на анализа, изменението е отчетено на база агрегиран брой абонати на фиксиран ширококоловен достъп на А1 и Близу към 31.12.2013 г.

При икономите от обхвата намаление на разходите може да бъде постигнато, когато дадено предприятие използва общ капацитет за предоставяне на няколко услуги. По-долу са разгледани пазарните позиции на БТК, А1 и Булсатком на пазарите, които могат да се считат за хоризонтално свързани с пазара на дребно на ширококолов достъп. Следва да се има предвид, че и трите предприятия предоставят пълен набор от електронни съобщителни услуги през 2017 г.

➤ Пазар на достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение: В рамките на разглеждания в настоящия анализ период БТК продължава да поддържа лидерски позиции на пазара на достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение. Независимо че пазарният му дял плавно намалява за периода 2013-2017 г. – с 6,1 процентни пункта, броят на постове на предприятието към 31.12.2017 г. остава значителен и обхваща 61,7% от общия брой фиксирани телефонни постове. А1 е основен конкурент на историческото предприятие и на този пазар. След придобиване на контрола върху Близу през 2017 г., предприятието увеличава пазарния си дял и към края на годината вече обслужва 23,1% от фиксираните телефонни постове на абонати на услугата. Другият водещ конкурент на БТК на пазара на фиксиран ширококолов достъп на дребно – Булсатком, притежава едва 0,08% от общия брой фиксирани телефонни постове към 31.12.2017 г., въпреки това броят на постове, които обслужва предприятието към края на годината, е над 27 пъти по-голям от обслужвания през 2013 г.

КРС обръща внимание, че достъпът до обществена телефонна мрежа в определено местоположение вече не подлежи на ex-ante регулиране¹⁷³ в резултат на извършен пазарен анализ през 2016 г.

➤ Пазар на платена телевизия (кабелна, сателитна и IP телевизия): На пазара на платена телевизия в периода 2013-2017 г. отново присъстват и трите разглеждани предприятия. Булсатком е пазарният лидер с най-висок дял – от 34,3% към края на периода. Предприятието поддържа стабилни позиции в периода, обхванат от настоящия анализ, въпреки засилената конкуренция от страна на БТК и А1, като делът му почти не се изменя спрямо 31.12.2013 г. А1 заема втората позиция през 2017 г. след като придобива окончателно Близу, което до 2016 г. е сред най-големите участници на пазара на платена телевизия в България, в резултат на което към края на 2017 г. делът на предприятието представлява 25,8% от общия брой абонати на платена телевизия, измествайки този на БТК с позиция надолу. Притежаваният от историческото предприятие дял на този пазар е с малко над един пункт по-нисък от този на А1 и към края на 2017 г. обхваща 24,5%, като за периода от 2013 до 2017 г. той нараства с над 9 процентни пункта. Броят на абонатите на платена телевизия на БТК за същия период бележи ръст от над 75%.

По отношение на засилване на позициите на предприятията на пазарите на електронни съобщения следва да се вземат предвид и вложените инвестиции в мрежи за достъп от следващо поколение. Съгласно данните, подадени в КРС за 2017 г., вложените инвестиции от трите предприятия заемат 79% от общите инвестиции в мрежи за достъп от следващо поколение. Това от своя страна е предпоставка не само за подобряване на качеството и разнообразието на предлаганите услуги, но и за разширяване на покритието на мрежите за достъп. В потвърждение на горното са и данните, за оптичните мрежи на трите предприятия, които покриват съответно 900 хиляди домакинства от Булсатком¹⁷⁴,

¹⁷³ Решение на КРС № 581 от 22 ноември 2016 г.

¹⁷⁴ <http://www.bulsat.com/internet.php>

1 130 хиляди домакинства от БТК¹⁷⁵ и (търговска тайна) хиляди домакинства от А1. Във връзка с това КРС счита, че тенденцията за разширяване обхвата на оптичните им мрежи ще продължи и в перспектива.

Въз основа на горепосоченото, КРС очаква в краткосрочен до средносрочен план както историческото, така и най-големите конкурентни предприятия да продължат да увеличават абонатната си база на определения пазар на ширококолов достъп до интернет на дребно, както и да се възползват от предимствата, които им осигурява присъствието на няколко хоризонтално свързани пазари на дребно и произтичащите съответно от това икономии от мащаба и от обхвата.

Продуктова диференциация

При продуктова диференциация се отчита дали продуктите и/или услугите, предоставяни от определено предприятие, се разграничават от тези на останалите конкурентни предприятия по различни характеристики. По-високата степен на диференциране на продуктите и услугите на предприятието би могла да бъде разглеждана като база за изграждане на лоялност от страна на потребителите и въз основа на това конкуренцията на пазара да бъде ограничена.

Скоростта на пренос е една от най-важните за потребителите характеристики на услугите на дребно за ширококолов достъп до интернет, предоставен в определено местоположение. В таблицата по-долу са представени максимално достижимите скорости на download от международното пространство, предоставяни с офертите на най-големите предприятия на определения пазар на дребно – БТК, А1 и Булсатком, към 31.12.2017 г.

Таблица 25

Предприятие	Максимално достижима скорост на download от международното пространство към 31.12.2017 г.								
	15 Mbps	20 Mbps	25 Mbps	30 Mbps	50 Mbps	70 Mbps	75 Mbps	100 Mbps	> 100 Mbps
БТК	X	X		X	X			X	X
А1 БЪЛГАРИЯ			X		X	X	X	X	X
БУЛСАТКОМ	X		X		X			X	X

Източник: Данни, подадени в КРС

Видно от данните в таблицата, и трите предприятия предлагат оферти за ширококолов достъп до интернет, предоставян като самостоятелна услуга, в обхвата на най-разпространените скорости на download от международното пространство, представен по-горе в настоящия раздел при прегледа на динамиката и развитието на пазара. Същевременно, най-голям дял от останалите участници на пазара предлагат оферти за самостоятелна услуга със скорост от 30 Mbps – 37%. По 22% предлагат оферти със скорости от 50 Mbps и 20 Mbps и 16% предлагат оферти със скорости от 100 Mbps. В тази връзка може да се заключи, че диференциацията на предлаганите самостоятелно услуги по отношение на скоростта не би могла да се приеме за конкурентно предимство на нито едно от разглежданите предприятия. От друга страна предоставянето на продукти и/или услуги в пакет също е разновидност на продуктова диференциация. Така, предприятие, което

¹⁷⁵ <http://www.vivacom.bg/bg/residential/za-nas/za-kompanijata/koi-sme-nie/obshta-informacija>

присъства на повече от един пазар може да обвърже предлаганите от него продукти и услуги в пакет, така че те да се различават от офертите на конкурентите и по този начин конкурентните предприятия да имат ограничена възможност за репликирането им.

Едновременно с присъствието си на пазари, които могат да се считат за хоризонтално свързани с дефинирания пазар на дребно на ширококолов достъп в определено местоположение, най-големите предприятия (БТК, А1 и Булсатком) предоставят на абонатите си и разнообразие от пакетни услуги, обвързвайки телевизия, фиксиран/мобилен достъп до интернет и фиксирана/мобилна телефонна услуга. Таблица 26 по-долу съдържа данни за разпределението на абонатите на пакетни услуги, включващи едновременно фиксиран достъп до интернет и всяка от изброените услуги, представени общо и по предприятия към 31.12.2017 г.

Таблица 26

(таблицата съдържа данни, обявени за търговска тайна)

Услуга, включена в пакет с фиксиран достъп до интернет	Общо	БТК	А1	Булсатком	Всички останали
Телевизия	97,0%	Търговска тайна!			95,3%
Фиксирана гласова услуга	11,5%				7,3%
Мобилна гласова услуга	9,7%				0,0%
Мобилен достъп до интернет	8,2%				0,0%

Забележка: Относителните дялове са изчислени на база общия брой абонати на всички видове пакетни услуги (двойни, тройни, четворни), които включват едновременно фиксиран достъп до интернет и всяка от посочените услуги към 31.12.2017 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Най-голям е дялът на абонатите, които предпочитат в състава на пакетните услуги с фиксиран достъп до интернет да бъде включена телевизионна услуга – 97%, следван от тези, които предпочитат фиксираната гласова услуга – 11,5%, и мобилната гласова услуга – 9,7%. Най-малък е дялът на абонатите на пакети с включени фиксиран и мобилен достъп до интернет – 8,2%. Последната комбинация се предоставя единствено от (търговска тайна) през 2017 г. От таблицата се вижда, че не всички предприятия комбинират предоставяните от тях самостоятелно услуги в пакети с фиксиран достъп до интернет. Това се обяснява по-скоро с продуктовата политика, заложена в стратегиите на предприятията, отколкото от наличието на технологични и/или пазарни ограничения.

Във връзка с посоченото по-горе, КРС счита, че не е налице предприятие, което чрез диференциране на продуктите и услугите, които предоставя на разглеждания пазар на дребно, да се възползва от конкурентни предимства пред останалите две предприятия, обект на анализ, като по този начин да ограничава конкуренцията на пазара.

Добре развита дистрибуторска и пласментна мрежа

Относно наличието на добре развита дистрибуторска мрежа, КРС обръща внимание, че както историческото предприятие, така и останалите разглеждани предприятия (А1 и Булсатком) притежават и продължават да развиват дистрибуторската и пласментната си мрежа. Тя обхваща множество центрове за обслужване на клиенти, локализирани на територията на цялата страна, информационни номера за обслужване на клиенти. Също така предприятията развиват и специфични за дейността си похвати за обслужване на

клиенти, като онлайн услуги, включващи регистрация, плащания, проверка на сметка, информационни услуги и др.

На база на гореизложеното КРС поддържа заключенията, направени в предходния анализ, че нито едно от разгледаните предприятия няма предимство пред останалите, свързано с пазарната му мощ на дефинирания пазар на дребно.

Заключение по отношение на конкурентните условия на дефинирания продуктов пазар на дребно при наличие на регулация на свързания пазар на едро

Анализът на конкурентните условия при наличие на регулирани услуги на едро показва, че пазарът на дребно на ширококолов достъп се характеризира с низходящо развитие на цените, наличие на богато разнообразие от услуги за ширококолов достъп до интернет, високо качество на предлаганите услуги, както и с увеличаване на инвестициите в нова и модернизирана инфраструктура, фактори, които са предпоставка за наличие на конкурентен пазар.

Въз основа на анализа на динамиката на пазарните дялове, засиления натиск от страна на конкурентните предприятия и развитието на пазара на дребно, КРС поддържа позицията си от предходния кръг на анализ, че не са налице предпоставки за историческото предприятие да се възползва от значителното въздействие на пазара до степен на съществена независимост от конкуренти, клиенти и крайни потребители, при отчитане на съществуващата регулация на пазара на едро.

4.2. Анализ и оценка на конкурентните условия на пазара на дребно на ширококолов достъп при липса на регулация на ниво пазари на едро

В съответствие с Препоръката за съответните пазари от 2014 г., КРС изследва условията за развитие на конкуренцията на дефинирания пазар на дребно в отсъствие на регулация на свързания пазар на едро.

В тази връзка, КРС прави оценка дали при оттегляне на регулирането, основано на значителното въздействие на БТК, установено във втория кръг на анализа¹⁷⁶ на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение, съответният вертикално свързан с него пазар на дребно на ширококолов достъп би бил ефективно конкурентен.

Предвид по-късното навлизане на БТК на пазара на ширококолов достъп до интернет на дребно, услугата „необвързан достъп до абонатна линия” е непопулярна сред конкурентните предприятия, които вече са изградили или са в процес на изграждане на собствена инфраструктура с технологии, които позволяват предоставянето на по-качествени услуги от предоставяния от историческото предприятие ADSL достъп.

Към настоящия момент от информацията, с която КРС разполага, е видно, че нито едно конкурентно предприятие не предоставя достъп на дребно на крайни потребители въз основа на необвързан достъп до абонатна линия.

Отчитайки промените в търсенето, ориентирано към интернет с високи и свръхвисоки скорости, както и наличието на множество изградени алтернативни инфраструктури, чрез които конкурентните предприятия предоставят ширококолови услуги, КРС е на мнение, че е малко вероятно да възникне търсене на необвързан достъп

¹⁷⁶ Решение № 372/13.08.2015 г.

на едро. От тази гледна точка КРС счита, че евентуалното оттегляне на наложените задължения за необвързан достъп до абонатна линия на пазар 3а от Препоръка за съответните пазари от 2014 г. не би повлияло върху конкуренцията на пазара на дребно.

Следва да се отбележи, че достъпът до пасивната инфраструктура на историческото предприятие (каналната мрежа), е важно условие за развитието на конкуренцията на свързания пазар на дребно. В този смисъл продължените с Решение № 372/13.08.2015 г. задължения на предприятието със значително въздействие на съответния пазар са създали условия за разгръщане на електронните съобщителни мрежи на конкурентите, чрез прозрачност на условията за ползване на каналната мрежа, равнопоставено третиране на предприятията, и ценови ограничения, допринасящи за предвидимостта на инвестициите в нови технологии. Както беше посочено в т. 4.1. голяма част от активните предприятия в страната разчитат на каналната мрежа за изграждане и разширяване на абонатните си мрежи. В тази връзка КРС счита, че БТК продължава да притежава инфраструктура от съществено значение за развитието на конкуренцията. От друга страна, 80% от конкурентните на БТК предприятия с дял над 1% на дефинирания пазар на дребно на ширококолов достъп също притежават собствени канални мрежи, чийто размер и обхват нарастват значително в изследвания период, което им позволява да упражняват конкурентен натиск върху поведението на БТК на пазара на ширококолов достъп на дребно.

Наред с това, следва да бъде отчетен и ефектът на новия ЗЕСМФИ. Със ЗЕСМФИ в националното ни право е транспонирана Директива 2014/61/ЕС. Основните цели на ЗЕСМФИ са улесняване и стимулиране разполагането на високоскоростни електронни съобщителни мрежи чрез насърчаване на съвместното използване на съществуващата физическа инфраструктура и създаване на условия за по-ефикасно и с по-ниски разходи изграждане на нова физическа инфраструктура (чл. 2 от ЗЕСМФИ). Новият закон допълнително цели намаляване на административната тежест, подобряване на междусекторната координация и насърчаване на инвестициите в разполагането на високоскоростни електронни съобщителни мрежи и изграждането на прилежащата им физическа инфраструктура.

Съгласно чл. 15, ал. 1 от ЗЕСМФИ, *мрежовите оператори предоставят на операторите на електронни съобщителни мрежи достъп до и/или съвместно ползване на физическата си инфраструктура, включително до нейните елементи и/или съоръжения, с оглед на разполагане и използване на електронни съобщителни мрежи, при наличие на обосновано искане.* Допълнително, чл. 17, ал. 1 от закона въвежда правото на операторите на електронни съобщителни мрежи да искат от мрежовите оператори да им бъде предоставено право на преминаване и право на специално ползване по Закона за пътищата на елементи и/или съоръжения на физическа инфраструктура на други мрежови оператори, вкл. по отношение на сервитутните зони на тези елементи и/или съоръжения.

ЗЕСМФИ съществено разширява кръгът на физическите инфраструктури, до които операторите на електронни съобщителни мрежи имат право на достъп до и/или съвместно ползване. На основание чл. 15, ал. 1, във връзка с § 1, т. 4 и 10 от ДР на новия закон, операторите вече имат право на достъп и до електронната съобщителна инфраструктура на други оператори на електронни съобщителни мрежи, различни от БТК. Предвид § 1, т. 3 от ДР на ЗЕСМФИ, правото на достъп до и/или съвместно ползване може да бъде искано и получавано и от мрежови оператори на други видове физически инфраструктури, различни от електронните съобщителни такива, като: комунални (електроразпределителна,

газопреносна, ВиК инфраструктура), транспортни (железопътни линии, пътища, пристанища, летища, метрополитен) и други инфраструктури.

На общо основание правото да се иска достъп до и/или съвместно ползване може да бъде упражнявано от операторите на електронни съобщителни мрежи и по отношение на пасивната инфраструктура (подземната канална мрежа) на БТК, като физическа инфраструктура по смисъла на § 1, т. 10 от ДР на ЗЕСМФИ. Така въведеното със закон задължение на БТК по чл. 15, ал. 1 от ЗЕСМФИ да предоставя достъп до и/или съвместно ползване се припокрива с продълженото с т. IV.1.5. от Решение № 372/2015 г. на КРС задължение на предприятието за предоставяне на достъп до пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа).

Наред с това, достъпът до и/или съвместно ползване на физическа инфраструктура по ЗЕСМФИ се предоставя с писмен договор при предварително оповестени на интернет страницата на съответния мрежов оператор прозрачни, пропорционални и справедливи общи условия (ОУ). Минимално необходимите законови реквизити на ОУ са посочени в чл. 15, ал. 3 на закона, като включват: условия за достъп до и/или съвместно ползване (начин на разполагане, технически условия, изисквания за качество и безопасност, ограничения за разполаганите съоръжения, мерки за сигурност, условия за допускане на служители на операторите, правила за разпределяне на ограниченото пространство, условия и ред за даване на указания при констатирано техническо несъответствие, процедури за премахване на електронни съобщителни мрежи и за възстановяване на достъпа); конкретни срокове за отговор на заявките, за предоставяне на достъп и/или съвместно ползване, за отстраняване на повреди, както и стандартни условия на договора, вкл. обезщетение при неизпълнение.

Посочените ОУ следва да бъдат приети и публикувани и от БТК като мрежов оператор по смисъла на § 1, т. 4 от ДР на ЗЕСМФИ. Задължението на БТК по чл. 15, ал. 2 да оповести на интернет страницата си ОУ със съответното минимално съдържание се припокрива в значителна степен със задължението на предприятието по т. IV.4.3 от Решение № 372/2015 г. на КРС да публикува типово предложение за достъп до пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа) (ТПДПИ). По този начин операторите на електронни съобщителни мрежи ще бъдат предварително запознати с условията за сключване на договор за достъп до и/или съвместно ползване на физическата инфраструктура на БТК, като практически ще бъдат спазени условията за равнопоставеност и прозрачност, включително за публикуване на ТПДПИ. Така, при отсъствие на регулация на достъпа до пасивната инфраструктура на БТК, възможността на предприятието да отказва достъп, да налага едностранно условия за реализиране на достъпа до пасивната инфраструктура и да определя допълнителни технически изисквания, които биха били равнозначни на отказ да предостави достъп до тази инфраструктура, се ограничава от разпоредбите на ЗЕСМФИ.

Общите условия на мрежовите оператори по ЗЕСМФИ следва да включват и цени и механизъм за ценообразуване (чл. 15, ал. 3, т. 4 от закона). Съгласно чл. 3, ал. 4 от ЗЕСМФИ, цените, които мрежовите оператори могат да определят за предоставяне на достъп до и за съвместно ползване, право на преминаване, за координиране, съгласуване или за други дейности по закона, отразяват всички разходи, които са свързани със съответната дейност. Последното на практика представлява задължение за разходоориентираност, което дори и при липса на наложено с пазарен анализ задължение, не би позволило прилагане на прекомерно високи цени. Мрежовите оператори на

физическа инфраструктура определят цени за предоставяне на достъп до и за съвместно ползване и на право на преминаване съгласно методика, определена с наредба, издадена от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията. Методиката определя начина за разпределянето на разходите към определената услуга, като разпределението трябва да е представено по начин, който гарантира спазването на принципите на прозрачност, равнопоставеност и липса на антиконкурентно крос-субсидиране (чл. 3, ал. 5 и 6 от ЗЕСМФИ). С Наредба № 34/24.10.2018 г. Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията прие посочената Методика, която беше обнародвана в ДВ, бр. 92, 06.11.2018 г. и влезе в сила три дни след обнародването ѝ. С Методиката се очертават принципите, които мрежовите оператори следва да спазват при определяне на цените си. Посочени са както видовете цени на мрежовите оператори, така основните категории разходи, които се отчитат, включително начините за определянето и разпределянето им от гледна точка на свързаността им с конкретната услуга.

В допълнение по отношение на прозрачността и достъпа до информация за физическата инфраструктура, ЗЕСМФИ предвижда създаването на т. нар. Единна информационна точка (ЕИТ, Глава трета от закона). Функциите на ЕИТ се изпълняват от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията, като достъпът до информацията се осъществява по електронен път чрез информационен портал, който се изгражда и поддържа от министъра. ЕИТ ще предоставя на мрежовите оператори информация за съществуваща физическа инфраструктура за разполагане на мрежи, вкл. високоскоростни електронни съобщителни мрежи, и планирани или текущи дейности по строителство, разполагане и монтаж. В ЕИТ ще се съдържа и т. нар. минимална информация по чл. 7, ал. 2 от ЗЕСМФИ - местоположение и/или трасе на съществуващата физическа инфраструктура; вид на физическата инфраструктура и начин на ползване; наименование, адрес, адрес на електронната поща и телефон за контакт с мрежовия оператор, който стопанисва (управлява) физическата инфраструктура. Минималната информация може да се предоставя от мрежовите оператори, включително и БТК, на ЕИТ, като в случай че последното не е направено, информацията се предоставя чрез точката по писмено заявление на друг мрежов оператор, в което се посочва района, в който се планира разполагане на елементи на мрежата (чл. 11 от ЗЕСМФИ).

Следва да бъде посочено, че в Глава осма „Решаване на спорове” на ЗЕСМФИ КРС е определена да изпълнява ролята на орган за решаване на спорове по смисъла на чл. 10, пар. 1 от Директива 2014/61/ЕС. Предметът на посочените спорове е посочен в чл. 81, ал. 1 от закона, като споровете могат да се отнасят до: предоставяне на достъп до и/или съвместно ползване на физическа инфраструктура¹⁷⁷, прилагане на условия и цени за достъп, разполагане на електронни съобщителни мрежи, координиране на дейности, предоставяне на информация относно съществуваща физическа инфраструктура и планирани строежи, огледи на място на конкретно определена част от физическа инфраструктура и предоставяне на достъп до физическа инфраструктура в сграда. Видно от доклада на Европейската комисия до Европейския парламент и Съвета относно

¹⁷⁷ Електронна съобщителна инфраструктура, както и инфраструктура, предназначена да осигурява услуга за производство, пренос или разпределение на природен газ; електрическа енергия, включително външно обществено осветление; топлинна енергия; вода, включително отвеждане или пречистване на отпадъчни води и канализация и дренажни системи; транспортни услуги, включително железопътни линии, пътища, пристанища и летища.

изпълнението на Директива 2014/61/ЕС¹⁷⁸ Република България, в частност КРС, не прави изключение от европейската практика именно националният регулатор в областта на електронните съобщителни услуги да изпълнява функциите на орган за уреждане на спорове по чл. 10 от Директива 2014/61/ЕС. Посочените спорове могат да имат за предмет и достъп до и/или съвместно ползване на пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на БТК, включително условия и цени за достъп до същата.

В допълнение, съгласно чл. 86 от ЗЕСМФИ Комисията може да съдейства за доброволно решаване на спорове във връзка с предоставяне на достъп до и/или съвместно ползване на физическа инфраструктура при писмено искане на една от страните по спора. Със ЗЕСМФИ на КРС са възложени и някои специални функции по отношение на достъпа до физическа инфраструктура (чл. 20 и § 4 от ПЗР на закона). Наред с това, в Глава девета „Контрол и административнонаказателни разпоредби“ на ЗЕСМФИ Комисията е определена като контролен орган по отношение на осигуряването на достъп до и съвместно ползване на физическа инфраструктура.

Видно от гореизложеното, липсата на регулация, не би се отразила негативно върху състоянието на конкуренцията на пазара. На практика, разпоредбите на ЗЕСМФИ, които надхвърлят изискванията на Директива 2014/61/ЕС, предвиждат задължения за (предоставяне на достъп до и/или съвместно ползване по чл. 15, ал. 1, публикуване на ОУ за достъп по чл. 15, ал. 2 и др.) и в значителна степен заместват наложените с Решение № 372/2015 г. на КРС специфични задължения за достъп, равнопоставеност, прозрачност, вкл. публикуване на ТПДПИ, както и ценови ограничения. ЗЕСМФИ *de facto* налага подобни задължения на всички предприятия, които разполагат с физическа инфраструктура по смисъла на § 1, т. 10, във връзка с т. 3 и 4 от Допълнителните разпоредби на ЗЕСМФИ. В този смисъл, се ограничават възможностите за антиконкурентно поведение от страна на историческия оператор, който разполага с пасивна инфраструктура (канална мрежа) с най-голяма дължина, като същевременно се обезпечава предоставянето на достъп до физическа инфраструктура във връзка с разгръщането на високоскоростни мрежи за достъп от следващо поколение в интерес на българските граждани, чрез запазване и развитие на инфраструктурната конкуренция при отчитане на инвестициите и иновациите и по-специално тези, свързани с прехода към мрежи за достъп от следващо поколение (NGA) с оглед постигане на целите, заложили в стратегията „Европа 2020“.

4.3. Анализ и оценка на конкурентните условия на пазара на дребно на ширококолов достъп относно предпоставки за наличие на съвместно значително въздействие

Видно от анализа, направен по-горе, на пазара на ширококолов достъп на дребно в определено местоположение в България, не е налице предприятие, което самостоятелно да има поведение до съществена степен независимо от конкуренти, клиенти и крайни потребители.

В същото време структурата на пазара, и по-конкретно стойността на пазарните дялове на историческото предприятие и основните му конкуренти (А1 и Булсатком), поражда необходимост от допълнителен анализ с оглед преценка дали е възможно наличието на съвместно значително въздействие.

¹⁷⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:52018DC0492>

Съгласно Методиката за пазарните анализи, две или повече предприятия имат съвместно значително въздействие върху съответен пазар, ако дори при отсъствието на структурни или други връзки между тях, те осъществяват дейност на пазар, който се характеризира с липса на ефективна конкуренция и в който никое отделно предприятие не притежава значително въздействие върху пазара¹⁷⁹.

В Насоките за пазарни анализи ЕК е посочила¹⁸⁰, че за констатирането на съвместно значително въздействие, НРО е необходимо да изследва дали са изпълнени кумулативно следните три условия¹⁸¹:

1. Съществува прозрачност на пазара, позволяваща на пазарните участници да наблюдават взаимно дейността си;

2. Налице са адекватни възпиращи механизми, които да гарантират дългосрочен стимул за придържане към възприетата обща политика. Всеки участник в олигопола трябва да знае, че конкурентно поведение от негова страна ще предизвика реакция, която ще превърне съответните инициативи в непечеливши;

3. Липсва възможност за адекватна реакция от реални или потенциални конкуренти или пък от страна на потребителите, които биха могли да предотвратят очакваните от общата линия на действие резултати.

В допълнение, е посочено и делото *Impala II*, в което Европейският съд приема, че е необходимо да се избягва механичния подход за прилагането на „Airtours” критериите, а следва да се отчита общият икономически механизъм на хипотетичната негласна координация.

Преди да се пристъпи към анализ на горепосочените критерии, за установяване на съвместно значително въздействие е необходимо да се извърши предварителен (*ex ante*) анализ на разглеждания пазар, за да се установи дали неговата структура е подходяща за възникване на координирано поведение. В Обяснителната бележка, придружаваща Насоките за пазарни анализи¹⁸², ЕК посочва, че в своя *ex ante* анализ регулаторът трябва да направи оценка на вероятността от настъпване на бъдещи събития, водещи до пазарни недостатъци, с оглед установяване дали регулаторната намеса е подходяща и необходима. В *ex ante* анализа трябва да се отчете очакваното развитие на пазара, въз основа на наличната в момента информация за пазарните характеристики, пазарната структура и вероятното поведение. НРО следва да предвидят очакваното или предвидимото пазарно развитие в рамките на следващия период на преглед, за да определят дали вероятният пазарен резултат е негласно договаряне. В случай, че предварителните критерии установят наличие на пазарни недостатъци на разглеждания пазар на дребно при липса на регулация, регулаторът следва да направи детайлен анализ за съвместно значително въздействие.

С прилагането на предварителните критерии се отчитат два основни момента при анализ на конкурентните условия на разглеждания пазар и неговото бъдещо развитие от гледна точка на наличие или липса на регулация, а именно:

¹⁷⁹ Чл. 24 от Методиката за пазарните анализи

¹⁸⁰ Т. 67 от Насоките за пазарни анализи

¹⁸¹ т.нар. „Airtours” критерии

¹⁸² Стр. 32

1. Оценка относно наличие или липса на конкурентни проблеми и вреда за потребителите на пазара на дребно на ширококоловтов достъп в определено местоположение.

В т. 4.1. е направен обстоен преглед на актуалното състояние на пазара на ширококоловтов достъп на дребно в определено местоположение, от което се очертават следните основни характеристики на пазара в България:

- Налице е **силна инфраструктурна конкуренция**. Конкурентните предприятия нямат интерес да закупуват базираните на xDSL технология продукти и услуги на едро от историческото предприятие. БТК предоставя битстрийм достъп от 2008 г. въз основа на наложените, продължени и изменени с Решение № 246 от 22.02.2011 г. на КРС задължения. Както беше отбелязано във втория кръг на пазарния анализ от 2009 г. се наблюдава непрекъснат спад в ползването на услуги за битстрийм достъп от страна на конкурентните предприятия и към 31.12.2013 г. нито едно предприятие не предоставя услуги на дребно въз основа на предоставени от страна на БТК услуги за ширококоловтов (битстрийм) достъп на едро. В предходния кръг на анализа необвързан достъп се е предоставял въз основа на два договора (с „Орбител“ ЕАД и с „Нексом – България“ ЕАД) за необвързан достъп, като по същите договори се предоставя само една линия. Към края на 2017 г. нито едно предприятие не ползва нито необвързан, нито битстрийм достъп на едро. Липсва интерес от страна на конкурентните предприятия към необвързания достъп, въпреки наложените с Решение № 246 от 22.02.2011 г. задължения за достъп при условия на прозрачност, равнопоставеност и регулирани цени. Конкурентите на БТК продължават да изграждат собствена инфраструктура с нови технологии, които позволяват предоставянето на много услуги с по-добро качество и се възползват единствено от възможността за съвместно ползване на пасивната инфраструктура (каналната мрежа) на БТК.

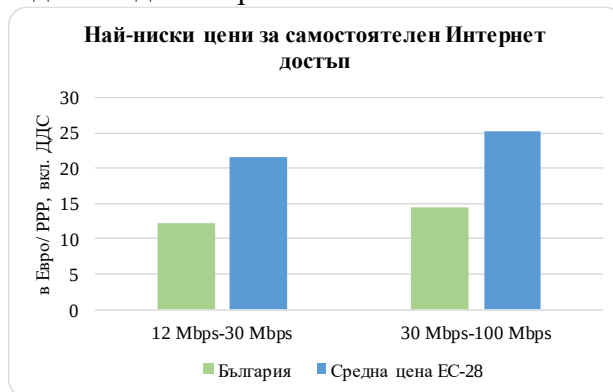
- Пазарът на дребно на ширококоловтов достъп в определено местоположение е **сравнително конкурентен пазар със средно ниво на концентрация** (фиг. 23). Съгласно практиката, колкото по-високо е нивото на концентрация на пазара, толкова по-голяма е вероятността, предприятията, за които съществува презумпцията, че притежават съвместно значително въздействие, да имат необходимата мотивация да координират своите пазарни дейности. От данните, представени на фигура 22, е видно, че сумарният пазарен дял на БТК и на основните му конкуренти на национално ниво, се задържа стабилен в периода на анализа (от 60,9% през 2013 г. до 60,4% през 2017 г.). Следва да се отбележи обаче, че през наблюдавания период (2013-2017 г.) е налице ръст не само в броя на абонатите на историческото предприятие и на А1 и Булсатком, но и в броя на абонатите на останалите предприятия, притежаващи дял над 1% (с 68%), както и в броя на абонатите на предприятия с дял под 1% (6%). С близо (98%) и над 100% (до 158%), значително над отчетения при историческото и двата основни конкурента, ръст за периода отчитат следните предприятия: „Кабел Сат-Запад“ ООД, „Нетуоркс-България“ ООД, „Скат ТВ“ ООД и „Цифрова кабелна телевизия“ ООД¹⁸³. Всяко едно от предприятията, притежаващо дял над 1%, отчита и ръст в дела, който заема на пазара на ширококоловтов достъп на дребно. Видно от гореизложеното, пазарът е ненаситен и е налице потенциал за растеж. Поради това, на подобен пазар координираните практики са по-малко вероятни.

- Налице е **липса на хомогенност на предлаганите продукти и услуги** – Продуктовата хомогенност често се смята за благоприятстващ фактор, който улеснява

¹⁸³ Предприятията са подредени по азбучен ред

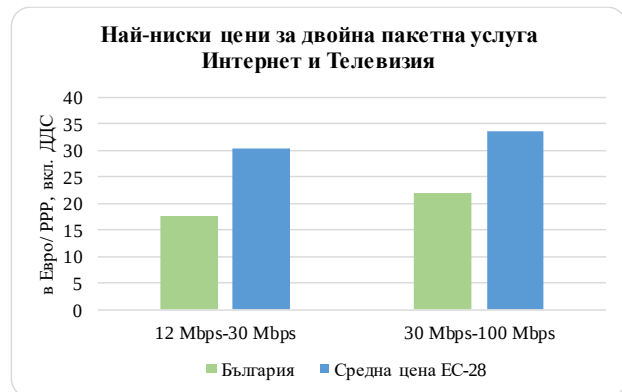
практиките на съгласуване, тъй като предприятията е необходимо да се координират в доста по-ограничен мащаб, в сравнение с пазар, който се характеризира с диференцирани продукти. Пазарът на ширококоловен достъп на дребно в България се характеризира с множество участници, които предоставят най-разнообразни продукти и услуги от гледна точка на вида достъп, скоростта на пренос, както и от гледна точка на различните услуги, обвързани в пакет. Както беше посочено в т. 4.1. по отношение на продуктовата диференциация, най-големите предприятия на пазара предлагат оферти за ширококоловен достъп до интернет, предоставян като самостоятелна услуга, в обхвата на най-разпространените скорости на download от международното пространство. Всяко от тях предоставя и пакетни услуги с включен фиксиран ширококоловен достъп. Независимо от наличието на относително сходство в предлаганите оферти от страна на предприятията, са налице множество диференциращи характеристики, като допълнителни условия, различни комбинации от услуги, обвързани в пакет, разлики в ценовите равнища и други.

- Доказателство за пазарни недостатъци на пазара на дребно на ширококоловен достъп могат да бъдат високи **цени на дребно**. Видно обаче от представеното на фигури 21а и 21б през 2018 г. спрямо 2104 г. е налице спад в средните цени в България и при двете групи скорости, съответно с 31,6% за групата с най-ниски скорости и с 43,1% за групата с най-високи скорости. От друга страна, видно от данните от ежегодния преглед на цените от страна на консултантската компания *Empirica*, наета от ЕК за изготвяне на регулярното проучване „Цени на фиксиран ширококоловен достъп в Европа“¹⁸⁴ цените¹⁸⁵ на предоставяните услуги в България са значително по-ниски от средноевропейските. За сравнение, на фигурите по-долу са представени цените за най-често ползваните в България групи скорости (от и включително 12 Mbps до 30 Mbps и от и включително 30 Mbps до 100 Mbps¹⁸⁶) за самостоятелен интернет достъп и двойна пакетна услуга с включена телевизия и достъп до интернет¹⁸⁷.

Източник: *Empirica*

Фиг. 24а

Източник: *Empirica*

Фиг. 24б

¹⁸⁴ SMART number 2016/0044.

¹⁸⁵ Най-ниски цени въз основа на оферти на петте най-големи предприятия за самостоятелен достъп до интернет, за двойна пакетна услуга с включен интернет и фиксирана гласова услуга, двойна пакетна услуга с включен интернет и телевизия и за тройна пакетна услуга, разпределени по групи скорости за достъп до интернет. Есен 2016 г. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/fixed-broadband-prices-europe-2016>.

¹⁸⁶ Към 31.12.2017 г. 29,0% от абонатите ползват скорости от 12 Mbps до 30 Mbps, а в групата скорости от 30 Mbps до 100 Mbps - 51,7%.

¹⁸⁷ Към 31.12.2017 г. 80,0% от абонатите на фиксиран достъп до интернет, ползващи услугата в пакет, са абонати на двойна пакетна услуга с включена телевизия.

Цените на самостоятелен интернет достъп в България и за двете групи представени скорости са с 44% по-ниски от средноевропейските, като за скоростната група от 12 Mbps до 30 Mbps България се нарежда на второ място по най-ниски цени след Швеция, а за групата от 30 Mbps до 100 Mbps – на шесто място (разликата с държавата на първо място е с 2,9 единици).

Видно от представените доказателства, на наблюдавания пазар на дребно на ширококоловен достъп не е налице политика за поддържане на високи и потенциално прекомерни цени. Намаляването на цените е насочено по-скоро към предлагането на по-атрактивни предложения на крайния потребител с цел привличане на нови абонати, отколкото с антиконкурентни цели.

- **Ниското качество на ширококоловените услуги** също е индикация, че на пазара съществува пазарен недостатък. Но в конкретния случай в България не е налице такава ситуация. Броят на абонатите на оптичен достъп до помещение на абонат (FTTP) през 2017 г. нараства с 88% спрямо данните от 2013 г. Делът на абонатите на достъп до мрежи от следващо поколение¹⁸⁸ в общия брой абонати на разглеждания пазар на дребно в края на 2017 г. достига 83,3% като отчита ръст с 22 процентни пункта спрямо 2013 г. За същия период (2013-2017 г.) броят на абонатите на достъп до мрежи от следващо поколение нараства с 64,2%.

В допълнение, както беше посочено в т. 4.1, данните, представени в Digital Scoreboard 2017 показват, че към юли 2017 г. България се нарежда на четвърто място по показателя дял на достъпа до мрежи от следващо поколение сред държавите-членки – с 30 процентни пункта над средноевропейското ниво.

В резултат от разгръщането на високоскоростните оптични мрежи, предлаганата от предприятията максимална скорост на download на достъпа също нараства. През 2017 г. спрямо 2013 г. в броя на абонатите на скорости над 30 Mbps се отчита ръст от 88,7%, а делът им в общия брой абонати на разглеждания пазар достига 67,0%. Следва да се посочи и публикуваната от ЕК в ежегодния доклад относно цифровия напредък на Европа¹⁸⁹ информация – средната скорост на връзката в България достига над 15 Mbps и е над средната скорост за държавите от ЕС, като по този начин се нарежда на единадесето място сред държавите-членки и на седемнадесето сред избраните държави в света.

Следователно, въз основа на представената информация на пазара на дребно на ширококоловен достъп, може да се заключи, че не са налице конкурентни проблеми, както и вреда за потребителите, които да произтичат от влошено качество на предлаганите услуги.

2. Оценка на вероятния пазарен резултат при липса на регулация на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение

При тази оценка следва да се направи т.нар. „поведенчески“ анализ – какъв би бил очаквания пазарен резултат на пазара на дребно на ширококоловен достъп, ако при липса на специфични задължения на свързания пазар на едро на локален достъп задълженото до момента предприятие откаже предоставянето му.

Както беше посочено по-горе алтернативните предприятия не проявяват интерес и не се възползваха от предлагания въз основа на наложеното с Решение № 246 от 22.02.2011

¹⁸⁸ Включва следните видове достъп: VDSL, FTTH, FTTB, DOCSIS 3, и други видове фиксиран достъп със скорости над 30 Mbps.

¹⁸⁹ Europe's Digital Progress Report 2018 – Connectivity, стр. 26, <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>

г. и продължено с Решение № 372/13.08.2015 г. специфично задължение за предоставяне на необвързан достъп. Отчетено е, че продълженото с Решение № 372/13.08.2015 г. задължение за предоставяне на достъп до пасивната инфраструктура на историческото предприятие е допринесло за развитието на инфраструктурната конкуренция в България. С транспонирането обаче на Директива 2014/61/ЕС в националното законодателство се създават условия за достъп и съвместно ползване не само на пасивната инфраструктура на историческото предприятие, но и на съществуващата пасивна инфраструктура, изградена от конкурентите на БТК. В т. 4.1. са представени позициите на най-големите предприятия, конкуренти на БТК, от което е видно, че те биха могли да оказват конкурентен натиск и по отношение на изградената канална мрежа.

В допълнение, заинтересованите предприятия имат възможност за достъп и съвместно ползване в условията на прозрачност и равнопоставеност и до физическа инфраструктура, различна от тази, изградена за целите на електронните съобщителни мрежи.

Във връзка с гореизложеното, КРС счита, че дори и при отказ за предоставяне на достъп или съвместно ползване на физическа инфраструктура от страна на БТК и/или А1, са налице механизми за ограничаване на евентуално съвместно антиконкурентно поведение на тези предприятия. Както е посочено и в т. 4.2 симетричната регулация по отношение на достъпа до и съвместното ползване на физическа инфраструктура е залегнала във влезлия в сила от 09.03.2018 г. ЗЕСМФИ. На практика ЗЕСМФИ ограничава потенциалното антиконкурентно поведение на предприятията, предоставящи електронни съобщителни услуги, които разполагат с физическа инфраструктура по смисъла на § 1, т. 10, във връзка с т. 3 и 4 от Допълнителните разпоредби на ЗЕСМФИ, тъй като *de facto* налага на всички мрежови оператори задължения, подобни на наложените с Решение № 372/2015 г. на КРС специфични задължения за достъп, равнопоставеност, прозрачност, включително публикуване на ТПДПИ, както и ценови ограничения. Така се осигурява предоставянето на достъп до физическа инфраструктура за разгръщане на високоскоростни мрежи за достъп от следващо поколение в интерес на българските граждани, при прозрачни, пропорционални и справедливи условия и разходоориентирани цени.

Друг индикатор за възможното развитие на пазара на ширококоловен достъп на дребно, при липса на регулация на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение, може да бъде наблюдаваното развитие на сравними, от гледна точка на конкурентни условия, пазари. Този подход е застъпен в Обяснителната бележка, придружаваща Насоките за пазарни анализи, като възможна индикация за бъдещо развитие на разглеждания пазар, в случай че сравняваните пазари демонстрират сходна динамика на пазара.¹⁹⁰ От информацията, публикувана от ЕК относно развитието на ширококоловения достъп в ЕС към 01.07.2017 г.¹⁹¹ и относно цените на фиксиран достъп до интернет в Европа¹⁹² и представена в таблица 27, е видно, че ситуацията на пазара на дребно в Румъния показва сходни характеристики с българския пазар – силна инфраструктурна конкуренция, ниско проникване на ширококоловен достъп по население, висок дял на достъпа до мрежи

¹⁹⁰ Стр. 36-37 в Обяснителната бележка, придружаваща Насоките за пазарни анализи: „Moreover, as stated above, a benchmarking exercise against comparable competitive markets can be performed... A comparison with deregulated markets can be an indication, provided that they show comparable market dynamics.“

¹⁹¹ Digital Scoreboard 2017 - Broadband data files- <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/broadband-data-files-digital-scoreboard-2017>

¹⁹² Fixed Broadband Prices in Europe 2016, <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/fixed-broadband-prices-europe-2016>

от следващо поколение, висок дял на оптичния достъп до помещения на абонат, ниски цени.

Таблица 27

Показател	България	Румъния
Проникване на широколентов достъп	24%	22%
Дял на NGA	78%	79%
Дял на FTTP	50%	54%
Дял на DSL достъп	11%	19%
Дял на абонатите на скорост над 30 Mbps	66%	79%
Цена на самостоятелен интернет достъп скорости от 30 Mbps до 100 Mbps (EURO/PPP)	14,34	12,39

Източник: Digital Scoreboard 2017 - Broadband data files и Fixed Broadband Prices in Europe 2016

През 2015 г. Румъния дерегулира пазарите на едро на локален и централен достъп в определено местоположение (RO/2015/1804-1805).

В окончателния доклад на Wik Consult, изготвен за ЕК¹⁹³, във връзка с прегледа на Насоките за пазарни анализи, консултантската компания посочва¹⁹⁴, че след дерегулацията на пазарите в Румъния достъпът на едро продължава да е ограничен в сравнение с останалите държави-членки. Въпреки това, ЕК отчита, че след дерегулацията са сключени договори за достъп на едро на търговска основа, които са улеснили фиксирания и мобилните предприятия да предоставят достъп в области, където собствените им мрежи не са или са слабо развити. Съгласно доклада, на пазара на дребно се наблюдават следните особености: достигнато е високо ниво на покритие с мрежи за достъп от следващо поколение; висок дял на достъпа чрез FTTH/V; високо качество на предлаганите услуги - първо място по дял на абонати на скорости над 100 Mbps в ЕС и цените на достъпа са значително по-ниски от средноевропейското равнище. В резултат, Wik стига до заключението, че в съответствие с икономическата теория, по-точно при наличие на пълна инфраструктурна конкуренция (съвместно с други фактори, като ниски разходи за разгръщане на мрежи и липса на ефективно функционираща традиционна инфраструктура) очакваните пазарни резултати в Румъния са свързани с увеличаване на инвестициите, които да доведат до високо качество и ниски цени за потребителите.

Отчитайки сходното историческо и пазарно развитие между двете държави и пазарните резултати в Румъния след дерегулирането на пазарите за достъп на едро в определено местоположение, КРС счита, че на пазара на дребно в България не се очаква да са налице пазарни недостатъци, дори и при липсата на регулация на пазара на локален достъп на едро. КРС не очаква отмяната на регулаторните задължения да доведе до

¹⁹³ Въз основа на договор 30-CE-0864739/00-38 SMART 2016/0015

¹⁹⁴ Стр. 117 от доклада на Wik

повишаване на цените на дребно на ширококоловозен достъп в страната или влошаване на качеството на предоставяните услуги и до ограничаване на избора на потребителите.

Въз основа на представените доказателства, регулаторът стигна до заключението, че на пазара на дребно на ширококоловозен достъп в определено местоположение дори и при липса на регулация не биха възникнали конкурентни проблеми в ущърб на потребителите. Предвид липсата на пазарни недостатъци на разглеждания пазар на дребно и заключението, че на пазара е налице силна инфраструктурна конкуренция, КРС счита, че пазарната структура в България не благоприятства негласно договаряне. Поради това, КРС счита, че не е необходимо да разглежда в детайли критериите за идентифициране на съвместно значително въздействие върху пазара.

V. Определяне, анализ и оценка на съответния пазар на едро на локален достъп в определено местоположение

1. Определяне на съответния пазар на едро на локален достъп в определено местоположение

1.1. Въведение

Съгласно чл. 3, ал. 1 от Методиката за пазарните анализи КРС определя съответните пазари, върху които извършва анализ за наличието на ефективна конкуренция, съобразно списъка от пазари, посочени в актуалната към съответния момент Препоръка на ЕК за съответните пазари, приета на основание чл. 15, пар. 1 от Директива 2002/21/ЕО и съгласно сроковете, посочени в чл. 157а от ЗЕС. В т. 11 от Преамбюла на Препоръката на ЕК за съответните пазари е посочено, че пазарите на едро, включени в Приложението към тази препоръка, могат да имат характеристиките, които да оправдаят *ex ante* регулиране, защото като цяло те отговарят кумулативно на трите критерия, използвани досега за определяне на съответните пазари.

Съответните пазари на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които се оценява ефективността на конкуренцията, са пазари на едро или пазари на дребно, като всеки от тях се състои от продуктов и географски пазар (чл. 4, ал. 1 и 2 от Методиката за пазарните анализи).

Продуктовият пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които могат да се приемат от потребителите като взаимозаменяеми по отношение на техните характеристики, предназначение и цени (чл. 4, ал. 3 от Методиката за пазарните анализи). Съответният продуктов пазар (чл. 5 от Методиката за пазарните анализи) включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които е налице:

1. взаимозаменяемост при търсенето;
2. взаимозаменяемост при предлагането.

В тази връзка за определяне на съответния продуктов пазар КРС следва да извърши анализ на взаимозаменяемостта на различни видове продукти за достъп на едро от гледна точка на търсенето и от гледна точка на предлагането.

Географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги и в която конкурентните условия са достатъчно еднородни и преобладаващите конкурентни условия са значително по-различни от тези в съседни географски райони (чл. 4, ал. 4 от Методиката за пазарните анализи).

Тъй като е необходимо анализът за наличието на ефективна конкуренция да отчита бъдещото развитие, пазарите се дефинират като се вземат под внимание очакваните или предполагаеми технологични или икономически промени в рамките на разумен времеви хоризонт, свързан с периода до изготвянето на следващия анализ. Съгласно чл. 157а, ал. 1 от ЗЕС КРС определя, анализира и оценява съответните пазари и налага, продължава, изменя или отменя специфични задължения на предприятията със значително въздействие върху съответните пазари в срок до три години от определяне на специфични задължения на предприятието или предприятията със значително въздействие върху същия съответен пазар.

Пазарите следва да бъдат анализирани като се вземе предвид технологичната неутралност, отнасяща се до използваната инфраструктура при предоставяне на електронни съобщения (чл. 8, т. 1 от Рамковата директива и чл. 4, ал. 2, т. 2 от ЗЕС), както и принципите на конкурентното право (чл. 15, т. 3 от Рамковата директива и чл. 150, ал. 1 от ЗЕС).

Съгласно Приложението към Препоръката на ЕК за съответните пазари на продукти и услуги в сектора на електронните съобщения от 2014 г., пазар 3а е дефиниран като пазар на едро на локален достъп в определено местоположение. В т. 4.2.2.1 от Разяснителната бележка към Препоръката на ЕК за съответните пазари са посочени продуктите, включени на пазар 3а. На първо място този пазар включва съществуващите продукти за физически достъп, включващи самостоятелен и съвместен необвързан достъп до абонатна линия или до междинна точка на абонатна линия, базирана на усукана метална двойка, които имат най-широко приложение в рамките на ЕС. Втората категория продукти обхваща достъпът на едро, реализиран в мрежи за достъп от следващо поколение, изградени на базата на оптично влакно (FTTH, FTTB и FTTC/VDSL). Влакнесто-оптичните мрежи за пренос на данни (FTTx) позволяват реализирането на физически и виртуален достъп. Посочените продукти могат да бъдат включени на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение, в случай че техните функционални характеристики съответстват на характеристиките на продуктите за физически достъп до абонатна линия.

В допълнение следва да бъде отбелязано, че ЕК счита, че достъпът до обществена инженерна инфраструктура не е оправдано по принцип да бъде включен на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение поради липсата на взаимозаменяемост на същия с продуктите за пренос в мрежата за абонатен достъп, но допуска, че достъпът до инфраструктура може да представлява спомагателна регулаторна мярка на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение. Въпреки това в Разяснителната бележка законовите изисквания, свързани с необходимите разрешения за развитието на собствена пасивна инфраструктура, се посочват като регулаторни бариери за навлизането на пазара. Посочените законови изисквания, засягащи строителните дейности и експлоатацията на пасивната инфраструктура, фигурират не само в ЗЕС, но и в други нормативни актове. От друга страна законната дефиниция на термина „достъп“, дадена в § 1, т. 8 от Допълнителните разпоредби на ЗЕС, включва и „достъп(а) до физическа инфраструктура, включително сгради, канали, шахти, кули, мачти и др.“.

Определянето на съответния продуктов пазар следва да се базира на текущото състояние на мрежите и на предлаганите услуги, както и на прогнози за развитието на пазара за следващ тригодишен период. Във връзка с посочените съображения и от гледна точка на технологичната неутралност, в анализа на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и на предлагането за определяне на продуктовия пазар на едро (пазар 3а) ще бъдат разгледани всички продукти и услуги за достъп, включени на съответния пазар на дребно. В съответствие с направените заключения по отношение на пазара на дребно на широколентов достъп до интернет, същият се състои от продукти и услуги, предлагани както самостоятелно, така и в пакет с други електронни съобщителни услуги чрез традиционната телефонна мрежа, влакнесто-оптични мрежи за пренос на данни, мрежи за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, базирани на коаксиални кабели или на хибридна оптично-коаксиална технология и локални мрежи за пренос на данни, изградени на базата на UTP/FTP кабел и Ethernet протокол.

1.2. Взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето и предлагането на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение

Във връзка с посочените по-горе мотиви, КРС изследва дали е налице взаимозаменяемост между:

- ✓ *Необвързан достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка и достъп до абонатна линия чрез влакнесто-оптична мрежа за пренос на данни;*
- ✓ *Необвързан достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка и достъп на едро до абонатна линия чрез мрежи за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, базирани на коаксиални кабели или на хибридна оптично-коаксиална технология;*
- ✓ *Необвързан достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка и достъп до абонатна линия чрез локални мрежи за пренос на данни;*
- ✓ *Продукти за локален достъп на едро в определено местоположение и продукти за централен достъп на едро в определено местоположение.*

1.2.1. Взаимозаменяемост между необвързан достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка, и достъп до абонатна линия чрез влакнесто-оптична мрежа за пренос на данни (FTTx)

При определянето на продуктовия обхват на пазар 4¹⁹⁵ на първи кръг анализ на пазара КРС разглежда всички видове кабелни технологии (включително оптични), позволяващи предоставянето на (физически) достъп до мрежова инфраструктура в определено местоположение, еквивалентен на самостоятелния или съвместен необвързан достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка. В тази връзка бе отбелязано, че продуктите и услугите, включени в пазар 4 от списъка с пазари към Препоръката от 2007 г., са съобразени с по-широката дефиниция за абонатна линия по чл. 1(е) от Директивата за достъпа¹⁹⁶, имплементирана в §1, т. 2 от Допълнителните разпоредби на ЗЕС¹⁹⁷. Дефиницията на „абонатна линия”, разглеждана в по-широкия аспект като „физическа верига”, включва както метални, така и влакнесто-оптични връзки при следните сценарии на реализация: „оптика до кабелен разпределителен шкаф” или „оптика до концентраторен възел от абонатната мрежа” (FTTC/FTTN), „оптика до сграда” (FTTB) и „оптика до дома” (FTTH). На база на извършения анализ, в обхвата на пазар 4 бяха включени всички продукти и услуги, свързани с необвързан достъп на едро (самостоятелен и съвместен) до абонатна линия и предоставяни на трети лица, посредством съществуващи PSTN/ISDN мрежи.

Предвид развитието на пазара през периода от 2010 г. до 2013 г. при определянето на продуктовия обхват на пазар 3а на втори кръг анализ на пазара КРС отчете и новонавлизащите продукти на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение. В тази връзка бяха разгледани всички продукти за локален достъп на

¹⁹⁵ Препоръка за съответните пазари от 2007 г.

¹⁹⁶ Directive 2002/19/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on access to, and interconnection of, electronic communications networks and associated facilities (Access Directive), OJ L108/24.04.2002

¹⁹⁷ "Абонатна линия" е физическата верига, която свързва крайна точка на обществена фиксирана телефонна мрежа в помещения на абоната с главния репаритор или друго еквивалентно съоръжение.

едро, включително на физически и виртуален достъп на едро, реализирани чрез усукана метална двойка и/или чрез влакнесто-оптични абонатни линии.

През разглеждания период в настоящия анализ на пазара (от 2013 г. до 2017 г.) не бяха установени промени в използваните технологии в мрежите за достъп. В тази връзка в настоящия раздел отново ще бъде изследвана взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и от гледна точка на предлагането между всички продукти за достъп на едро, включително на физически и виртуален достъп на едро, реализирани чрез усукана метална двойка и/или чрез влакнесто-оптични абонатни линии.

➤ **Необвързан достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка**

Необвързаният достъп до абонатна линия, базиран на усукана метална двойка, е дефиниран на първия кръг анализ на пазара. Съгласно тази дефиниция необвързаният достъп е продукт за достъп, предоставян от БТК, чрез който се осигурява техническа възможност на алтернативните предприятия да използват самостоятелно (самостоятелен достъп) или съвместно (съвместен достъп) абонатната линия на историческото предприятие с оглед предоставяне на обществена гласова телефонна услуга и/или широколентова услуга на дребно, като собствеността на линията не се променя.

При самостоятелно ползване на абонатната линия¹⁹⁸, историческото предприятие предоставя на алтернативно предприятие за ползване пълната честотна лента на усуканата метална двойка от главния репартитор (MDF) до крайна точка от мрежата за достъп. В този случай, алтернативното предприятие има пълен контрол върху всички услуги, които могат да бъдат предоставяни по абонатната линия.

При съвместно ползване на абонатната линия¹⁹⁹, историческото предприятие предоставя на алтернативно предприятие възможност за използване на честотния спектър в абонатната линия извън гласовата честотна лента. Крайният потребител получава гласова телефонна услуга, включително чрез основен ISDN достъп, от историческото предприятие, а широколентови услуги – от алтернативното предприятие. Разделянето между двете услуги се осъществява чрез сплитери, поставени както при главния репартитор, така и при абоната.

Към момента на изготвяне на настоящия анализ на пазара в България единствено историческото предприятие има задължение за предоставяне на самостоятелен и съвместен необвързан достъп.

➤ **Достъп на едро чрез влакнесто-оптични мрежи за пренос на данни (FTTx)**

Достъпът на едро чрез влакнесто-оптични мрежи за пренос на данни може да се реализира в различни слоеве на модела OSI, въз основа на което същият може да се раздели на два основни вида: физически достъп и виртуален достъп.

Физически достъп

¹⁹⁸ Схема на самостоятелно ползване на абонатна линия е представена в т. 1.2 от Раздел V (фиг. 18) на приложението към Решение № 246/22.02.2011 г. на КРС

¹⁹⁹ Схема на съвместно ползване на абонатна линия е представена в т. 1.2 от Раздел V (фиг. 19) на приложението към Решение № 246/22.02.2011 г. на КРС

Физическият достъп е дефиниран на втори кръг анализ на пазар 3а, като същият включва продуктите за достъп на едро до абонатна линия чрез FTTH, FTTB или FTTC/xDSL при архитектури от вида „точка към точка“ и „точка към много точки“.

По отношение на продуктите за достъп на едро до абонатна линия чрез FTTH на втория кръг анализ на пазара бяха разгледани следните възможни варианти на реализация чрез:

- директна оптична свързаност – осигурява физическа свързаност от вида „точка към точка“ между технологичното помещение на доставчика на услуги за достъп на едро и помещението на крайния потребител чрез използване на единично оптично влакно и позволява да бъде предоставян физически достъп на едро до абонатни линии на ниво оптичен репартитор²⁰⁰ (фигура 24);
- технология за мултиплексиране чрез разделяне по дължина на вълната²⁰¹ – осигурява свързаност от вида „точка към точка“ във физическия слой на OSI модела между технологичното помещение на доставчика на услуги за достъп на едро и помещението на крайния потребител, поради което позволява да бъде предоставян физически достъп на едро до абонатни линии на ниво оптичен репартитор;
- пасивни оптични мрежи²⁰² – осигурява физическа свързаност от вида „точка към много точки“ в мрежата за достъп до последната концентраторна точка²⁰³ в посока към помещение на краен потребител и физическа свързаност от вида „точка към точка“ от последната концентраторна точка до помещението на крайния потребител, поради което физически достъп на едро до абонатни линии може да се предостави единствено на ниво последна концентраторна точка (фигура 24);
- активно мрежово съоръжение - вариантът осигурява физическа свързаност от вида „точка към много точки“ между технологичното помещение на доставчика на услуги за достъп на едро и последната концентраторна точка²⁰⁴ в посока към помещение на краен потребител и физическа свързаност от вида „точка към точка“ от последната концентраторна точка до помещението на крайния потребител, поради което физически достъп на едро до абонатни линии може да се предостави единствено на ниво последна концентраторна точка.

По отношение на втория сценарий за реализиране на достъп до абонатна линия чрез FTTB беше установено, че голяма част²⁰⁵ от доставчиците на FTTB достъп на дребно използват вариант за реализация на оптичната свързаност в мрежата за достъп чрез активни мрежови съоръжения, т.е. в концентраторните точки на мрежата се използват мрежови комутатори или маршрутизатори подобно на локалните мрежи за пренос на данни. При този сценарий връзката между оптичния репартитор, разположен в технологично

²⁰⁰ ODF- Optical Distribution Frame

²⁰¹ WDM - Wavelength Division Multiplexing

²⁰² PON – Passive Optical Network

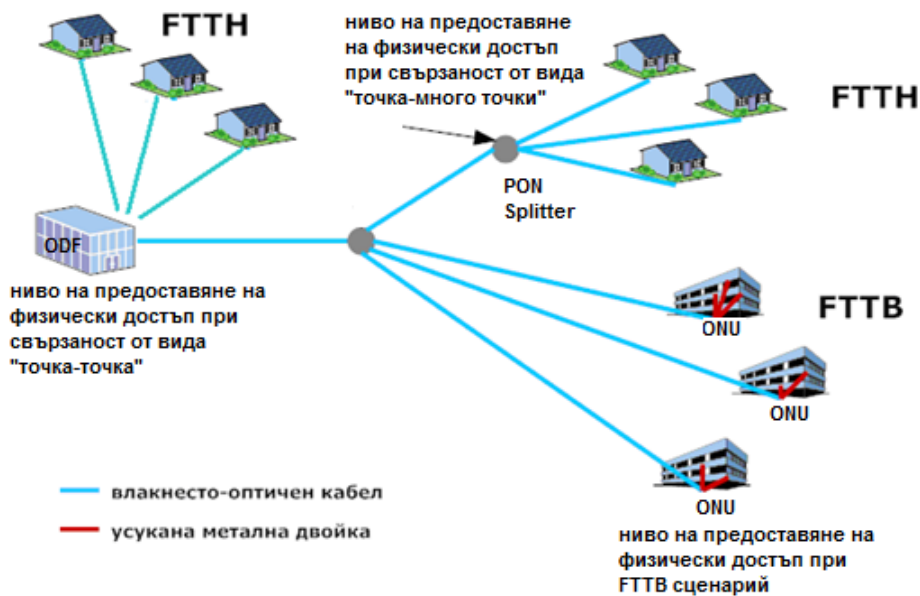
²⁰³ Традиционно при изграждането на PON мрежи се използват пасивни оптични устройства (сплитери) от вида 1:32 или 1:64, обслужващи съответно до 32 или 64 абонатни линии.

²⁰⁴ Традиционно в концентраторните точки се използват Ethernet базирани активни мрежови съоръжения (например мрежови комутатори или маршрутизатори подобно на локалните мрежи за пренос на данни),

²⁰⁵ На втория кръг анализ на пазара бе установено, че 66% от доставчиците на FTTB достъп на дребно използват активни мрежови съоръжения в оптичната част на мрежата за достъп. През разглеждания период от 2013 г. до 2017 г. тази тенденция се запазва, като над 68% от доставчиците на FTTB достъп заявяват, че използват активни мрежови съоръжения в своите мрежи за достъп (т. 1.2.1 от Раздел IV).

помещение на доставчика на услуга на едро, и оптичния възел (ONU²⁰⁶), разположен обикновено в общите части на сградата на крайните потребители, се осъществява чрез споделено оптично влакно, т.е. свързаност във физическия слой от вида „точка към много точки“. FTTB достъпът осигурява физическа свързаност от вида „точка към точка“ в последния участък на абонатната мрежа, в който се използват медни кабели (UTP/FTP) и Ethernet протокол, като дължината на сегмента може да достигне до 100 м. Физически достъп на едро до абонатни линии може да се предостави единствено на ниво последна концентраторна точка (фигура 24).

Схема на предоставяне на физически достъп до абонатна линия чрез FTTN/FTTB

Фигура 24

По отношение на третия сценарий за реализиране на достъп до абонатна линия чрез FTTC/xDSL на първия кръг анализ на пазара КРС разглежда възможен сценарий FTTN/FTTC, при който се използват изнесени оптични възли за достъп (ONU и MSAN²⁰⁷), с оглед разгръщането на мрежа от следващо поколение (NGN). В тази връзка бяха изразени очаквания за „разширяване“ на опорната мрежа на историческото предприятие по сценария FTTN/FTTC и съответно за скъсяване на частта на абонатната линия, базирана на усукана метална двойка, вследствие на което да бъде увеличен капацитетът на абонатните линии чрез въвеждането на нови технологии за пренос (VDSL, VDSL2).

През разглеждания период от 2013 г. до 2017 г. беше отчетена промяна в стратегията на БТК за развитието на VDSL технологията в мрежата за достъп.

²⁰⁶ Optical Network Unit

²⁰⁷ Multi Service Access Node

С Решение № 372/13.08.2015 г.²⁰⁸ КРС продължи и измени действието на наложеното на БТК задължение за предоставяне на физически достъп до абонатната линия – необвързан достъп до абонатната линия, базирана на усукана метална двойка (PSTN/ISDN), включително чрез FTTC/xDSL (т. IV.1.1 от решението). С него Комисията задължи предприятието да публикува Типово предложение за необвързан достъп до абонатната линия (ТПНД), базирана на усукана метална двойка, включително чрез FTTC/xDSL.

С писмо вх. № 04-04-98/05.04.2017 г., БТК внесе в КРС Проект за допълнение на ТПНД. Промените са по инициатива на предприятието и са в съответствие с разпоредбите на чл. 167 ал. 9 от ЗЕС и чл. 11, ал. 2²⁰⁹ от Наредба № 1 за взаимно свързване и достъп²¹⁰. Причината за допълнението на типовото предложение е намерението на БТК, считано от 01.07.2017 г. да предоставя достъп до интернет на дребно на собствените си абонати посредством технология – VDSL.

С Решение № 351/29.06.2017 г. КРС одобри внесения проект за допълнение на ТПНД със съответни задължителни указания за неговото изменение. В съответствие с представената информация в Приложение № 2²¹¹ към ТПНД (списък на населените места, в които се предоставя VDSL достъп), към момента на изготвяне на анализа БТК предоставя VDSL достъп в ограничен брой населени места (113 населени места към 07.12.2018 г.), като в същите е преустановено предоставянето на ADSL достъп. Видно от представената информация към момента на изготвянето на пазарния анализ предприятието е започнало да предоставя VDSL достъп предимно в малки населени места, различни от областните центрове.

Както бе посочено по-горе, БТК внесе проект за допълнение на ТПНД, който включва условия за предоставяне на необвързан достъп до абонатна линия с цел предоставянето на VDSL достъп на дребно. ТПНД²¹² на БТК включва условията и характеристиките за предоставянето на необвързан достъп до абонатна линия, в това число при сценарий FTTN/FTTC, които условия отговарят на предоставянето на необвързан достъп до междинна точка на абонатна линия (Приложение № 8 от ТПНД).

Съгласно описанието и условията за предоставяне на необвързан достъп до междинна точка на абонатна линия услугата осигурява възможност търсещото предприятие да свърже свое съоръжение, разположено в непосредствена близост до кабелен разпределителен шкаф (КРШ) на БТК към част от абонатната линия (активна или неактивна), базирана на усукана метална двойка, за нуждите на необвързания достъп. Услугата осигурява достъп на търсещото предприятие до частта от абонатната линия, свързваща крайна точка на мрежата с точка на достъп, разположена в съществуващ КРШ

²⁰⁸ Определя пазар на едро на локален достъп в определено местоположение (пазар 3а от Препоръка на Европейската комисия (ЕК) 2014/710/ЕС1) като съответен пазар, подлежащ на ex ante регулиране

²⁰⁹ „Когато на предприятие със значително въздействие върху пазара е наложено специфично задължение за предоставяне на необвързан достъп до абонатната линия, това предприятие не следва да предоставя услуги чрез xDSL технологии за широколентов пренос на данни на собствените си абонати, преди комисията да е одобрила изменение на типовото предложение така, че да се даде възможност при необвързан достъп да се използва съответната технология за предоставяне на услуги.“

²¹⁰ Наредба № 1 от 19 декември 2008 г. за условията и реда за осъществяване на достъп и/или взаимно свързване

²¹¹ <https://www.vivacom.bg/bg/files/7119-spisyk-po-t-2-3-ot-prilozhenie-2.pdf>

²¹² <https://www.vivacom.bg/bg/files/1619-tipovo-predlozhenie-za-skluchvane-na-dogovor-za-predostavjane-na-neobvyrzan-dostyp-do-abonatna-linija.pdf>

или съответно в многофункционален мултимедиен възел (MSAN), при използване на оптика до междинна точка в мрежата за достъп (Фигура 2.б от т. 3.1 от Приложение № 8 от ТПНД.).

Взаимозаменяемост при търсенето

За целите на анализа на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето ще бъдат изследвани основните характеристики на посочените по-горе видове достъп, по отношение на ниво на разполагане на точката на достъп, на осигуряване на физическа свързаност от вида „точка към точка“ и на контрола върху предоставяните услуги на дребно. Същите имат съществено значение при избора на услуга на едро от търсещите достъп предприятия.

Необвързаният достъп до абонатна линия (самостоятелен или споделен) се предоставя на ниво главен репартитор, разположен в технологично помещение на историческото предприятие, а необвързаният достъп до част от абонатна линия се предоставя на ниво кабелен разпределителен шкаф. При необвързания достъп до абонатна линия (включително до част от абонатна линия) се осигурява свързаност от вида „точка към точка“ между точката на достъп и помещението на крайния потребител. Търсещото достъп предприятие има пълен контрол върху всички услуги, които могат да бъдат предоставяни по абонатната линия.

Физическият достъп до абонатна линия при FTTH чрез директна оптична свързаност или чрез WDM технология може да бъде предоставен на ниво оптичен репартитор, разположен в технологично помещение на доставчика на достъп на едро и осигурява свързаност във физическия слой на OSI модела от вида „точка към точка“ между точката на достъп и помещението на крайния потребител. В този случай, търсещото предприятие има пълен контрол върху всички услуги, които могат да бъдат предоставяни по абонатната линия. Като предимство на реализацията чрез директна оптична свързаност или чрез WDM технология може да се посочи, че на ниво ODF, разположен в технологично помещение на доставчика на услуги на едро, търсещото предприятие има достъп до значително голям брой абонатни линии, покриващи голям географски район в населеното място.

Предвид факта, че мрежите за достъп чрез директна оптична свързаност или чрез WDM технология осигуряват свързаност във физическия слой от вида „точка към точка“ между технологичното помещение на доставчика на услуга на едро и крайната точка на мрежата и които позволяват търсещото предприятие да има пълен контрол върху всички услуги, които могат да бъдат предоставяни по абонатната линия, може да се очаква да възникне търсене на услуги за достъп на едро в краткосрочен план.

Вариантите за реализация на мрежата при FTTH достъп чрез пасивни оптични мрежи или чрез активно мрежово съоръжение осигуряват физическа свързаност от вида „точка към точка“ в последния участък на абонатната мрежа, поради което физически достъп на едро може да се предостави единствено на ниво последна концентраторна точка в посока към помещението на краен потребител. В този случай достъпът до абонатна линия може да бъде разглеждан като функционално еквивалентен на необвързан достъп до междинна точка от абонатна линия, базирана на усукана метална двойка. При предоставянето на достъп в последна концентраторна точка, търсещото достъп предприятие има пълен контрол върху предоставяните услуги за широколентов достъп на дребно. Като недостатък на този вариант на реализация може да се посочи по-малката дължина на участъка в сравнение с абонатната линия с архитектура от вида „точка към

точка”. На следващо място следва да бъде посочен малкият брой на абонатите, които могат да бъдат обслужени от тази концентраторна точка. Например, традиционно при изграждането на PON мрежи се използват сплитери от вида 1:32 или 1:64, обслужващи съответно до 32 или 64 абонатни линии, които са значително по-малко в сравнение с броя на обслужваните абонати от оптичен репартитор, разположен в технологичното помещение на доставчика на услуга на едро. В тази връзка КРС счита, че използването на физически достъп на едро при пасивни оптични мрежи е икономически нецелесъобразно от гледна точка на търсещото предприятие. Посочените по-горе недостатъци са относими и по отношение на мрежите за достъп, реализирани чрез активни мрежови съоръжения.

Предвид посочените по-горе съображения, КРС счита, че в краткосрочен план не може да се очаква да възникне търсене на услуги за физически достъп на едро в пасивни оптични мрежи или мрежи чрез активни мрежови съоръжения.

Както бе посочено по-горе, FTTB достъпът осигурява физическа свързаност от вида „точка към точка“ в последния участък на мрежата за достъп от оптичен възел до помещение на краен потребител чрез използването на UTP/FTP кабел. В тази връзка физически достъп при FTTB може да бъде предоставен единствено на ниво оптичен възел, разположен обикновено в общите части на сградата. Физическият достъп при този сценарий осигурява пълен контрол върху предлаганите услуги на дребно, но като недостатък може да се посочи малката дължина на участъка от оптичния възел до крайната точка на мрежата, като максималната му дължина е 100 м. Друг недостатък е малкият брой абонатни линии, които могат да бъдат контролирани от точката на предоставяне на достъпа на ниво оптичен възел. Броят на абонатните линии, които могат да бъдат използвани за предоставяне на услуги на дребно от тази точка, е ограничен в рамките на общия брой на жилищата в многофамилната сграда. Във връзка с посоченото по-горе, КРС счита, че търсенето на физически достъп до абонатна линия на едро чрез FTTB е икономически нецелесъобразно от гледна точка на търсещото предприятие.

Предвид посочените недостатъци, КРС счита, че е малко вероятно, предприятия с развита мрежа за достъп, стигаща до общите части на сградите, да проявят интерес към наемане на къси абонатни линии (до 100 м.) с цел предоставянето на ширококолов достъп на дребно.

Както бе посочено по-горе, третият сценарий FTTC/xDSL, осигурява оптична свързаност на физическо ниво от вида „точка към много точки“ от мрежата на историческото предприятие до оптичен възел, разположен в мрежата за достъп (например MSAN), и физическа свързаност от вида „точка към точка“ от оптичния възел до помещение на краен потребител чрез усукана метална двойка. В тази връзка физически достъп на едро до абонатни линии при FTTC/xDSL може да бъде осъществен на ниво MSAN или друг вид оптичен възел за външен монтаж в мрежата за достъп, като за целта търсещото предприятие инсталира свой кабелен разпределителен шкаф в непосредствена близост до оптичния възел на историческото предприятие. По своите характеристики този достъп може да бъде разглеждан като еквивалентен на необвързания достъп до междинна точка на абонатна линия, базирана на усукана метална двойка. Този сценарий може да бъде използван за самостоятелно или съвместно предоставяне на съответни услуги на дребно (например фиксирана телефонна услуга и/или ширококолов достъп до интернет). Като основно предимство на този сценарий може да се посочи повишаването на максималните скорости на download/upload на предлаганите услуги за ширококолов достъп на дребно вследствие на въвеждането на VDSL технология в

мрежата за достъп. На следващо място същият осигурява пълен контрол върху предоставяните услуги на дребно. Не на последно място предлагането на достъп на ниво MSAN или друг вид оптичен възел за външен монтаж, осигурява на търсещото предприятие възможности за достъп до по-голям брой абонатни линии в сравнение с концентраторните точки при разглежданите по-горе сценарии. Докато при сценариите чрез PON и активни мрежови съоръжения концентраторните възли могат да обслужват няколко десетки абонатни линии, шкафовете за външен монтаж при сценарий FTTC са предназначени за обслужването на няколко стотици абонатни линии. Предвид удовлетворяването на основната техническа характеристика за осигуряване на физически достъп до медната мрежа на БТК и посочените по-горе предимства, КРС стига до извода, че реализирането на физически достъп на едро до абонатни линии при сценарий FTTC/xDSL следва да бъде разглеждан в контекста на необвързания достъп до абонатна линия.

Взаимозаменяемост при предлагането

При изследване на взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането се отчитат разходите, които следва да бъдат направени от предприятията, възнамеряващи да навлязат на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение. Предприятие, което възнамерява да започне да предоставя физически достъп чрез влакнесто-оптични мрежи, еквивалентен на необвързан достъп до абонатна линия, следва да разполага с мрежа за достъп, осигуряваща свързаност във физическия слой от вида „точка към точка”. В тази връзка, КРС анализира готовността на предприятията и евентуалните разходи за реализиране на достъп на едро до абонатни линии при FTTH, FTTB и FTTC/xDSL.

Вариантите за реализация на FTTH достъп чрез директна оптична свързаност и чрез WDM технология са еквивалентни на архитектура на мрежата, базирана на усукана метална двойка, от гледна точка на функционалните им характеристики. Но от гледна точка на предлагането тези варианти за реализация са по-малко предпочитани, поради по-високите разходи за изграждане на мрежите. В допълнение следва да бъде отбелязано, че предвид функционалните характеристики на FTTH достъп чрез директна оптична свързаност и чрез WDM технология, същият може да бъде използван за предоставяне на услуги на дребно с гарантирано качество за нуждите на корпоративни клиенти, но тези услуги не влизат в обхвата на разглеждания вертикално свързан масов пазар на дребно на ширококолов достъп в определено местоположение. Независимо от посочените недостатъци, КРС установява, че към края на 2017 г. на пазара на ширококолов достъп на дребно се предоставят интернет услуги чрез FTTH достъп, реализиран посредством директна оптична свързаност или WDM технология. Съгласно представената информация в КРС относно вариантите за реализация на мрежата при FTTH достъп, към края на 2017 г. делът на сградите с оптичен излаз на мрежи за достъп, базирани на директна оптична свързаност, възлиза на 12%, а делът на сградите с оптичен излаз на мрежи за достъп, базирани на WDM технология възлиза на 0,1%. Предвид наличието на предлагане на услуги за достъп на дребно на базата на директна оптична свързаност или WDM технология, КРС счита, че продуктите за достъп на едро чрез тези два варианта на реализация могат да бъдат разглеждани като взаимозаменяеми в достатъчна степен от гледна точка на предлагането на необвързания достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка.

Както бе посочено по-горе основните недостатъци на вариантите за реализация на FTTH достъп чрез PON и активни мрежови съоръжения са малката дължина на последния

участък в мрежата за достъп и малкия брой на обслужваните линии в последната концентраторна точка на мрежата. От гледна точка на предлагането следва да бъде посочено, че голяма част от този участък обхваща вътрешноградното окабеляване, което не може да се разглежда като услуга от обхвата на този пазар. Не на последно място следва да бъде отчетено, че традиционното вътрешноградно окабеляване, предназначено за предоставяне на електронни съобщителни услуги чрез PSTN, не може да бъде използвано за изграждане на мрежи за пренос на данни, базирани на Ethernet протокол. Окабеляването чрез UTP/FTP кабели се полага за собствена сметка на съответното предприятие и е свързано с конкретна заявка от краен потребител. Предвид това свободни абонатни линии могат да съществуват единствено след отказ за ползване на услуги от страна на крайните потребители. Не на последно място недостатък е и ограниченото пространство в последната концентраторна точка при тези сценарии (например PON сплитер или мрежови комутатори), обикновено разположени в общите части на сградата, и необходимостта от разполагане на съоръжения на повече от едно предприятие в тази концентраторна точка, което възпрепятства предоставянето на физически достъп на едро. КРС счита, че тези сценарии са по-малко подходящи за инсталирането на допълнителни съоръжения от търсещото достъп предприятие в сравнение със сценарий FTTC, при който търсещото достъп предприятие има възможност да монтира свой кабелен шкаф в близост до оптичния възел на доставчика на достъп на едро.

Въз основа на посочените по-горе особености, КРС счита, че в краткосрочен план не може да се очаква да възникне предлагане на услуги за физически достъп при реализиране на FTTH чрез PON и активни мрежови съоръжения.

КРС счита, че посочените по-горе съображения се отнасят и за сценарий на FTTB достъп. При този достъп последната концентраторна точка се разполага обикновено в общите части на сградата, като в същите се използват активни мрежови съоръжения, подобно на реализацията на FTTH чрез активни мрежови съоръжения. В тази връзка не може да се очаква в краткосрочен план да възникне предлагане на услуги за физически достъп чрез FTTB.

Както бе посочено по-горе физическият достъп при FTTC/xDSL може да се разглежда като еквивалентен на необвързаният достъп до част от абонатна линия, базирана на усукана метална двойка. Предвид това, КРС счита, че условията за навлизане на пазара на едро на локален достъп при FTTC/xDSL не се различават от тези при необвързан достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка.

Въз основа на анализа на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и от гледна точка на предлагането КРС счита, че необвързаният достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка, и физическият достъп до FTTH, реализиран чрез PON мрежи и активно оборудване, и FTTB не могат да бъдат разглеждани на един и същи пазар на едро. КРС счита, че физическият достъп до FTTH, реализиран чрез директна оптична свързаност и WDM може да се разглежда като еквивалентен на необвързания достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка. Физическият достъп чрез FTTC/xDSL може да се разглежда като еквивалентен на необвързания достъп до междинна точка на абонатната линия, базирана на усукана метална двойка.

Виртуален достъп

Виртуалният достъп е дефиниран на втори кръг анализ на пазара в съответствие с функционалните характеристики, които следва да притежава този достъп за да се приема за еквивалентен или сравним на необвързания достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка. При дефинирането на този достъп бяха съобразени описаните в Разяснителната бележка към Препоръката на ЕК от 2014 г. условия, които кумулативно трябва да изпълняват виртуалните продукти, разглеждани на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение:

- достъпът се осигурява на локално ниво, т.е. в близост до помещенията на крайните потребители (например достъпът се предоставя на ниво локална централа, главен репартистор (MDF), оптичен репартистор (ODF) или уличен шкаф);
- достъпът е с общо предназначение и осигурява на търсещите предприятия несподелен и независим преносен капацитет (реализиран в каналния слой на OSI модела) с гарантиране на съответно качество и обикновено не изисква изграждане на нова физическа инфраструктура от доставчика на услугата на едро;
- достъпът осигурява възможност на търсещите достъп предприятия за контрол върху преносния капацитет с оглед осигуряване на възможности за продуктово разграничаване и за предоставяне на нови услуги на дребно.

В тази връзка на втория кръг анализ на пазара в анализа на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и предлагането КРС разгледа всички продукти, предоставяни чрез NGA мрежи за достъп (FTTH, FTTB, FTTC/xDSL), осигуряващи логическа свързаност от вида „точка към точка“ между точката за достъп (точката на прехвърляне на трафика в мрежата на търсещото предприятие) и крайната точка на мрежата чрез йерархична структура на виртуални локални мрежи (Double tagged VLAN – C-VLAN и S-VLAN) и изпълняващи условията за осигуряване на несподелен и независим от услугата преносен капацитет с гарантиране на съответно качество в споделения участък на мрежата за достъп (осигуряване на пренос без агрегиране на трафика в споделения участък на мрежата за достъп).

Функционалните характеристики на виртуалния достъп бяха прецизирани във Въпросника за отчет на дейността през 2017 г. на предприятията, предоставящи услуги за пренос на данни и/или услуги за достъп до интернет, утвърден с Решение на КРС № 47 от 25.01.2018 г. Съгласно т. 2.3 от инструкцията с указания за попълване на формуляра на въпросника виртуалният достъп на едро до абонатна линия има следните функционални характеристики:

- ✓ Ethernet (L2) базиран достъп;
- ✓ предоставя се на локално ниво;
- ✓ реализира се в NGA мрежи (при FTTH, FTTB и FTTC/xDSL);
- ✓ осигурява на контрагентите несподелен и независим преносен капацитет с гарантиране на съответно качество;
- ✓ поддържа различни приоритети на трафика;
- ✓ предоставя възможност да бъдат конфигурирани няколко VLANs за един краен потребител;

- ✓ контрагентите могат да използват и конфигурират свое оборудване (CPE/модеми) в помещенията на своите абонати;
- ✓ контрагентите имат възможност да контролират скоростта на услугите си в границите на профила(ите) на честотната лента на абонатната линия;
- ✓ контрагентите могат да идентифицират своите крайни потребители;
- ✓ контрагентите могат да прилагат мерки за сигурност.

Съгласно представената информация с годишните въпросници към края на 2017 г. на територията на страната не се предоставят продукти за виртуален достъп на едро до абонатна линия. В тази връзка в анализа на взаимозаменяемостта ще бъдат разгледани хипотетични услуги за виртуален достъп на едро, реализирани чрез влакнесто-оптични мрежи за пренос на данни (FTTx).

Взаимозаменяемост при търсенето

За целите на анализа на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето ще бъде изследвано дали функционалните характеристики на продуктите за виртуален достъп на едро, реализирани чрез влакнесто-оптични мрежи за пренос на данни, съответстват на характеристиките на необвързания достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка.

Виртуалният достъп се реализира в мрежи за достъп от следващо поколение, базирани на влакнесто-оптични технологии. Посочените по-горе архитектури за достъп чрез влакнесто-оптични мрежи (FTTH, FTTB и FTTC/xDSL) обикновено се използват от предприятията за разгръщането на NGA мрежи и са базирани на Ethernet протокол. Тези архитектури могат да се използват за реализирането на продукти за виртуален достъп до абонатна линия на едро, като достъпът се предоставя на локално ниво (например на ниво оптичен репартитор, разположен в технологично помещение на доставчика на услуги на едро), еквивалентно на нивото на предоставяне на необвързания достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка (локална централа или главен репартитор). При виртуалния достъп до абонатна линия търсещото предприятие има възможност да ползва услуги за физическо съвместно разполагане/колокиране, както при традиционния необвързан достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка. Основно предимство на виртуалния достъп е, че търсещото предприятие има достъп до значително голям брой абонатни линии в точката на достъп, разположена в технологичното помещение на доставчика на услуга на едро, което от своя страна осигурява и икономическа ефективност при ползването на същия. Видно от посоченото тези характеристики на виртуалния достъп до абонатна линия съответстват на основната характеристика на необвързания достъп до абонатна линия, а именно да се предоставя на локално ниво, съответстващо на нивото на локална централа или главен репартитор, разположени в технологично помещение на доставчика на услуги за достъп на едро.

На следващо място използването на оптично влакно в споделената част на NGA мрежата осигурява изисквания за услугата несподелен и независим преносен капацитет. Същият е необходим с цел предоставянето на разнообразни и независими услуги за широколентов достъп на дребно от използваните услуги за достъп на едро, подобно на необвързания достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка. Предвид използването на оптично влакно в мрежата за достъп и скъсяването на участъка в мрежата,

базиран на усукана метална двойка, продуктите на едро, реализирани в мрежа за достъп от следващо поколение, осигуряват по-добри перспективи пред търсещите достъп предприятия в сравнение с традиционния необвързан достъп до абонатна линия.

Използването на Ethernet протокол във влакнесто-оптичните мрежи за достъп (FTTH, FTTB и FTTC/xDSL) позволява да бъдат конфигурирани множество виртуални локални мрежи (VLANs), чрез които да се управлява трафика на различни крайни потребители и/или предоставяни услуги. С оглед на това виртуалният достъп, реализиран в посочените Ethernet базирани мрежи, позволява на търсещото достъп предприятие да осъществява контрол в мрежата, еквивалентен на управлението на мрежовите ресурси и параметри за качество на услугата както при необвързания достъп до абонатна линия. По този начин търсещите достъп предприятия имат възможност да предоставят разнообразни услуги на дребно, като качеството на услугата реално не зависи от качеството на услугата за достъп на едро и от маркетинговата политика на доставчика на услуги на едро, да контролират скоростта в рамките на съответния профил на крайния потребител и да идентифицират своите потребители на дребно.

Посочените характеристики са относими към всички разгледани по-горе сценарии за реализиране на физически достъп до абонатна линия чрез влакнесто-оптични мрежи (FTTH, FTTB и FTTC/xDSL). При тези сценарии за достъп в споделения участък на мрежата се използва оптично влакно, осигуряващо необходимия капацитет, за да се гарантира независим и несподелен преносен капацитет. В този участък на мрежата е възможно изграждането на виртуални канали за идентифицирането, отделянето и насочването на трафика на различни крайни потребители в мрежата за достъп. В крайния участък на мрежата, реализиран чрез усукана метална двойка при FTTB и FTTC/xDSL и чрез оптично влакно при FTTH, се осигурява свързаност във физическия слой от вида „точка към точка”. Тези характеристики осигуряват възможности за контрол в мрежата, еквивалентен на управлението на мрежовите ресурси и параметри за качество на услугата, подобни на контрола и параметрите за качество на услугата при необвързания достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка.

Имайки предвид разгледаните по-горе характеристики, КРС счита, че е възможно да възникне търсене на продукти за виртуален достъп на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение, реализирани във влакнесто-оптични мрежи при следните сценарии на достъп: FTTH, FTTB и FTTC/xDSL, при малко, но трайно повишаване на цената на достъпа на едро.

Взаимозаменяемост при предлагането

На втори кръг анализ на пазара КРС анализира допълнителните разходи за започване предоставянето на виртуален достъп и стигна до заключението, че същите могат да се разглеждат като еквивалентни на тези за необвързан достъп до абонатна линия. В настоящия анализ отново ще бъдат анализирани допълнителните разходи за предприятията, които възнамеряват да започнат да предоставят на едро услугата виртуален достъп.

Както бе посочено по-горе виртуалният достъп обикновено се предоставя на ниво ODF в съществуващите технологични помещения на предприятията, т. е. те няма да имат допълнителни разходи за строителство. Като допълнителни разходи могат да се посочат разходите за допълнителни портове на мрежовите устройства, както и допълнителното конфигуриране на връзки на логическо ниво от вида „точка към точка” (например

конфигуриране на VLAN), но същите не могат да се приемат като значително по-високи от тези при реализацията на физически достъп, предвид това, че разходите за поддържане на мрежа, базирана на оптично влакно, са значително по-ниски от тези за поддържане на мрежа, базирана на усукана метална двойка. В тази връзка КРС счита, че може да се очаква в краткосрочен план да започне предлагането на нови продукти за виртуален достъп при малко, но трайно повишение на цените за този достъп.

Въз основа на горепосочените заключения, КРС счита, че необвързаният достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка, и виртуалният достъп до абонатна линия, реализиран във влакнесто-оптични мрежи (FTTH, FTTB и FTTC/xDSL), са взаимозаменяеми от гледна точка както на търсенето, така и на предлагането, поради което могат да бъдат разглеждани на един и същи пазар на едро за достъп.

1.2.2. Взаимозаменяемост между необвързан достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка, и достъп на едро до абонатна линия чрез мрежи за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, базирани на коаксиални кабели или на хибридна оптично-коаксиална технология

На първия кръг анализ на пазара КРС изследва взаимозаменяемостта на необвързания достъп до абонатна линия с услугите за достъп на едро, реализирани чрез мрежи за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми и установи, че същите не формират един и същи пазар на едро.

На втория кръг анализ на пазара беше взето предвид развитието на кабелните мрежи, преминаването към стандарти DOCSIS 3.0 и DOCSIS 3.1 и свързаното с това развитие на продуктите за достъп на едро в съответствие с препоръките на ЕК²¹³. В тази връзка КРС анализира данните, предоставени от предприятията относно развитието на коаксиалните и хибридните оптично-коаксиални мрежи за достъп и установи, че най-високият стандарт, използван от кабелните оператори в България, е DOCSIS 3.0 и че пазарният дял по брой абонати на предприятието, използващо единствено този стандарт, е пренебрежимо малък²¹⁴. От друга страна максималната скорост на достъп в посока към потребителя е в рамките на 40 Mbps.

През периода от 2014 г. до 2017 г. DOCSIS 3.0 продължава да бъде най-високият стандарт, използван от българските оператори на кабелни мрежи за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми. В т. 1.2.1 от Раздел IV е отразено нарастването на броя на населените места²¹⁵, в които е въведен стандарт DOCSIS 3.0, както

²¹³ В Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2014 г. се посочва, че НРО следва да продължат да изследват взаимозаменяемостта на мрежите за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми от гледна точка на бъдещето и с оглед развитието и надграждането на тези мрежи до стандарт DOCSIS 3.1, осигуряващ по-високи скорости на пренос в мрежата за достъп, което ще стимулира развитието на мрежи за достъп от следващо поколение и ще подобри конкуренцията при предоставянето на услуги за достъп на едро.

²¹⁴ Пазарният дял по брой абонати на (търговска тайна), използващо единствено стандарт DOCSIS 3.0 е 0,5% от общия брой на абонатите на определения пазар на дребно (ADSL, FTTx, LAN и CATV) и 2,8% от броя на абонатите на дребно на CATV достъп.

²¹⁵ В края на 2013 г. е въведен стандарт DOCSIS 3.0 в 173 населени места, докато в края на 2017 г. този брой е 253.

и на абонатите на CATV достъп в тези населени места²¹⁶. Също така е констатирано увеличение на максимално достижимите скорости при стандарт DOCSIS 3.0 до 200 Mbps в посока към крайния потребител. Независимо от констатираното, следва да се отбележи, че предприятията все още не са развили напълно тази технология. Към края на 2017 г. 17 доставчика на CATV достъп все още не са въвели стандарт DOCSIS 3.0 в своите мрежи за достъп, а 4 доставчика на CATV достъп са въвели частично този стандарт. На следващо място следва да се посочи, че теоретично стандарт DOCSIS 3.0 поддържа скорости на пренос до 1,2 Gbps в посока към крайния потребител и до 200 Mbps в посока към мрежата, докато към настоящия момент поддържаните от предприятията скорости са до 200 Mbps в посока към крайния потребител и 7 Mbps в посока към мрежата²¹⁷. Не на последно място предприятията, предоставящи CATV достъп, развиват паралелно влакнесто-оптични мрежи за достъп, посредством които могат да предоставят услуги за достъп до интернет на дребно със скорости на download, по-високи от 200 Mbps. Видно от условията за предоставяне на услугата „A1 нет“, тарифните планове с интернет скорости, по-високи от 200 Mbps (download) се предоставят само в GPON мрежа на A1.

Видно от представените данни към настоящия момент стандарт DOCSIS 3.0 не се използва в достатъчна степен по отношение на теоретичните скорости, които могат да се постигнат, а стандарт DOCSIS 3.1 все още не е въведен в мрежите за достъп на българските предприятия, което да доведе до промяна на конкурентните условия, както на пазара на дребно, така и на пазара на едро.

В настоящия анализ на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение КРС отново ще направи анализ на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и предлагането.

Взаимозаменяемост при търсенето

На първия кръг анализ на пазара беше разгледана възможността за осъществяване на достъп на едро до мрежова инфраструктура в определено местоположение при използване на кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми на ниво CMTS²¹⁸ система, която има функционалност на концентратор и работи в каналния или мрежовия слой на OSI модела. CMTS системата притежава радиочестотен интерфейс, базиран на DOCSIS стандарт, който осигурява връзката с крайния потребител през коаксиалната част на мрежата за достъп. В този случай алтернативното предприятие осигурява своя CMTS система, която се монтира в близост до оборудването на доставчика на достъп на едро, а достъпът се осъществява към описания по-горе радиочестотен интерфейс. На първия кръг на анализа бяха изтъкнати техническите и функционални ограничения, които възпрепятстват търсенето и предлагането на услуги, аналогични на необвързан достъп до абонатна линия. Основен недостатък на този достъп е, че двете CMTS системи на доставчика на услуга на едро и на търсещото достъп предприятие използват диференцирани честотни ленти от общия радиочестотен ресурс в коаксиалната мрежа. На следващо място силно ограничени са възможностите за осигуряване на връзка (през радиочестотния интерфейс) в посока от краен потребител към CMTS системата

²¹⁶ Към края на 2017 г. броят на абонатите на CATV достъп в населени места с въведен стандарт DOCSIS 3.0 е 276 009 от общо 300 859 абонати на CATV достъп.

²¹⁷ <https://www.a1.bg/a1-net>

²¹⁸ Cable Modem Termination System – система за терминиране на кабелните модеми

(upstream). Не на последно място са отчетени трудностите, свързани с ползването на допълнителни услуги, като съвместно разполагане и осигуряване на бекхол към мрежата на ползващото достъп предприятие в случай на разполагане на CMTS система в уличен шкаф. Последно се посочва, че основното приложение на CATV мрежите е за разпространение на радио- и телевизионни програми, поради което за предоставянето на услуги за достъп на едро са необходими допълнителни инвестиции в мрежата за достъп.

Независимо от развитието на кабелните мрежи за пренос и/или разпределение на радио- и телевизионни програми през периода от 2014 г. до 2017 г. техническите и функционални ограничения остават валидни и към момента на изготвяне на настоящия анализ на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение.

В допълнение към посоченото по-горе следва да се отбележи, че достъпът на ниво радиочестотен интерфейс ограничава радиочестотния спектър, с който разполагат доставчикът на достъп на едро и търсещото достъп предприятие за своите услуги на дребно, и намалява ефективността на използването на радиочестотния спектър. При разделянето на радиочестотния спектър между две и повече предприятия, крайните потребители на вертикално свързания пазар на широколентов достъп на дребно, трябва да бъдат разделени между различни честотни ленти според доставчика си, а не според техния брой и трафик, при което е възможно предприятието с много на брой потребители да влоши предоставяните услуги на дребно, поради липсата на свободен радиочестотен ресурс в споделения коаксиален участък на мрежата за достъп. Допълнително може да бъде понижено качеството на предоставяните услуги на дребно при появата на новонавлизащо предприятие на пазара, което води до необходимостта от преразпределяне на ограничения радиочестотен ресурс в коаксиалния участък на мрежата. Разпределянето на радиочестотния спектър влияе негативно и върху обема на предоставяните цифрови телевизионни програми (DVB-C), като се има предвид основното предназначение на кабелните мрежи, а именно за разпространението на радио- и телевизионни програми.

От гледна точка на търсенето, като ограничителни условия пред новонавлизащото предприятие могат да се посочат и необходимите допълнителни инвестиции за изграждане на инфраструктура, включително за закупуването на CMTS оборудване и множество кабелни модеми за крайните потребители, за обучение на техническия персонал с оглед експлоатацията на новото оборудване и за разширяване на инфраструктурата на търсещото достъп предприятие към точките на достъп, в които са разположени CMTS системите на доставчика на услуга на едро.

В т. 1.2.1 от настоящия раздел беше доказана взаимозаменяемостта между виртуален достъп до абонатна линия и необвързания достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка. В тази връзка следва да бъде анализирана взаимозаменяемостта на възможни продукти за виртуален достъп, реализирани чрез кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми. Този анализ е частично приложим за евентуален виртуален достъп до абонатна линия, реализиран чрез кабелна мрежа, при кумулативно изпълнение на трите условия, посочени в т. 1.2.1 от настоящия раздел.

По отношение на условието достъпът да се предоставя на локално ниво, т.е. по-близо до крайните потребители, отколкото при регионален или национален достъп, съгласно препоръките на ЕК достъпът може да бъде осъществен на ниво локална централа, главен репартистор/оптичен репартистор или уличен шкаф. В тази връзка следва да се

посочи, че структурата на хибридните оптично-коаксиални кабелни мрежи, не отговаря напълно на структурата на традиционната медна мрежа, но виртуален достъп чрез кабелна мрежа може да бъде реализиран на ниво главна станция (head-end) или CMTS система.

По отношение на условието за осигуряване на несподелен и независим преносен капацитет с гарантиране на съответно качество, реализиран в каналния слой на OSI модела, следва да бъде отбелязано, че в хибридната оптично-коаксиална мрежа се използва споделена медийна среда не само в оптичния участък на мрежата за достъп, но и в коаксиалния участък, който се характеризира с технически и функционални ограничения в радиочестотния интерфейс, по отношение на които беше извършен подробен анализ по-горе в анализа на услугите за достъп на едро на ниво радиочестотен интерфейс. Осигуряването на несподелен и независим капацитет в коаксиалната част на мрежата е възпрепятствано от общия наличен капацитет, като последният зависи от използваната модулация и следователно от качеството на коаксиалния кабел, както и от използваното активно и пасивно оборудване (кабелни усилватели и сплитери). В тази връзка следва да се посочи, че към настоящия момент предприятията все още не развиват стандарт DOCSIS 3.1 Full Duplex, който би повишил значително пропускателната способност на коаксиалната част на мрежата и би осигурил симетричен пренос на данни (download/upload) със скорости до 10 Gbps. КРС не очаква българските кабелни оператори да въведат този стандарт в своите мрежи за достъп в следващия тригодишен период предвид необходимостта от значителни дейности за подмяна на своето активно и пасивно оборудване в коаксиалния участък на мрежата за достъп с цел повишаване на честотната лента и увеличаване на честотите в обратния канал за пренос в посока към мрежата. Предвид посочените ограничения могат да се направят същите заключения за възпрепятстването на търсенето и предлагането на услуги за виртуален достъп до абонатна линия чрез кабелна мрежа, подобно на заключенията в анализа на услугите за достъп на едро на ниво радиочестотен интерфейс.

По отношение на условието за осигуряване на възможност за контрол върху преносния капацитет от страна на търсещите достъп предприятия с оглед осигуряване на възможности за продуктово разграничаване и за предоставяне на нови услуги на дребно, следва да бъде отбелязано, че в хибридната оптично-коаксиална мрежа се използват мрежови устройства, функциониращи в каналния (L2) слой на OSI модела, вследствие на което в тези мрежи биха могли да се конфигурират множество виртуални локални мрежи VLANs с оглед разделянето на трафика между различни доставчици и различни потребители, както и да се осигури възможност на търсещото достъп предприятие за контрол върху преносния капацитет на абонатните линии на предоставените услуги за ширококолов достъп на дребно.

Видно от посоченото при разгледания хипотетичен продукт за виртуален достъп до абонатни линии чрез кабелни мрежи не се изпълнява второто условие за осигуряване на несподелен и независим преносен капацитет, поради което тази услуга не следва да бъде разглеждана като взаимозаменяема на необвързания достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка.

Във връзка с горепосоченото КРС счита, че в краткосрочен план не може да се очаква да възникне търсене на продукти за достъп при използване на кабелни мрежи за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми вследствие на малко, но трайно повишение на цените за този достъп.

Взаимозаменяемост при предлагането

Взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането изисква операторите на кабелни мрежи да могат да започнат да предлагат въпросните продукти за достъп до инфраструктура чрез мрежи за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми на пазар. За в краткосрочен план, без да понасят значителни допълнителни разходи или рискове в отговор на относително малко но трайно повишение на цените на тези продукти.

Посочените ограничителни условия в анализа на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето са относими и по отношение на предлагането, поради което не може да се очаква, че доставчиците на CATV достъп ще са склонни да започнат да предоставят услуги на едро, аналогични на необвързан достъп до абонатна линия, при малко, но трайно повишение на цените за необвързан достъп на едро.

Въз основа на горепосоченото, КРС счита, че необвързаният достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка, и достъпът на едро до абонатна линия чрез мрежи за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, базирани на коаксиални кабели или на хибридна оптично-коаксиална технология, не са взаимозаменяеми от гледна точка както на търсенето, така и на предлагането, и поради това не формират един и същи пазар на едро.

1.2.3. Взаимозаменяемост между необвързан достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка, и достъп до абонатна линия чрез локални мрежи за пренос на данни

На първия кръг анализ на пазара КРС изследва взаимозаменяемостта между необвързания достъп до абонатна линия и услугите за достъп на едро, реализирани чрез локални мрежи за пренос на данни. В рамките на анализа бяха разгледани и сценарии за изграждане на мрежи чрез влакнесто-оптични технологии (FTTx).

На втория кръг анализ на пазара е променена дефиницията на LAN достъп, като от нея е изключен достъпът, реализиран чрез мрежи, при които се ползва оптично влакно. Продуктите за достъп на едро FTTH, FTTB, FTTC/xDSL са разгледани отделно на пазара на локален достъп в определено местоположение, предвид развитието и широкото приложение на същите при предоставянето на интернет достъп на крайни потребители. В тази връзка в анализа на взаимозаменяемостта са разгледани подробно продуктите за достъп на едро чрез локални мрежи за пренос на данни, базирани на FTP/UTP кабели и Ethernet протокол (LAN) и чрез мрежи за пренос на данни, реализирани по сценарий FTTN/FTTC, поради сходността на функционалните им характеристики в участъка на мрежата, изграден чрез FTP/UTP кабели.

В настоящия анализ на пазара на локален достъп в определено местоположение отново ще бъдат изследвани взаимозаменяемостта на продуктите за достъп на едро, реализирани чрез LAN и FTTN/FTTC мрежи.

Взаимозаменяемост при търсенето

На първия кръг анализ на пазара бяха разгледани възможните точки на достъп на едро в локална мрежа за пренос на данни. Точката от LAN мрежата, в която може да се осигури достъп на едро, аналогичен на необвързания достъп до абонатна линия (т.е. свързаност „точка към точка“), е последната концентраторна точка от страна на абоната. В България обикновено тези мрежови съоръжения се разполагат в общите части на сградите и дължината на последния сегмент в мрежата, изграден с архитектура „точка към точка“ е ограничена до 100 м (при използването на UTP кабел) в съответствие с изискванията на IEEE802.3. Описанието и ограничителните условия относно максималната дължина на връзката с архитектура „точка към точка“ са относими и за мрежи за пренос на данни по сценарий FTTN/FTTC.

На първия кръг на анализа бяха изтъкнати техническите и функционални ограничения, които възпрепятстват предоставянето на услуги, аналогични на необвързан достъп до абонатна линия:

- локалните мрежи за пренос на данни и мрежите за пренос на данни по сценарий FTTN/FTTC притежават архитектура на мрежата от вида „точка към много точки“, което определя ограничените възможности за предоставяне на физически достъп на едро – единствено последният участък на мрежата в посока към крайния потребител се изгражда чрез физическа свързаност от вида „точка към точка“;
- дължината на последния сегмент в мрежата, изграден с архитектура „точка към точка“, е ограничена до 100 м, поради което предоставянето на физически достъп на едро при този вид мрежи е икономически неефективно – ограничения кръг крайни потребители, до които се достига при този достъп на едро и постиганите ниски икономии от мащаба, намаляват неговата икономическа привлекателност и занижават икономическия интерес от неговото използване;
- за предоставянето на физически достъп новонавлизащото предприятие трябва да има или собствена мрежа, достигаща в непосредствена близост до крайния потребител, или възможност да изгради/наеме линия за пренос (backhaul) до собствените си помещения;
- ограниченото пространство, както и необходимостта от разполагане на съоръжения на повече от едно предприятие в общите части на сградата възпрепятства предоставянето на физически достъп на едро – новонавлизащото предприятие следва да разположи свое активно съоръжение в точката на получаване на достъпа (примерно при предоставяне на физически достъп в точката на достъп следва да бъдат разположени мрежови комутатори, както на доставчика на едро, така и на потребителя на едро);
- ако не е изградено вътрешносградното окабеляване (обикновено чрез единична усукана метална двойка за всяко жилище с цел предоставянето на фиксирани телефонни услуги), при предоставянето на широколентов достъп до интернет на дребно вътрешносградното окабеляване се изгражда от интернет доставчика в начало на предоставяне на услугата. При тези условия, достъп до вече изградена абонатна линия, аналогичен на необвързания достъп, е възможен единствено при отказ на активни абонати на LAN оператора от ползване на услугите на последния.

През разглеждания период във връзка с настоящия анализ на пазара продължават да бъдат актуални ограниченията, възпрепятстващи търсенето и предлагането на услуги за достъп на едро, реализирани чрез FTTN/FTTC мрежи.

От гледна точка на гореизложеното не може да се очаква, че предприятие, разполагащо с развита мрежова инфраструктура, достигаща в непосредствена близост до крайните потребители, или с възможности за пренос (backhaul) до собствените си помещения, ще предпочете да ползва услуги на едро, реализирани чрез LAN или FTTN/FTTC мрежа за достъп, при положение, че ще се конкурира със същото предприятие на пазара за достъп на дребно. Поради ниските икономии от мащаба, от гледна точка на ограничения брой потребители, до които се получава достъп, КРС не очаква подобни услуги за достъп на едро да предизвикат икономически интерес у новонавлизащи на пазара предприятия. Описаните дотук ограничителни условия са относими към реализирането на физически достъп на едро.

На втория кръг на анализ на пазара също беше изследвана взаимозаменяемостта на продукти за виртуален достъп, реализирани чрез LAN и FTTN/FTTC мрежи, като бяха анализирани техническите характеристики на тези хипотетични продукти за достъп на едро. По отношение на първата характеристика за реализирането на тези продукти в NGA мрежи, базирани на влакнесто-оптични технологии, бе посочено, че LAN мрежите, са изградени изцяло на базата на усукана метална двойка, поради което същите не попадат в обхвата на дефиницията на услугата „виртуален достъп“. По отношение на мрежите за пренос на данни при сценарий FTTN/FTTC е изтъкнато използването на архитектура от вида „точка към много точки“ в медния участък на мрежата, поради което същата не следва да бъде разглеждана като еквивалентна на архитектурата на FTTH, FTTB, FTTC/xDSL мрежите, при които в последния участък на мрежата обикновено се използва архитектура от вида „точка към точка“. Във връзка с това се посочва, че наличието на споделена медна медийна среда в мрежите за пренос на данни по сценарий FTTN/FTTC е ограничително условие по отношение на осигуряването на резервиран капацитет в споделения участък на мрежата за достъп, т.е. не се удовлетворява второто условие за взаимозаменяемост на виртуалния достъп с необвързания достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка. Наличието на споделен участък, базиран на усукана метална двойка, при FTTC/FTTN мрежа за достъп определя и значително по-малкия капацитет в сравнение с мрежите за достъп, чиито споделени участъци са изградени чрез оптично влакно. В тази връзка КРС стига до заключение, че чрез мрежи за пренос на данни по сценарий FTTC/FTTN не може да бъде реализиран виртуален достъп, еквивалентен на необвързан достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка.

През разглеждания период продължават да бъдат актуални ограниченията, поради които виртуалният достъп, реализиран чрез LAN и FTTN/FTTC мрежи, не може да бъде разглеждан като еквивалентен на необвързания достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка.

Взаимозаменяемост при предлагането

От гледна точка на предлагането следва да бъде анализирана готовността на доставчиците на LAN и FTTN/FTTC мрежи, в краткосрочен план да започнат да предлагат услуги за достъп на едро при относително малко, но трайно повишение на цените на тези продукти, като се вземат предвид възможните допълнителни разходи или рискове.

В тази връзка следва да бъде отчетено, че развитието на LAN и FTTN/FTTC мрежите се определя от търсенето на широколентови услуги за достъп до интернет на дребно. От тази гледна точка, предприятията съобразяват капацитета на мрежовите съоръжения,

включително в последната концентраторна точка (примерно мрежови комутатори) със собствената си абонатна база и очакванията за нейното разширение в непосредствено бъдеще. В този смисъл, не може да се очаква предприятията, предоставящи широколентов достъп на дребно чрез LAN и FTTN/FTTC мрежи за достъп, в краткосрочен план да навлязат на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение при малко, но значимо и трайно повишение на цените на едро на предлаганите от историческото предприятие услуги. Към момента КРС не разполага с информация за предоставяне на услуги за достъп на едро чрез LAN и FTTN/FTTC мрежи за достъп, еквивалентни на необвързан достъп до абонатна линия.

Въз основа на горепосочените заключения КРС счита, че необвързаният достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка, и продуктите на едро, реализирани чрез LAN и FTTN/FTTC мрежи не са взаимозаменяеми от гледна точка на търсенето и на предлагането и поради това не формират един и същи пазар на едро.

1.2.4. Взаимозаменяемост между продукти за локален достъп на едро в определено местоположение и продукти за централен достъп на едро в определено местоположение

На първия кръг анализ на пазара беше дефинирана услугата на едро „битстрийм” и беше изследвано наличието на взаимозаменяемост на тази услуга с необвързания достъп до абонатна линия. В тази връзка беше отбелязано, че съществуват редица функционални разлики между двата продукта на едро. Основната разлика се отнася до обстоятелството кое предприятие контролира мултиплексора за достъп до цифрова абонатна линия (DSLAM). При предоставяне на необвързан достъп (включително съвместен достъп), управлението на DSLAM съоръжението се осъществява от конкурентното предприятие, докато при битстрийм достъпа то се реализира от историческото предприятие, предоставящо достъпа.

На втория кръг анализ на пазара допълнително са анализирани продуктите за достъп на едро, предназначени за пазара на централен достъп в определено местоположение (пазар 3б) предвид промените в дефинициите на съответните пазари на едро, определени в Препоръката за съответните пазари от 2014 г. и наличието на продукти за нефизически достъп (виртуален достъп и битстрийм). Анализът на взаимозаменяемостта с цел определяне на границата между двата пазара на едро (пазар 3а и пазар 3б) е извършен въз основа на посочените в Разяснителната бележка към Препоръката на ЕК за съответните пазари ключови характеристики за разграничаване на продуктите за достъп на едро:

- ниво на предоставяне на достъпа на едро;
- топология и характеристики на преноса в опорната мрежа;
- степен на гъвкавост на мрежовото управление.

Въз основа на описаните ключови характеристики ясно са разграничени разглежданите продукти на първи кръг анализ на съответните пазари, а именно услугите за достъп на едро „необвързан достъп до абонатна линия” и „битстрийм”. В анализа на взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и от гледна точка на предлагането са разгледани както посочените традиционни услуги за достъп на едро, така и всички продукти за нефизически достъп, включително на виртуален достъп до абонатна линия и достъп на едро с агрегиране на трафика, предлаган в мрежи за достъп от следващо поколение и еквивалентен на битстрийм достъп (FTTx битстрийм достъп).

Съгласно дефиницията на FTTx битстрийм достъп, същият има следните функционални характеристики:

- достъпът се предоставя в каналния слой (L2)/мрежовия слой (L3) на OSI модела;
- предоставя се на регионално или национално ниво;
- предоставя се чрез агрегиране на трафика от абонатните линии;
- осигурява качество на обслужване с негарантирана скорост (best-effort QoS);
- осигурява висок коефициент на споделяне в мрежата (contention ratio);
- осигурява асиметрични скорости на пренос (upload/download);
- достъпът е без гаранции за предоставяне на услугата;
- осигурява ограничен контрол върху мрежата на доставчика.

В настоящия анализ на пазара КРС отново ще анализира взаимозаменяемостта от гледна точка на търсенето и предлагането на продуктите за достъп на едро, предназначени за двата пазара на едро (пазар 3а и пазар 3б).

Видно от посочените характеристики FTTx битстрийм достъпът може да бъде разглеждан на пазара на едро на централен достъп в определено местоположение, поради което този продукт за достъп на едро заедно с традиционния битстрийм достъп ще бъдат включени в анализа на взаимозаменяемостта в настоящата точка.

Взаимозаменяемост при търсенето

Както бе посочено по-горе първата ключова характеристика включва ниво на предоставяне на достъпа на едро, т.е. същата се отнася към местоположението на точката на прехвърляне на трафика в мрежата на търсещото предприятие. В тази връзка следва да бъде посочено, че на първия кръг анализ на пазара бе установено, че услугите за достъп на едро „битстрийм” и „необвързан достъп до абонатна линия” се различават от гледна точка на нивото в мрежата, където се осигурява достъпа. При услугите за необвързан достъп до абонатна линия, най-високото ниво в мрежата, където алтернативното предприятие може да ползва достъп, е главният репартитор (MDF) или оптичният репартитор (ODF) – при архитектура FTTN, докато битстрийм достъп може да бъде предоставян на ниво DSLAM, обслужващ и отдалечен комутатор в опорната мрежа и на IP (управляемо) ниво. Видно от посоченото по-горе голяма част от точките на достъп са разположени в опорната мрежа на доставчика на услуга на едро, които могат да бъдат разглеждани като еквивалентни на точки на достъп на регионално и национално ниво. Съгласно дефиницията на продуктите, включени на пазара на едро на централен достъп в определено местоположение, същите се предоставят на регионално или национално ниво. На втория кръг анализ на пазара беше установено, че БТК предлага битстрийм достъп на ниво „Агрегиращ MAN порт”, т.е. в точка на достъп на едро, отговаряща на ниво отдалечен комутатор. Към момента на изготвяне на настоящия анализ историческото предприятие не предлага битстрийм достъп.

По отношение на топологията и характеристиките на преноса в опорната мрежа, може да бъде посочено, че за разлика от необвързания достъп, при който от точката на достъп (главен репартитор на доставчика на услуга на едро) до крайната точка на мрежата се осигурява свързаност от вида „точка към точка”, битстрийм достъпът се характеризира

с агрегиране на трафика от абонатните линии към точката на достъп, т.е. една от основните характеристики при битстрийм достъп е коефициентът на споделяне на връзката (contention ratio), определящ и качеството на предоставяните услуги на дребно (скорости в посока към/от потребителя), докато необвързаният достъп до абонатна линия осигурява на контрагентите несподелен и независим преносен капацитет с гарантиране на съответно качество.

Предвид горепосоченото във връзка с третата характеристика за гъвкавост на мрежовото управление следва да се посочи, че колкото по-високо в мрежовата йерархия е точката на достъп на алтернативното предприятие, т.е. колкото по-отдалечена е тя от крайния потребител, толкова по-зависими са предлаганите услуги на дребно от тези на историческото предприятие по отношение на тяхното качество и качеството на обслужване – скорости в посока към/от потребителя, коефициенти на споделяне, първоначално време за предоставяне на услугата и др., докато физическият необвързан достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка предоставя на алтернативното предприятие пълен контрол върху и независимост на предоставяните от него услуги за широколентов достъп до интернет на дребно, включително по отношение на тяхното качество. В допълнение следва да бъде посочено, че продуктите на пазара на централен достъп в определено местоположение (например битстрийм достъп) предлагат ограничени възможности за диференциране на предоставяните от конкурентното предприятие услуги на дребно, включително по отношение на използваната технология за широколентов достъп (ADSL, ADSL2, ADSL2+, VDSL и др.).

Характеристиките на продуктите за достъп, предлагани на двата пазара едро (пазар 3а и пазар 3б) са различни и от гледна точка на допълнителните услуги, необходими за тяхното ползване – при необвързания достъп до абонатна линия е необходимо съвместно ползване на помещения в комбинация с линия за пренос (backhaul) до помещения на алтернативното предприятие докато при битстрийм достъпа преносът (backhaul) на трафика до помещенията на алтернативното предприятие е включен като елемент на услугата.

Продуктите, предоставяни на пазара на едро на централен достъп в определено местоположение дават възможност на новонавлизаци на пазара предприятия да предоставят широколентови услуги на дребно чрез използване на изградена собствена опорна мрежа. Теоретично, достъпът на национално и регионално ниво се счита за едно от първите стъпала по „стълбата на инвестициите”. На този етап на развитие новонавлизащото предприятие реално не разполага със своя мрежа на локално ниво. С натрупването на достатъчна база от абонати при използване на мрежовата инфраструктура на доставчика на едро, то постепенно придобива инвестиционни възможности за изграждане на собствена мрежа, дублираща и конкурираща се с инфраструктурата на доставчика на едро.

От гледна точка на гореизложеното, не се очаква предприятие, използващо необвързан достъп до абонатна линия или друга инфраструктурно-базирана услуга, да премине към ползването на битстрийм достъп, т.е. новонавлизащото предприятие не приема за взаимозаменяеми от гледна точка на търсенето на необвързания достъп до абонатна линия и битстрийм достъпа, дори когато двете услуги осигуряват възможност за предоставяне на еквивалентни услуги на дребно. Това се дължи на по-големите инвестиции, свързани с ползването на необвързан достъп, но и на зависимостта на

номенклатурата на предоставяните услуги на дребно и качеството на услугата от мрежата на историческото предприятие при използването на битстрийм достъп.

Аналогично, слабо вероятно е предприятие, използващо битстрийм достъп на едро на регионално или национално ниво, да премине в кратък срок към използването на необвързан достъп до абонатна линия или към други аналогични продукти за физически или виртуален достъп с цел да предоставя същите услуги за достъп на дребно. Такъв преход ще е възможен при условие, че предприятието вече има изградени всички останали мрежови елементи, така че да може ефективно да се възползва от услуги за физически или виртуален достъп на едро в определено местоположение.

Предвид анализа на ключовите характеристики на двата вида услуги за достъп на едро КРС счита, че продуктите за локален достъп на едро не могат да бъдат разглеждани като взаимозаменяеми на продуктите за централен достъп на едро.

Взаимозаменяемост при предлагането

Възможностите за взаимозаменяемост от гледна точка на предлагането зависят от същите условия, посочени по-горе. Например, за да предоставя локален достъп на едро в определено местоположение, предприятието следва да разполага с добре изградена абонатна мрежа на локално ниво. Предоставянето на централен достъп на едро изисква, в допълнение, добре изградена опорна мрежа. В този смисъл не може да се очаква предприятие, предоставящо широколентов достъп в рамките на отделно населено място или квартал, да започне да предоставя продукти за централен достъп на едро в рамките на кратък период от време без наличието на значителни допълнителни разходи.

Базирайки се на горепосочените заключения КРС счита, че продуктите, предоставяни на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение не са взаимозаменяеми от гледна точка на търсенето и от гледна точка на предлагането на продуктите, предоставяни на пазара на едро на централен достъп в определено местоположение, и поради това не формират един и същ пазар на едро.

Заключение

На база на представения по-горе анализ на взаимозаменяемостта на продуктите и услугите и следвайки изложеното в Препоръката на ЕК относно съответните пазари КРС приема, че пазарът на едро на локален достъп в определено местоположение:

- включва всички продукти за физически достъп, свързани с необвързан достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка, включително чрез FTTC/xDSL
- включва продукти за физически достъп, реализирани чрез FTTH, на базата на директна оптична свързаност и WDM технология;
- включва всички продукти за виртуален достъп, реализирани във влакнесто-оптични мрежи за достъп (FTTH, FTTB, FTTC/xDSL²¹⁹);
- не включва продукти за физически достъп чрез FTTH, на базата на PON мрежи и мрежи за достъп чрез активно оборудване;

²¹⁹ При реализация чрез използване на усукана метална двойка

- не включва продукти за физически достъп чрез FTTB;
- не включва продукти за достъп на едро, предлагани чрез CATV мрежи;
- не включва продукти за достъп на едро, предлагани чрез LAN мрежи, включително чрез FTTC/FTTN;
- не включва продукти от пазара на едро на централен достъп в определено местоположение (включително битстрийм).

1.3. Съответен географски пазар

След определянето на съответния продуктов пазар, следва определяне и на неговото географско измерение, включващо „определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги и в която конкурентните условия са достатъчно еднородни и се различават от тези в съседни географски райони, в които преобладаващите конкурентни условия са значително по-различни“²²⁰.

Съответният географски пазар се определя при отчитане на следните критерии²²¹ :

1. покритие по територия на обществените електронни съобщителни мрежи;
2. наличие на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

В предходния (втори) кръг анализ на пазар 3а, КРС установи, че услугите, включени в продуктовия обхват на пазар 3а, се предлагат единствено от историческото предприятие БТК, без разлики в географски аспект. Към 31.12.2017 г. нито едно от конкурентните на БТК предприятия не ползва физически достъп до абонатната линия²²², съответно нито едно предприятие не е декларирало, че предоставя услуги на дребно въз основа на предоставяни от страна на БТК услуги за самостоятелен или съвместен необвързан достъп на едро, както и нито едно от конкурентните на БТК предприятия не е декларирало, че предоставя услуги на едро, отговарящи на характеристиките на необвързания достъп (виртуален достъп на едро), включени в обхвата на разглеждания пазар на локален достъп. Предвид липсата на търсене на ниво на едро, КРС счита, че изводите относно географския обхват на пазара на широкополосен достъп на дребно са относими към географския обхват на пазара на едро.

Като отчита разпоредбите на европейското и национално законодателство, както и заключенията в Раздел IV, т. 3, Комисията намира основание да приеме, че:

- Конкурентните условия на територията на страната не се различават до такава степен, че да е оправдано определянето на регионални подпазари.
- Не са налични разлики в законовите или в регулаторните изисквания по отношение на предоставяне на услугите, включени в обхвата на продуктовия пазар.
- Медната мрежа за достъп, с която историческото предприятие БТК разполага, е с национално покритие и осигурява почти всеобхватен достъп до крайните потребители. Чрез нея към 31.12.2017 г. БТК покрива 79,0% от населението на страната,

²²⁰ Чл. 4, ал. 4 от Методиката за пазарните анализи

²²¹ Съгласно чл. 10, ал 1 и 2 от Методиката за пазарните анализи

²²² Необвързан достъп до абонатната линия, базирана на усукана метална двойка (PSTN/ISDN), включително чрез FTTC/xDSL.

като предлага достъп в ... (*търговска тайна*) населени места. В същото време предприятието развива и оптична мрежа, чрез която покрива ...% (*търговска тайна*) от населението в ... (*търговска тайна*) населени места.

- Още две предприятия, освен историческото, имат изградени собствени мрежи за достъп с национално покритие, като всяко от тях покрива минимум 50% от населението на страната и предлага своите продукти и услуги без разлики в географски аспект.

Въз основа на гореизложеното, КРС определя съответния географски пазар на едро на локален достъп в определено местоположение като национален (в рамките на територията на Република България) по своя обхват.

1.4. Заключение

В резултат на извършения анализ, целящ определянето на съответен пазар, КРС стига до следното заключение:

Съответният продуктов пазар, обект на този анализ, е пазарът на едро на локален достъп в определено местоположение (пазар 3а) от Препоръка на ЕК 2014/710/ЕО. Той включва предлаганите от БТК услуги за самостоятелен и съвместен необвързан достъп до абонатна линия. От гледна точка на технологичната неутралност и съобразявайки се с насоките, дадени в Разяснителната бележка към Препоръката от 2014 г., КРС счита, че в разглеждания пазар следва да бъдат включени и всички жични мрежови технологии (включително оптични), които позволяват предоставяне на (физически) достъп до мрежова инфраструктура в определено местоположение, еквивалентен на необвързания достъп (самостоятелен или съвместен), предоставян чрез усукана метална двойка, както и продуктите, базирани на виртуален достъп и реализирани във влакнесто-оптични мрежи за достъп (FTTH, FTTB, FTTC/xDSL).

Географският обхват на разглеждания съответен пазар е територията на Република България.

2. Анализ и оценка на съответния пазар

След определянето на границите на съответния пазар на едро на локален достъп в определено местоположение (т. 1, Раздел V от документа) и въз основа на събраната информация по реда на Раздел III на Методиката за пазарните анализи, КРС следва да преразгледа анализа на съответния пазар на локален достъп в определено местоположение, който има за цел да оцени дали все още са налице предпоставки, които да възпрепятстват функционирането на пазара и ефективната конкуренция и които могат да позволят на едно или повече предприятия, участници на съответния пазар, самостоятелно или съвместно, да имат господстващо поведение до степен на съществена независимост от конкуренти, потребители и крайни потребители. Съгласно т. 18 от Насоките за пазарни анализи, ако вертикално свързаният пазар или пазари на дребно са конкурентни в перспектива съгласно *modified Greenfield approach*, НПО следва да заключи, че на равнището на пазара на едро вече не е необходимо регулиране. От друга страна регулаторът следва да отчете ефектите и ако е налице друга специфична за сектора регулация, решения или законодателство,

което е приложимо към съответния пазар на едро или вертикално свързания пазар на дребно в перспектива.

В раздел IV, т. 4., КРС стигна до извода, че при липса на регулация на свързания нагоре по веригата пазар на локален достъп в определено местоположение, на пазара на дребно на ширококоловостен достъп не са налице предпоставки нито за историческото предприятие самостоятелно, нито за историческото предприятие и основните му конкуренти съвместно, да се възползват от господстващо поведение до степен на съществена независимост от конкуренти, клиенти и крайни потребители.

Все пак следва да се посочи обаче, че в Разяснителната бележка, придружаваща Насоките за пазарни анализи е допълнено, че в случай, че при липса на регулация свързаният пазар на дребно би бил конкурентен в перспектива, то съответният пазар на едро трябва да бъде анализиран с оглед отмяна на съществуващата регулация.

С Решение № 372/13.08.2015 г. определи БТК за предприятие със значително въздействие върху пазара на локален достъп в определено местоположение и продължи наложените с Решение № 246 от 22.02.2011 г. задължения за предоставяне на необвързан достъп при условия на прозрачност, равнопоставеност и регулирани цени. Към края на разглеждания в настоящия анализ период, съгласно предоставените с годишните въпросници данни, изискани с Решение № 47/25.01.2018 г., историческото предприятие декларира, че не предоставя услуги по сключени договори за необвързан достъп. С това, тенденцията, отчетена в предходния кръг на пазарен анализ, за липса на интерес от страна на конкурентните предприятия към необвързания достъп продължава въпреки наложените с Решение № 246 от 22.02.2011 г. и продължени с Решение № 372/13.08.2015 г. специфични задължения. Както беше посочено, това се дължи на факта, че конкурентните на БТК предприятия са изградили значителна част от мрежите си още преди първия кръг анализ на пазари 4 и 5 от Препоръка на ЕК 2007/879/ЕО. Към края на 2017 г. нито едно от конкурентните на БТК предприятия не е декларирало, че предоставя услуги на едро, отговарящи на характеристиките на необвързания достъп (физически и виртуален достъп на едро), включени в обхвата на разглеждания пазар на локален достъп.

Видно от гореизложеното е, че на територията на Република България липсва търговски пазар за предоставяне на локален достъп на едро. В този случай, следва да се приложи принципът, посочен в Доклада на ОЕРЕС относно вътрешните доставки, а именно „...в държава, където такова задължение [за предоставяне на услуги на едро] никога не е съществувало, както и при някои от присъединяващите се страни, тези търговски пазари може изобщо да не съществуват. В такъв случай трябва да се определи условен пазар, при който се вземат предвид вътрешните доставки, обикновено като се има предвид, че пазарните дялове на свързания пазар на дребно отразяват пазарните дялове на условия пазар.“²²³

При специфичния случай в България вътрешните доставки са единствената форма на продажба на пазара на едро на локален достъп. В този смисъл, условният пазар на едро на локален достъп в определено местоположение е еквивалентен на пазара на ширококоловостен достъп на дребно, като структурата на предлагането на ниво на дребно се приема като относима при оценката на съответстващия пазар на едро.

²²³ BEREC Report on self-supply, стр. 8: „In such a case, a notional market has to be defined, where self supply is taken into account, usually by considering that the market shares in the downstream retail market reflect the market shares in the notional market.“

Въз основа на гореизложеното, направеният анализ на пазара на ширококоловтов достъп до интернет на дребно (Раздел IV, т. 4.) при отчитане на специфичните национални особености, е валиден и по отношение на пазара на локален достъп на едро в определено местоположение. Все пак, КРС отново изтъква основните заключения от този анализ, а именно:

- Въпреки че е налице ръст в пазарния дял на историческото предприятие (който към 31.12.2017 г. достига 25,7%), в разглеждания в настоящия анализ период А1²²⁴ засили още повече пазарните си позиции, което му позволява по-ефективно да ограничава пазарната сила на предприятието с най-голям пазарен дял;

- В същото време КРС стигна до заключението, че на пазара на дребно на ширококоловтов достъп не са налице предприятия, които съвместно да оказват значително въздействие;

- Налице е силна междуплатформена конкуренция, развила се поради исторически по-късното навлизане на БТК на пазара на ширококоловтов достъп до интернет на дребно, като КРС очаква тази конкуренция да продължи да бъде устойчива и при липса на регулация на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение;

- Не са налице високи бариери за навлизане предвид посочения в т. 4.1. брой новонавлезли през анализирания период предприятия;

- Наблюдава се значително намаление на цените спрямо предходния кръг на анализ, както и чувствително повишаване на скоростта на пренос, което е в резултат от отчетения ръст в броя на абонатите, ползващи високоскоростен и свръх-високоскоростен достъп до интернет.

В допълнение, КРС отбелязва, че е в т. 4.2. е отчетен ефектът от законодателните мерки, които са приложими към разглеждания пазар, като посочва, че заложените в ЗЕСМФИ²²⁵ разпоредби в значителна степен заместват задълженията за достъп, равнопоставеност, прозрачност, включително типово предложение и ценови ограничения, като разширяват обхвата им до всички предприятия, които разполагат с физическа инфраструктура.

Въз основа на гореизложеното, КРС прави заключение, че на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение не е налице предприятие/я, които да притежават значително въздействие върху този пазар и в този смисъл е налице ефективна конкуренция.

²²⁴ В резултат от придобиването на едноличен контрол върху „Бултел Кейбъл България“ ЕАД, а чрез него и на непряк контрол върху неговото оперативно дружество – „Близу Медиа енд Броудбанд“ ЕАД.

²²⁵ В обхвата на който е транспонирана Директива 2014/61/ЕС.

VI. Отмяна на наложените задължения

С оглед на извода от анализа на пазара на локален достъп КРС счита, че не са налице основания за продължаване на действащите задължения, наложени на БТК и същите следва да бъдат отменени.

С Решение № 372/13.08.2015 г. КРС определи БТК за предприятие със значително въздействие върху пазара на локален достъп на едро в определено местоположение (пазар За от Препоръка 2014/710/ЕС) като продължи, измени и отмени следните специфични задължения на БТК:

1. Задължения за предоставяне на достъп до и ползване на необходими мрежови елементи и съоръжения, включително достъп и съвместно ползване на прилежащи съоръжения (пасивна инфраструктура – подземна канална мрежа), както следва:

1.1. Задължение за предоставяне на физически достъп до абонатната линия - необвързан достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка (PSTN/ISDN), включително чрез FTTC/xDSL;

- Запазване на предоставения достъп по вече сключени индивидуални договори;
- Предоставяне на необвързан достъп до абонатна линия, базирана на усукана метална двойка, включително чрез FTTC/xDSL;
- Предоставяне на физическо, дистанционно и виртуално съвместно разполагане;
- Предоставяне на услуги за пренос (*backhaul*) при необвързан достъп;
- Предоставяне на тъмно влакно за пренос (*backhaul*) при необвързан достъп;
- Осигуряване на достъп до операционни поддържащи системи или подобни софтуерни системи, както и до информационни системи или бази данни;
- Добросъвестно водене на преговори с предприятия, искащи достъп.

1.2. Задължение за предоставяне на виртуален достъп до абонатна линия:

- Предоставяне на виртуален достъп до абонатна линия при сценарии FTTH/FTTB.
- Предоставяне на физическо и дистанционно съвместно разполагане.
- Предоставяне на ползването на услуги за пренос (*backhaul*) при виртуален достъп до абонатна линия за свързване на мрежи или мрежови съоръжения;
- Осигуряване на достъп до операционни поддържащи системи или подобни софтуерни системи, както и до информационни системи или бази данни.
- Добросъвестно водене на преговори с предприятия, искащи достъп.

1.3. Задължение за предоставяне на достъп до пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа):

- Запазване на предоставения достъп до пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа) по вече сключени индивидуални договори.
- Предоставяне на достъп на други предприятия, предоставящи електронни съобщителни мрежи и/или услуги, до пасивна инфраструктура.
- Добросъвестно водене на преговори с предприятия, искащи достъп.

- Задължение да не ограничава достъпа в зависимост от избраната технология (например само за влакнесто-оптични мрежи) от предприятието, искащо достъп. БТК се задължава да предоставя достъп до пасивната си инфраструктура без оглед на това дали тя ще се използва за изграждане на мрежа за достъп или на опорна мрежа.

1.4. Допълнителни условия за справедливост, основателност и своевременност във връзка със задълженията за достъп по т. 1.1.1.-1.1.3.

2. Задължение за равнопоставеност във връзка с предоставянето на необвързан достъп до абонатната линия, базирана на усукана метална двойка (включително чрез FTTC/xDSL), на виртуален достъп до абонатна линия и/или на достъп до пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа).

3. Задължения за прозрачност във връзка с предоставянето на необвързан достъп до абонатната линия, базирана на усукана метална двойка (включително чрез FTTC/xDSL), БТК и достъп до пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа) – БТК се задължава да предоставя на КРС ключови показатели за ефективност.

4. Задължения за публикуване на типово предложение за необвързан достъп до абонатната линия, базирана на усукана метална двойка, включително чрез FTTC/xDSL, и типово предложение за достъп до пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа).

5. Задължение за водене на разделно счетоводство.

6. Ценови ограничения, включително задължения за разходоориентираност:

6.1. Ценови ограничения на цените на необвързан достъп до абонатната линия, базирана на усукана метална двойка, като БТК прилага цени за месечен абонамент за предоставяне на необвързан достъп до абонатната линия при спазване на определен от КРС ценови праг.

6.2. Цени на другите услуги, свързани с ползване на необвързан достъп, са в рамките на определен ценови праг, определен от КРС с предходно Решение № 703/30.10.2014 г.

6.3. Разходоориентирани цени за услугите за съвместно разполагане; за инсталиране на съединителна линия и вътрешен кабел за свързване при самостоятелен и съвместен достъп до абонатна линия; за месечен абонамент за съединителна линия и вътрешен кабел за свързване при самостоятелен и съвместен достъп до абонатна линия. Разходоориентираните цени следва да се определят въз основа на системата за определяне на разходите на БТК.

6.4. Разходоориентирани цени за достъп до подземна канална мрежа:

- разходоориентирани цени за месечен абонамент за ползване на канална тръба въз основа на модел на КРС
- разходоориентирани първоначални цени за проучване, съгласуване на работни проекти и контрол при полагане на кабели.
- разходоориентирани цени за други услуги, свързани с ползване на достъп до подземна канална мрежа.

С Решение № 1310/01.02.2017 г. по адм. д. № 10535/2016 г., Върховният административен съд (ВАС), II-ра колегия, Петчленен състав, окончателно потвърди Решение № 6261/26.05.2016 г. по адм. дело № 13588/2015 г., с което ВАС отмени Решение

№372/13.08.2015 г. на КРС в частта по т. IV.1.2. (в т.ч. по т. 1.2.1.; т. 1.2.2.; т. 1.2.3.; т. 1.2.4.; т. 1.2.5.); по т. IV.1.3.; по т. IV.1.4. в частта за виртуалния достъп по т. 1.4.1. и т. 1.4.2.; по т. IV.2. (в т.ч. по т. 2.1. и т. 2.2.) - в частта за виртуалния достъп; по т. IV.3.3. (в т.ч. по т. 3.3.1.; т. 3.3.2.; т. 3.3.3.); по т. IV.3.4.; по т. IV.4.1.3.; по т. IV.4.1.4. и т. IV.4.1.5. в частта за виртуалния достъп и по т. IV.4.2. Това са всички специфични задължения, които се отнасят до предоставянето на виртуален достъп до абонатна линия.

Както вече беше посочено, резултатите от анализа на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение дават основание на КРС да го определи като конкурентен. Тъй като на съответния пазар не е установено предприятие, което да има възможност да действа независимо от своите конкуренти и крайни потребители, то за КРС са налице основания да оттегли наложените в предходния кръг на анализа на съответния пазар на локален достъп на едро специфични задължения. С оглед на това, КРС отменя всички специфични задължения, наложени на БТК с Решение № 372/13.08.2015 г.

Съгласно чл. 16(3) от Директива 2002/21/ЕО засегнатите страни от изменението или отмяната на наложените специфични задължения получават предизвестие с достатъчен срок за предстоящата отмяна на задълженията. Поради това КРС определя преходен период до пълната отмяна на специфичните задължения на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение. По изключение специфичните задължения, наложени с Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС, продължават да се прилагат за период от 12 месеца, считано от публичното оповестяване на интернет страницата на БТК на общи условия по чл. 15, ал. 2 от ЗЕСМФИ за предоставяне на достъп до и/или съвместно ползване на пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа). През посочения период БТК няма право да прекратява и/или изменя условията на договорите, сключени при условията на наложените специфични задължения. До публичното оповестяване на общи условия по БТК предоставя достъп до и/или съвместно ползване на пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа) при условията на задълженията, предвидени с Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС.